

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

อรนภา ทศนัยนา

คุณฉันทิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

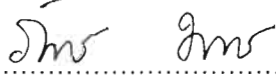
สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์และคณะกรรมการสอบคดียุติพนธ์ ได้พิจารณา
คดียุติพนธ์ของ อรรณา ทศนัยนา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

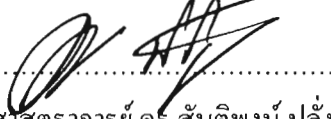
คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์

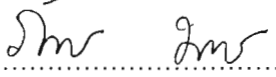
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ)

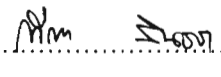
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.ภัทราวดี มากมี)

คณะกรรมการสอบคดียุติพนธ์

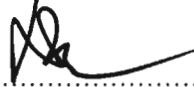
.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ)

.....กรรมการ
(ดร.ภัทราวดี มากมี)

.....กรรมการ
(ดร.กวีญา สินธรา)

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา อนุมัติให้รับคดียุติพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
(ดร.ศักดิ์ชาย พิทักษ์วงศ์)

วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. 2559

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์และคุยฐินิพนธ์
สำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาชาวไทย มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2558

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และดร.ภัทราวดี มากมี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและใส่ใจด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล ที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับคุษฎีนิพนธ์นี้

เนื่องจกงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์และคุษฎีนิพนธ์สำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาชาวไทย มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2558 จึงขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยบูรพามา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นภพร ทัศนัยนา บิดาของข้าพเจ้าที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณมารดาและน้องของข้าพเจ้าที่สนับสนุนผู้วิจัย ขอขอบพระคุณพี่น้องสาขาการบริหารจัดการการออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร และผู้ช่วยเหลือให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ได้รับการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

อรนภา ทัศนัยนา

54810015: สาขาวิชา: วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา; ปร.ด.

(วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการ/ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา/ ผู้สูงอายุ/ มหาวิทยาลัย

อรรถา ทศนัยนา: รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (UNIVERSITY'S MANAGEMENT MODEL OF HEALTH AND SPORT TOURISM FOR ELDERLY) คณะกรรมการควบคุมคชฎีนิพนธ์: สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ, Ph.D., กัทราวดี มากมี, ก.ด. 287 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1. วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างรูปแบบโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบ EDRF จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน 3. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน และการตอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย จำนวน 30 คน จากนั้นทำการสรุปและนำเสนอรูปแบบ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย กระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 10 องค์ประกอบ คือ การกำหนดหน่วยงานหลัก การสรรหาผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินการ กำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ กำหนดกิจกรรม กำหนดแผนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการการตลาด และกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลแผน 2) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน การกำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงาน กำหนดผังโครงสร้างองค์การ กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมด้านสุขภาพ กีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว กำหนดการประชุมนิเทศและอบรมสัมมนา 3) ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม ผลที่ได้รับ ประกอบด้วย ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ด้านสภาวะ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ และความรู้ 4) ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ กำหนดมาตรฐานการควบคุม การประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

54810015: MAJOR: EXERCISE AND SPORT SCIENCE; Ph.D.
(EXERCISE AND SPORT SCIENCE)

KEYWORDS: MANAGEMENT MODEL/ HEALTH AND SPORT TOURISM/ ELDERLY/
UNIVERSITY

ORNNA TA SNAINA: UNIVERSITY'S MANAGEMENT MODEL OF HEALTH
AND SPORT TOURISM FOR ELDERLY. ADVISORY COMMITTEE: SUNTIPONG
PLUNGSUWAN, Ph.D., PATTRA WADEE MAK MEE, Ph.D. 287 P. 2016.

The purpose of this research was to create and evaluate a university's management model of health and sport tourism for the elderly. The study composed of three following steps: 1) Reviewing literature on research principles, theories, and concepts, 2) Designing and developing the model by Ethnographic Delphi Future Research Technique (EDFR) by 17 experts, 3) Confirming the suitability and feasibility of the model using focus group discussion with 7 experts and confirmed the opinions on satisfaction and practicality of such the model by using questionnaire of 30 staffs involved in academic services in the university. The statistical methods used for data analyzes were mean, standard deviation, median and interquartile ranges.

Results of the study yields the model consisting of 4 elements management process: 1) Planning-the ten components include selecting an agency, recruiting a manager and committee member, establishing goals, policies and objectives, creating action plans for activities, organizing personnel, budget, facilities and equipment, managing marketing activities, establishing key performance indicators and creating an evaluation plan to monitor progress. 2) Organizing-the five components for establishing design and group of works include establishing the work scope, designing organizational structure, identifying qualification required and selecting appropriate lecturers, assigning a leader for activities, sports, health, recreation and tourism, organizing the orientation and training schedule. 3) Implementing-defining the qualitative of elderly participants scope from aged 55 years and over who have no current health issue and have the ability to look after themselves; do not have any diseases which are life threatening for the participants. The process consists of attractions, accessibility, amenities, accommodation and activities. The desired output is that the elderly maintain a healthy physical, mental, social, and spiritual wellbeing. 4) Controlling-the three components to ensure participation are standards of control, evaluating compliance to the standards of control, and making modifications where necessary. This study suggests that the University's Management Model of Health and Sport Tourism for the Elderly. Created in this study is relevant and practical.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเรื่องการบริการทางวิชาการแก่สังคม.....	8
แนวคิดด้านการบริหารจัดการ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	30
แนวคิดทางการท่องเที่ยว.....	36
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
กลุ่มตัวอย่าง.....	87
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	88
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	91
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4 ผลการวิจัย.....	98
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ กีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย.....	98
5 อภิปรายและสรุปผล.....	160
สรุปผลการวิจัย.....	160
อภิปรายผล.....	167
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	174
บรรณานุกรม.....	178
ภาคผนวก.....	186
ภาคผนวก ก.....	187
ภาคผนวก ข.....	189
ภาคผนวก ค.....	194
ภาคผนวก ง.....	196
ภาคผนวก จ.....	199
ภาคผนวก ฉ.....	204
ภาคผนวก ช.....	234
ภาคผนวก ซ.....	244
ภาคผนวก ฌ.....	254
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	287

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	82
4-1 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ.....	101
4-2 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2.....	102
4-3 ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 3.....	113
4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน การตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย.....	136

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2-1 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 1.....	20
2-2 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 2.....	22
2-3 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 3.....	24
2-4 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 4.....	25
2-5 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 5.....	26
2-6 ระบบการท่องเที่ยว.....	37
2-7 การผสมผสานกันของกีฬาและการท่องเที่ยว.....	48
2-8 การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบริบทที่เกี่ยวข้อง.....	49
2-9 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	53
3-1 ขั้นตอนกระบวนการวิจัย.....	90
3-2 สรุปรูปแบบการพัฒนา.....	94
4-1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย....	124
4-2 รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการวางแผน.....	125
4-3 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการจัดองค์การ.....	127
4-4 โครงสร้างองค์การการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ.....	129
4-5 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการนำไปปฏิบัติ.....	130
4-6 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการนำไปปฏิบัติ: ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ.....	131
4-7 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการควบคุม.....	134
4-8 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	146

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-9 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการวางแผนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	147
4-10 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการจัดองค์การ ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	150
4-11 โครงสร้างองค์การการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดย มหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	153
4-12 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการนำไปปฏิบัติ ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	154
4-13 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการนำไปปฏิบัติ: ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและบริการ ที่มีความเหมาะสมและความเป็น ไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	155
4-14 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้านการควบคุม ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	158
5-1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	166

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ความตอนหนึ่งในพิธีเปิดการประชุมใหญ่สัมมนาเรื่อง การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553 (กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา, 2556, หน้า 1) ความว่า “... ร่างกายของเรานั้น ธรรมชาติสร้างมาสำหรับให้ออกแรงใช้งาน มิใช่ให้อยู่เฉย ๆ ถ้าใช้แรงให้พอเหมาะพอดีโดยสม่ำเสมอ ร่างกายก็จะเจริญแข็งแรง คล่องแคล่วและคงทนยั่งยืน ถ้าไม่ใช้แรงเลยหรือใช้ไม่เพียงพอ ร่างกายก็จะเจริญแข็งแรงอยู่ไม่ได้ แต่จะค่อย ๆ เสื่อมไปเป็นลำดับและหมดสมรรถภาพไปก่อนเวลาอันสมควร ดังนั้น ผู้ที่ปกติทำงานทำการ โดยไม่ใช้กำลังหรือใช้กำลังแต่น้อย จึงจำเป็นต้องหาเวลาออกกำลังกายให้พอเพียงกับความต้องการตามธรรมชาติเสมอทุกวัน มิฉะนั้นจะเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่เราจะใช้ปัญญาความสามารถของเราทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและแก่ส่วนรวมได้น้อยเกินไป เพราะร่างกายจะกลับกลายอ่อนแอลงนั้นจะไม่อำนวยโอกาสให้ทำงานโดยมีประสิทธิภาพได้...” จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่อ้างมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งต่อตนเองและสังคมของประชากรทุกเพศ ทุกวัย ดังที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2552, หน้า 1) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสุขภาพดี หรือ 5 อ. ประกอบด้วย อาหาร อากาศ อารมณ์ อูจาเราะ และ ออกกำลังกาย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา เป็นมิติหนึ่งในการส่งเสริมสุขภาพ หากส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ เห็นถึงคุณประโยชน์ มีทัศนคติที่ดีและมีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพของแต่ละบุคคลและสังคมจะเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันโรคและเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานจากร่างกาย อีกทั้งหากผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายที่เหมาะสมและถูกวิธีจะช่วยชะลอความเสื่อมของร่างกายและช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายโดยเฉพาะระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด และกล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรง ทั้งยังลดอัตราการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคเส้นเลือดหัวใจตีบในผู้สูงอายุได้ (สมนึก กุลสถิตพร, 2549, หน้า 2) นอกจากกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาแล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินผ่อนคลายความเครียด ส่งผลต่อการพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพเช่นเดียวกัน

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ประชาชนได้เดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยของตน ไปยังอีกสถานที่หนึ่งและพักอาศัยชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน เช่น เพื่อการพักผ่อน เพื่อการผ่อนคลายความเครียด เพื่อสุขภาพ เพื่อนันทนาการ เป็นต้น ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลกได้ กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว คือ 1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และ 3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษเพิ่มขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 1) โดยการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการใช้กิจกรรมกีฬาเป็นสื่อในการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และความพึงพอใจ ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการบำบัดรักษาและ/หรือการส่งเสริมสุขภาพ ในประเทศไทยได้ดำเนินกิจกรรมนี้จนมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ กิจกรรมที่นำมาใช้เป็นแรงจูงใจ ได้แก่ การบริการนวด/อบ/ประคบสมุนไพร วารีบำบัด การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ ฯลฯ หน่วยงานที่ ดำเนินการแล้วเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน ได้แก่ โครงการรักษาสภาพแบบผสมผสานของโรงพยาบาล ดำเนินสะดวก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น ชิวาธรรม ทัวร์สุขภาพของบัลลาวิ เป็นต้น และจากที่กล่าว มาแล้วข้างต้นว่า ประชาชนสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากขึ้น อีกทั้ง การออกกำลังกายยังส่งผลดีต่อร่างกายของบุคคลทั่วไปรวมถึงผู้สูงอายุที่ปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่ม สูงขึ้น

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันประชาคมโลกมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้ม เพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะประเทศไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับการเพิ่มจำนวน ผู้สูงอายุจะทำให้ประเทศมีภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้นและ “ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่รัฐ และสมาชิกของสังคมจะต้องร่วมมือกันและการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อลดทอนโอกาสและระยะเวลาที่ต้องพึ่งพาการปรนนิบัติดูแลและภาระค่าใช้จ่ายที่เกิน ความจำเป็น” (ธราธร ดวงแก้วและหิรัญญา เดชอุดม, 2550, หน้า 1-2) ทุกสังคมจึงเริ่มส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและ สามารถดำเนินชีวิตในบั้นปลายอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรม นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะ การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน ได้ทำกิจกรรมนันทนาการ พบปะสังสรรค์ร่วม ทำกิจกรรมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่งจะส่งเสริมให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้าน ต่าง ๆ ได้ดีและมีความรู้สึกรักภาคภูมิใจว่าตนยังมีความสามารถ มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคม

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความพอใจในชีวิตตนเองสูงขึ้น (วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ, 2554, หน้า 3; ถิ่นทัช วรณณอม, 2552; เพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2545, หน้า 184; พิระพงษ์ บุญศิริ, 2542 หน้า 35-37) กิจกรรมท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ถูกนำมาใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรและยังจะเป็นส่วนชดเชยและเติมเต็มความต้องการของผู้สูงอายุ (กุลวดี แก้วกล้า, 2550, หน้า 3)

การที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ มีกำลังซื้อ ไม่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว บางส่วนมีรายได้จากเงินบำนาญและทรัพย์สินสามารถจ่ายเงินเพื่อเดินทางท่องเที่ยวได้สูงกว่ากลุ่มอื่น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินมากขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแรกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชื่อว่ามีความศักยภาพและมีกำลังซื้อ โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นเป้าหมายหลักคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550, หน้า 1; สมยศ วัฒนากมลชัย และเยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน, 2554, หน้า 1; สุดาพร วรพล, 2542, หน้า 19-20; กุลวดี แก้วกล้า, 2550, หน้า 3) อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุยังสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุไปพร้อมกับการบูรณาการกับการออกกำลังกายที่ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจมากขึ้น อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จะก่อให้เกิดการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ 4 มิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ได้ส่งเสริมสุขภาพ ผ่อนคลายความเครียด สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เข้าสังคมและยังส่งผลถึงการป้องกันโรคที่เกิดจากการขาดการออกกำลังกาย และโรคจากการรับประทานอาหารที่ไม่สมดุลได้เป็นอย่างดี

จากนโยบายของรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและการทำกิจกรรม โดยได้กำหนดแผนผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการท่องเที่ยว รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติและประกาศกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เรื่องการส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว นันทนาการแก่ผู้สูงอายุ จัดให้มีบริการและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมยามว่างและการพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555, หน้า 2-3) ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ทำกิจกรรมบริการแก่สังคมด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่ายทหารมีโครงการแหล่งท่องเที่ยว โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมหลายประเภท เช่น

กิจกรรมไต่ผาจำลอง ชิงจักรยานเสือภูเขา ยิงปืน เล่นกอล์ฟโรงพยาบาลเปิดให้บริการ นวดแผนไทย การอบรมให้ความรู้ การจัดจำหน่ายสมุนไพรไทย ฯลฯ

มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่หลักในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมนี้สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้ตามความเหมาะสม หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ ชุมชนและสังคม (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558, หน้า 92) แต่บริการวิชาการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุยังมีในวงจำกัด ทั้งที่มหาวิทยาลัยมีความพร้อมโดยมีบุคลากรที่สามารถให้ความรู้ในเชิงวิชาการ บางมหาวิทยาลัยมีนิติตวิชาเอกด้านสุขภาพ กีฬานันทนาการและการท่องเที่ยวที่ช่วยสนับสนุนและหากมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์มากในการสร้างเสริมสุขภาพ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและส่งเสริมการท่องเที่ยว หากมหาวิทยาลัยดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จะเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ของนิสิตนักศึกษา การสร้างรูปแบบการจัดการจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้นำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย”

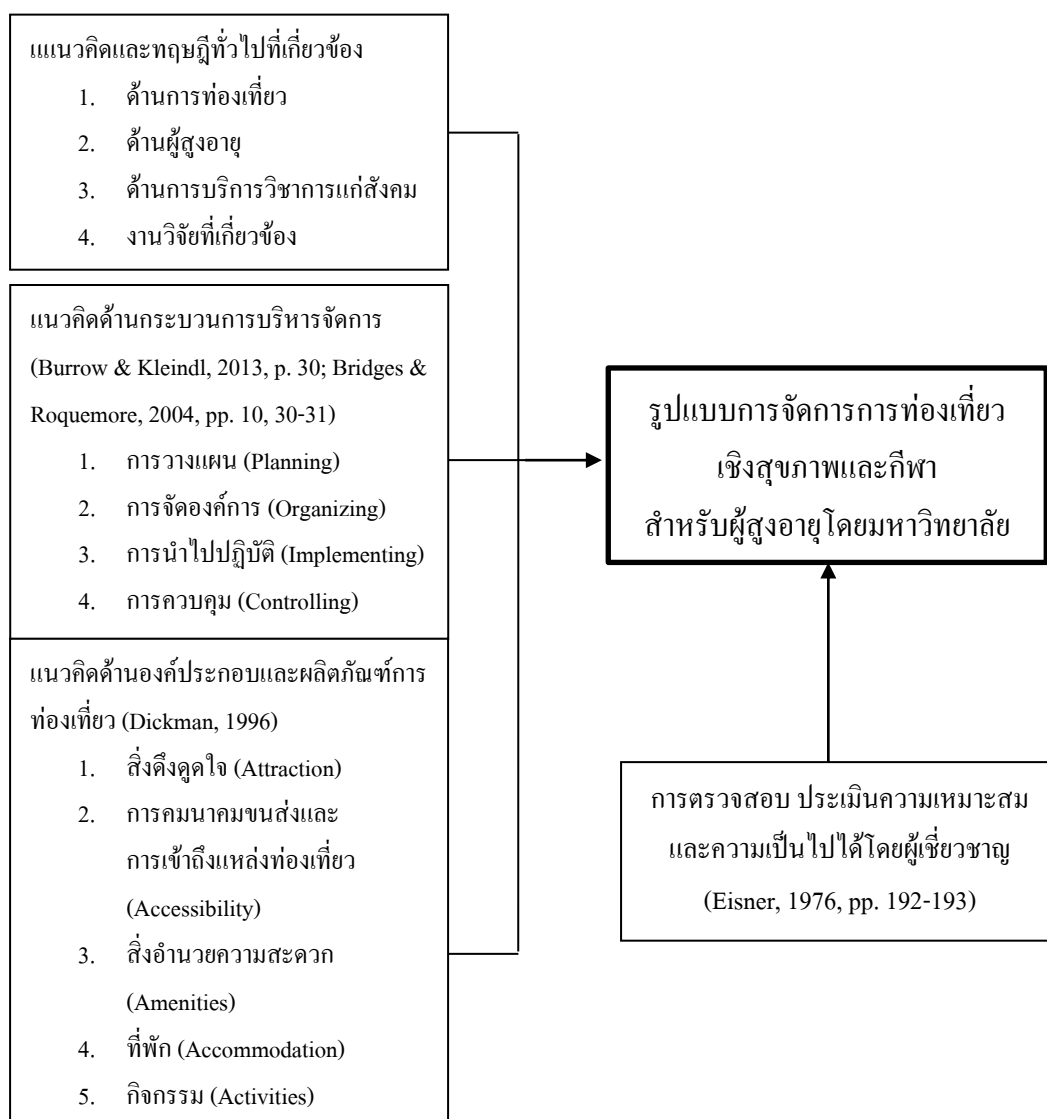
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย
2. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุที่ดำเนินการ โดยมหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยสร้างขึ้นตามกระบวนการจัดการ 4 ด้าน (Bridges & Roquemore, 2004, p. 10, pp. 30-31; Burrow & Kleindl, 2013, p. 30) ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติและการควบคุม

ร่วมกับการศึกษาองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและบริการ (Dickman, 1996) แนวคิดด้านการท่องเที่ยว แนวคิดด้านผู้สูงอายุ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ (Eisner, 1976, pp. 192-193)

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เจริญนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ดูแลรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ

2. เจริญปฏิบัติ

1. มหาวิทยาลัยต่าง ๆ สามารถนำรูปแบบและแนวทางที่ได้ไปใช้จัดการโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุได้
2. สามารถนำไปพัฒนาเป็นคู่มือการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยเป็นแนวทางการดำเนินงานในบริบทการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นสถานบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รูปแบบการจัดการประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม ร่วมกับองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและบริการ

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่ ด้วยการตอบแบบสอบถามประเมินรูปแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา (Health and sports tourism) หมายถึง การเดินทางออกจากสถานที่อยู่อาศัยปกติไปยังอีกสถานที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬาและ/ หรือการออกกำลังกาย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียด

การประเมินรูปแบบ (Model evaluation) หมายถึง การตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งในการตรวจสอบรูปแบบในงานวิจัยนี้ใช้การตรวจสอบรูปแบบด้วยผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

ผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึง บุคคลชายหรือหญิงไทยทั่วไปที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวคือ บุคคลที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

มหาวิทยาลัย (University) หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

รูปแบบการจัดการ (Management model) หมายถึง แบบจำลองทางความคิดที่แสดงออกผ่านทางภาษาหรือใช้ภาษาเป็นสื่อแสดงถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงาน รูปแบบนี้เป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic model) ซึ่งใช้ภาษาและแผนภูมิ เพื่อแสดงให้เห็น โครงสร้างทางความคิด และใช้ข้อความอธิบายให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เพื่ออธิบายองค์ประกอบทางการบริหารจัดการบนพื้นฐานของกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม ที่ได้จากการวิเคราะห์ขอบเขตของการบริหารจัดการ การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงและทดสอบความสมเหตุสมผล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการบริหารทางวิชาการแก่สังคม
2. แนวคิดด้านการบริหารจัดการ
3. แนวคิดด้านการท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องการบริหารทางวิชาการแก่สังคม

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2558, หน้า 92) กล่าวว่า การบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบัน อุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชนและ สังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัด ประชุมหรือสัมมนาวิชาการทางงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม มีตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 การบริการวิชาการแก่สังคม ชนิดของตัวบ่งชี้คือ กระบวนการ คำอธิบายตัวบ่งชี้ คือ การบริการวิชาการเป็นภารกิจหลักอีกอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา คณะควรคำนึงถึง กระบวนการในการให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนำมา จัดทำแผนบริการวิชาการประจำปีทั้งการบริการวิชาการที่ทำให้เกิดรายได้และการบริการวิชาการที่ คณะจัดทำเพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชน โดยมีการประเมินความสำเร็จของการบริการวิชาการและ

นำมาจัดทำเป็นแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่นิสิต นักศึกษาให้มีประสบการณ์จากสภาพจริง และนำมาใช้ประโยชน์จนเกิดผลลัพธ์ที่สร้างความพึงพอใจต่อชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

1. จัดทำแผนการบริการวิชาการประจำปีที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและกำหนดตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จในระดับแผนและโครงการบริการวิชาการแก่สังคมและเสนอกรรมการประจำคณะเพื่อพิจารณาอนุมัติ
2. โครงการบริการวิชาการแก่สังคมตามแผน มีการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์จากบริการวิชาการเพื่อให้เกิดผลต่อการพัฒนานักศึกษา ชุมชน หรือสังคม
3. โครงการบริการวิชาการแก่สังคมในข้อ 1 อย่างน้อยต้องมีโครงการที่บริการแบบให้เปล่า
4. ประเมินความสำเร็จตามตัวบ่งชี้ของแผนและโครงการบริการวิชาการแก่สังคมในข้อหนึ่งและนำเสนอกรรมการประจำคณะเพื่อพิจารณา

กล่าวโดยสรุปการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่ต้องปฏิบัติการบริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม ซึ่งในการจัดดำเนินการใด ๆ สิ่งสำคัญที่จะขาดไม่ได้คือ การบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานใด ๆ บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดด้านการบริหารจัดการ

การจัดการถือว่าเป็นกลไกหลักของการดำเนินการตามแผนงานที่องค์กรได้กำหนดไว้ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการจัดการเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กร (วิเชียร วิทยอุดม, 2558, หน้า 1-1) ซึ่งการบริหารจัดการ มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

Bridges and Roquemore (2004, p. 27) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการใช้ทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดเท่าที่สามารถเป็นไปได้

Masteralexis, Barr and Hums (2005, p. 20) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการใช้ความรู้ในส่วนต่าง ๆ เช่น การวางแผน การจัดการองค์การ การนำและการประเมินผล ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ข้อจำกัดของทรัพยากรและบุคลากร เป้าหมายของการจัดการและบทบาทของผู้บริหาร จะทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

Page (2009, p. 378) กล่าวว่า การจัดการเป็นการใช้ประโยชน์ทรัพยากรขององค์กรเพื่อสร้างการบริการ ผลลัพธ์หรือผลิตภัณฑ์ตามความสนใจของนักท่องเที่ยวหรือลูกค้า

โรบินส์ เอส. พี. และคูสเตอร์ เอ็ม (2550, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง สิ่งที่ผู้จัดการหรือผู้บริหารต้องปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานงาน การดูแลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น เพื่อให้งานและกิจกรรมเหล่านั้นสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมคิด บางโม (2558, หน้า 59) กล่าวว่า การจัดการคือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการขององค์กรร่วมกัน โดยใช้บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมหลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม

องค์กร (Organization)

คำว่า องค์กร มีนักวิชาการให้ความหมายดังนี้

เสนาะ ตีเขาว์ (2546, หน้า 4) กล่าวว่า องค์กร หมายถึง การรวมตัวกันทำงานของคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

โรบินส์ เอส. พี. และคูสเตอร์ เอ็ม (2550, หน้า 11) กล่าวว่า องค์กร หมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลอย่างจงใจในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ องค์กรประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ มีวัตถุประสงค์ มีคนทำงานจำนวนหนึ่งและมีโครงสร้างที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

สมคิด บางโม (2558, หน้า 16) กล่าวว่า องค์กร คือกลุ่มบุคคลหลาย ๆ คนร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป องค์กร หมายถึง การรวมกันของคนเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งองค์กรประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย (Objective) องค์กรจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย
2. โครงสร้าง (Structure) องค์กรจะต้องมีการแบ่งงาน อำนาจหน้าที่และมีการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น
3. กระบวนการปฏิบัติงาน (Process) วิธีการปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่กำหนดไว้อย่างมีแบบแผนเพื่อให้ทุกคนในองค์กรใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

4. บุคคล (Person) องค์การประกอบด้วยบุคคลที่เป็นสมาชิก โดยกำหนดหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายใต้โครงสร้างที่จัดตามกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการเป็นการกำหนดทิศทางขององค์การ ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การสามารถสร้างผลสำเร็จออกมาโดยผลงานมีคุณค่าสูงกว่าทรัพยากรและมีประสิทธิผล (Effectiveness) คือ มีการปฏิบัติงานสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ กระบวนการบริหารจัดการเป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวลผลผลักดันและกำกับให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นทรัพยากรการจัดการประเภทต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด โดยผู้บริหารหรือผู้จัดการมีหน้าที่บริหารจัดการหรือกิจกรรมหลักที่ผู้จัดการปฏิบัติเมื่อทำงานในหน้าที่หลัก ที่เรียกว่า หน้าที่ในการบริหารจัดการ (Management function) ในการจัดองค์การทุกชนิด ทุกส่วนเป็นขบวนการพื้นฐานของการจัดการทั้งหมด ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำไปปฏิบัติ (Implementing) และการควบคุม (Controlling) (Bridges & Roquemore, 2004, p. 10, pp. 30-31; Burrow & Kleindl, 2013, p. 30) ซึ่งการจำแนกหน้าที่ทางการบริหารจัดการของนักวิชาการจะประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ที่คล้ายคลึงกันแต่มีการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นของนักวิชาการแต่ละคน ในการวิจัยเรื่องนี้จะจำแนกหน้าที่ทางการบริหารจัดการตามหน้าที่การบริหารจัดการที่นำไปปฏิบัติจริงในการดำเนินการ ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การนำไปปฏิบัติ (Implementing)
4. การควบคุม (Controlling)

การวางแผน (Planning)

การวางแผน เป็นกิจกรรมหนึ่งของการบริหารจัดการ เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แล้วจึงพัฒนาวิธีการโดยละเอียดเพื่อจะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เหล่านั้นภายในระยะเวลาเฉพาะ โดยให้มีปัญหาให้น้อยที่สุด ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การวางแผนที่ดีได้รับการออกแบบเพื่อให้มีปัญหาเกิดขึ้นน้อยที่สุด การวางแผนที่ดีนั้นจะนำไปสู่ความพยายามที่มีประสิทธิผลและได้รับผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อม หมายถึง ผลผลิตที่มากขึ้นด้วย (Bridges & Roquemore, 2004, pp. 30-31) มีนักวิชาการให้ความหมายของการวางแผน ดังนี้

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และนิตยาพร เสมอใจ (2548, หน้า 60) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยต้องคำนึงถึงว่าใครทำอะไร ทำอย่างไรและทำเมื่อใด

รัตนา สายคณิต (2556, หน้า 27, 101) กล่าวว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ การกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด การจัดการทำแผนบูรณาการเพื่อการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การวางแผนเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรรู้แนวทางการดำเนินงานขององค์การ ลดการดำเนินการที่ซ้ำซ้อน และช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

วิเชียร วิทยาอุดม (2558, หน้า 1-7) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์สำหรับองค์การ ด้วยการพัฒนากลยุทธ์ การใช้งบประมาณเพื่อแบ่งสรรทรัพยากร การวางนโยบายและขั้นตอนในการดำเนินงาน

สมคิด บางโม (2558, หน้า 79) กล่าวว่า การวางแผน คือการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า โดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และเลือกแนวทางปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์การ

Robbins and Coulter (2012, p. 204) กล่าวว่า การวางแผนเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายขององค์การ การสร้างกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้นและการพัฒนาแผนการที่จะบูรณาการและประสานงานกิจกรรมการทำงาน

Kinicki and William (2011, p. 14) กล่าวว่า การวางแผนมีการกำหนดเป็นเป้าหมาย การตั้งค่าและการตัดสินใจเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุผล

กล่าวโดยสรุป การวางแผนเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แนวทางปฏิบัติและแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ลดความซ้ำซ้อนของงาน โดยคำนึงถึงว่าใครทำอะไร ทำเมื่อใดและทำอย่างไร

จะเห็นได้ว่าการวางแผนที่ดีจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ประหยัดทรัพยากร ลดความไม่แน่นอน ช่วยเป็นเกณฑ์ในการควบคุม ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ พัฒนาการแรงจูงใจ สร้างการแข่งขันและทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (พะยอม วงศ์สารศรี, 2548, หน้า 79-80)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, (2555, หน้า 176) และสมคิด บางโม (2558, หน้า 86) กล่าวว่า ในด้านการจัดการธุรกิจงานเกี่ยวข้อง การวางแผนเป็นกระบวนการแรกเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการปฏิบัติจริงในการใช้ทรัพยากรทางการจัดการ (4Ms) ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ เงิน วัสดุและการจัดการให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และในขั้นตอนการวางแผนก่อนอื่นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบและในการดำเนินงาน

จำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบหลักก่อนเพื่อให้ผู้ร่วมดำเนินงานทราบว่าใครเป็นศูนย์กลางในการทำงาน

รัตนา สายคณิต (2556, หน้า 28) กล่าวว่า เมื่อมีการทำโครงการขึ้นการดำเนินงานต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรซึ่งถ้าไม่ให้การสนับสนุน ความล้มเหลวของโครงการอาจทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เมื่อได้ผู้รับผิดชอบแล้วต่อไปการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่ต้องกำหนดให้ชัดเจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทุกองค์การต้องมีการระบุพันธกิจหรือภารกิจไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยพันธกิจจะต้องระบุให้เฉพาะเจาะจงในรูปของวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กร การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้เฉพาะเจาะจง สามารถดำเนินการและวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งในการกำหนดต้องแจ้งให้สมาชิกทุกคนในองค์กรทราบเพื่อรู้ขอบเขตและมุ่งไปที่เป้าหมายเดียวกันและเมื่อได้เป้าหมายและวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว ต่อไปคือการกำหนดนโยบายและกำหนดแนวทางปฏิบัติ โดยในการวางแผนนั้นต้องมีแผนงาน โครงการที่ดีโดยอาศัยความสามารถของบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งโครงการหรือแผนงานจะต้องมีความเป็นไปได้ในการทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (ชนภณ ธรรมรักษ์, 2556, หน้า 64; รัตนา สายคณิต, 2556, หน้า 46; โรบินส์ เอส. พี. และคูเตอร์ เอ็ม, 2550, หน้า 86) และตามที่ Kinicki and William (2011, p. 147) ที่กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายขององค์กรต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพันธกิจ โดยการกำหนดเป้าหมายต้องชัดเจนไม่คลุมเครือสามารถวัดได้ เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบ และในการกำหนดจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรก่อน เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ ได้สอดคล้องกัน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรนั้น ในขั้นตอนการวางแผนควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งปัจจัยภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรกับสถานการณ์ภายนอกมีผลโดยตรงซึ่งกันและกัน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกทำให้องค์กรทราบถึงผลกระทบที่สภาพแวดล้อมภายนอกจะมีผลต่อองค์กร ทำให้ทราบถึงโอกาสและอุปสรรค ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อพิจารณาศักยภาพขององค์กรในการดำเนินงานและเพื่อให้ทราบว่าองค์กรได้เปรียบและเสียเปรียบคู่แข่งขั้นในเรื่องใดและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งโดยปกติแล้วการวางแผนไม่ใช่งานของบุคคลเพียงคนเดียว แต่จะเป็นผลงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะกรรมการวางแผน ที่ต้องมีผู้ร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นทุกขั้นตอน (ชนงกรณ์ กุณทลบุตร, 2556, หน้า 68-69, ณัฐพันธ์ เจริญนนท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ, 2548, หน้า 60-61, 90) สอดคล้องกับธีรนนท์

ตันพานิชย์ (2558, หน้า 165) และสิน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 49) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารและบุคลากร ควรร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและ อุปสรรคและมีการนำผลการวิเคราะห์มากำหนดกลยุทธ์ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็น เครื่องมือสำคัญที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกรักอยากเป็นเจ้าของแผน ความรับผิดชอบ การเสียสละ ความ ภาคภูมิใจ การประสานงานและลดการต่อต้าน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนที่สมบูรณ์จะต้อง ครอบคลุมอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวางแผน

การกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ การกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือ วิธีการดำเนินงานเพื่อให้ทราบว่าปฏิบัติที่ไหน อย่างไร เมื่อใด ใครเป็นผู้ปฏิบัติและระยะเวลา ปฏิบัติ ซึ่งสมคิด บางโม (2558, หน้า 87) กล่าวว่า การกำหนดวิธีการดำเนินงานเป็นการกำหนดว่า จะทำอะไร อย่างไรบ้าง ตามลำดับ

การวางแผนบุคลากร ตามที่ Sharpley and Pender (2005, p. 87) กล่าวว่า การจัดการ เกี่ยวกับพนักงานเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่จะกำหนดว่าองค์กรการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จและ สามารถแข่งขันได้หรือไม่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 197-198) กล่าวว่า การวางแผนกำลังคน เป็นการกำหนดว่าต้องใช้บุคคลประเภทใดเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งต้องคำนึงถึงเป้าหมายเป็นหลัก เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมกับงานมาปฏิบัติงาน และสมคิด บางโม (2558, หน้า 139) กล่าวว่า การวางแผนกำลังคน เป็นการคาดคะเนไว้ล่วงหน้าว่าหน่วยงานนั้นต้องการคนจำนวนเท่าใดจึงจะ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนงบประมาณ งบประมาณเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนในการจัดสรร ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้การตั้งเป้าหมายและการควบคุมการดำเนินการด้วยตัวเลข ทางการเงินเป็นสำคัญ ซึ่งผู้จัดการและบุคลากรในระดับต่าง ๆ จะต้องช่วยกันประมาณการต้นทุน รายได้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำงานให้สำเร็จ (ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ, 2548, หน้า 72) การกำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนต้องมีความเหมาะสม และวางแผนงบประมาณ อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้และเป็นไปตามระเบียบ ด้านการคลังของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ สิน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 118-119) ที่กล่าวว่า การจัดการงบประมาณ ต้องมีตรรกะระหว่างค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนกับผลตอบแทนในช่วงเฉพาะของ เวลา ซึ่งการใช้จ่ายแบ่งเป็น หมวดเงินเดือน ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน หมวดค่าใช้จ่าย สอย หมวด ครุภัณฑ์ และหมวดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น และสอดคล้องกับ ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ (2548, หน้า 72-73) ที่กล่าวว่า งบประมาณเป็นเครื่องมือในการวางแผนในการจัดสรร ทรัพยากรสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่วนหนึ่งเป็นการวางแผนรายรับรายจ่าย ค่าใช้จ่ายใน การลงทุน เป็นต้น เพื่อให้สามารถบริหารงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

การวางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 216) กล่าวว่า การวางแผนสถานที่เป็นการวางแผนทรัพยากรท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับลูกค้า กลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาเลือกสถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ โดยสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีสถานที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับบริการ มีพื้นที่สีเขียวอากาศถ่ายเท และมีบริการห้องน้ำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา, 2556, หน้า 135)

การวางแผนด้านการจัดการการตลาด การตลาดเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว โดยจะช่วยส่งเสริมชักจูงให้คนเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น การตลาดท่องเที่ยวหมายถึง ความพยายามของผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่จะวิเคราะห์ให้ทราบว่า มีทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวอะไรบ้างที่จะสามารถขายให้นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้ แล้วจึงใช้ส่วนผสมของการตลาดท่องเที่ยวได้แก่ ผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการอยากเข้ามาท่องเที่ยวและซื้อบริการ แล้วทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวได้รับผลกำไรจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งการศึกษาความต้องการจะทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเหมาะสมกับความต้องการของตลาด โดยจัดทำรายการนำเที่ยวที่น่าสนใจ สนุกสนานและมีกิจกรรมพิเศษ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 61, 214-217) ซึ่งการสำรวจตลาดก็เป็นสิ่งสำคัญตามที่ Page (2009, p. 100) กล่าวว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อการจัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ

การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน ตามที่ รัตนา สายคณิต (2556, หน้า 55) และสมคิด บางโม (2558, หน้า 88) กล่าวว่า การประเมินผลจะช่วยให้ได้รู้ว่ากลยุทธ์ที่ดำเนินการ ไปนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการตามแผนไประยะหนึ่งควรมีการตรวจสอบประเมินผลงานเพื่อให้รู้จุดอ่อน จุดแข็ง ข้อบกพร่องและอุปสรรคต่าง ๆ จะได้แก้ไขปรับปรุงแผนให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวางแผน

วัตถุประสงค์ของการวางแผน ซึ่ง โรบินส์ เอส. พี. และคูเตอร์ เอ็ม (2550, หน้า 80) และ ัญญุพันธ์ เขจรนนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ (2548, หน้า 60-61) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการวางแผนมี 4 ประการ ดังนี้

1. แผนช่วยกำหนดทิศทางและส่งเสริมการประสานงานในองค์กรเพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรและทำอย่างไรเพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

2. แผนช่วยลดความไม่แน่นอนและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยทำให้ผู้บริหารต้องมองไปข้างหน้า ทำนายความเปลี่ยนแปลง ผลกระทบ และปรับองค์การ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. แผนช่วยลดความซ้ำซ้อนและความสิ้นเปลืองในการทำงาน ช่วยประสานงานของ องค์การ ช่วยลดงานที่ไม่จำเป็นหรือ ไม่มีประโยชน์ ทำให้ประหยัดเวลา ทรัพยากรและขจัดงานที่ ซ้ำซ้อน

4. แผนช่วยกำหนดมาตรฐานในการควบคุม ซึ่งในการวางแผนจะมีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติงานทำให้มีมาตรฐานในการควบคุม

ประโยชน์ของการวางแผน (Bridges and Roquemore, 2004, pp. 126-127)

1. แผนที่ดีจะทำให้พนักงานเห็นทิศทางการทำงาน คือ การให้พนักงานสามารถเห็นภาพ หรือจินตนาการในรายละเอียดของการดำเนินงานตามนโยบาย แนวทางการทำงานและพฤติกรรม ของพนักงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. แผนที่ดีเป็นการช่วยชี้ชะตาขององค์การ กล่าวคือ การศึกษาคู่แข่ง สมัยนิยม ความคิดเห็นสาธารณะหรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีจะทำให้องค์การใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการวางแผนเพื่อใช้ในการตัดสินใจต่อไป

3. แผนที่ดีจะเป็นกุญแจเพื่อควบคุมให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

4. แผนที่ดีจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ

ในการวางแผนธุรกิจนำเที่ยว บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 176 -178) กล่าวว่า การวางแผนธุรกิจนำเที่ยว ประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายในการประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยส่วนใหญ่จะตั้งเป้าหมายหลัก และเป้าหมายรอง ซึ่งเป้าหมาย (Goal) เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผน คือ ผลลัพธ์ที่ต้องการของ บุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การ โดยรวม หรือเป้าหมาย คือ วัตถุประสงค์ที่ให้แนวทางแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจและให้แนวทางปฏิบัติ

2. การกำหนดคน นโยบายในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ ที่ระบุถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติ

3. กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือวิธีการดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดลำดับขั้นตอนของ การปฏิบัติงาน การประสานงานกับหน่วยงาน การตรวจสอบทุกขั้นตอนการทำงานและมี แบบฟอร์มในการปฏิบัติงานรวมถึงการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติทราบถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงาน

ในการบริหารองค์การจะต้องมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นการทำให้ งานต่าง ๆ เหล่านั้น ลุล่วงไปได้จึงต้องมีการพิจารณาการแบ่งหน้าที่ การกำหนดอำนาจและความ

รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายรวมถึงการกำหนดขอบข่ายการสื่อสาร ประสานงาน รวมเรียกว่า การจัดองค์การ (ชนงกรณ์ กุณฑบุตร, 2556, หน้า 80)

การจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้องค์การดำเนินไปด้วยความราบรื่น ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งความหมายของการจัดองค์การ มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี (2548, หน้า 115) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง ความพยายามที่ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างขององค์การที่สามารถเอื้ออำนวยให้แผนที่จัดทำขึ้นไปสู่สัมฤทธิ์ผลที่ปรารถนา

Bridges and Roquemore (2004, p. 182) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง ความพยายามในการแบ่งงาน จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้การดำเนินงานตามขั้นตอนเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย

Kinicki and William (2011, p. 15) กล่าวว่า การจัดองค์การเป็นจัดการคนและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลการทำงาน

โรบินส์ เอส. พี. และคูสเตอร์ เอ็ม (2550, หน้า 116) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง กระบวนการในการจัดโครงสร้างขององค์การ ซึ่งครอบคลุมเรื่องการแบ่งงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดกลุ่มงาน การกำหนดความสัมพันธ์ในสายการบังคับบัญชาและการประสานงานของหน่วยงานรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ การจัดองค์การจึงครอบคลุมการจัดงาน จัดคนและวัสดุสิ่งของทั้งหมดขององค์การ

สมคิด บางโม (2558, หน้า 107) กล่าวว่า การจัดองค์การ หมายถึง การจัดแบ่งองค์การออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ให้ครอบคลุมภารกิจและหน้าที่ขององค์การ พร้อมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์การย่อยเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

กล่าวโดยสรุป การจัดองค์การ หมายถึง ความพยายามที่ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างขององค์การ ซึ่งครอบคลุมเรื่องการแบ่งงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดกลุ่มงาน การกำหนดความสัมพันธ์ในสายการบังคับบัญชาและการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้กับหน่วยงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

การจัดองค์การมีความสำคัญในการบริหาร เพราะมีประโยชน์ดังนี้ (Bridges & Roquemore, 2004, p. 182; สมคิด บางโม, 2558, หน้า 107)

1. ทำให้การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อความพยายามบรรลุเป้าหมายเป็นการประสานงานกับกลุ่มและพนักงานแต่ละคนจะใช้ความรู้และทักษะอย่างเต็มที่ องค์กรก็จะได้รับประโยชน์
  2. การใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยองค์กรที่สมบูรณ์นำไปสู่การใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม ดังนั้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการ
  3. บุคคลมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ทำให้รู้อำนาจหน้าที่และขอบข่ายของการทำงาน
  4. ทำให้งานไม่ซ้ำซ้อน ไม่มีแผนกมากเกินไปซึ่งเป็นการประหยัดทรัพยากร
  5. สนับสนุนหน้าที่ของการนำไปปฏิบัติและการควบคุม
- ดังนั้น การจัดองค์กรที่ดีจะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย ไม่เกิดความทับซ้อนกันของงาน รวมทั้งทำให้สมาชิกเกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและไม่เกี่ยงงานกันทำ ในการจัดองค์กรธุรกิจนำที่ยวนั้น การจัดองค์กร คือ กระบวนการจัดระบบการทำงานทั้งหมด โดยกำหนดลักษณะของตำแหน่งงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่และการประสานงานระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานดำเนินการไปอย่างมีระเบียบ พร้อมทั้งการจัดสรรบุคคลบรรจุลงในตำแหน่งนั้น ๆ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 178-197) ดังที่ สมคิด บางโม (2558, หน้า 109) กล่าวว่า หน่วยงานย่อยที่สำคัญขององค์กร ได้แก่ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่โดยตรงกับวัตถุประสงค์ขององค์กร หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานอนุกร ที่ทำหน้าที่ช่วยบริการแก่หน่วยงานหลักและหน่วยงานที่ปรึกษา ซึ่ง Bridges and Roquemore (2004, p. 196) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดองค์กร ดังนี้
1. การแบ่งงาน (Dividing work) สิ่งสำคัญของการจัดองค์กร คือ การแบ่งงานเข้าไปใน ส่วนเล็ก ๆ ของเนื้องานทั้งหมด สามารถปฏิบัติได้โดยพนักงานคนเดียวหรือกลุ่มของพนักงาน ความคิดและความเชี่ยวชาญในงานคือพื้นฐานของหลักในการแบ่งงานและมีการทำงานประสาน ร่วมกัน
  2. การรวมงาน (Grouping tasks) เป็นขั้นตอนที่สองของการจัดองค์กร ซึ่งผู้บริหาร สามารถควบคุมพนักงานได้เต็มที่ในการแยกแผนก เรียกว่า การแบ่งเป็นแผนก
- ในการรวมงานหรือการแบ่งแผนกองค์กรนั้นสามารถจัดได้หลายแบบ ดังนี้
- 2.1 การจัดหน้าที่ตามแผนก เป็นการจัดนำกิจกรรมที่ทำเหมือนกันหรืองานคล้ายกัน จะนำไปรวมกันในหนึ่งแผนก ซึ่งมีข้อได้เปรียบ คือ พนักงานแต่ละคนสามารถเชี่ยวชาญหรือความชำนาญในงาน งานผู้บริหารจะแคบมากและมีข้อจำกัดที่มากเฉพาะในหน้าที่และความรับผิดชอบ

งานของการประสานงานและความสามารถพิเศษเปรียบเทียบได้ง่าย และการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวของการทำงานของแผนกสามารถวัดได้อย่างเที่ยงตรงมาก

2.2 การจัดตามผลิตภัณฑ์ ในองค์กรที่มีขนาดใหญ่มีความหลากหลายของสายการผลิตก็จะแบ่งงานตามสายการผลิต ซึ่งมีข้อได้เปรียบดังนี้ เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ของการประสานงานทั้งหมดและเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์เดี่ยวหรือสายผลิตภัณฑ์ การตัดสินใจที่รวดเร็วเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์พื้นที่ งานและการบรรลุผลสำเร็จมีความชัดเจนมากและใช้ประโยชน์ได้อย่างทันทีทันใด และการประเมินวัตถุประสงค์และผู้บริหารผลิตภัณฑ์มีโอกาสแสดงให้เห็นทักษะการทำงาน แต่มีจุดอ่อนคือ ผู้บริหารอาจมองถึงเป้าหมายความสำเร็จของแผนกมาก่อน คำนึงถึงสิ่งที่ดีที่สุดขององค์กรโดยรวม และแต่ละแผนกต้องมีผู้เชี่ยวชาญของตนเองทำให้เพิ่มต้นทุนการทำงานทั้งหมด

2.3 การจัดตามสถานที่ตั้ง ในบางองค์กรที่มีขนาดใหญ่หลายหน่วยงาน จัดโครงสร้างโดยมีการแบ่งที่ตั้งที่พวกเขาให้บริการ โดยมีสายงานการทำงานร่วมกันซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่และโดยปกติแล้วจะเกิดขึ้นเมื่อระยะทางไกลระหว่างตลาด ซึ่งมีข้อดีคือ ผู้บริหารสามารถตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามภูมิศาสตร์ และเป็นผู้ปฏิบัติใกล้ชิดสามารถควบคุมและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ตรงจุด นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

2.4 การจัดตามแผนกผู้บริหาร บางครั้งเป็นความได้เปรียบโดยจัดแบ่งบุคลากรให้ลูกค้านแต่ละส่วนเป็นพิเศษ

3. การเพิ่มอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Activating authority and responsibility) หลังจากได้แบ่งงานเข้าไปในส่วนเล็ก ๆ ผ่านการประยุกต์ใช้หลักการแบ่งงานและหลังจากรวมเนื้องานแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเพิ่มอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารแต่ละคน

4. การกำหนดขอบเขตของการจัดการ (Determining spans of management) ถ้าการกำหนดขอบเขตการบริหารที่กว้าง โครงสร้างจะแบนราบ มีการกระจายอำนาจ การตัดสินใจ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการควบคุม ซึ่งการกำหนดขอบเขตของการจัดการเป็นการกำหนดจำนวนของพนักงานที่จะต้องรายงานต่อผู้บริหารคนหนึ่ง หากจำนวนของพนักงานมากผลที่ตามมาคือ การไร้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานส่งผลต่อความเสียหายในการควบคุม

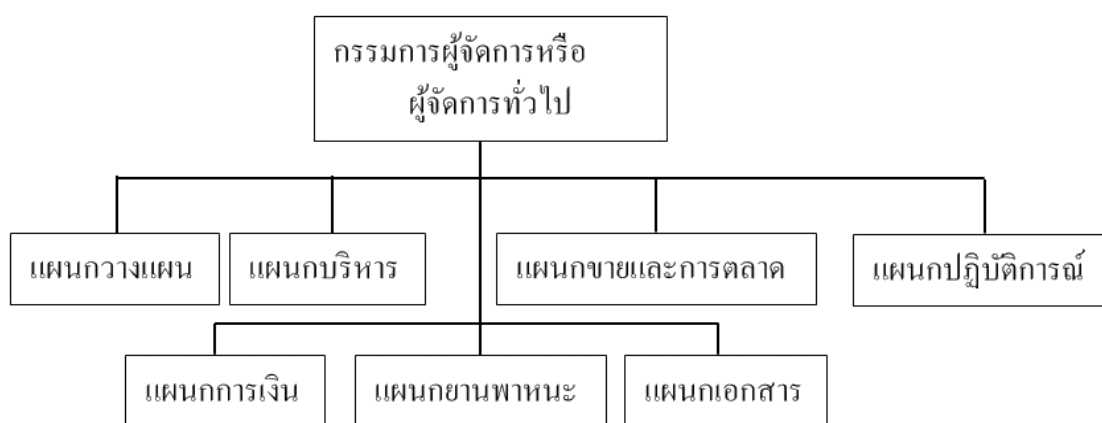
5. การทำงานประสานกันของทรัพยากรขององค์กร (Coordination of organizational resource) เป็นสิ่งจำเป็นคือเป็นการพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มของแผนก เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับตารางการทำงาน คุณภาพที่คาดหวัง ต้นทุน ปัญหาฯ การทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานประสานกันจะบรรลุผลสำเร็จมากที่สุดเมื่อผู้บริหารและพนักงานทุกคนในแผนกเข้าใจวัตถุประสงค์ทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของแผนก ตารางเวลา กฎ ระเบียบ นโยบายต่าง ๆ ซึ่งการสื่อสารที่ดีมีความจำเป็นและมีผลต่อการทำงานประสานการและองค์การที่สมบูรณ์

ในการจัดองค์การในธุรกิจนำเที่ยวจะมีส่วนประกอบสำคัญ ตามที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 178-197) ได้กล่าวไว้ คือ

1. การกำหนดงาน เป็นการระบุชนิดของงานว่ามีอะไรบ้าง หรือจะเรียกได้ว่าเป็นการจัดหมวดหมู่ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปการจัดหน่วยงานของธุรกิจนำเที่ยวประกอบด้วย 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารระดับสูง ฝ่ายจัดนำเที่ยวประกอบด้วย แผนกจัดรายการนำเที่ยว แผนกจัดรับส่งนักท่องเที่ยว และแผนกมัคคุเทศก์ ฝ่ายรับจอง ฝ่ายบริการท่องเที่ยว ฝ่ายการเงินและฝ่ายบุคคล

2. การกำหนดโครงสร้างองค์การหรือ โครงสร้างสายปฏิบัติงาน เป็นการตอบสนองทั่วไปของกิจกรรมที่สำคัญเพื่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์อันดับแรกขององค์การ เมื่อได้จัดบางส่วนงานและกำหนดงานแล้ว จะมีการกำหนดเป็น โครงสร้างองค์การ ซึ่งข้อดีคือความเชื่อมโยงที่ชัดเจนกับอำนาจในการสั่งการที่ชัดเจนและความรับผิดชอบ การตัดสินใจสามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีความรับผิดชอบที่ชัดเจนสำหรับผลที่เกิดขึ้น (Bridges & Roquemore, 2004, p. 191) ซึ่งเป็นเครื่องมือของการจัดการธุรกิจนำเที่ยวเพื่อเป็นหนทางไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งตัวอย่างในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานอาจสรุปได้ 5 รูปแบบ ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 178-295)

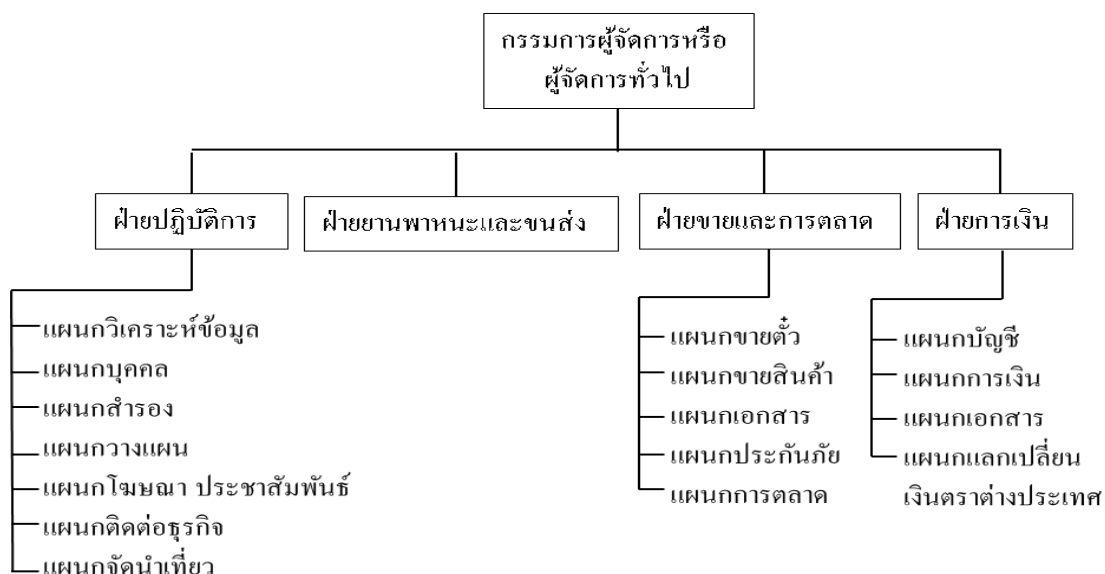
ภาพที่ 2-1 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 1 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 185)

จากภาพที่ 2-1 เป็นโครงสร้างการดำเนินงานของแผนกต่าง ๆ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรรมการผู้จัดการ เป็นผู้กำหนดนโยบาย และแผนกต่าง ๆ จะทำงานประสานความร่วมมือ

ซึ่งกันและกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 7 แผนก ตามโครงสร้างธุรกิจ นำที่ยวรูปแบบที่ 1 ได้แก่

1. แผนกการวางแผน มีหน้าที่ วิเคราะห์วิจัย วางแผนการจ้ดนำเที่ยว ติดต่อกับผู้ผลิตสินค้าบริการการท่องเที่ยว และเขียนรายการนำเที่ยว
2. แผนกบริหาร มีหน้าที่ วางนโยบายการทำงานร่วมกับแผนกอื่น ๆ ดูแลงานด้านธุรการทั้งหมด และดูแลงานด้านบุคลากร
3. แผนกการขายและการตลาด มีหน้าที่ ขายตั๋ว จองตั๋ว ออกตั๋วเครื่องบิน การขาย การส่งเสริมการขายและการหาตลาดเพื่อการขาย
4. แผนกปฏิบัติการ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ติดต่อกำทำสัญญากับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจอง มัคจำ จ่ายเงิน การจัดเตรียมเอกสารประกอบการเดินทาง การจัดผู้นำเที่ยวและการดำเนินการให้เป็นไปตามรายการนำเที่ยว
5. แผนกการเงิน มีหน้าที่ ทำบัญชีรายรับรายจ่าย และรับจ่ายเงิน
6. แผนกยานพาหนะ มีหน้าที่ ติดต่อพาหนะในการเดินทาง ประสานงานกับแผนกปฏิบัติการเพื่อขอทราบจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละโปรแกรม การจัดมอบหมายคนขับรถให้ไปกับคณะนักท่องเที่ยว
7. แผนกเอกสาร มีหน้าที่รวบรวมเอกสาร ข้อมูล แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเดินทาง รวบรวมเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับต่างประเทศและความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย สำหรับการค้นคว้าข้อมูลการนำเที่ยว การตรวจสอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการทำวีซ่าของลูกค้า การติดต่อสถานทูตต่าง ๆ และการกรอกแบบฟอร์มการเดินทางให้กับลูกค้า

ภาพที่ 2-2 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 2 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 189)

จากภาพที่ 2-2 เป็นโครงสร้างที่แบ่งการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย แต่ละฝ่ายจะแบ่งออกเป็นแผนกย่อย ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 7 แผนกย่อย ได้แก่

- 1.1 แผนกวิเคราะห์ข้อมูล ทำหน้าที่รวบรวมสถิติเกี่ยวกับการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ และการวิเคราะห์โปรแกรมนำเที่ยว
- 1.2 แผนกบุคคล มีหน้าที่ ดูแลการทำงานของพนักงานและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน
- 1.3 แผนกสำรอง มีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจองและงานบริการต่าง ๆ ของผู้ผลิตสินค้าบริการการท่องเที่ยว
- 1.4 แผนกวางแผน มีหน้าที่วางแผนการจัดโปรแกรมเที่ยวล่วงหน้าโดยพิจารณาช่วงเวลาที่เหมาะสม จำนวนโปรแกรมในแต่ละปีและลูกค้าเป้าหมาย เป็นต้น
- 1.5 แผนกโฆษณา ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ เผยแพร่โปรแกรมนำเที่ยว และติดต่อบริษัทโฆษณาเพื่อทำโฆษณา
- 1.6 แผนกนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนำเที่ยว พร้อมทั้งจัดผู้นำเที่ยวร่วมเดินทางไปกับนักท่องเที่ยว

1.7 แผนกธุรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับผู้ประกอบธุรกิจผลิตสินค้า บริการท่องเที่ยว

2. ฝ่ายยานพาหนะขนส่ง มีหน้าที่ติดต่อเช่ารถจากบริษัทและดูแลการทำงานของ พนักงานขับรถ

3. ฝ่ายการขายและการตลาด แบ่งออกเป็น 5 แผนก ดังนี้

3.1 แผนกขายตั๋ว มีหน้าที่จำหน่ายตั๋วเครื่องบินต่าง ๆ ที่บริษัทเป็นตัวแทนให้ ตลอดจนการขายห้องพักของโรงแรม

3.2 แผนกขายสินค้า มีหน้าที่ จำหน่ายสินค้าให้กับลูกค้า พร้อมทั้งให้ข้อมูล การท่องเที่ยวทางโทรศัพท์

3.3 แผนกเอกสาร มีหน้าที่ จัดเตรียมเอกสารการเดินทางและวีซ่าให้ลูกค้า

3.4 แผนกประกันภัย มีหน้าที่จัดทำประกันชีวิตให้กับลูกค้าและรถที่ใช้ในการ เดินทางก่อนออกเดินทาง

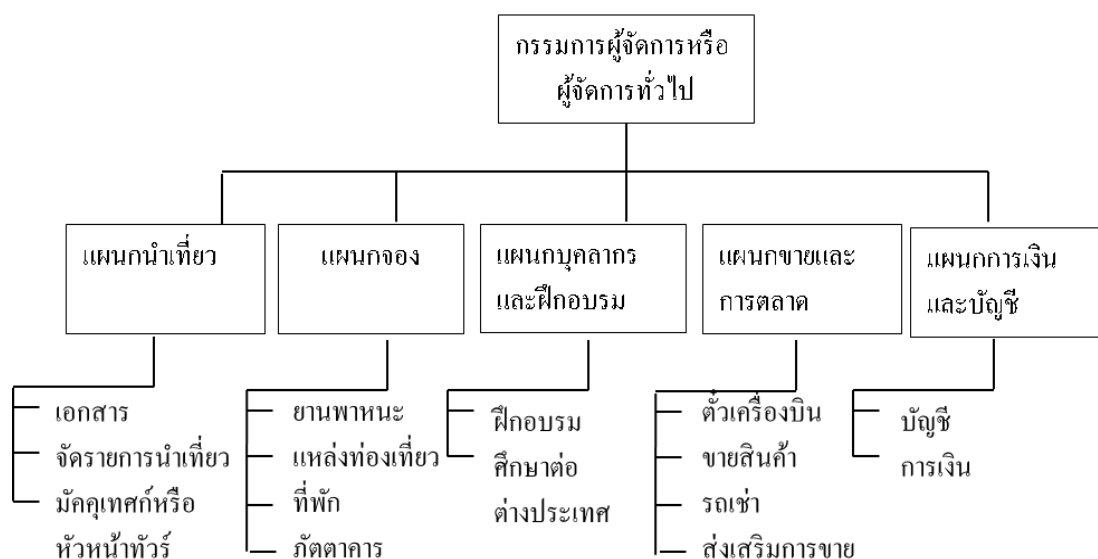
3.5 แผนกการตลาด มีหน้าที่หาตลาดโดยการติดต่อสถาบัน องค์กรและลูกค้า กลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอขายสินค้า

4. ฝ่ายการเงิน ประกอบด้วย 3 แผนก คือ

4.1 แผนกบัญชี มีหน้าที่ ทำบัญชีรายรับรายจ่ายของบริษัท

4.2 แผนกการเงิน มีหน้าที่ รับผิดชอบการเงินของบริษัททั้งหมด

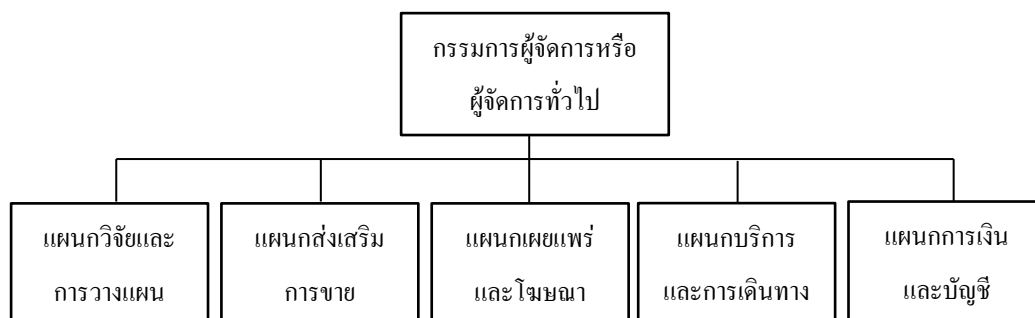
4.3 แผนกแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีหน้าที่ รับผิดชอบในการแลกเปลี่ยน เงินตราต่างประเทศแก่ลูกค้าเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก

ภาพที่ 2-3 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 3 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 192)

จากภาพที่ 2-3 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 3 แบ่งเป็น 5 แผนก แต่ละแผนกจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

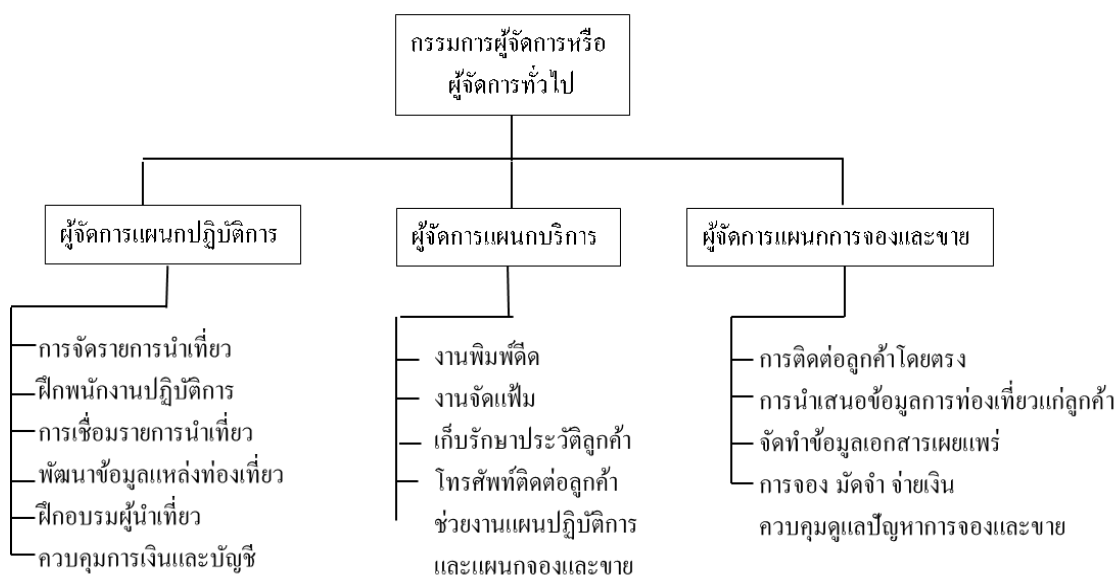
1. แผนกนำเข้าเที่ยว มีหน้าที่จัดนำเที่ยวประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การจัดนำเที่ยวและรับผิดชอบเกี่ยวกับการทำงานของมัคคุเทศก์และ/หรือ หัวหน้าทัวร์ รวมถึงงานเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดนำเที่ยว
2. แผนกจอง มีหน้าที่ติดต่อธุรกิจผลิตสินค้าและบริการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นส่วนติดต่อยานพาหนะ ส่วนติดต่อขอเช่าชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนติดต่อจองห้องพักและส่วนที่ติดต่อกับภัตตาคาร ร้านอาหาร
3. แผนกบุคลากรและฝึกอบรม มีหน้าที่ดูแลบุคลากรต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานเพื่อให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. แผนกการขายและการตลาด มีหน้าที่ในการขายสินค้า เช่น โปรแกรมนำเที่ยว ตัวเครื่องบิน การโฆษณา ประชาสัมพันธ์และการตลาดโดยตรงกับลูกค้า
5. แผนกการเงินและการบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของบริษัท

ภาพที่ 2-4 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 4 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 193)

จากภาพที่ 2-4 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 4 เป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยแผนกสำคัญ 5 แผนก คล้ายรูปแบบที่ 3 แต่แผนกที่สำคัญแตกต่างกัน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. แผนกวิจัยและวางแผน มีหน้าที่วิจัยเกี่ยวกับลูกค้า วิธีการเดินทางที่ถูกต้อง สภาพการแข่งขันและลักษณะแนวโน้มในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และแผนการตลาดที่เหมาะสม
2. แผนกส่งเสริมการขาย มีหน้าที่หาตลาดใหม่ตามกลุ่มลูกค้า ติดต่อหาลูกค้า วิเคราะห์ตลาดและได้ตอบจดหมายและทำแฟ้มเกี่ยวกับลูกค้า
3. แผนกเผยแพร่และโฆษณา มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการติดต่อบริษัทโฆษณา ดำเนินการโฆษณาและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. แผนกบริการและการเดินทาง มีหน้าที่จัดทำแผนการท่องเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยวและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่อง และจัดผู้นำเที่ยว
5. แผนกบัญชีและการเงิน มีหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย สร้างระบบงานและงบประมาณ ทำบัญชีรายรับรายจ่ายของธุรกิจ วางแผนทางการเงินและศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนในการนำเที่ยว

ภาพที่ 2-5 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 5 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 196)

จากภาพที่ 2-5 โครงสร้างธุรกิจนำเที่ยวรูปแบบที่ 5 เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแผนกต่าง ๆ โดยเน้นที่ตัวบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในแผนกต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้จัดการแผนกปฏิบัติการมีหน้าที่ดูแลงานของแผนกที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดรายการนำเที่ยว การฝึกพนักงาน เขียนรายการนำเที่ยว พัฒนาข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ฝึกอบรมผู้นำเที่ยวและควบคุมการเงินและบัญชีของบริษัท
2. ผู้จัดการแผนกบริการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานพิมพ์ จัดพิมพ์ เก็บรักษาประวัติของลูกค้าและช่วยงานแผนกขายและปฏิบัติการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนกบริการ
3. ผู้จัดการแผนกจูงและขาย มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการขาย โดยติดต่อลูกค้าโดยตรง นำเสนอข้อมูลการท่องเที่ยวแก่ลูกค้า จัดทำข้อมูลเอกสารเผยแพร่ ควบคุมดูแลเรื่องการจูง มัดจำ จ่ายเงินและควบคุมดูแลปัญหาเกี่ยวกับการจูงและการขาย

การจัด โครงสร้างแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละองค์การและนโยบายของผู้บริหารตามที่ วันชัย มีชาติ (2557, หน้า 152) กล่าวว่า การแบ่งองค์ประกอบขององค์การจะมีการแบ่งออกเป็นสายงานหลัก ได้แก่ กลุ่มปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์การ มีหน้าที่ในการสร้างผลผลิตขององค์การและสายงานสนับสนุนที่เป็นกลุ่มทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่หลักขององค์การ

การจัดบุคคลในองค์กร (Staffing and organization) เป็นการคัดสรรหา การวางและจัดตำแหน่งโดยอาศัยพนักงานที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานโดยใช้ทักษะและความสามารถให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยส่วนใหญ่องค์กรที่มีพนักงานมากจะมีการแต่งตั้งการบริหารพนักงานหรือแผนกทรัพยากรมนุษย์ การจัดวางพนักงานและการบริหารบุคคลเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วย การสรรหา หรือการคัดเลือก ซึ่งอาจได้จากแหล่งที่มาภายใน หรือแหล่งที่มาภายนอก โดยการคัดเลือก คือ กระบวนการพิจารณาคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สมัครสำหรับงาน โดยเฉพาะและการจ้างงานพนักงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมากที่สุดในการเข้ามาทำงาน (Bridges & Roquemore, 2004, p. 228) ซึ่งคุณสมบัติบุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ มีดังนี้

ผู้บริหารโครงการ (Project manager) เป็นบุคคลที่สำคัญของการบริหารโครงการเพราะเป็นผู้ที่คอยดูแล ให้คำแนะนำ ควบคุม และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ ให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารโครงการตั้งแต่การกำหนดโครงการจนถึงการประเมินผลโครงการ ซึ่งผู้บริหารโครงการควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ (สิน พันธุ์พินิจ, 2555, หน้า 113)

1. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อองค์กร ต่อโครงการ ต่อผู้ร่วมโครงการและทรัพยากรอื่น ๆ
2. เป็นผู้มีความรู้ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทั้งด้านการบริหาร การจัดการความรู้ในเนื้อหาโครงการ รวมทั้งการติดตามกำกับดูแลและการประเมินผลโครงการ
3. เป็นผู้มีความสามารถผู้นำ สามารถนำผู้ตามได้ดี มีความยุติธรรม ตัดสินถูกต้อง เหมาะสม เด็ดขาดและมีความยืดหยุ่น
4. เป็นผู้มีความสามารถในการบูรณาการ อันรวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์และผสมผสานการบริหารความรู้ที่เหมาะสม ลงตัว
5. เป็นผู้มีความสามารถสื่อสารและการเจรจาต่อรอง อันนำไปสู่ผลประโยชน์ของโครงการให้คงอยู่ (Verzuh, 2005, p. 8; สิน พันธุ์พินิจ, 2555, หน้า 113)
6. เป็นผู้มองโลกในแง่ดี ไม่มีจิตใจคับแคบ และยึดตัวเองเป็นบรรทัดฐาน
7. ยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมทีม ลูกค้ำ และการจัดการบนพื้นฐานของเป้าหมายโครงการ (Verzuh, 2005, p.7)

วิทยากร (Trainer) หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการพูดหรือนำเสนอและใช้เทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ในการถ่ายทอดซึ่งทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

(Knowledge) ความเข้าใจ (Understand) เจตคติ (Attitude) และทักษะความสามารถ (Skill) จนสามารถทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสุทธิชัย ปัญญาโรจน์ (2557, หน้า 1) กล่าวถึงการคัดเลือกวิทยากรในการฝึกอบรมว่า “ในการฝึกอบรม การคัดเลือกวิทยากรมีความจำเป็นและมีความสำคัญมาก ซึ่งการคัดเลือกวิทยากรต้องมีความพิถีพิถัน เป็นอย่างยิ่ง” ซึ่งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกวิทยากร ควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในหัวข้อหรือหลักสูตรที่จะให้บรรยาย
2. มีความสามารถในการถ่ายทอด สอนเรื่องยากให้เข้าใจได้ง่าย สอนสนุก ผู้ฟังสนใจฟัง ไม่น่าเบื่อ
3. มีชื่อเสียงในวงการหรือมีชื่อเสียงในหัวข้อที่บรรยาย
4. มีการบรรยายหรือมีการนำเสนอเนื้อหาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการอบรม
5. มีบุคลิกภาพที่ดี มีความน่าเชื่อถือ มีอายุ มีเพศ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการให้บรรยาย

มัลคอล์ม และหัวหน้าทัวร์ (Guide) มีคุณสมบัติ ดังนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555, หน้า 171; สุชาติ ทวีพรปฐมกุล, 2556, หน้า 31-35)

1. มีความรับผิดชอบสูงในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวทุกคนและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ตั้งใจ กระตือรือร้น
3. เป็นผู้มีใจรักในการให้บริการ งานบริการดูแลและอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ได้รับความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดระยะเวลาของการนำเที่ยว
4. เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี สุขภาพดี สะอาดเรียบร้อย คล่องแคล่ว กระตือรือร้น สนุกสนาน ตรงต่อเวลา แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่
5. เป็นผู้มีรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
6. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพ อ่อนโยน มีน้ำใจ อดทน ความจำดีเยี่ยม และมีปฏิภาณไหวพริบในการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว
7. เป็นผู้มีศิลปะในการพูด

เมื่อได้พนักงานเข้าสู่องค์กรแล้วจะมีการจัดการปฐมนิเทศให้กับพนักงานใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนการแนะนำพนักงานให้เข้ากับองค์กร กลุ่มการทำงานและงานได้แก่ ภาระเบี่ยง ความสำคัญของงาน โครงสร้างองค์กร วัตถุประสงค์โดยรวมขององค์กร ผลประโยชน์ที่พนักงานจะได้รับ เป็นต้น ตามที่ สมิต สัจฉกร (2555, หน้า 18-19) กล่าวว่า การปฐมนิเทศ คือ การชี้แจงเบื้องต้น เพื่อให้พนักงานใหม่ได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์กรที่เขาจะเข้ามาดำเนินชีวิตด้วย

ความสุขและพอใจในหน้าที่การงาน ซึ่งเนื้อหาจะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ความสัมพันธ์ในองค์กร ลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งการให้คำชี้แจงในวัตถุประสงค์ เพื่อให้พนักงานใหม่ทราบถึงสิทธิ และหน้าที่ กฎข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและเงื่อนไข ข้อตกลง สภาพการจ้าง การให้สวัสดิการต่าง ๆ อาจแจกเป็นคู่มือการปฏิบัติงานได้

การนำไปปฏิบัติ (Implementing)

Kaser and Brooks (2005, p. 121) กล่าวว่า การนำไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการที่ผู้บริหารแนะแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Burrow, Keindl and Evarard (2008, p. 355) กล่าวว่า การนำไปปฏิบัติ เป็นแนวทางให้พนักงานทำงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Bridges and Roquemore (2004, p. 30) กล่าวว่า การนำไปปฏิบัติ หมายถึง การนำแผนและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัยบุคลากรในองค์กร ซึ่งการนำไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรงกับพนักงาน ผู้จัดการที่เป็นผู้นำไปปฏิบัติที่ดีนั้นต้องเข้าใจคน มีแนวโน้มเป็นผู้ฟังที่ดีและเป็นผู้จัดการที่รอบรู้ เข้าใจเรื่องแรงจูงใจ ผลตอบแทน ความพึงพอใจในงานและทักษะที่เกี่ยวกับคน

การควบคุม (Controlling)

การควบคุมเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการ ซึ่งจะหน้าที่ที่แสดงผลความสำเร็จในการบริหารจัดการทั้งระบบ (ชนงกรณ์ กุณฺทลบุตร, 2556, หน้า 176)

สมคิด บางโม (2558, หน้า 190) กล่าวว่า การควบคุม หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้และได้มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วแนะนำปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนและมาตรฐานที่กำหนดไว้

Bridges and Roquemore (2004, p. 333) กล่าวว่า หน้าที่การควบคุมได้รับการออกแบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามตารางแผนงาน ผู้วางแผนที่ดีจะมีเทคนิคการควบคุมและมีวิธีการวัดผลการดำเนินงานเทียบกับแผนงานที่วางไว้ ซึ่งหากมีความแตกต่างระหว่างแผนกับการดำเนินงานเกิดขึ้นก็จะมีปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการควบคุมมีขั้นตอนที่จำเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานเป็นจุดเริ่มต้นจากการวางแผนจากวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร มาตรฐานอาจเกี่ยวกับทุกอย่างที่เป็นคุณภาพ ผลผลิต กระบวนการในการผลิต รายการสินค้า เป็นต้น

2. การประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐาน (การตรวจสอบ) บางครั้งเรียกว่าการตรวจสอบและการประเมินการปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐาน โดยวัดทั้งคุณภาพและปริมาณ

3. การแก้ไขหรือแก้ปัญหาเมื่อมีการดำเนินการนอกเหนือมาตรฐานโดยมีการประเมินและแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา

Kinicki and William (2011, หน้า 15) กล่าวว่า การควบคุมถูกกำหนดให้เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพการเปรียบเทียบกับเป้าหมายและแก้ไขตามความจำเป็น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 205-207) กล่าวว่า ในการควบคุมธุรกิจนำเข้า มีวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันไป โดยที่นิยมใช้กันมากในธุรกิจนำเข้ามีวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีการควบคุมโดยใช้ แกรนต์ ชาร์ท (Gantt chart) เป็นวิธีการควบคุมระยะเวลาการดำเนินการ
2. วิธีการควบคุมโดยใช้เพิร์ท (PERT: Program Evaluation and Review Technique) เป็นวิธีการควบคุมระยะเวลาการดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามลำดับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน
3. วิธีการควบคุมโดยใช้งบประมาณ เป็นวิธีที่ใช้เกี่ยวกับการใช้เงิน แรงงานและเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการเปรียบเทียบความจริงในทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับประมาณการใช้งบประมาณ
4. วิธีการควบคุมโดยใช้การตรวจเยี่ยม เป็นวิธีที่ผู้บังคับบัญชาไปสังเกตการณ์ ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง
5. วิธีการควบคุมโดยใช้การรายงาน เป็นวิธีที่อาศัยเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงข้อเท็จจริงหรือสถิติตัวเลขของผลงานที่ได้ปฏิบัติ

สรุปในการบริหารจัดการองค์กรหรือโครงการใด ๆ นั้น จำเป็นต้องประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดองค์กร การนำไปปฏิบัติและการควบคุม ตามขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

คำว่า "รูปแบบ" หรือ "Model" มีผู้ที่ให้ความหมายหรือคำนิยามต่าง ๆ ดังนี้

Bardo and Hartman (1982, pp. 70-71) กล่าวว่า แบบจำลองเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้น แบบจำลองจึงไม่ใช่สิ่งที่ยอธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกมุมมอง ส่วนการที่จะระบุว่าแบบจำลองนั้น ๆ

ควรมีองค์ประกอบอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ผู้สร้างแบบจำลองว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

เยวดี วิบูลย์ศรี (2544, หน้า 27) กล่าวว่า รูปแบบ คือ วิธีการที่บุคคลถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจที่มีต่อปรากฏการณ์ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจง่ายและนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่าง กระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2558 ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่จำลองทางความคิดที่อธิบายปรากฏการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ทำซ้ำหรือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ได้จัดแบ่งประเภททางการศึกษา และสังคมศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (Keeves, 1988, pp. 561-565)

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue model) เป็นรูปแบบแนวคิดที่ใช้การอุปมาอุปมัย หรือการเปรียบเทียบปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบที่ชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง

2. รูปแบบเชิงภาษาหรือรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic model) เป็นรูปแบบแสดงออกผ่านทางภาษาหรือใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา อาจใช้ภาษา รูปภาพหรือแผนภูมิ เพื่อแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ และใช้ข้อความอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical model) เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal model) เป็นรูปแบบแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในปรากฏการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบระบบเชิงเส้นเดียวและเชิงเส้นคู่

สรุปงานวิจัยนี้ใช้รูปแบบเชิงข้อความ เพื่อแสดงให้เห็น โครงสร้างทางความคิดและ องค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่รวมตัวกันอย่างรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว ควร ใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ได้
5. รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

การสร้างและพัฒนารูปแบบ

Willer (1986, p. 83) กล่าวว่า การพัฒนาแบบจำลองนั้นอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็นขั้นตอน 2 ขั้นตอน คือ การสร้าง (Construct) แบบจำลอง และการหาความตรง (Validity) ของแบบจำลอง

บุญชม ศรีสะอาด (ม.ป.ป., หน้า 1) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยโดยใช้รูปแบบสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและการทดสอบหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ โดยผู้วิจัยจะพัฒนาหรือสร้างรูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิด งานวิจัย ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนด ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในรูปแบบ จากนั้นเป็นขั้นตอนของการศึกษาความเที่ยงตรงของรูปแบบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานที่จริงหรือทดลองใช้ เพื่อทดสอบว่ามีความเหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่ สอดคล้องกับ วาโร เฟ็งสวัสดี (2553, หน้า 9-12) ที่สรุปถึงการสร้างและพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการสร้างหรือพัฒนารูปแบบและขั้นการทดสอบหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ โดยทั่วไปขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นร่างกรอบแนวคิดการวิจัย
2. การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้
  - 2.1 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ สอบถาม สำนวณ สนทนากลุ่ม เป็นต้น
  - 2.2 การศึกษารายกรณี (Case study) อาจศึกษาหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จแล้ว
  - 2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ
3. การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้จะนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการศึกษาจากบริบทจริง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบอย่างไรก็ตามในงานวิจัยบางเรื่องนอกจากศึกษาตามขั้นตอนข้างต้นแล้วอาจศึกษาเพื่อเติมโดยใช้การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) หรือการสนทนากลุ่มเพิ่มเติมได้ ซึ่งการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ปัจจุบันมีผู้พัฒนาเทคนิค Ethnographic Delphi Futures Research หรือที่รู้จักกันในชื่อ EDFR ที่พัฒนาโดย จุมพล พุทธิทรชีวิน (2548) ที่เป็นการศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ของเรื่องที่ศึกษาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกับการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ที่เป็นการศึกษาโดยอยู่บนฐานความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตของสิ่งที่ศึกษา โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2-3 รอบ เพื่อสรุปหาแนวโน้มที่เป็นฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ EDFR ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์เพียงรอบเดียว โดยเลือกเอาแนวโน้มที่มีฉันทามติระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์มานำเสนอ โดยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR เป็นการนำจุดเด่นของทั้ง 2 วิธี มาผนวกเข้าด้วยกัน โดยใช้การสัมภาษณ์ตามแบบ EDFR ในรอบแรกแล้วตามด้วยเทคนิคเดลฟายในรอบที่สอง และรอบที่สาม ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบ EDFR คล้ายคลึงกับการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย โดยในรอบแรกของการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์ตามแบบ EDFR หลังจากการสัมภาษณ์รอบแรก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถาม ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามลักษณะการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย เพื่อกรองความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและหาฉันทามติ (Consensus) ซึ่งมักจะทำ 2-3 รอบ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้และความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเขียนสรุปเป็นภาพอนาคต มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก หากได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เชี่ยวชาญจริง ๆ จะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งการเลือกผู้เชี่ยวชาญอาจใช้วิธีการเลือกโดยเจาะจงว่าจะเลือกใครเป็นผู้เชี่ยวชาญ ถ้าผู้วิจัยรู้ว่าใครเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา แต่หากไม่รู้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญบ้าง อาจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ สโนว์บอล (Snowball) สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมนั้น บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2554, หน้า 227) กล่าวว่า ขนาดของผู้เชี่ยวชาญใช้ 17 คน เพราะจำนวนนี้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด และไม่ควรมีมากเกินไป เพราะอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการติดตามคำตอบและอาจได้บุคคลที่ไม่เชี่ยวชาญในประเด็นนั้นจริง

2. สัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์ในกระบวนการวิจัยแบบ EDFR มี ลักษณะและขั้นตอนคล้ายการสัมภาษณ์ของเทคนิคการวิจัยแบบ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นกว่า นอกจากนั้น การสัมภาษณ์ในกระบวนการวิจัยแบบ EDFR มีความยืดหยุ่นมาก หากผู้วิจัยต้องการ ข้อมูลเพิ่มเติมจะสามารถสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการได้โดยการผนวกเข้ากับการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญลำดับต่อไป หรืออาจแบ่งการสัมภาษณ์เป็นช่วง ๆ ก็สามารทำได้

3. วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อเขียนเป็นแนวโน้มนั้นในแบบสอบถามสำหรับรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยแบบ เทคนิคเดลฟายต่อไป

4. สร้างเครื่องมือ ซึ่งการสร้างเครื่องมือถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากที่สุดของการ วิจัยด้วยเทคนิคนี้ คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมารวมกัน ตัดทอนข้อความ ที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป โดยการหาถ้อยคำที่ ครอบคลุมข้อความทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามรักษาถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ให้มากที่สุด การเขียนควรเป็นภาษาที่สั้น กระชับ โดยพยายามรักษาความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญให้มากที่สุด เขียนแนวโน้มนั้นเพียงประเด็นเดียวใน 1 ข้อ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความสับสนใน ประเด็นนั้น ๆ ซึ่งมักจะอยู่ในรูปของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

5. ใช้วิธีการของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ทำ EDFR รอบที่ 2, 3 การนำแบบสอบถาม ไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มนั้นแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทมติ (Consensus) ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และ 3 ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูล ป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical feedbacks) เป็นของกลุ่มโดยรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของ ตนเองและเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ตอบในแบบสอบถาม แล้วขอให้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่ ซึ่งในเรื่องจำนวนรอบเคยมีผู้ศึกษาไว้ พบว่า การทำจำนวน 3 รอบเป็นจำนวนรอบที่พอดี ความคลาดเคลื่อนจะมีไม่มากนัก และถ้าทำจำนวนรอบมากกว่านี้ ขึ้นไปผลที่ได้จะแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญ

6. การรายงานผลการวิจัยของกระบวนการวิจัยแบบ EDFR อาจยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่สามเป็นเกณฑ์ โดยทั่วไปจะเลือกแนวโน้มนั้นที่มีความเป็นไปได้สูง คือ ค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป และคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความตรงของรูปแบบ ซึ่งภายหลังจากได้สร้างรูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่และมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ โดยการวิเคราะห์ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการนำรูปแบบไปใช้) โดยนำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ที่สร้างข้อความที่ผ่านการคัดเลือกในการทำเดลฟายรอบที่ 3) ไปให้ผู้เกี่ยวข้องตอบ แล้วนำเสนอรูปแบบที่มีความเหมาะสม (เลือกข้อที่ $IQR \leq 1.50$ หรือ ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50)

การทดสอบรูปแบบ

การทดสอบรูปแบบเป็นการตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งมีวิธีการในการทดสอบรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การทดสอบด้วยการประเมิน Joint Committee on standards for education evaluation ของ Madaus, Scriven and Stufflebeam (1983, pp. 399-402) กล่าวถึง มาตรฐานการตรวจสอบรูปแบบ ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility standards) เป็นการประเมินการเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบต้องการแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง Eisner (1976, pp. 192-193) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์หรือเชิงปริมาณ เนื่องจากการศึกษาในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่า

ตัวเลขที่นำมาพิจารณาสรุป ดังนั้น จึงไดเสนอแนวทางการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งซึ่งในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 การประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง ในเรื่องที่จะประเมินเนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจวัดด้วยเครื่องมือใด ๆ จะต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

2.3 การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินจะต้องเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นมีความเที่ยงตรงและมีเหตุผลที่ดี

2.4 การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องยอมรับในความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งการกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูลตรงตามการนำเสนอ

การทดสอบรูปแบบในงานวิจัยนี้ใช้การตรวจสอบรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้ความคิดเห็นในการยืนยันและตรวจสอบรูปแบบจากสนทนาการกลุ่ม (Focus group discussion) ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ ถือว่าเป็นการประเมินทางการศึกษาที่เรียกว่า การวิพากษ์ทางการศึกษาซึ่งการวิพากษ์ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ ดิชม วิธีนี้นิยมใช้มากในระดับอุดมศึกษาและมีความน่าเชื่อถือได้ เพราะถือว่าการตัดสินใจหรือการวิพากษ์วิจารณ์ โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขาหรือวิชาชีพนั้น ๆ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้และอีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ แบบสอบถามการประเมินรูปแบบที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้านบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

แนวคิดทางการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ดังนี้

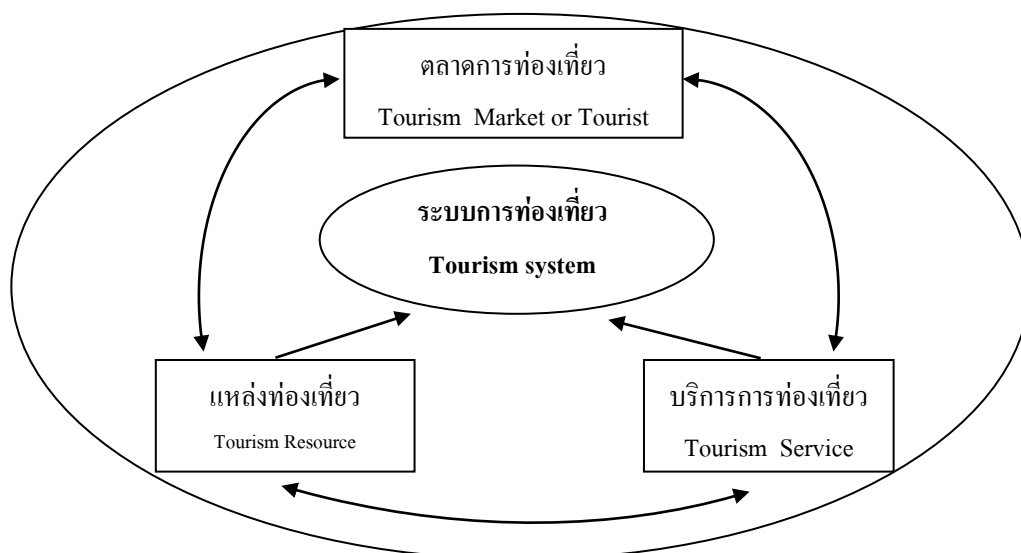
นิศา ชัชกุล (2557, หน้า 2) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ เป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักผ่อนและการรับประทานอาหารนอกบ้าน

UNWTO (1997 อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, 2557, หน้า 141) และ Pender and Sharpley (2005, p. 4) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมของประชาชนที่ได้เดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยของตนไปยังอีกสถานที่หนึ่งและพักอาศัยชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น เพื่อการพักผ่อน

หย่อนใจ สุขภาพ นันทนาการ และอื่น ๆ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน หรือไปพำนักอยู่อาศัยถาวร

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโลกและการท่องเที่ยวในประเทศไทย

จากแนวคิดเรื่อง ระบบท่องเที่ยว (Tourism system) การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism market or tourist) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน โดยความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ จะทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต่างกันไป (สมบัติ กาญจนกิจ, 2557, หน้า 145-147)

ภาพที่ 2-6 ระบบการท่องเที่ยว (สมบัติ กาญจนกิจ, 2557, หน้า 146)

จากภาพที่ 2-6 แสดงระบบการท่องเที่ยว (สมบัติ กาญจนกิจ, 2557, หน้า 146) ประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรสำคัญ สำหรับประเทศไทยเน้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม
2. บริการนักท่องเที่ยว ถือเป็นบริการรองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งบริการนักท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และบริการอื่น ๆ

3. การตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงของความต้องการในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งในกระบวนการจัดการหมายรวมถึง การส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

โดยความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ทั้งสามองค์ประกอบและความสัมพันธ์ จะทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ซึ่งเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยว องค์การท่องเที่ยว โลก ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบ เพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว (Goeldner & Ritchie, 2006, p. 428 อ้างถึงใน วารสาร มัชฌมบูรุษ, 2552, หน้า 30-33) ได้แก่

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนุกสนาน การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาในแหล่งธรรมชาติ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 351; วารสาร มัชฌมบูรุษ, 2552, หน้า 30) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์และแหล่งวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (วารสาร มัชฌมบูรุษ, 2552, หน้า 30)

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติในแหล่งธรรมชาติทางทะเลและระบบนิเวศทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้น ๆ

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ถ้ำหินงอกหินย้อย ถ้ำหิน ลานดินต่าง ๆ เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความพิเศษอันเกิดจากการกระทำของธรรมชาติ

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร สวนผลไม้ ไร่ ร่องุ่น แหล่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับ หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เพื่อชื่นชมความสวยงามและชื่นชมความสำเร็จในอาชีพเกษตรกร

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อร่วมชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นชัดเจนในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา ฝนดาวตกต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยะจักรวาล

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตหรือศาสนาในท้องถิ่น ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นที่สนใจ เช่น ความเป็นอยู่ของประชาชน การชมการแสดงดนตรีหรือละคร ประเพณีต่าง ๆ การแห่เทียนเข้าพรรษา การแห่ประสาทผึ้ง งานบุญบั้งไฟพญานาค เป็นต้น

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism/ village tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวหมู่บ้านในชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษที่มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้คู่ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว (วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ, 2552, หน้า 31)

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึง “การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยว เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ/ หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด/ อบ/ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 1)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางทัศนศึกษาเพื่อศึกษาหลักทางศาสนาต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการทำสมาธิ การปฏิบัติธรรม ที่มีในศาสนสถาน เช่น วัด สำนักสงฆ์ต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านภูไทย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง/ชาวเขา เป็นต้น

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) หมายถึง บุคคลและ/หรือกลุ่มคณะที่ เข้าร่วมหรือชมการแข่งขันกีฬาหรือกิจกรรมกีฬานั้นบนทนาการ หรือเดินทางโดยใช้กีฬาเป็นเหตุจูงใจหลักเพื่อการเดินทาง (Hinch & Higham, 2004, p. 37)

3.5 การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้น ผจญภัย ปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่ เช่น การล่องแก่งตามลำน้ำต่าง ๆ การปีนหน้าผา ปีนเขา เป็นต้น

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & farm stay) หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการใช้ชีวิตอย่างใกล้ชิดร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่น โดยพัก ท่องเที่ยวและทานอาหารที่บ้านในท้องถิ่น

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบั้นปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิต คือ การท่องเที่ยวโดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) หมายถึง การจูงใจให้แก่อำนาจของกลุ่มพนักงานของบริษัทที่ประสบความสำเร็จเป็นเลิศในการขายสินค้า นั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมายที่บริษัทกำหนด เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทขายตรงต่าง ๆ กลุ่มผู้แทนบริษัทขายรถยนต์ จากภูมิภาคต่าง ๆ เป็นการให้รางวัลและจูงใจที่คุ้มค่า โดยออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้แก่ ค่าเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางเพื่อเป็นการตอบแทนรางวัลให้กับพนักงาน

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม หมายถึง การท่องเที่ยวที่เรียกสั้น ๆ ว่า MICE การท่องเที่ยวธุรกิจไมซ์ (MICE Business travel) หมายถึง การท่องเที่ยวขนาดใหญ่ 4 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจ การจัดการประชุมขององค์กร (Meetings) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentives) การจัดการประชุมนานาชาติ (Conventions) และการจัดงานแสดงสินค้า (Exhibitions) เป็นการที่นักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์เพื่อไปเข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือไปชมการจัดนิทรรศการหรืองานการแสดงสินค้าในโอกาสต่าง ๆ แล้วใช้เวลาว่างด้วยการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบการท่องเที่ยวอีกมาก เช่น การท่องเที่ยวอวกาศ การท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ เป็นต้น ซึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้น “นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวเนื่องจาก

นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกพักแรมในโรงแรมที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมของทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวใน “ความสนใจพิเศษ” (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 8) ซึ่งจะเห็นว่าทั้งการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจอย่างมากและมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นในอนาคต

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว นักวิชาการได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไว้ดังนี้

Goelner and Ritchies (2012, p. 9) และ Middleton and Clarke (2001, pp. 124-127) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) คือผู้มาเยือนชั่วคราวที่มาพักอาศัยอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ในประเทศที่ไปเยือนและมีเหตุจูงใจในการมาเยือนเพื่อพักผ่อน เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา เพื่อปฏิบัติการกิจ เป็นต้น (นิศา ชัชกุล, 2557, หน้า 3)

2. สถานที่ท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม (Destination attractions and environment) เป็นองค์ประกอบหนึ่งเนื่องจากนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ใดนั้น อาจเป็นผลสืบเนื่องจากการที่สถานที่นั้นมีสิ่งดึงดูดใจ แบ่งออกเป็น

2.1 สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions) อาทิเช่น ภูเขา ชายหาด ทะเล ภูมิอากาศ หรือลักษณะทางธรรมชาติอื่น ๆ

2.2 สิ่งดึงดูดใจเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (Heritage attractions) เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วัฒนธรรม โรงละครและพิพิธภัณฑ์

2.3 สิ่งดึงดูดใจเชิงสังคม (Social attractions) ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วิถีชีวิตของชุมชน ในท้องถิ่น ภาษาและโอกาสที่จะได้พบปะและเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน ก็มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเช่นกัน

2.4 สิ่งดึงดูดใจเชิงนันทนาการ (Recreation attractions) ได้แก่ สถานที่ทั้งในร่มและกลางแจ้งที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและทำกิจกรรมนันทนาการ เช่น ตกปลา สระว่ายน้ำ ลานโบว์ลิ่ง เป็นต้น

2.5 สิ่งดึงดูดใจเชิงธุรกิจ (Commercial attractions) ได้แก่ สถานที่จำหน่ายซื้อของ ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

3. ภาคส่วนปฏิบัติการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Operation sector of tourism industry) ประกอบด้วย การคมนาคมขนส่ง (Transportation) บริการท่องเที่ยว (Tourism services) ที่พักแรม (Accommodation) มหกรรม (Event) การผจญภัยและนันทนาการกลางแจ้ง (Adventure and outdoor recreation) กิจกรรมเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Entertainment) ร้านอาหาร (Food service) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) และ ธุรกิจการเดินทางท่องเที่ยว หรือตัวแทนบริษัททัวร์ (Travel trade)

4. สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ (Destination facilities and services) จัดเป็นองค์ประกอบหลักของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเช่นกัน สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวอยากพักแรมหรือเพลิดเพลินไปกับสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น จำแนกออกเป็นประเภทต่าง 7 ประเภท ประกอบด้วย

4.1 โรงแรม ที่พัก (Accommodation units) เช่น โรงแรม บ้านเช่า อพาร์ทเมนต์ เกสต์เฮาส์ เป็นต้น

4.2 ร้านอาหาร (Restaurants, bars and cafés) ทุกระดับตั้งแต่ร้านอาหารจานด่วนจนถึงร้านอาหารหรูหรา

4.3 การคมนาคมขนส่ง (Transport at the destination) เช่น รถโดยสาร รถรับจ้าง รถเช่า

4.4 กีฬาและกิจกรรมที่น่าสนใจ (Sports/ interest activity) เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ

4.5 สถานที่เยี่ยมชม (Spectator stadiums) เช่น ศูนย์แสดงศิลปะ งานฝีมือและธรรมชาติ

4.6 สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (Other facilities) เช่น โรงเรียนสอนภาษา สโมสร สุขภาพ

4.7 ร้านค้า (Retail outlets) เช่น ร้านขายของ ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยว ร้านขายสินค้าของที่ระลึก เป็นต้น

4.8 บริการอื่น ๆ (Other services) เช่น การบริการข้อมูล การเช่าอุปกรณ์ ดำรวจท่องเที่ยว เป็นต้น

5. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility of the destination) มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากเกี่ยวข้องกับ ค่าใช้จ่าย ความรวดเร็วและความสะดวกสบายในการเดินทาง ประกอบด้วย

5.1 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ได้แก่ ถนน ที่จอดรถ สนามบิน รถไฟ ท่าเรือ

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวก (Equipment) ได้แก่ ขนาด ความเร็วและระยะห่างของเวลาเดินทางของยานพาหนะขนส่งสาธารณะ

5.3 ปัจจัยการดำเนินงาน (Operation factor) ได้แก่ เส้นทาง ความถี่ของการให้บริการ ในราคาที่เรียกเก็บและการจัดเก็บค่าผ่านทาง

5.4 กฎระเบียบของรัฐบาล (Government regulation) เช่น กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การออกวีซ่าและการตรวจคนเข้าเมือง

6. ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (Images of the destination) เป็นทัศนคติและความรู้สึกของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและความคาดหวังในเรื่องของประสบการณ์การท่องเที่ยวมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดในจิตใจของลูกค้า

7. ราคาสำหรับนักท่องเที่ยว (Price to the consumer) ราคาจะเป็นตัวช่วยตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความสะดวกสบาย ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทางท่องเที่ยว

นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว อาทิ Dickman (1996) และ Tourism Western Australia (2009, pp. 1-2) กล่าวถึง องค์ประกอบการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือ ที่รู้จักกันในนาม 5A ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities)

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งแยกเป็น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions) สถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น (Built attractions) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attractions) และสิ่งดึงดูดใจเชิงสังคม (Social attractions) ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยว ตามที่ วาริชต์ มัชยมนุช (2554, หน้า 191-192) กล่าวในผลการวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาเส้นทางกรท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง” ว่า สถานที่ท่องเที่ยวควรมีบริการข้อมูลตลอดเส้นทางมีป้ายแสดงข้อมูลที่ชัดเจน ต้องการรับข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่ลึกกว่าปกติ มีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงลึก และผู้นำชมที่มีทักษะการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ

2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งศรีณพร ชวนเกริกกุล (ม.ป.ป., หน้า 50) กล่าวว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง

ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยว รู้จักมากขึ้น ควรมีศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ควรมี การปรับปรุงข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่งให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อ ความสะดวกและรวดเร็วในการค้นหาหาความรู้หรือข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นก่อน การเดินทาง ควรมีการขนส่งมวลชนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีรถโดยสารบริการ นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนมากขึ้น ควรมีพนักงานแนะนำให้ความรู้ใน สถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้านการคมนาคมขนส่ง วาริชต์ มัชฌมบุรุษ (2554, หน้า 191-192) กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งการเดินทางเท้าและ ทางรถยนต์ สำหรับเส้นทางรถท่องเที่ยวควรมีความลาดชันน้อย และเป็นพื้นเรียบ สอดคล้องกับ กุลวดี แก้วกล้า (2550, หน้า 8) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุพึงพอใจในความปลอดภัยในการเดินทาง ท่องเที่ยวและความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่อนักท่องเที่ยว เช่น สาธารณูปโภค น้ำ ไฟ โทรศัพท์ ห้องสุขา ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ เช่น โรงพยาบาล ธนาคาร เป็นต้น

4. ที่พัก (Accommodation) แหล่งท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งควรมีที่พักที่หลากหลายด้านราคาและบริการที่เหมาะสมต่อสถานที่ และไม่ไกลจาก แหล่งท่องเที่ยว ตามที่ วานิสสา ตโนภาส และกองกฤษณ์ โดชัยวัฒน์ (2554, หน้า 9) ได้ศึกษาพื้นที่ ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อรีสอร์ทสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวว่า ผู้สูงอายุมีความ ต้องการพื้นที่ใช้สอยส่วนพื้นที่สวนเพื่อการบำบัดหรือสวนสุขภาพ พื้นที่สำหรับสวนมนต์ไหว้พระ หรือนั่งสมาธิ พื้นที่สำหรับปฐมพยาบาล พื้นที่สำหรับนวดแผนโบราณ พื้นที่สำหรับซื้อของใช้และ ของรับประทานเล่น พื้นที่สำหรับกายภาพบำบัด และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ปุ่มเรียกฉุกเฉิน ในห้องพัก พื้นผิวสัมผัสที่ไม่ลื่น ราวจับในห้องน้ำ ที่นอนสำหรับผู้สูงอายุและราวจับบริเวณ ทางเดิน และวาริชต์ มัชฌมบุรุษ (2554, หน้า 191-192) กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการร้านอาหารที่ติด เครื่องปรับอากาศและสามารถเปิดหน้าต่างได้เพื่อให้อากาศถ่ายเท

5. กิจกรรม (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวน่าสนใจมากขึ้นและ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมที่ เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ กีฬาและนันทนาการต่าง ๆ เป็นต้น ตามที่ ศิราภรณ์ ภิญญูโชโต (2550, หน้า 117) ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดย ความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

กล่าวว่า การบริการการท่องเที่ยวมีทั้งแบบไปเช้า เย็นกลับและแบบ พักค้างคืน (1 วัน 1 คืน, 2 วัน 1 คืน และ 3 วัน 2 คืน) โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4 กิจกรรมคือ กิจกรรมการเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้แพทย์แผนไทย กิจกรรมการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมการพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพักผ่อน การออกกำลังกายและการรับประทานอาหารปลอดภัย กิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับแรงจูงใจของผู้สูงอายุที่ สิริวดี วงษ์วัชรดำรง (2552, หน้า 1) กล่าวว่า แรงจูงใจของผู้สูงอายุต่อความต้องการทางด้านร่างกายคือ ต้องการรู้วิธีการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้มีอายุยืนยาวมีความสำคัญมากที่สุด แรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านจิตใจคือ เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจมีความสำคัญมากที่สุด และแรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านสังคมคือ คนในครอบครัว หรือหน่วยงานส่งเสริมให้เข้าร่วม โปรแกรม เพื่อที่จะได้มีสุขภาพแข็งแรงมีความสำคัญมากที่สุด

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยนี้ใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือที่รู้จักกันในนาม 5A ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities)

การบริหารจัดการที่ดี นอกจากการทราบองค์ประกอบของการท่องเที่ยวและบริการแล้ว การทราบโครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำประโยชน์ต่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 6-7)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กล่าวถึงโครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก ประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบพำนักราน และต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตและความรู้ข้อมูลด้านสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและคุณค่าของสินค้าในอนาคต

4. การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น ตลาดเกิดใหม่ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ภายในทวีปเอเชียจะเริ่มมีบทบาทสำคัญ หลายประเทศจึงมีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การกำหนดกลยุทธ์และการใช้นโยบายปกป้องคนของตนให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อแข่งขันตลาดในเวทีโลก

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวโลกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการแข่งขันที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 8-9)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปจะส่งผลต่อความสนใจของนักท่องเที่ยว การตัดสินใจท่องเที่ยวและทางเลือกในการท่องเที่ยวที่ต่างไปจากเดิม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้คาดการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1. สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป โดยส่งผลให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังเรื่องค่าใช้จ่ายและคำนึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น ประกอบกับการที่คู่แข่งหันมาใช้กลยุทธ์ด้านราคาเพื่อดึงดูดความสนใจของตลาดนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการเลือกจุดหมายปลายทาง ส่งผลให้เกิดพฤติกรรม Last minute คือ ในการตัดสินใจในการจอง/ซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความคุ้มค่าจะใช้เวลาอันสั้นก่อนการเดินทางเท่านั้น

2. นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยนิยมเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น ซึ่งกรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ จะช่วยลดข้อจำกัดและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

3. นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัวเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ด้วยกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเลือกพักแรมในโรงแรมที่มี

เอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมของทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวใน
ความสนใจพิเศษ

4. **กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพ และการออกกำลังกาย** ทำให้การท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ (Health tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) มีแนวโน้มได้รับความ
สนใจจากนักท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมในด้านบุคลากร สนามแข่งขัน มี
ประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ รวมถึงกีฬาที่มีเอกลักษณ์ เช่น มวยไทย
และตะกร้อ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเทศไทยมีชื่อเสียงในเรื่องของสปา การนวดแผน
ไทย มีความพร้อมในด้านของบุคลากร มีสถานประกอบการที่มีคุณภาพ พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว
ในอนาคต

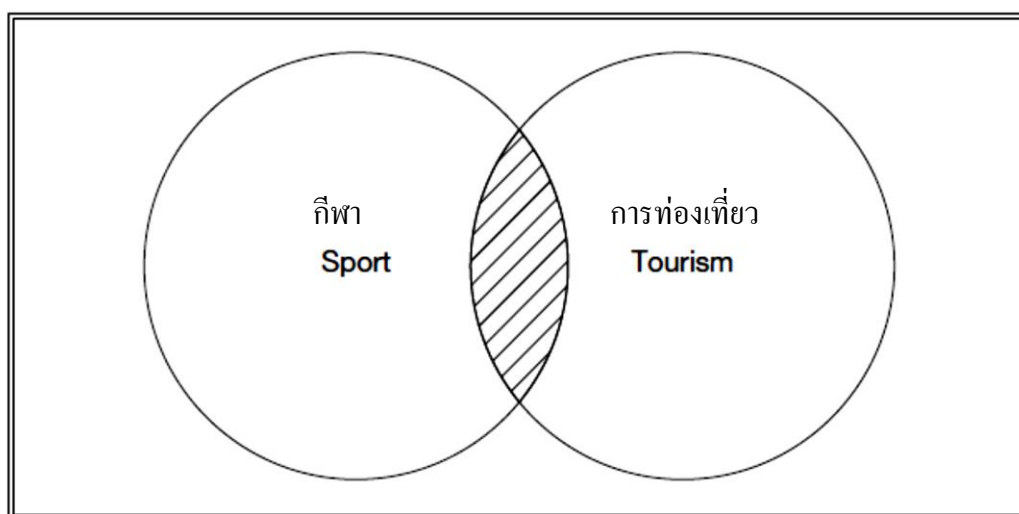
5. **กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม** การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม
ดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและมีแนวโน้มมากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเริ่มมากขึ้นและกำลังปรับเปลี่ยนสภาพไปสู่การจัดการที่คำนึงถึงขีด
ความสามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
ความเป็นอยู่ของชุมชน และมุ่งเน้นสิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรของพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ
ดังนั้น จึงเป็นโอกาสในการสร้างเอกลักษณ์และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรม
และธรรมชาติของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในระดับสากล

“จากภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอย มีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีการปรับพฤติกรรม
การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ (New tourism) ด้วยการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ตอบสนองต่อความ
ต้องการของบุคคลที่แท้จริงมากขึ้นและใช้งบประมาณคุ้มค่างับคุณภาพที่ได้รับมากขึ้น ประกอบกับ
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการท่องเที่ยว
ที่หลากหลาย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้เป็นลักษณะ
ที่เน้นความต้องการเฉพาะบุคคล การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่นี้ส่งผลให้รูปแบบกลยุทธ์
ทางการตลาด การนำเสนอสินค้าและบริการ รวมไปถึงการสื่อสารทางการตลาด เปลี่ยนไปในมิติ
ที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังยอมมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับ
ประสบการณ์ที่ประทับใจในขณะท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าถึงวัฒนธรรมที่แตกต่าง
การท่องเที่ยวที่สะดวกสบายพร้อมบริการที่ดี” (บริษัท เดอะ นิสเสน คอมปะนี ประเทศไทย จำกัด,
ม.ป.ป. อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 4)

การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism): ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการผสมกันของกีฬาและการท่องเที่ยว ดังภาพที่ 2-7 เพราะกีฬาเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการท่องเที่ยว ส่วนการท่องเที่ยวและการเดินทางมีส่วนสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับกีฬา แต่การผสมของกีฬาและการท่องเที่ยว นั้นอาจแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล (Hinch & Higham, 2004, p. 18)

ภาพที่ 2-7 การผสมผสานกันของกีฬาและการท่องเที่ยว (Hinch & Higham, 2004, p. 18)

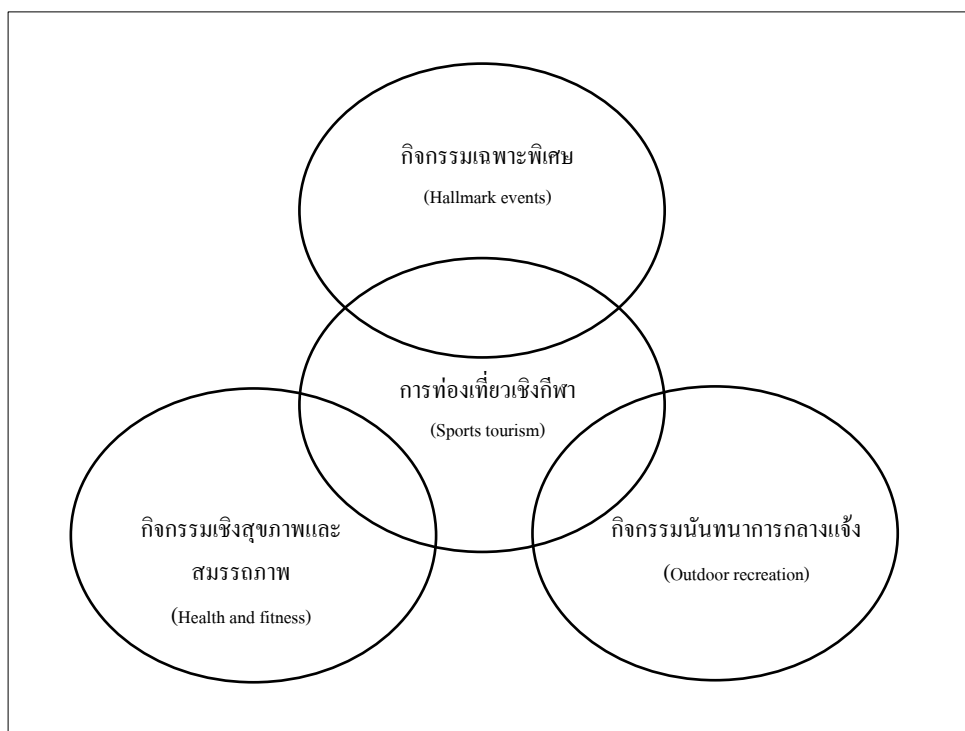
การท่องเที่ยวเชิงกีฬา มีผู้ให้คำจำกัดความต่าง ๆ ดังนี้

Gibson (1998, p. 49) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อนส่วนบุคคลนอกที่พักอาศัยและชุมชนเพื่อเข้าร่วมหรือเข้าชมกิจกรรมการออกกำลังกายหรือเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ที่ตัวเองสนใจเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกาย

Hinch and Higham (2004, p. 37) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา คือ บุคคลและ/หรือ กลุ่มคณะที่เข้าร่วมหรือชมการแข่งขันกีฬาหรือกิจกรรมกีฬานันทนาการหรือเดินทางโดยกีฬาเป็นเหตุจูงใจหลักเพื่อการเดินทาง

อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา คือ การเดินทางออกจากที่พักอาศัย ชุมชนหรือสถานที่ทำงาน เพื่อเข้าชม หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกีฬา การออกกำลังกายและนันทนาการ รวมถึงการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวด้านกีฬาหรือ การเดินทางโดยมีมูลเหตุจูงใจ คือ กีฬา การออกกำลังกายและนันทนาการ

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ไม่เพียงแต่จะสามารถระบุว่าการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่น่าสนใจพิเศษที่สำคัญของการท่องเที่ยว แต่ยังเกี่ยวข้องกับบริบทหลักของการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วย กิจกรรมเฉพาะด้าน กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง (การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสมรรถภาพ ดังภาพที่ 2-8 (Hinch & Higham, 2004, pp. 22-23)

ภาพที่ 2-8 การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบริบทที่เกี่ยวข้อง (Hinch & Higham, 2004, p. 22)

จากภาพที่ 2-8 แสดงให้เห็นถึงบริบทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเฉพาะพิเศษ (Hallmark event) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษและอาจมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ และการแข่งขันกีฬาระดับโลกต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ระดับของการแข่งขันกีฬาเหล่านี้ดึงดูดเหล่านักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน
2. นันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor recreation) เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เกิดขึ้นโดยเข้าไปทำกิจกรรมในสถานที่ธรรมชาติ เช่น พายเรือแคนู ล่องแก่ง ปีนผา เป็นต้น ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงมากที่สุดของนันทนาการกลางแจ้งนี้ คือ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism)

3. กิจกรรมเชิงสุขภาพและสมรรถภาพ (Health and fitness) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งในอดีตมีการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ สปาบำบัด และในปัจจุบันการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีเป้าหมายเพื่อสุขภาพยังเป็นที่นิยม รีสอร์ทหลายแห่งมีกิจกรรมเพื่อสุขภาพเหล่านี้ควบคู่ไปกับกิจกรรมกีฬา เช่น เทนนิส กอล์ฟ เป็นต้น กิจกรรมการออกกำลังกายหลายชนิดยังถูกใช้เพื่อการบำบัดรักษาด้านสุขภาพอีกด้วย

การแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

Hall (1992, pp. 141-158) ได้แนะนำการท่องเที่ยวเชิงกีฬา 2 ประเภท คือ

1. ผู้ชมกีฬา (Passive sports tourism) เป็นผู้ที่สนใจที่จะชมการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก เอเชียนเกมส์ เป็นต้น
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา (Active sports tourism) เป็นผู้ที่ชื่นชอบกีฬา สนใจที่จะออกกำลังกายและเล่นกีฬา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา

Boli and Li (2005, pp. 1-6) ได้แบ่งประเภทของการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาตามพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการปฏิบัติ ได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การเยี่ยมชมสถานที่เกี่ยวกับกีฬา (The sightseeing sports tour) เป็นกระบวนการเที่ยวชมเพื่อได้รับประสบการณ์ที่ต่างจากสถานที่พักอาศัย เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมการออกกำลังกาย อาคารกีฬา สนามแข่งกีฬา ศิลปะและสิ่งแวดล้อมด้านกีฬา ด้วยการฟังหรือดู โดยมีเหตุผลหลัก 2 ประการในการเยี่ยมชม คือ เยี่ยมชมความสวยงาม ประติมากรรมและศิลปะ หรือเรียกว่า สุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและเยี่ยมชมสถานที่จริง สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีที่ทันสมัย หลังจากเสร็จสิ้นการจัดการแข่งขันกีฬาที่มีชื่อเสียง
2. การเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา (The competitive sports tour) เป็นการเดินทางโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ประกอบด้วย นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ชมกีฬาหรือแฟนกีฬา สื่อมวลชนและอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกันในการแข่งขันกีฬานี้
3. การท่องเที่ยวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาในวันหยุด (The holiday sports tour) เป็นการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผ่อนคลาย ปรับตัว ลดความกดดันและพักผ่อนหย่อนใจ โดยเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาช่วงวันหยุด ส่วนใหญ่จะเป็นการเล่นกีฬาแบบเฉพาะเจาะจงหรือกีฬาประเพณีของประชาชนที่ไม่ใช่การจัดกีฬาหลักเหมือนการจัดการแข่งขัน แต่เป็นการจัดกีฬาที่ง่ายต่อการเข้าร่วม
4. การท่องเที่ยวกีฬาเชิงสุขภาพและนันทนาการ (The healthy and recreational sports tour) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อความเพลิดเพลิน การเสริมสร้างร่างกาย การพักผ่อนและการฟื้นฟูเป็นส่วนใหญ่ ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว จะมีกิจกรรม

ด้านสุขภาพ การพักผ่อนและอารมณ์ที่แตกต่างกัน แต่การท่องเที่ยวประเภทนี้จะได้รับการรักษาสุขภาพร่วมไปกับความผ่อนคลาย

5. การท่องเที่ยวเชิงกีฬาภาคสนาม (The field sports tour) เป็นการรวมกันของการฝึกภาคสนามและรูปแบบการปรับตัว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นภูเขา ทะเลสาบ ทะเล และสถานที่จำลองธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเฉพาะ การท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความแข็งแรง ปรับลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความสามัคคีในกลุ่มและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

6. การท่องเที่ยวเชิงกีฬาผาดโผนและผจญภัย (The extreme and adventure sports tour) การท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นความท้าทายตัวเองทั้งข้อจำกัดทางด้านสรีรวิทยาและจิตวิทยาของตนเอง นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกีฬาประเภทนี้ต้องการความเพลิดเพลิน ความเสี่ยง ความท้าทาย และต้องการเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ซึ่งต้องการการฝึกฝนหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะ กีฬาประเภทนี้ได้แก่ การปีนหน้าผา การเล่นเรือใบ แพยาง ล่องแก่งในกระแสน้ำเชี่ยว เป็นต้น

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในประเทศไทยนั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555) สามารถแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมได้ 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อไปชมกีฬา (Passive sports tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬาที่สนใจ เช่น กีฬาโอลิมปิก กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาซีเกมส์ ที่ประเทศต่าง ๆ รับเป็นเจ้าภาพ รวมถึงการแข่งขันกีฬาอาชีพหรือกีฬาสมัครเล่นต่าง ๆ

2. การท่องเที่ยวเพื่อไปร่วมเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย (Active sports tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกาย เช่น การเล่นกอล์ฟที่ต่างประเทศ การล่องแก่งที่น้ำตก การเล่นเรือใบที่ทะเล เป็นต้น

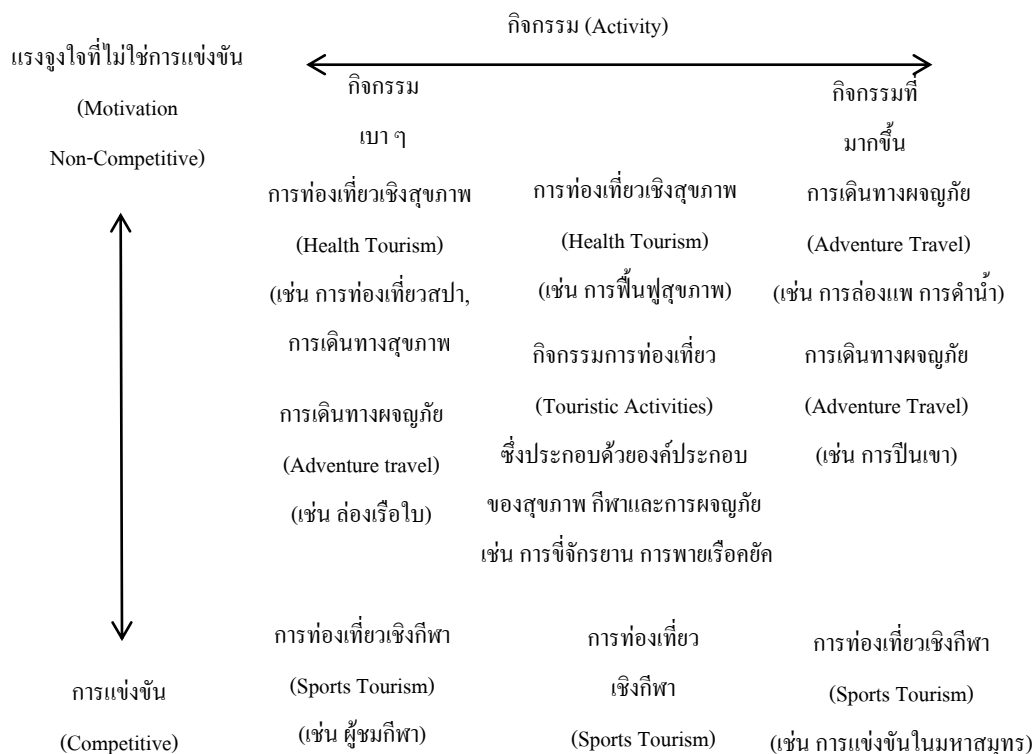
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism): ความหมายและประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

“การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” (Health tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ผนวกกิจกรรมด้านสุขภาพร่วมด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามกระแสการเอาใจใส่ดูแลด้านสุขภาพที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบันและหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งประเทศไทยต่างให้การส่งเสริมการขยายตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนับเป็นช่องทางสำคัญที่สามารถเพิ่มพูนรายได้จำนวนมากเข้าประเทศและมีโอกาสที่จะขยายตลาดรวมทั้งการลงทุนได้อย่างกว้างขวาง เมื่อมีการเปิดเสรี ภาคบริการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้โดยอาศัยความได้เปรียบด้านค่าใช้จ่ายในบริการทางการแพทย์ที่ถูกกว่า ด้วยมาตรฐานการรักษาในระดับสากลและความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมทั้งบริการรองรับด้านการท่องเที่ยว” (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555, หน้า 1)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อการป้องกัน และ/ หรือรักษาสุขภาพ เป็นการท่องเที่ยวผสมผสานการดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมถึงสุขภาพการรับประทานอาหาร ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2555, หน้า 1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึง “การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ/ หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด/ อบ/ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป” สอดคล้องกับศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2555, หน้า 1) ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ผนวกกิจกรรมด้านสุขภาพไว้ด้วย ซึ่งแบ่งเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และการท่องเที่ยวบริการด้านสุขภาพ เพื่อป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู” ซึ่งสอดคล้องกับ Hall (1992, p. 151) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การออกจากบ้าน โดยมีแรงจูงใจที่สำคัญ คือ การใช้เวลาว่างโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสุขภาพมีส่วนประกอบ 5 ประการ ดังนี้ ดวงอาทิตย์และกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสุขภาพดี แรงจูงใจหลักสำหรับการเดินทางคือ สุขภาพ การเดินทางเพื่อทำกิจกรรม เช่น เซวน้ำ นวดและ กิจกรรมสุขภาพอื่น ๆ และการรักษาทางการแพทย์ และ Muller and Kaufmann (2000 อ้างถึงใน Smith & Puczko, 2009, p. 5) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง ผลรวมของความสัมพันธ์และปรากฏการณ์ที่เกิดจากการเดินทางออกจากที่อยู่อาศัย โดยมีแรงจูงใจหลัก คือการรักษาหรือการส่งเสริมสุขภาพ โดยเข้าพักในโรงแรมเฉพาะด้าน ให้มีอาชีพที่มีความรู้ที่เหมาะสมให้การดูแลแต่ละบุคคล โดยนักท่องเที่ยวต้องใช้แพ็คเกจบริการที่ครอบคลุม ซึ่งประกอบด้วย สมรรถภาพทางกาย การดูแลสุขภาพงาม โภชนาการเพื่อสุขภาพ อาหารลดน้ำหนัก การผ่อนคลาย การทำสมาธิและจิตใจ และกิจกรรมให้ความรู้

Hall (1992, pp. 151-152) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของบริบทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการผจญภัย

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นได้ถูกเปรียบเทียบกับ 2 รูปแบบ ของพื้นฐานการท่องเที่ยวบนระดับของกิจกรรมและความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ดังภาพที่ 2-9

ภาพที่ 2-9 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Smith & Puczko, 2009, p. 4)

กล่าวโดยสรุปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการเดินทางออกจากที่พักอาศัย ชุมชนหรือสถานที่ทำงาน โดยมีแรงจูงใจเกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อการผ่อนคลายทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ/ หรือการบำบัด รักษา ฟื้นฟูสุขภาพ

ประเภทและรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย
(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 1-2)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแบ่งความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion tourism) เป็นการเดินทางเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐาน เช่น วารีบำบัด การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing tourism) เป็นการเดินทางเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟันและการรักษาสุขภาพฟัน การทำศัลยกรรม ความงาม การฟื้นฟูรักษาโรค เป็นต้น

จุดประสงค์หลักของการท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเภทนี้ คือ การฟื้นฟูและส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล ตลอดจนการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสังสรรค์ทางสังคมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีกับบุคคลอื่นในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทักษะคิด ค่านิยมและพฤติกรรมในการส่งเสริมและรักษาฟื้นฟูสุขภาพให้สมบูรณ์ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น ในงานวิจัยนี้มุ่งไปที่การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเพื่อส่งเสริมสุขภาพและแนวทางการป้องกันโรค ด้วยการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกหลักวิชาการ โดยบูรณาการใช้กิจกรรมออกกำลังกายและกีฬาเข้ามาร่วมในการส่งเสริมสุขภาพ

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health promotion tourism) ของประเทศไทยมีรูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ทัวร์แพทย์แผนไทย เยี่ยมชมวัดโพธิ์เพื่อรับฟังการบรรยายและชมการสาธิตการนวดไทยแผนโบราณเพื่อการรักษาโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการนวดไทยแผนโบราณจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
2. ทัวร์อาหารสมุนไพร เยี่ยมชมศูนย์เกษตรและสวนพฤกษศาสตร์สมุนไพร ศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยที่สร้างสรรค์ ศึกษาเครื่องดื่มสมุนไพรและสมุนไพรไร้พิษที่มีแคลอรีต่ำ การนวดแพทย์แผนไทยและอบสมุนไพรเพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา ฝึกโยคะ ฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตนและชมการสาธิตกระบวนการผลิตอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร
3. ทัวร์สมุนไพรชนบท เยี่ยมชมการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้สนใจสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและบำรุงร่างกายในชนบทต่างจังหวัดที่ยังอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหมอพื้นบ้านโดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุนไพรในสถานที่จริงและรับฟังการบรรยายสรรพคุณ รวมทั้ง การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอพื้นบ้านและชาวบ้านสมาชิกกลุ่มชมรมหรือสมาคมสมุนไพร

4. ทัวร์เกษตรธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ การเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ และเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่

5. ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เยี่ยมชมแหล่งน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ที่มีอยู่ในหลายจังหวัดทั่วประเทศไทย พักในโรงแรมและรีสอร์ท ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดสุขภาพ

6. ทัวร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาติอันสวยงามสดชื่นและสงบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธหรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ในวัดป่าธรรมชาติ

7. ทัวร์แหล่งธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการเดินป่าสมุนไพรรหรือขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติและป่าธรรมชาติ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในสถานที่พักแรมประเภทโรงแรมและรีสอร์ทที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปาให้เลือกใช้บริการได้

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555, หน้า 1-6; กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555, หน้า 17-20) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อทราบศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ศูนย์วิจัยกสิกรไทย และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 ศักยภาพของประเทศอยู่ในอันดับที่ 35 ของโลก โดยประเทศไทยเป็นที่ยอมรับ เรื่องการท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศมีความพร้อมและมีความหลากหลายในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เอื้อต่อการพักผ่อนหลังการบำบัดรักษาและการพักผ่อน และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน พบว่าขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทย (อันดับที่ 35) ยังเป็นรองประเทศ ประเทศมาเลเซีย (อันดับ 25) แต่มีอันดับที่ดีกว่า อินโดนีเซีย (อันดับ 50) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 74) และ เวียดนาม (อันดับ 75) (Blanke & Chiesa, 2015, p. 5)

2. ประเทศไทยมีความพร้อมของบริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล โดยเฉพาะด้านโรงแรม ที่พัก และมีคุณภาพด้านการท่องเที่ยวและด้านสุขภาพคุ้มค่างบค่าใช้จ่าย

3. ความพร้อมของบุคลากรด้านการแพทย์ที่เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความเป็นมิตร อธิษาศัยที่ดี และจิตใจโอบอ้อมอารี แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีชื่อเสียง มีความทันสมัยด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ และการค้นคว้าวิจัยด้านการแพทย์แขนงต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสถานพยาบาลของไทยหลายแห่งได้มาตรฐานระดับนานาชาติ (Joint Commission International: JCI)

4. ประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ มวยไทย การให้บริการด้านสุขภาพและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะทักษะด้านบริการส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะสปา และการนวดแผนไทย ที่ใช้สมุนไพรไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

จุดอ่อน

1. ด้านกฎหมายคนเข้าเมือง ระยะเวลาพำนักของชาวต่างชาติที่เข้ามารักษาในประเทศไทยและผู้ติดตามไม่เอื้อต่อการเดินทางเข้ามารักษาบางโรคที่ใช้เวลานาน
2. การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย ยังเป็นข้อจำกัดด้านการสื่อสาร
3. สถานการณ์ความไม่สงบในประเทศและภัยธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

โอกาส

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การบริการด้านสุขภาพในต่างประเทศเพิ่มขึ้นต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประเทศในเอเชียที่มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่ำกว่าเป็นประเทศเป้าหมายปลายทาง จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยที่มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

2. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว กระแสความนิยมท่องเที่ยวทางเลือก การขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) มีแนวโน้มขยายตัวและประเทศไทยก็มีความพร้อมจึงเป็นโอกาสให้ประเทศไทยสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อรองรับแนวทางการท่องเที่ยวเฉพาะทางในอนาคต

3. การเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เกื้อหนุนการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอาเซียนส่งผลดีต่อประเทศไทยรวมทั้งยังเป็นโอกาสในการขยายการลงทุนในธุรกิจบริการทางการแพทย์และการขยายเครือข่าย

4. สถานที่ตั้งของประเทศที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งประเทศไทยมีประสบการณ์ด้านการค้าต่างประเทศและได้รับรางวัลอย่างต่อเนื่อง ในด้านการท่องเที่ยวและบริการในระดับนานาชาติ ประกอบกับการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมระหว่างประเทศ เกื้อหนุนต่อการเข้ามาใช้บริการด้านสุขภาพของไทย

อุปสรรค

1. ความคล้ายคลึงด้านวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศมุสลิมซึ่งมีประชากรมากในทวีปเอเชีย รวมถึงการมีอาหารฮาลาลของบางประเทศ อาทิ มาเลเซีย และสิงคโปร์ สามารถดึงดูดตลาดกลุ่มมุสลิมได้ง่ายกว่า
2. ความได้เปรียบด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของหลายประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน
3. ด้านกฎหมายคนเข้าเมือง มาเลเซียกำลังดำเนินการขยายเวลาพำนักในประเทศให้ผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการด้านการแพทย์และผู้ติดตาม จาก 30 วันเป็น 180 วัน (โดยต้องมีหนังสือรับรองจากโรงพยาบาลในมาเลเซียที่ผู้ป่วยจะเข้ารับบริการทางการแพทย์)

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า จากการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว กระแสความนิยมท่องเที่ยวทางเลือก การขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport tourism) มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การบริการด้านสุขภาพในต่างประเทศเพิ่มขึ้น ต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีประเทศในเอเชียที่มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่ำกว่าเป็นจุดเป้าหมายปลายทาง จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยที่มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้และประเทศไทยมีความพร้อมของบริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ที่เชี่ยวชาญ มีทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ได้แก่ มวยไทย การให้บริการด้านสุขภาพ และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็น การท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะทักษะด้านบริการส่งเสริมสุขภาพ สปา และการนวดแผนไทย ที่ใช้สมุนไพรไทย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ผู้วิจัยได้รวบรวมโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจากสถานบริการที่มีชื่อเสียง มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

การท่องเที่ยวสุขภาพประเทศไทยได้ดำเนินการจนมีชื่อเสียง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยมาพอสังเขป กิจกรรมย่อยที่องค์การเหล่านั้นใช้

เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย การอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การรับประทานอาหารเช้า การทำสมาธิ การตรวจสุขภาพ การนวดแผนไทย กิจกรรมเข้าจังหวะ และเกมนันทนาการ เป็นต้น โดยมีสัดส่วนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความพร้อมและแนวทางของแต่ละหน่วยงาน ตัวอย่างดังนี้

ทัวร์สุขภาพ โครงการรักษ์สุขภาพแบบผสมผสาน โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (โรงพยาบาลดำเนินสะดวก, 2553, หน้า 1)

วันแรก

13.00-14.00 น. ลงทะเบียนเข้าที่พัก

14.00-18.00 น. ตรวจสุขภาพ อบรมสมุนไพร ประคบสมุนไพร นวดเท้า

18.00-19.00 น. รับประทานอาหารเช้า

19.00-20.30 น. กิจกรรมคืนวันเปิดตัว

20.30-21.00 น. ปฏิบัติโยคะ ทำสมาธิก่อนนอน

วันที่สอง

05.30-06.00 น. ตรวจเลือด

06.00-07.00 น. ออกกำลังกายรับอรุณรุ่ง

07.00-08.00 น. รับประทานอาหารเช้า

08.00-14.00 น. ทัวร์ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ

14.00-18.00 น. นวดตัว นวดหน้า พักผ่อนทำกิจกรรมตามอัธยาศัย (เยี่ยมชมเวชสำอาง
ทดสอบสมรรถภาพ รับบริการทันตกรรมตามอัธยาศัย)

18.00-19.00 น. รับประทานอาหารเช้า

19.00-20.30 น. กิจกรรมคืนวันสังสรรค์

20.30-21.00 น. ปฏิบัติโยคะ ทำสมาธิก่อนนอน

วันที่สาม

06.00-07.00 น. ใส่นาฬิกา

07.00-08.00 น. ออกกำลังกายรับอรุณรุ่ง

08.00-09.00 น. รับประทานอาหารเช้า

09.00-10.00 น. เสวนาเรื่องสมุนไพรและอาหารตามธาตุ

10.00-10.15 น. รับประทานอาหารเช้าว่าง

10.15-12.00 น. สาธิตและฝึกนวดเพื่อสุขภาพ

12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.00-15.30 น. ฟังผลตรวจสุขภาพ รับคำแนะนำจากแพทย์

15.30-16.00 น. มอบของที่ระลึก เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

โปรแกรมสุขภาพดีวิถีใหม่ ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มิชชั่น จังหวัดสระบุรี

(ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น, 2556, หน้า 1)

วันแรก

- มาถึงศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มิชชั่น
- ยินดีต้อนรับและให้คำแนะนำ
- รับประทานอาหารกลางวัน
- ตรวจสุขภาพทั่วไป
- นวด/ เชาว์น้า
- ออกกำลังกายในสระว่ายน้ำ
- รับประทานอาหารเย็น
- ฟังเพลงเพื่อสุขภาพ

วันที่สอง

- ออกกำลังกายยามเช้า
- รับประทานอาหารเช้า
- แนะนำโปรแกรมสำหรับวันนี้
- หนทางสู่สุขภาพดี
- เทคนิคการยืดกล้ามเนื้อและเสริมสร้างกล้ามเนื้อท้อง
- รับประทานอาหารกลางวัน
- สังเกตและฝึกทำอาหารเพื่อสุขภาพ
- ปฏิบัตินวดเพื่อความผ่อนคลาย
- เดินเพื่อสุขภาพยามเย็น
- รับประทานอาหารเย็น
- เกมเพื่อสุขภาพ

วันที่สาม

- ออกกำลังกายยามเช้า
- รับประทานอาหารเช้า
- แนะนำโปรแกรมสำหรับวันนี้
- ตรวจเช็คสมรรถภาพทางกายและทราบผลทันที

- โรคอ้วนและภาวะแทรกซ้อน
- รับประทานอาหารกลางวัน
- ตั้งเขตและฝึกทำอาหารเพื่อสุขภาพ
- จบโปรแกรม

โปรแกรมเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มัชชนัน

(ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มัชชนัน, 2556, หน้า 1)

วันแรก

- มาถึงศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ มัชชนัน
- ยินดีต้อนรับและให้คำแนะนำ
- รับประทานอาหารกลางวัน
- ตรวจสอบสุขภาพ
- ฝึกการหายใจลึก
- สาธิตและการฝึกอบรมสำหรับการเตรียมอาหารเพื่อสุขภาพ
- แชน้ำ/ จากุชชี/ เดินยามเย็น/ กิจกรรมกีฬา
- รับประทานอาหารเช้า
- กิจกรรมกลุ่ม
- จบโปรแกรม ผ่อนคลายและพักผ่อน

วันที่สอง

- ออกกำลังกายและสูดอากาศสดชื่น ยามเช้า
- รับประทานอาหารเช้า
- นวดเพื่อผ่อนคลายร่างกาย
- ฟังบรรยายการกินเพื่อสุขภาพ
- รับประทานอาหารกลางวัน
- นวด/ เซาวน่า
- นวดเพื่อการรักษาตนเองและการผ่อนคลาย
- สาธิตและการฝึกอบรมสำหรับการเตรียมอาหารเพื่อสุขภาพ
- เกมในสระว่ายน้ำสำหรับการไหลเวียน โลหิตและฟังเสียงเพื่อการนอนหลับ
- เดินยามเย็น/ กิจกรรมกีฬา
- รับประทานอาหารเช้า
- การดูแลสุขภาพในทางธรรมชาติ/ หายใจอย่างสดชื่น/ ป้องกันหวัดและโรคภูมิแพ้

- จบโปรแกรม ผ่อนคลายและพักผ่อน

วันที่สาม

- อาบแสงอาทิตย์และล้างพิษด้วยสมุนไพรธรรมชาติ
- รับประทานอาหารเช้า
- นวดเพื่อผ่อนคลายร่างกาย
- การวางแผนชีวิตวัยทอง
- รับประทานอาหารกลางวัน
- เยี่ยมชมฟาร์มโชคชัย
- เกมในสระว่ายน้ำสำหรับการไหลเวียนโลหิตและฟังเสียงเพื่อการนอนหลับ
- รับประทานอาหารเย็น
- สัมมนาเกี่ยวกับการปวดข้อ
- จบโปรแกรม ผ่อนคลายและพักผ่อน

วันที่สี่

- ออกกำลังกายยามเช้า
- รับประทานอาหารเช้า
- เต้นแอโรบิก
- ฟังบรรยายเรื่องการเปลี่ยนแปลงของอายุ
- รับประทานอาหารกลางวัน
- ฟังบรรยายเรื่องการกินเพื่อสุขภาพ
- สังสรรค์ตอนเย็นที่สระว่ายน้ำ
- จบโปรแกรม ผ่อนคลายและพักผ่อน

วันที่ห้า

- โยคะสำหรับการผ่อนคลายทางร่างกายและความสมดุลของจิตใจ
- รับประทานอาหารเช้า
- เยี่ยมชมศูนย์ศิลปะบางไทร
- รับประทานอาหารกลางวัน
- จบโปรแกรม

กล่าวโดยสรุปความหมาย “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา” (Health and sports tourism) หมายถึง การเดินทางออกจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังอีกสถานที่หนึ่ง เพื่อไปเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมทางกายและกีฬาหรือการออกกำลังกาย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียด แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งกิจกรรม
ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการออกกำลังกายและสุขภาพ การตรวจ
สุขภาพ การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การฝึกสมาธิและการผ่อนคลาย กีฬาและการออกกำลังกาย
นันทนาการ ซึ่งในงานวิจัยนี้มุ่งไปที่การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและกีฬาเพื่อส่งเสริมสุขภาพ
และแนวทางการป้องกันโรค ด้วยการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างถูกหลักวิชาการ โดยบูรณา
การใช้กิจกรรมออกกำลังกายและกีฬาร่วมกับการส่งเสริมสุขภาพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับ ผู้สูงอายุ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2550, หน้า 1) กล่าวว่า “นักท่องเที่ยวสูงอายุ หมายถึง
กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป เป็นนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงและนับเป็น
นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ” โดย นักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุที่เป้าหมายเพื่อการพักผ่อนจะมีอายุระหว่าง
55-65 ปี และกรณีที่ท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวจะมีอายุ 65 ปี ขึ้นไป (ราณี อธิชัยกุล และชัชพล
ทรงสุนทรวง, 2552, หน้า ๓)

ในปัจจุบันประชาคมโลก มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากใน
อนาคต เนื่องจากความเจริญในทางการแพทย์และสาธารณสุขมีผลทำให้อัตราการตายของประชากร
ลดลงและส่งผลให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น การเพิ่มสัดส่วนผู้สูงอายุจะทำให้แต่ละประเทศมีภาระเลี้ยงดู
ผู้สูงอายุมากขึ้น จากสุขภาพของผู้สูงอายุที่จะเริ่มเสื่อมสภาพลง คือ “เมื่อบุคคลเข้าเกณฑ์วัยที่
ร่างกายเริ่มเสื่อมสภาพลง หากเราปล่อยปละละเลยความเสื่อมโทรมจะเกิดขึ้นเร็วกว่าที่ควร ทั้งที่
ในความเป็นจริงแล้วเราสามารถชะลอความเสื่อมของร่างกายด้วยการออกกำลังกายด้วยวิธีการที่
ถูกต้องและเหมาะสมตามระดับความสามารถของร่างกายจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ร่างกาย
ทั้งระบบหัวใจ ปอด การไหลเวียนโลหิตและกล้ามเนื้อแข็งแรงและลดอัตราการเกิดโรคหรือความ
รุนแรงในโรคต่าง ๆ ในผู้สูงอายุ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน และโรค
เส้นเลือดหัวใจตีบตัน เป็นต้น” (สมนึก กุลสถิตพร, 2549, หน้า 2) และเป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบัน
ประชาคมโลกมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะประเทศ
ไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ จะทำให้ประเทศมีภาระเลี้ยงดู
ผู้สูงอายุมากขึ้นและอาจกลายเป็นปัญหาหลักของประเทศในอนาคต สอดคล้องกับ (ธราธร ดวงแก้ว
และหิรัญญา เศษอุดม, 2550, หน้า 1-2) ที่กล่าวว่า จาก “ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่เป็นปัญหาที่รัฐ
และสมาชิกของสังคมจะต้องร่วมมือกันและการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างมาก
เพื่อลดทอนโอกาสและระยะเวลาที่ต้องพึ่งพาการปรนนิบัติดูแลและภาระค่าใช้จ่ายที่เกินความ

จำเป็น” จากที่ปัจจุบันประชากรของประเทศต่าง ๆ เข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้น ทุกสังคมเริ่มส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำเนินชีวิตในบั้นปลายอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมต่าง ๆ นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กิจกรรมท่องเที่ยววันนับเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ถูกนำมาใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร โดยเฉพาะกลุ่ม Baby boom หรือวัยที่เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ที่เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุทำให้ประเทศและการท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงศักยภาพของกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุกลุ่มนี้ โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดและนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ควรให้ความสำคัญเพราะมีกำลังซื้อสูง ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเดินทาง ไม่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว บางส่วนมีรายได้จากเงินบำนาญและทรัพย์สิน สามารถจ่ายเงินเพื่อเดินทางท่องเที่ยวได้สูงกว่ากลุ่มอื่นและยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินมากขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุ ยังเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแรกๆ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชื่อว่ามีความศักยภาพและมีกำลังซื้อ โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นเป้าหมายหลักคือ กลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550, หน้า 1; สมยศ วัฒนาภรณ์ และเยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน, 2554, หน้า 1; สุดาพร วรพล, 2542, หน้า 19-20; กุลวดี แก้วกล้า, 2550, หน้า 3) ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุกับการท่องเที่ยวตามที่ สุดาพร วรพล (2542, หน้า 20) ได้กล่าวถึง ตลาดนักท่องเที่ยววัยสูงอายุว่าเป็นตลาดที่ต้องการการบริการที่คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป ให้ความสำคัญกับการต้อนรับที่โรงแรม ต้องการการพบปะพูดคุยผู้คน ซึ่งโดยสรุปนักท่องเที่ยวสูงอายุต้องการบริการต่าง ๆ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ต้องการกิจกรรมที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่เหมาะสมกับบางกิจกรรม
2. ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้นในการทำกิจกรรมต้องมีจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มากนักเพื่อการดูแลอย่างทั่วถึง
3. อาหารต้องดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากสภาพร่างกาย โรคประจำตัวบางอย่างที่ต้องการอาหารพิเศษแตกต่างกันไป
4. การอำนวยความสะดวกด้านที่พักอาศัยควรอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษหรือจัดห้องพักรักษาพิเศษเพราะลูกค้ากลุ่มนี้เป็นลูกค้าที่ดีที่สุดกลุ่มหนึ่ง

แต่การจัดการท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ก็ต้องคำนึงถึงความเสี่ยง 5 ประการ ของการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ซึ่ง (Mengyang & Furong, 2009, p. 222 อ้างถึงใน กวิน วงศ์ลิธิ, 2554, หน้า 13-14) ได้อธิบายถึงความเสี่ยง 5 ประการ ของการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ความเสี่ยงทางด้านอาหาร ผู้สูงอายุจะมีความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคทางด้านอาหาร และน้ำมากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่น ๆ ฉะนั้น การคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ
2. ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้สูงอายุมีร่างกายและความจำที่เสื่อมลง อีกทั้ง อาจมีปัญหาความเสื่อมความสามารถทางสายตาและการได้ยิน จึงเกิดความเสี่ยงต่อการหกล้ม การถูกขโมยหรือการฉกชิงวิ่งราวและการฉวยโอกาสของผู้ประกอบการ
3. ความเสี่ยงในการเดินทาง เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะประสบความเสี่ยงในการเดินทาง เช่น การปรับตัวให้เข้ากับอุณหภูมิที่แตกต่าง หรือการเดินทางที่มีระยะทางไกลและใช้ระยะเวลา นาน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเมื่อยล้าของร่างกายและจิตใจอันจะนำไปสู่โรคร้ายไข้เจ็บ
4. ความเสี่ยงในด้านการเลือกซื้อสินค้า (Shopping) โดยมักจะถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาในด้านสินค้าที่ต่ำกว่ามาตรฐาน อัตราการแลกเปลี่ยนทางการเงิน เป็นต้น
5. ความเสี่ยงในด้านความบันเทิงในสถานที่ต่าง ๆ ตัวอย่างของสถานที่หรือกิจกรรมที่ผู้สูงอายุไม่ควรเข้าร่วม ได้แก่ กิจกรรมผาดโผน กิจกรรมที่ต้องใช้กำลังมาก หรือการทำกิจกรรมที่ทำให้มีผลกระทบต่อร่างกายและโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ เช่น โรคหัวใจ เป็นต้น

จากข้อจำกัดของผู้สูงอายุ คมนันท์ฤทธิ์ เจริญรินทร์ (2558, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ผู้สูงอายุมักมีข้อจำกัดในการเดินทางมากกว่าวัยหนุ่มสาว ซึ่งข้อจำกัดที่พบบ่อย ได้แก่

1. ปัจจัยแวดล้อมภายนอก เช่น ขาดข้อมูล ขาดทุนทรัพย์ ต้องเตรียมอุปกรณ์เครื่องใช้ และพาหนะในการเดินทาง
2. เวลา เช่น ในระหว่างการเดินทางผู้สูงอายุอาจไม่คุ้นชินกับสถานที่จึงทำให้นอนหลับไม่เป็นเวลาและพักผ่อนไม่เพียงพอ
3. การไม่ได้รับความเห็นชอบจากบุคคลในครอบครัวหรือเพื่อน เช่น ไม่สนับสนุนให้เดินทางหรือไม่เห็นด้วยกับสถานที่ที่เลือกไปท่องเที่ยว
4. ปัจจัยทางสังคม ความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน เช่น กลุ่มสมรสไม่ชอบเดินทางท่องเที่ยว หรือกลุ่มเพื่อนไม่ชอบเดินทางไกล เป็นต้น
5. สุขภาพร่างกาย เช่น มีโรคประจำตัว ขาดความคล่องตัวในการเดินทางเนื่องจากสภาพร่างกายไม่แข็งแรง กลัวการเดินทางด้วยการขนส่งบางประเภท เช่น เครื่องบิน เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อขจัดอุปสรรค ดังกล่าว คมนิสิตธิ์ เคะชะรินทร์ (2558, หน้า 1) ยังได้กล่าวถึง การวางแผนล่วงหน้าก่อนการเดินทางจะช่วยให้ผู้สูงอายุสนุกและมีความสุขกับการท่องเที่ยวได้ ซึ่ง สิ่งที่ควรคำนึงถึง พอสรุปได้ ดังนี้

1. งบประมาณ ผู้สูงอายุควรคำนึงถึงสถานที่ ระยะเวลา และค่าครองชีพของประเทศ นั้น ๆ รวมทั้งการตัดสินใจว่าจะใช้บริการบริษัทนำเที่ยวหรือต้องการท่องเที่ยวด้วยตนเอง งบประมาณควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อาทิ ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่า ของฝาก
2. การเลือกวิธีการท่องเที่ยวและผู้ร่วมเดินทาง การเดินทางไปต่างประเทศควรเดินทาง เป็นหมู่คณะ การใช้บริการบริษัทนำเที่ยวจะช่วยให้ได้รับความสะดวกสบายและสามารถท่องเที่ยว ได้หลายแห่งในระยะเวลาอันจำกัด
3. การเลือกสถานที่ผู้สูงอายุควรศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศ ควร เลือกช่วงเวลาและฤดูที่เหมาะสมในการเดินทาง และหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่เกิดภัยธรรมชาติหรือ มรสุม สำหรับสภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องพิจารณาคือความสะดวกและความ ปลอดภัยในการเดินทาง ถนนหนทางควรเป็นระเบียบ ยานพาหนะสามารถเข้าถึงได้ง่าย
4. เตรียมร่างกายให้พร้อม การนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพออย่างน้อย 8-10 ชั่วโมง ก่อน วันเดินทางจะช่วยสร้างความสดชื่น
5. เครื่องใช้ส่วนตัว ควรเลือกเสื้อผ้าที่ใส่สบายและเหมาะกับสภาพอากาศ ชุดที่สวมใส่ ควรรัดกุม ไม่รุ่มร่ามเพื่อมิให้เกิดการระคายเคือง ควรสวมรองเท้าที่สบายเท้าและเป็นคู่ที่ คู่้นเคย ควรสวมหมวกและแว่นตาเมื่อต้องออกแดด และสวมเสื้อแขนยาวเพื่อป้องกันรังสียูวีและ การกระทบกระแทก ควรเตรียมกล้องถ่ายภาพที่ใช้ง่ายและพกพาสะดวกสำหรับเก็บความ ประทับใจ ไม่ควรนำของมีค่าหรือเครื่องประดับติดตัวไปด้วย การจัดเก็บเอกสารสำคัญ อาทิ พาสปอร์ต ตัวเครื่องบินฉบับจริง ผู้สูงอายุควรเก็บในตำแหน่งที่จดจำได้ง่ายและมิดชิดเพื่อป้องกัน การสูญหาย ควรถ่ายสำเนาและแยกเก็บไว้ในกระเป๋าเดินทางด้วย เพื่อใช้แสดงตนในกรณีฉุกเฉิน ทำประกันชีวิตและประกันภัยอุบัติเหตุ การเดินทางกับคณะทัวร์จะมีการทำประกันอุบัติเหตุให้ หาก ผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในต่างประเทศมากกว่า 20 วันแนะนำให้ทำประกันสุขภาพด้วย
6. ยารักษาโรค เตรียมยาที่ใช้รักษาโรคประจำตัวให้เพียงพอต่อจำนวนวันในการเดินทาง ควรพบแพทย์ตรวจร่างกายก่อนเดินทางและให้แพทย์ออกใบรับรองแพทย์ฉบับภาษาอังกฤษที่ แสดงรายละเอียดของโรคและยาที่จำเป็นต้องใช้ จัดเก็บไว้ในตำแหน่งที่หาได้ง่าย และควรแจ้ง ลูกเรือบนเครื่องบินรวมทั้งผู้ร่วมเดินทางเกี่ยวกับโรคประจำตัว ที่ร้ายแรง ได้แก่ โรคหัวใจ โรคหอบ หืด โรคแพ้อาหารและยาชนิดรุนแรง (Anaphylaxis) เพราะเมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน ผู้ช่วยเหลือจะ

สามารถเข้าช่วยเหลือได้ทัน นอกจากนี้ ควรเตรียมยาสามัญประจำบ้าน และติดสลากให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการหยิบยาผิด หากผู้สูงอายุท่านใดรับประทานวิตามินบำรุงอยู่แล้วควรพกติดตัวไปด้วย การบริโภควิตามินซีวันละ 1,000 มิลลิกรัม จะช่วยป้องกันไข้หวัดในช่วงเดินทางและแนะนำให้ระมัดระวังเรื่อง อาหารการกินเพื่อป้องกันการแพ้อาหาร ปวดท้อง และท้องเสีย

ดังนั้น เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว สามารถ ศรีดาวเรือง ผู้จัดการฝ่ายการตลาด บริษัท ซีทรานกรุ๊ป ซึ่งเป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวได้แนะนำคนที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณ หรือเกษียณอายุ ถึงหลักในการเลือกการ โปรแกรมท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุ (หนังสือพิมพ์โพส ภูเก็ตออนไลน์, 2556) ดังนี้

1. เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวที่กินอยู่สบาย ผู้สูงอายุควรที่จะเลือกโปรแกรมที่กินอยู่อย่างสบาย ๆ ที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันและสามารถติดต่อพนักงานได้สะดวกเมื่อต้องการ
2. การเดินทางสะดวก การเดินทางจะต้องเน้นแนวราบเป็นหลักและควรเป็นการเดินทางไม่ไกลมากและไม่ควรนั่งรถระยะยาว
3. โปรแกรมทัวร์หลวม ๆ โปรแกรมทัวร์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ควรจะมีจุดหมายให้ช่วงเช้า 1-2 ที่ และบ่าย 1 ที่ จากนั้น เข้าที่พักเพื่อพักผ่อนเพื่อไม่เหนื่อยจนเกินไป
4. การดูแลทั่วถึง การจัดการทัวร์สำหรับผู้สูงอายุ ควรมีมัคคุเทศก์ 1 คน และผู้ช่วยมัคคุเทศก์ 2 คน ซึ่งมากกว่าทัวร์ปกติเพื่อที่จะได้ดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึง โดยจำนวนผู้เข้าร่วมเดินทางไม่ควรเกิน 30 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่กำลังพอเหมาะ ผู้สูงอายุมีเพื่อนพูดคุยและไม่หนาแน่นจนผู้จัดทัวร์ดูแลไม่ไหว

ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ควรเลือกที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สถานที่ท่องเที่ยวต้องเดินทางสะดวกไม่ห่างไกลกันจนเกินไป โปรแกรมที่เหมาะสมจะต้องไม่รีบและแน่นจนเกินไปและจัดผู้ดูแลเพิ่มขึ้นมากกว่าทัวร์ปกติ ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เหมาะสมไม่ควรมากเกินไป ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุต้องคำนึงว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพราะเป็นวัยที่เริ่มเกิดการเสื่อมถอยของสภาพร่างกาย มีอารมณ์แปรปรวน และการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุยังควรคำนึงถึง ผลที่ได้รับ ซึ่งสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวถึงสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุว่า “สุขภาพที่ดีอย่างแท้จริงนั้นจะต้องพิจารณาได้จาก 2 ส่วน ด้วยกัน คือ การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้ง 4 มิติ และการมีมาตรฐานสุขภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ คือ การมีสุขภาพที่ดีทั้ง 4 มิติ

การมีสุขภาพที่ดีทั้ง 4 มิติ ได้แก่

1. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย หมายถึง มีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ
2. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิต หมายถึง จิตใจที่มีความสุข รื่นเริง ไม่เครียด มีความเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญาและลดความเห็นแก่ตัว
3. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สมานฉันท์

4. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ หมายถึง สุขภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดีหรือจิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าอันสูงส่ง เช่น การเสียสละ การเข้าถึงพระรัตนตรัย เป็นต้น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ คือ อาหาร ดังที่ สุพัตรา แสงรุจิ (2555, หน้า 1-2) กล่าวว่า เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ การทำงานของระบบประสาทจะด้อยลงและอาจจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพฟันและเหงือก รวมถึงการหลั่งสารน้ำลายน้อยลง ส่งผลให้การบดเคี้ยวอาหารไม่ดี ระบบการย่อยอาหาร การดูดซึมและระบบขับถ่ายเริ่มมีปัญหา ดังนั้นอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุจะแตกต่างไปจากวัยปกติ การบริโภคอาหารนั้นผู้สูงอายุต้องการสารอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่และควรรับประทานในปริมาณเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ตามที่ ธรธรร ดวงแก้ว และหิรัญญา เดชอุดม (2550, หน้า 32-33) ได้กล่าวถึงหลักการจัดอาหารสำหรับผู้สูงอายุ ดังนี้

1. อาหารควรมีปริมาณและคุณภาพเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย โดยจัดให้ครบทั้ง 5 หมู่ ลดปริมาณอาหารที่ให้พลังงานลง คือ ข้าว แป้ง น้ำตาล ไขมัน ควรเพิ่มการบริโภคอาหารที่มีใยอาหาร เพื่อให้ระบบขับถ่ายดี
2. แบ่งอาหารออกเป็น 4-5 มื้อ โดยเพิ่มมื้อสายและมื้อบ่าย ให้มื้อกลางวันเป็นอาหารหลัก เพื่อช่วยลดปัญหาแน่นท้องหลังอาหารและหลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้เกิดแก๊สในกระเพาะอาหาร
3. ดัดแปลงอาหารให้เคี้ยวง่าย และรสไม่จัดมาก ควรจัดแต่งอาหารให้ดูน่ารับประทาน และจัดเสิร์ฟอาหารในขณะร้อนจะช่วยกระตุ้นให้ออยากอาหาร

นอกจากการที่ผู้สูงอายุรับประทานอาหารที่เหมาะสมและการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวหรือนันทนาการเพื่อพัฒนาอารมณ์แล้วการออกกำลังกายก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อการมีสุขภาพดีซึ่งตามที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) กล่าวถึงองค์ประกอบของสุขภาพดี หรือ 5 อ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ อาหาร อากาศ อารมณ์ อุจจาระ ออกกำลังกาย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา เป็นมิติหนึ่งในการส่งเสริมสุขภาพ หากดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ เห็นถึงคุณประโยชน์ สร้างเสริมทัศนคติที่ดี และมีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพของแต่ละบุคคลและสังคม จะเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้

สำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันโรคและเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของร่างกาย อีกทั้ง สมนึก กุลสถิตพร (2549, หน้า 102) กล่าวว่าวิธีทางกายภาพบำบัดเพื่อชะลอความเสื่อมและป้องกันโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ สามารถทำได้หลายวิธี โดยวิธีการที่เป็นที่นิยมได้แก่ การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อและการออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความทนทานของหลอดเลือดหัวใจ รวมทั้งการออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความสมดุลของร่างกายและป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ ซึ่ง การส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ตามที่ฤกษ์ชัย เข้มวงษ์ (2551, หน้า 32-33) ที่กล่าวถึง ประโยชน์ของการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ มีดังนี้

1. กล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น การออกกำลังกายช่วยให้กล้ามเนื้อของผู้สูงอายุอ่อนกำลังช้าลง
2. ชะลอการเสื่อมของกระดูก โดยเฉพาะในผู้หญิงที่เข้าสู่วัยหมดประจำเดือน การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะช่วยชะลอการเสื่อมลงของกระดูกได้
3. การทรงตัวดีขึ้น การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้สูงอายุมีการทรงตัวที่ดี กระฉับกระเฉงว่องไว เนื่องจากร่างกายได้ฝึกการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอจะพบว่าประสบอุบัติเหตุจากการหกล้มน้อยกว่าผู้ที่ไม่ออกกำลังกายหรือขาดการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน
4. ป้องกันการเสื่อมของข้อต่อ โดยการเสื่อมของข้อต่อ โดยเฉพาะข้อเข่าเกิดขึ้นได้เมื่ออายุมากขึ้นหรือเมื่อน้ำหนักเกินมาตรฐานมากจนข้อเข่าไม่สามารถรับน้ำหนักตัวได้ อาการปวดข้อเข่าจะเกิดขึ้นจนทำให้ไม่อยากเดินหรือเคลื่อนไหว ดังนั้นการป้องกันการเสื่อมของข้อต่อที่ดีที่สุดของผู้สูงอายุคือต้องให้ข้อต่อนั้นเคลื่อนไหวอยู่เสมอ
5. แรงดันเลือดลดลง การออกกำลังกายสม่ำเสมอจะทำให้ทำให้แรงดันเลือดมีประสิทธิภาพและหัวใจไม่ต้องทำงานหนัก
6. อัตราการเต้นของหัวใจจะช้าลงเพราะเมื่อหัวใจทำงานดีมีประสิทธิภาพ การบีบตัวแต่ละครั้ง สามารถสูบฉีดเลือดจนสามารถส่งเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ในปริมาณมาก การบีบตัวของหัวใจจึงใช้น้อยลงเป็นผลดีต่อหัวใจในระยะยาว โดยเฉพาะเมื่ออายุมากขึ้น
7. ปอดทำงานได้ดีขึ้น การออกกำลังกายทำให้ปอดเสื่อมช้าและเมื่อปอดแข็งแรงสามารถฟอกเลือดได้ดี ส่งผลต่อการนำออกซิเจนดี ทำให้เหนื่อยช้า สามารถทำกิจกรรมได้นานขึ้น
8. ระบบทางเดินอาหารทำงานดีขึ้น ผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอจะไม่มีอาการท้องอืดท้องเฟ้อหรือท้องผูกอันเป็นอาการประจำของผู้ที่ขาดการออกกำลังกาย
9. การนอนหลับดีขึ้น โดยเฉพาะในผู้ที่นอนหลับยากหรือนอนไม่ค่อยหลับ หาก

ออกกำลังกายจะทำให้นอนหลับสนิทและหลับสบายขึ้นโดยไม่ต้องรับประทานยา

10. ป้องกันการเกิดโรคต่าง ๆ โดยพบว่า ผู้ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน โรคระดับคอเลสเตอรอลในเลือดสูง สามารถลดระดับน้ำตาลและไขมันลงได้จากการออกกำลังกาย และนอกจากนั้นการออกกำลังกายที่เหมาะสมยังช่วยทำให้อาการปวดข้อตามข้อต่อต่าง ๆ หายไปได้

11. สุขภาพจิตดีขึ้น ในขณะที่ออกกำลังกายในระดับที่เหมาะสม ร่างกายจะหลั่งสารเอ็นโดฟินซึ่งสารนี้จะทำให้จิตใจสดชื่น อารมณ์ดี ลดความเครียด ความกังวลใจ นอกจากนี้การออกกำลังกายในผู้สูงอายุจะทำให้ได้พบเพื่อนใหม่ ๆ อาการซึมเศร้าหรือเหงาเดียวดายก็หมดไป

หลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ

การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ เป็นการใช้ประโยชน์จากการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกายมาเป็นสื่อในการชะลอความเสื่อมของวัยและเสริมสร้างสมรรถภาพ สุขภาพ การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ การหกล้มและภัยจากโรคร้ายไข้เจ็บ ตามที่ นภพร ทศนัยนา (2559, หน้า 9-12) กล่าวถึง หลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุควรดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบสุขภาพก่อนออกกำลังกาย โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่เคยออกกำลังกายหนักมาก่อน ซึ่งการตรวจสอบสุขภาพประกอบด้วย การตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ เอกซเรย์ปอด การเคลื่อนไหวของข้อต่อ ระบบหายใจ ความดันโลหิตและหากเป็นไปได้ควรตรวจสภาพหัวใจในการออกกำลังกายซึ่งแพทย์หรือนักวิทยาศาสตร์การกีฬาใช้ในการทดสอบด้วยการวิ่งบนสายพานหรือจักรยานวัดงานให้ถึงระดับหนึ่งและตรวจสอบอัตราการเต้นของหัวใจ

2. ทดสอบสมรรถภาพทางกาย โดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับประชาชนทั่วไป

3. หาข้อมูล คำแนะนำในการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง ปลอดภัย จากนักวิทยาศาสตร์การกีฬา ครูพลศึกษา แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ

4. การออกกำลังกายต้องเริ่มจากการเตรียมความพร้อมของร่างกาย การยืดเหยียดกล้ามเนื้อและอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกายและการคลายอุ่น

4.1 การเตรียมความพร้อมก่อนออกกำลังกาย ประกอบด้วย งดอาหารหนักก่อน 2-3 ชั่วโมง ดื่มน้ำให้เพียงพอ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าและรองเท้าที่เหมาะสมกับชนิดกิจกรรม สำรวจความผิดปกติของตนเอง เช่น ง่วงนอน เหนื่อย เจ็บหน้าอก หายใจขัด เป็นไข้ บาดเจ็บ ถ้ามีความผิดปกติเหล่านี้ควรงดออกกำลังกาย

4.2 วางแผนล่วงหน้าถึงกิจกรรมการออกกำลังกาย ตามหลักการออกแบบฝึก คือ MFIT จะใช้กิจกรรมอะไร (Mode) ความหนักเท่าไร (Intensity) จำนวนหรือความถี่เท่าไร (Frequency) ระยะเวลาออกกำลังกายและช่วงพักเท่าไร (Time)

4.3 การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) ร่างกายเหมือนเครื่องยนต์ ต้องสตาร์ทเครื่องและให้เครื่องยนต์ทำงานให้เครื่องร้อนก่อนขับเคลื่อนเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการทำงาน

4.4 การออกกำลังกายหรือกีฬา ช่วงนี้เป็นการเคลื่อนไหวหนักขึ้น ต้องทำต่อเนื่องเพื่อให้มีความหนักไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60-80 ของอัตราการชีพจรสูงสุด โดยหากเริ่มออกกำลังกาย สัปดาห์แรก ๆ ควรทำแบบค่อยเริ่มไม่เกินร้อยละ 60 ของอัตราการชีพจรสูงสุด แล้วค่อยเพิ่มขึ้นเมื่อมีความชำนาญหรือร่างกายพร้อม หลักการสำคัญควรปฏิบัติ ดังนี้

4.4.1 การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ควรหลีกเลี่ยงการกระโดด กระแทก ใช้น้ำหนักมากเกินไป การเปลี่ยนท่าทางหรือกิริยาทอย่างฉับพลัน

4.4.2 เน้นการออกกำลังกายแบบแอโรบิก (Aerobic exercise) คือ ใช้การเคลื่อนไหวที่มีความหนักปานกลาง แต่ต่อเนื่องประมาณ 30 นาที เพื่อให้ร่างกายใช้พลังงานที่ต้องใช้ออกซิเจนมาสันดาปกับอาหารเพื่อให้เกิดพลังงานในการเคลื่อนไหวช่วยในการบำรุงรักษา ระบบการทำงานของหัวใจและหลอดเลือดและการหายใจ ช่วยให้การไหลเวียนเลือดดีขึ้น เพิ่มการเผาผลาญพลังงานมีผลต่อการลดความเสี่ยงและรักษาโรคเบาหวาน ความดันเลือดและโรคหัวใจขาดเลือด

4.4.3 การออกกำลังกาย ต้องกระทำแบบไม่รีบเร่ง ค่อยเป็นค่อยไป ไม่หักโหม

4.4.4 ทำตามความสามารถและสมรรถภาพหรือกำลังของตนเอง อย่าแข่งขันกับคนอื่น

4.4.5 จับสัญญาณเตือนของร่างกายตนเอง หากเหนื่อยหอบ หายใจขัด เจ็บหน้าอก มึนงง วิงเวียนศีรษะ หน้ามืด ต้องหยุดทันที และแจ้งเพื่อน พยาบาลหรือผู้นำการออกกำลังกายเพื่อตรวจสอบหรือรักษาก่อนสายเกินไป

4.4.6 หลีกเลี่ยงการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพื่อแข่งขันเพราะส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะยึดติดประสบการณ์ในอดีต ดังนั้นเวลาแข่งขันจึงทำเต็มที่โดยลืมนึกถึงสภาพปัจจุบันของตนเอง อันเป็นสาเหตุสำคัญในการบาดเจ็บและเสียชีวิต

4.4.7 ดื่มน้ำเป็นระยะเพื่อป้องกันการขาดน้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพและเสริมศักยภาพในการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

4.4.8 การออกกำลังกายที่ได้ผลดี ต้องเคลื่อนไหวให้รู้สึกเหนื่อยเพื่อพัฒนาระบบหัวใจและการไหลเวียนเลือดและการหายใจ ผู้ออกกำลังกายควรเคลื่อนไหวต่อไปสักระยะหนึ่งประมาณ 10-15 นาที หลังจากเหนื่อยหรือความหนักของการออกกำลังกายถึงระดับเป้าหมายที่กำหนด หรือให้อัตราชีพจรมีระดับคงที่ต่อไป 10-15 นาที

4.4.9 ใช้แบบการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เพื่อให้กล้ามเนื้อใหญ่และมัดเล็กได้ถูกใช้งาน ในหลักการแล้วกล้ามเนื้อใหญ่จะทำงานประเภทที่ต้องใช้แรงหรือความแข็งแรง ในการเคลื่อนไหว แต่กล้ามเนื้อเล็กจะทำงานให้เกิดความละเอียดอ่อน แม่นยำราบรื่น การเคลื่อนไหวที่หลากหลายทิศทางและหลายวิธีการในผู้สูงอายุจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อต่าง ๆ ในการสร้างการทรงตัว ป้องกันการหกล้มได้

4.4.10 กรณีที่เริ่มออกกำลังกายในระยะเริ่มต้น หรือมีความจำกัดในการเคลื่อนไหว ควรใช้การออกกำลังกายแบบไม่เคลื่อนไหว หรือเกร็งกล้ามเนื้อคงที่เพื่อสร้างความแข็งแรงและความเคยชินก่อนจนเห็นว่าร่างกายพร้อมจึงเพิ่มการออกกำลังกายแบบเคลื่อนที่ หากไม่สามารถเดินได้ก็สามารถใช้การออกกำลังกายแบบเกร็งกล้ามเนื้อคงที่ได้ โดยใช้ยางยืด ลูกเทนนิส หรือท่ากายบริหารอยู่กับที่ เพื่อรักษาสภาพความแข็งแรงของกล้ามเนื้อไว้ไม่ให้ลีบฝ่อ ตามหลักการใช้และไม่ถูกใช้

4.4.11 การคลายอุ้ง จากผลการวิจัยปัจจุบันพบว่า การคลายอุ้งหรือคลูดาวน มีประโยชน์มาก มีผลต่อการดำเนินของเสียมาทำลาย ทำให้การฟื้นฟูสภาพสู่ภาวะปกติเร็วขึ้น ลดการปวดเมื่อยกล้ามเนื้ออันเกิดจากการตกค้างของของเสีย ดังนั้นจึงควรคลูดาวนทุกครั้ง หลังออกกำลังกาย

วิไลลักษณ์ ปีกษา (2553, หน้า 10) และกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2548 อ้างถึงใน ฤกษ์ชัย เข้มวงษ์, 2551, หน้า 35-36) กล่าวถึง ข้อควรระวังในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ มีดังนี้

1. ผู้ที่เพิ่งฟื้นจากไข้หรือมีโรคประจำตัว เช่น หอบหืด โรคหัวใจ โรคเบาหวาน ควรปรึกษาแพทย์ก่อนออกกำลังกายและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ไม่ควรออกกำลังกายที่ต้องออกแรงเกร็งหรือเบ่ง เช่น การออกกำลังกายด้วยน้ำหนัก เพราะจะทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น
3. ในขณะที่ออกกำลังกาย ถ้ารู้สึกผิดปกติ เช่น หน้ามืด หายใจไม่ทัน ซึพจรเต้นเร็ว ใจสั่น ต้องหยุดออกกำลังกายทันทีและถ้าต้องการออกกำลังกายใหม่ ควรจะได้รับการคำแนะนำจากแพทย์ก่อน
4. ไม่ควรออกกำลังกายที่มีแรงกระทำต่อข้อมาก ๆ เช่น การวิ่ง การกระโดด การขึ้นลงบันไดบ่อย ๆ เนื่องจากผู้สูงอายุมักมีปัญหากระดูกสันหลัง หรือข้อเข่าเสื่อมตามวัย
5. ไม่ควรบริหารร่างกายในท่าที่ต้องใช้ความเร็ว ต้องเปลี่ยนทิศทางอย่างฉับพลัน หรือเดินบนทางลาด ทางลื่น เนื่องจากผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาทส่วนกลางบางอย่าง ทำให้การรักษาสมดุลของร่างกายทำได้ไม่ดี จึงมีโอกาสเกิดการหกล้มได้ง่าย

6. ไม่ควรออกกำลังกายในสถานที่ที่มีอากาศร้อนอบอ้าว หรือมีแดดจัด ซึ่งจะทำให้อุณหภูมิร่างกายเสียน้ำและเกลือแร่ได้มาก เนื่องจากระบบการระบายความร้อนของร่างกายเสื่อมประสิทธิภาพ

7. ไม่ควรออกกำลังกายที่มีการแข่งขันเพราะจะทำให้เกิดอันตรายจากการแข่งขันได้ง่าย เช่น วิ่งชนสิ่งกีดขวาง โดนลูกบอลกระแทก เป็นต้น เนื่องจากความสามารถในการหลบหลีกรวมทั้งปัญหาทางสายตาช้าลง

8. ควรออกกำลังกายจากน้อยไปหามาก ไม่หักโหม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของแต่ละคน

9. อย่าลืมอบอุ่นร่างกายก่อนเริ่มออกกำลังกาย รวมทั้งช่วงสุดท้ายควรมีระยะผ่อนคลายน้อยก่อนหยุดออกกำลังกายประมาณ 5-10 นาที เสมอ

กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่

1. การเดินหรือวิ่งช้า ๆ (เหยาะ) การออกกำลังกายประเภทนี้เป็นนิยมนักทั่ว ๆ ไป เพราะค่าใช้จ่ายน้อยแต่ผู้สูงอายุที่ข้อเท้าหรือข้อเข่าไม่ดี ไม่ควรออกกำลังกายด้วยชนิดนี้ ควรเปลี่ยนเป็นการออกกำลังกายชนิดอื่นแทน เช่น เดินในน้ำหรือว่ายน้ำ ถ้าผู้สูงอายุสภาพร่างกายดีและเลือกการเดินเป็นการออกกำลังกาย ควรเริ่มด้วยการเดินช้า ๆ แล้วค่อยเพิ่มความเร็วขึ้นและเมื่อฝึกฝนจนชำนาญแล้วสามารถเดินในระยะที่ไกลและเร็วขึ้น ตามหลักและความหนักที่เหมาะสมและควรเลือกใช้รองเท้าที่เหมาะสมและคุณภาพดีเพื่อป้องกันการบาดเจ็บ

2. กายบริหาร การออกกำลังกายโดยท่ากายบริหารท่าต่าง ๆ นับว่าเป็นวิธีการที่ดีอย่างยิ่ง กายบริหารมีหลายท่าทางเพื่อก่อให้เกิดการออกกำลังกายทุกสัดส่วนของร่างกาย เป็นการฝึกให้เกิดความอดทน แข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่นของข้อต่อต่าง ๆ ได้ดี

3. ว่ายน้ำ และเดินในน้ำ เป็นการออกกำลังกายที่ค่อนข้างหนึ่งที่กล้ามเนื้อทุกส่วนได้มีการเคลื่อนไหว เป็นการฝึกความอดทน ความอ่อนตัว และความคล่องแคล่วว่องไว เหมาะสำหรับผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับข้อเข่าเสื่อมและน้ำหนักตัวมาก

4. จักรยาน เป็นการออกกำลังกายที่ดีมากเพราะเกิดประโยชน์ทั้งความอดทน การทรงตัว และความคล่องแคล่วว่องไว ในปัจจุบัน นิยมจักรยานอยู่กับที่แต่การขี่จักรยานอยู่กับที่ มีจุดอ่อนคือ การขาดการฝึกการทรงตัวและความคล่องแคล่วว่องไว

5. การรำมวยจีน มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น มวยจีน ไทเก๊ก ซึ่งเป็นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่ได้ทั้งความอดทน ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น และฝึกการทรงตัวของร่างกาย การรำมวยจีนเป็นทางเลือกใหม่ของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

6. โยคะ สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ฝึกจะต้องฝึกกับผู้ที่มีความรู้ความชำนาญจริง ๆ จึงจะไม่เกิดอันตราย ดังนั้นไม่แนะนำให้ทำการฝึกด้วยตนเอง

7. การฝึกในสวนสุขภาพ ปัจจุบันนี้ในสวนสาธารณะหลายแห่ง มีการจัดสวนสุขภาพหรือบางแห่งก็สร้างสวนสุขภาพขึ้นเพื่อให้ประชาชนเข้าไปออกกำลังกาย โดยจะจัดฐานฝึกเป็นจุดเพื่อให้ผู้ออกกำลังกาย ได้ฝึกออกกำลังกายในเรื่องความอดทน ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ความทรงตัว ความคล่องแคล่วว่องไว ฯลฯ ซึ่งเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

กิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

พรชุลี นิลวิเศษ (2550, หน้า 1) กล่าวว่า “นันทนาการสำหรับผู้สูงอายุเป็นการกระทำกิจกรรมยามว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความบันเทิง โดยอาจกระทำคนเดียวหรือเป็นหมู่คณะเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเหตุที่ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของระบบการทำงานในร่างกาย ดังนั้น กิจกรรมนันทนาการที่จะจัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ จึงควรคำนึงถึงการให้โอกาสผู้สูงอายุมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรงสมบูรณ์อยู่ตลอดเวลา และยืดอายุการเจ็บป่วยออกไป” กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุควรเป็นกิจกรรมเบา ๆ ที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ ได้แก่

1. กิจกรรมทางสังคม เช่น การร่วมในงานบุญ งานประเพณี งานเทศกาล หรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมหรือกลุ่มต่าง ๆ ชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องเข้าสังคมพบปะกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมบ้าง

2. กิจกรรมการออกกำลังกาย เป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้สูงอายุซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายจากความเสื่อมจึงจำเป็นต้องออกกำลังกายเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งการออกกำลังกายยังช่วยให้ร่างกายคล่องตัว ไม่หกล้มง่าย และควบคุมน้ำหนัก ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง หรือความดันโลหิตสูง นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้สูงอายุได้ลดความเครียดและทำให้สมรรถภาพทางเพศดีขึ้น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการสะสมประสบการณ์ของชีวิต เสริมสร้างความคิดให้ก้าวไกล ทำให้ชีวิตไม่ต้องอยู่กับที่ตลอดเวลา เหมือนกับได้ชาร์จไฟหรือแบตเตอรี่ให้ตัวเอง ทำให้มองดูเปล่งปลั่งดังคนหนุ่มสาวอยู่เสมอ ชีวิตมีความสุขสนุกสนานไปอีกรูปแบบหนึ่ง แม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยกับการเดินทางบ้างก็ตาม แต่ก็เป็นการสร้างความสุขสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจได้เป็นอย่างดี กิจกรรมการท่องเที่ยวนี้ อาจเป็นการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศน์ การท่องเที่ยวแบบวิถีสุขภาพ ฯลฯ ในปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งให้ผู้สูงอายุเข้าชมโดยไม่เก็บค่าเข้าชมหรือเก็บค่าบริการครั้งราคา นอกจากนั้น ยังมีบริการรถนั่งเงิน รถกระเช้าไว้บริการแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งค่า

โดยสารรถไฟ รถประจำทาง รถปรับอากาศ ลดราคาให้กับผู้สูงอายุด้วย

4. กิจกรรมงานอดิเรก เช่น การทำงานฝีมือ งานเย็บปักถักร้อย ทำอาหาร งานวาดภาพ ร้องเพลง เป็นต้น กิจกรรมงานอดิเรกนี้เป็นการทำงานที่ตนรักชอบ และประสงค์ที่จะทำต่อไปเพื่อความผ่อนคลาย บางครั้งรู้สึกอึดอัดและพึงพอใจกับผลงานที่ได้รับ และยังเป็นสุขใจมากยิ่งขึ้นเมื่อได้มอบสิ่งที่เป็นงานฝีมือเหล่านั้น แก่ลูกหลาน ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง

กล่าวโดยสรุป นันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่หักโหมหรือแข่งขัน แต่ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจและเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรม อันได้แก่ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมงานอดิเรก

ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการออกกำลังกาย ข้อจำกัดและข้อควรระวังของผู้สูงอายุ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมเชิงสุขภาพ รวมทั้งคำนึงถึงการจัดอาหารที่เหมาะสมกับสภาวะร่างกายของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้การมีสุขภาพดีทั้ง 4 มิติเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการออกแบบโปรแกรมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

ข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร จำนวน 19 คนเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการคัดสรรตัวอย่างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ ผลการสำรวจ ดังนี้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวน 19 คน มีสถานภาพสมรส 18 คน โสด 1 คน มีรายได้จากรับจ้างซักผ้า 2 คน ข้าราชการบำนาญ 12 คน ค่าเช่าบ้าน 1 คนและ ธุรกิจครอบครัว 3 คน ทุกคนมีความสนใจ หากมหาวิทยาลัยจะจัดโครงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งช่องทางในการรับข่าวสารทุกคนสะดวกได้รับข่าวสาร โดยผ่านพับ โบชัวร์ การบอกกล่าวและเสียงตามสายในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยค่าใช้จ่ายที่สามารถจ่ายได้คือต่ำกว่า 5,000 บาท และเสนอว่า ถ้าไม่เสียค่าบริการจะเห็นด้วยมากที่สุด สถานที่ท่องเที่ยวควรพิจารณาจากความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่าย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดี และเดินทางไม่ไกลจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก โดยคำนึงถึงชื่อเสียงและความนิยมเป็นส่วนน้อย ส่วนด้านยานพาหนะให้จัดโดยยึดหลักความปลอดภัย มารยาทของผู้ขับรถ และรถมีความสะดวกสบาย ไม่แออัด และมีข้อเสนอแนะควรเปิดเพลงและมีคนบรรยายนำเที่ยว ส่วนช่วงเวลาของกิจกรรมท่องเที่ยวให้จัดตามความเหมาะสม หลีกเลียงฤดูฝนที่จะทำให้เฉอะแฉะ เดินทางลำบาก สถานที่พักให้จัดใกล้สถานที่จัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบาย อาจจัดเป็นที่นอนปูที่พื้นแล้วใช้

ห้องใหญ่นอนรวมกันได้ หรือจัดชั้น 1 หรือชั้น 2 ถ้าเป็นหลายชั้น ควรมีลิฟท์บริการ ด้านการ
จัดบริการอาหารและเครื่องดื่มต้องการให้จัดอาหารที่เหมาะสมกับวัย โดยมีโภชนากรเป็นผู้กำหนด
รายการอาหาร ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นที่ควรจัดให้บริการ คือการประกันกลุ่ม อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
ตลอด โครงการ อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น และมีแพทย์ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ
ด้านกิจกรรมที่สนใจ ทุกคนสนใจเกมหรือกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับวัย โดยสนใจ
กิจกรรมงานเลี้ยงสังสรรค์เพียงเล็กน้อย ด้านกิจกรรมการออกกำลังกายทุกคนสนใจ กีฬาเพื่อ
สุขภาพหรือกิจกรรมเข้าจังหวะเช่น บาส โលป รำวงพื้นบ้าน แอโรบิก กายบริหาร รำมวยจีน รำมวย
โบราณ ยืดเหยียดกล้ามเนื้อและรำไม้พลอง โดยเสนอแนะให้ใช้กิจกรรมการออกกำลังกายที่
เหมาะสมกับวัย ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว สนใจเที่ยววัดและศาสนสถาน ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ประวัติศาสตร์ วิถีชาวพุทธ วิถีชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงภายในจังหวัดหรือใกล้เคียง
ด้านกิจกรรมผ่อนคลาย ทุกคนสนใจการทำสมาธิสวดมนต์ ร้องลงมา คือ การร้องเพลงและการฝึก
ทำอาหารเพื่อสุขภาพ กิจกรรมด้านสุขภาพสนใจกิจกรรมการตรวจสุขภาพ กิจกรรมนวดเพื่อ
สุขภาพ และกิจกรรมบรรยายให้ความรู้ ซึ่งทุกคนสนใจบรรยายเรื่อง โรค การป้องกันโรคและ
ปัญหาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ร้องลงมาคือ การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย โภชนากรหรือ
การกินเพื่อสุขภาพ โดยมี 4 คน สนใจการเปลี่ยนแปลงและการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุ และ 2 คน
การนวดเพื่อรักษาตนเองและผ่อนคลาย แต่ไม่มีท่านใดสนใจเรื่องการวางแผนชีวิตผู้สูงอายุ ส่วน
จำนวนวันที่เหมาะสมในการจัด ผู้สูงอายุสนใจ 2 วัน 1 คืนและ 3 วัน 2 คืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยฉัตร ทองแพง (2557, หน้า 74) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้
ผู้สูงอายุกรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความต้องการและ
วัฒนธรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุภาคกลาง สภาพปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผล
กระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้
ผู้สูงอายุกรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลางดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและ
การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีรูปแบบวิธีการอย่างหลากหลาย
สามารถนำเสนอผลการศึกษา “รูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุกรณีศึกษา
ผู้สูงอายุภาคกลาง” ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้ประกอบการนำเที่ยว นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็น
อย่างยิ่ง
2. ความรับผิดชอบของภาครัฐ ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติและจิตวิทยาของผู้สูงอายุ

3. การแสวงหาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

4. การบริการที่มีคุณภาพดี เป็นส่วนสร้างความพึงพอใจและเป็นบริการที่ดีเลิศตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ

5. การจัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสม การจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน

6. ความบันเทิงเพื่อความสุข เป็นการสร้างความสุขทางกายและใจให้เกิดความเพลิดเพลิน และส่งผลดีต่อสุขภาพ

7. การใส่ใจในเรื่องของความปลอดภัย โดยให้ความสำคัญในเรื่องพาหนะในการเดินทาง

8. ความเชื่อถือได้ทางการจัดการด้านการตลาด การบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ การค้นหาข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ

สิทธิชัย ธรรมเสนห์ (2555, หน้า 95-96) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยให้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการมากขึ้น โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม จำนวน 55 ท่าน ซึ่งผลจากการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า โครงการที่จะให้บริการผู้สูงอายุในเชิงธุรกิจนั้น ต้องคำนึงถึงโครงสร้างอาคารที่เหมาะสม มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ บรรยากาศที่ดีสร้างความรู้สึกที่อบอุ่นแบบครอบครัว เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย การให้บริการที่สามารถสร้างเสริมสุขภาพทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ ด้วยการให้บริการด้านต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้สูงอายุได้สนุกสนาน ออกกำลังกาย ได้ความรู้ ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้านที่ผู้สูงอายุต้องการ รวมทั้งการให้ความเป็นอิสระส่วนตัวและสร้างสังคมที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการผู้สูงอายุต้องทำด้วยความรักและความเข้าใจ และความเอื้ออาทรและต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดี

อนุวัติ คุณแก้ว, พวงผกา แก้วกรม, กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ และพรรณราย เทียมทัน (2555, หน้า 15-19) ศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือของภาครัฐ องค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านนาป่า อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเก็บข้อมูลกับประชาชนในตำบลนาป่า 150 คน ผู้นำชุมชน 50 คน องค์กรท้องถิ่น 3 องค์กร หน่วยงานภาครัฐ 6 หน่วยงานและนักท่องเที่ยว 480 คน โดยใช้แบบสำรวจสภาพและศักยภาพชุมชนตำบลนาป่า แบบประเมินแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบประเมินผลการดำเนินงาน แบบประเมินผล

กระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแบบสอบถามความพึงพอใจประชาชน หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการและนักท่องเที่ยว พบว่าชุมชนน่าป้ามีปัจจัย สภาพและศักยภาพที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอยู่ในระดับมาก ระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือของภาครัฐ องค์กรท้องถิ่น และชุมชน มีความต่อเนื่อง สอดคล้องและนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับดีโดยมีปัจจัยนำเข้าที่เหมาะสม ทั้งในด้านบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีงบประมาณสนับสนุนที่พอเพียง มีวัตถุประสงค์ สถานที่เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมพอเพียง รวมทั้งที่พัก ห้องน้ำ อาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอ ซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการปลูกผักปลอดสารพิษ การผลิตสินค้าเพื่อสุขภาพ และการนวดแผนไทย ชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน จัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้น รวมทั้งการร่วมมือกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนที่จะพัฒนาไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ด้านปัจจัยผลลัพธ์ ประชาชนและผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

กนกพร รอดเขียน (2554, หน้า 4-6) ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกจุดหมายปลายทางและความคาดหวังของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ชนบทจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความคาดหวังในประเด็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความคาดหวังมากที่สุด คือ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีบริการห้องน้ำที่เพียงพอ สะอาดและครอบคลุมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และน้อยที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวออกแบบด้วยอารยสถาปัตย์ เช่น มีทางลาดให้รถเข็นเข้าได้ ในประเด็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความคาดหวังมากที่สุด คือ มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายรองลงมาคือ มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ และน้อยที่สุด คือ มีเอกสารแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรม ส่วนในประเด็นด้านคนที่คาดหวังมากที่สุด คือ พนักงานบริการมีความเต็มใจในการให้บริการ รองลงมาคือ พนักงานบริการมีบุคลิกภาพและมารยาทดี และน้อยที่สุดคือ มัคคุเทศก์สามารถแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความคาดหวังในอุปกรณ์สถานที่รับรองและความช่วยเหลือผู้สูงอายุมากที่สุดคือ ห้องน้ำ รองลงมาคือป้ายบอกทาง และน้อยที่สุดคือไม้เท้า ไม้พยุง

วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ (2554, หน้า 189-193) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษาพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยรอบเหมืองแม่เมาะ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในด้านการท่องเที่ยว และ 3. แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โดยอาศัยแนวความคิดด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริหาร

จัดการ ด้านพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและการเรียนรู้ เข้ามาผสมผสาน เก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการศึกษาเอกสาร การสังเกตพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้ามาท่องเที่ยว และการสำรวจพื้นที่พบว่า ผลการศึกษาด้านศักยภาพการท่องเที่ยวมีศักยภาพเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว มีการทำ การเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวในระดับหนึ่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยว ได้อย่างคุ้มค่า มีพิพิธภัณฑสถาน การจัดนิทรรศการและการบรรยายได้อย่างลงตัว การจำหน่ายของที่ ระลึก สวนพฤกษศาสตร์ สนามกอล์ฟ ถนนเชื่อมต่อระหว่างเส้นทางและที่สำคัญคือ มีห้องน้ำที่ สามารถบริการผู้สูงอายุได้เนื่องจากมีทางลาดและส้วมแบบนั่ง ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบของ การทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยว พบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยว ต้องมี 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 2. เส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง และ 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน และด้านความปลอดภัย ซึ่งทั้งสาม องค์ประกอบได้สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัด ลำปาง แต่ยังคงขาดทักษะการนำชมของวิทยากรที่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้สูงอายุ

1. การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุต้องการความสะดวกสบาย ในการเดินทางในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งการเดินทางเข้าและทางรถยนต์ ต้องการบริการที่ดีจากผู้ให้บริการ และยินดีจ่ายค่าบริการพิเศษเพื่อแลกกับการบริการที่สูงขึ้น ต้องการรับข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว ที่ลึกกว่าปกติ มีมีคฤหาสน์ที่มีความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงลึก ระยะเวลาเที่ยวไม่ควรเกินครึ่งชั่วโมง ต่อรอบ สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวควรมีความลาดชันน้อย เรียบและสามารถใช้รถเข็นได้ นักท่องเที่ยวสูงอายุต้องการสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกจากชุมชนซึ่งมีราคาไม่แพง ใช้ระดับบ้าน ได้และคู่มือเพื่อให้เป็นของที่ระลึกให้ผู้อื่น ผู้สูงอายุมีความต้องการห้องพยาบาลมากกว่าการมี รถฉุกเฉินและผู้สูงอายุไม่ต้องการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และต้องการ สถานที่ที่สามารถจัดเลี้ยงและพักได้ สำหรับงานเลี้ยง

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ควรมีการปรับถนนให้สามารถเดิน โดยรอบได้ มีเส้นทางสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุที่ใช้รถเข็น มีจุดเส้นทางธรรมชาติของทุ่งดอกบัวตอง และมีห้องน้ำถูกสุขลักษณะไว้บริการ ควรมีบริการข้อมูล ตลอดเส้นทางมีป้ายแสดงข้อมูลที่ชัดเจน มีผู้นำชมที่มีทักษะการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ การจัด จำหน่ายของที่ระลึกควรเกี่ยวข้องกับสถานที่ ร้านอาหารควรติดเครื่องปรับอากาศและสามารถเปิด หน้าต่างได้เพื่อให้อากาศถ่ายเท สถานที่จัดเลี้ยงและที่พักควรปรับปรุงสถานที่จอดรถและเส้นทาง การเดิน

วานิสสา ตโนภาส และกมลคุณท์ โศชัยวัฒน์ (2554, หน้า 10) ได้ศึกษาพื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อรีสอร์ทสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุต่อพื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในรีสอร์ทสำหรับผู้สูงอายุ โดยเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ด้วยแบบสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการพื้นที่ใช้สอยส่วนพื้นที่สวนเพื่อการบำบัดหรือสวนสุขภาพ พื้นที่สำหรับสวนมนต์ไหว้พระหรือนั่งสมาธิ พื้นที่สำหรับปฐมพยาบาล พื้นที่สำหรับนวดแผนโบราณ พื้นที่สำหรับซื้อของใช้และของรับประทานเล่นและพื้นที่สำหรับกายภาพบำบัดในระดับมากตามลำดับ และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ปุ่มเรียกฉุกเฉินในห้องพัก พื้นผิวสัมผัสที่ไม่ลื่น ราวจับในห้องน้ำและราวจับบริเวณทางเดิน

ราณี อธิชัยกุล และชัชพล ทรงสุนทรวง (2552, หน้า บ-ป) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุจากทวีปยุโรปสู่ประเทศไทย งานวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเก็บจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการสำรวจจากแบบสอบถามจำนวน 430 ชุด พบว่า สภาพการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุต่างประเทศในประเทศไทยมีส่วนการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีอัตราการเจริญเติบโตจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2550) ด้านความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยภาพรวมมี 3 ปัจจัย ที่มีความสำคัญ คือ ความปลอดภัยของเมืองท่องเที่ยว สถานที่ตั้งของที่พัก และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามลำดับ

สิริวิดี วงษ์วัชรดำรง (2552, หน้า 1) ศึกษาการพัฒนาสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น อำเภอแมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาแรงจูงใจของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อศึกษาศักยภาพของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น อำเภอแมกเหล็ก จังหวัดสระบุรีในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและเพื่อส่งเสริมศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น อำเภอแมกเหล็ก จังหวัดสระบุรีให้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จำนวน 196 คน กลุ่มครอบครัวหรือหน่วยราชการ หน่วยเอกชน ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุในการให้เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น จำนวน 2 คน และพนักงานของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพฯ จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 200 คน จากผลการวิเคราะห์พบว่าการเดินทางเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ถือเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยครั้งแรกโดยมีการรับทราบข้อมูลศูนย์ส่งเสริมฯ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดสูงกว่าการรับทราบผ่านการสื่อสารจากช่องทางอื่น ๆ ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุและศักยภาพของศูนย์ฯ ต่อผู้ใช้บริการ ด้านแรงจูงใจพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแรงจูงใจต่อความต้องการทางด้าน

ร่างกาย คือ ต้องการรู้วิธีการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้มีอายุยืนยาวมีความสำคัญมากที่สุด แรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านจิตใจคือ เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจมีความสำคัญมากที่สุด และแรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านสังคมคือ คนในครอบครัว หรือหน่วยงานส่งเสริมให้เข้าร่วม โปรแกรมเพื่อที่จะได้มีสุขภาพแข็งแรงมีความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยด้านศักยภาพของศูนย์ฯ ด้านสถานที่มีผลต่อแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมากได้แก่ ปัจจัยทำเลที่ตั้งของศูนย์ฯ สะดวกต่อการเดินทาง ความสะอาดของห้องสัมมนา ห้องอาหาร ระบายน้ำ และห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ในห้องพัก ระบบไฟฟ้า ความสว่างของสถานที่ทั้งกลางวัน และกลางคืน และอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่ควรปรับปรุงคือ ป้ายบอกทางไปยังทำเลที่ตั้งของศูนย์ฯ บนถนนสายมิตรภาพ ควรสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย การรบกวนของแมลงในห้องพัก กลิ่นในห้องพัก ห้องน้ำ อุปกรณ์ในห้องน้ำ ระบบไฟฟ้า แสงสว่าง ทีวี ตู้เย็น ด้านการบริหารโปรแกรมและการบริการที่มีผลต่อแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยในรายละเอียดพบว่าปัจจัย หัวข้อ “รายการสถานที่ท่องเที่ยวที่ศูนย์ฯ พาไป มีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้สูงอายุ” มีผลต่อแรงจูงใจต่อกลุ่มประชากรตัวอย่างสูงกว่าปัจจัยหัวข้อ “ความหลากหลายของโปรแกรมฟื้นฟูสุขภาพที่มีให้เลือก เช่น โยคะเบาหวาน” ส่วนแรงจูงใจด้านการบริการพบว่าปัจจัยหัวข้อ “พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใส” มีผลต่อแรงจูงใจต่อกลุ่มประชากรตัวอย่างสูงกว่าปัจจัยหัวข้ออื่น ๆ ส่วนด้านสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในรายละเอียดพบว่า ปัจจัยหัวข้อ “อากาศบริสุทธิ์ ไม่มีกลิ่นรบกวน” อยู่ในระดับดี สูงกว่าหัวข้ออื่น ๆ

ศิริภรณ์ ภิญโญชูโต (2550, หน้า 117-118) ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ พบว่ามีการดำเนินการ โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และลงทะเบียน ฝ่ายที่พักโฮมสเตย์ ฝ่ายศูนย์เรียนรู้แพทย์แผนไทย ฝ่ายบริการและรักษาความปลอดภัย ฝ่ายแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ฝ่ายมัคคุเทศก์และฝ่ายอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก โดยการบริหารการท่องเที่ยวมีทั้งแบบไปเช้า เย็นกลับและแบบพักค้างคืน (1 วัน 1 คืน, 2 วัน 1 คืน และ 3 วัน 2 คืน) โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้แพทย์แผนไทย กิจกรรมการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมการพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและรักษาสุขภาพ การพักผ่อน การออกกำลังกายและการรับประทานอาหารปลอดภัย ด้านประชาสัมพันธ์มีการประชาสัมพันธ์ทั้งผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อหลายช่องทางภายนอกท้องถิ่น มีการสร้างพันธมิตรการท่องเที่ยวโดยการประสานเชื่อมโยงเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กร

ต่าง ๆ และประสานเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดแพร่ ผลการทดลองรูปแบบพบว่า นักท่องเที่ยว ชาวบ้านและองค์กรท้องถิ่นมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

Hagen and Uysal (1991) ได้ศึกษาเรื่อง การตรวจสอบแรงจูงใจและกิจกรรมของผู้สูงอายุ ก่อนวัยเกษียณ (50-64 ปี) และหลังเกษียณ (65-98 ปี) ในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามกับ กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน พบว่า ปัจจัยที่ทั้งสองกลุ่มเหมือนกันคือ มีกิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อน หย่อนใจ ซึ่งวัยก่อนเกษียณมีความต้องการกิจกรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ส่วน นักท่องเที่ยววัยหลังเกษียณให้ความสำคัญในเรื่องของราคา และปัจจัยด้านความปลอดภัยมาก ซึ่ง สอดคล้องกับ Norvell (1985 อ้างถึงใน Hagen & Uysal, 1991) ที่กล่าวว่านักท่องเที่ยวอายุระหว่าง 50-64 ปี สนใจการท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไป สนใจ ปัจจัยด้านระยะเวลาในการเดินทาง สถานที่พัก ระยะเวลาในการเดินทางและวิธีการในการเดินทาง

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย
 ควรประกอบด้วย การวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม การวางแผนด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการด้านการตลาด และการประเมินผลแผนงาน การจัดองค์การ ประกอบด้วย การกำหนดงาน การจัดโครงสร้างองค์กรและการกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดคุณสมบัติ บุคลากร และการปฐมนิเทศ การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย ผลิตภัณฑ์การบริการ และผลที่ได้รับ และการควบคุม ประกอบด้วย มาตรฐานการควบคุม การปรับปรุงแก้ไข ตามเนื้อหา ที่ได้สังเคราะห์เอกสารตามตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง			
	การวางแผน	การกำหนดหน่วยงานหลัก	การสรรหาผู้รับผิดชอบ	การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์
ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และ รัตยาพร เสมอใจ (2548)				
ชนภณ ชรรักษ์ (2556)			✓	
พรพิศย์ นิลวิเศษ (2550)				
ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550)				
ชัชวรา ดวงแก้ว และ ธีรัญญา เดชอุดม (2550)				
ศิริวิติ วงษ์วัชรดำรง (2552)				
กนกพร รอดเดียน (2554)				
วาริชต์ มัชฌมบุรุษ (2554)				
วานิสสา ตโนภาส และ กงกมลชัช โตชัยวัฒน์ (2554)				
สิน พันธุ์พินิจ (2555)			✓	
สมิต อัจฉกร (2555)				
สิทธิชัย ชรรสมานนท์ (2555)				
อนวิติ วัฒนแก้ว และคณะ (2555)				
รัตนา สายคณิต (2556)		✓	✓	✓
Bridges & Roquemore. (2004)				
ชนงกรณ์ กณทลบุตร (2556)				
บดินเต จิตตั้งวัฒนา (2555)				
ธีรนนท์ ตันพานิชย์ (2558)				✓
สุทธิชัย บัณฑิตโรจน์ (2557)				
ปิยฉัตร ทองแพง (2557)				
คณนดิทธิ เตชะรินทร์ (2558)				
วันชัย มีชาติ (2557)				
Verzuh, (2005)				
โรบินด์ เอส. พี. และกุลเดออร์ เอ็ม (2550)				
ศรัณพร ขวนกริกกุล (ม.ป.ป.)				
ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550)				

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	✓	
● การกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติงาน		ณัฐพันธ์ เขจรันนันทน์ และ รัตยาพร เสมอใจ (2548) ชนกล ธรรมรักษ์ (2556) พรพิชญ์ นิลวิเศษ (2550) ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550) ชัชวรา ดวงแก้ว และ ธีรัญญา เดชอุดม (2550) ศิริวิดี วงษ์วัชรดำรง (2552) กนกพร รอดเดียน (2554) วรัชต์ มัชฌมบุรุษ (2554) วานิสสา ตันนาศ และ กงกษณ์ โตชัยวัฒน์ (2554)
● แผนบุคลากร		สิน พันธุ์พินิจ (2555) สมิต อัครกร (2555) สิทธิชัย ธรรมสเน่ห์ (2555) อนวัติ วัฒนแก้ว และคณะ (2555) รัตนา สายคณิต (2556) Bridges & Roquemore.(2004) ชนงกรณ์ วัฒนาลบุตร (2556)
● แผนงบประมาณ	✓	✓ บงเด็ค จิตตั้งวัฒนา (2555) ธีรนนท์ ตันพานิชย์ (2558) สทวิชัย บัณเฑโรจน์ (2557) ปิยฉัตร ทองแพง (2557) คมนต์สิทธิ์ เตชะรินทร์ (2558) วันชัย มีชาติ (2557) Verzuh, (2005) โรบินด์ เอส. พี. และกุลเดออร์ เอ็ม (2550) ศรัณพร ขวนกริกกุล (ม.ป.ป.) ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550)

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	✓	
● แผนสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก		ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และ รัตยาพร เสมอใจ (2548) ชนภณ ชรรมรักษ์ (2556) พรหทัย นิลวิเศษ (2550) ศิริภรณ์ ภิญโญโต (2550) ชัชพร ดวงแก้ว และ ธีรัญญา เดชอุดม (2550) ศิริวิดี วงษ์วัชรดำรง (2552) กนกพร รอดเดียน (2554) วรัชต์ มัชฌมบุรุษ (2554) วานิสสา ตโนภาส และ กงกษณ์ โตชัยวัฒน์ (2554) สิน พันธุ์พินิจ (2555) สมิต อัครกร (2555) สิทธิชัย ชรรมสนันท์ (2555) อนวัติ วัฒนแก้ว และคณะ (2555) รัตนา สายคณิต (2556) Bridges & Roquemore.(2004) ชนงกรณ์ ฤกษ์ทนต์ (2556) ✓
● แผนการจัดการและการตลาด	✓	บดินทร์ จิตตั้งวัฒนา (2555) ธีรนนท์ ตันพานิชย์ (2558) สทธีชัย บัณฑิตโรจน์ (2557) ปิยภัทร ทองแพง (2557) คณนทีทิธี เตชะรินทร์ (2558) วันชัย มีชาติ (2557) Verzuh, (2005) โรบินด์ เอส. พี. และกุลเดอร เอ็ม (2550) ศรัณพร ขวนกริกกุล (ม.ป.ป.) ศิริภรณ์ ภิญโญโต (2550)
● การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน	✓	

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ประเด็น	ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง			
	ผู้จัดพิมพ์/เขตรับนันทน์ และ ภัตยาพร เสมอใจ (2548)	ชนภณ ชรรษรักษ์ (2556)	พรพิชญ์ นิลวิเศษ (2550)	ศิริภรณ์ ภิญโญไพบุโธ (2550)
	ชราธร ดวงแก้ว และ ธีรัญญา เดชอุดม (2550)	ศิริวิดี วงษ์วัชรดำรง (2552)	กนกพร รอดเดียน (2554)	วารัชต์ มัชฌมบุรุษ (2554)
	วานิสสา ตันนภาส และ กงกษณ์ โตชัยวัฒน์ (2554)	สิน พันธุ์พินิจ (2555)	สมิต อัครณกร (2555)	สิทธิชัย ชรรษสมันท์ (2555)
				อนวิติ วัฒนแก้ว และคณะ (2555)
				รัตนา สายคณิต (2556)
				Bridges & Roquemore, (2004)
				ชนงกรณ์ กณตลบุตร (2556)
				บงกชจิต จิตตั้งวัฒนา (2555)
				ธีรนนท์ ตันพานิชย์ (2558)
				สทวิชชัย บัณฑิตโรจน์ (2557)
				ปิยฉัตร ทองแพง (2557)
				คณนดิศาธิ เตชะรินทร์ (2558)
				วันชัย มีชาติ (2557)
				Verzuh, (2005)
				โรบินด์ เอส. พี. และกุลเดอร เอ็ม (2550)
				ศรัณพร ขวนกริกกุล (ม.ป.ป.)
				ศิริภรณ์ ภิญโญไพบุโธ (2550)

ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

ประเด็น		ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง				
		✓				
● สิ่งอำนวยความสะดวก						ณัฐพันธ์ เขจรันนันทน์ และ รัตยาพร เสมอใจ (2548)
● ที่พัก						ชนกลน ชรรนรักษ์ (2556)
● กิจกรรม		✓				พรสิทธิ์ นิลวิเศษ (2550)
การควบคุม			✓			ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550)
● การควบคุม				✓		ชราชร ดวงแก้ว และ ทิรัญญา เดชอุดม (2550)
						ศิริวดี วงษ์วัชรดำรง (2552)
						กนกพร รอดเดียน (2554)
			✓			วรัชต์ มัชฌมบุรุษ (2554)
				✓		วานิสสา ตโนภาส และ กงกชนท์ ไชยวัฒน์ (2554)
						สิน พันธุ์พินิจ (2555)
						สมิต อึ้งฉกร (2555)
			✓			สิทธิชัย ชรรมสนนท์ (2555)
				✓		อนวัติ วัฒนแก้ว และคณะ (2555)
						รัตนา สายคณิต (2556)
						Bridges & Roquemore.(2004)
						ชนงกรณ์ กณทาลบุตร (2556)
						บพลเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555)
						ธีรนนท์ ตันพานิชย์ (2558)
						สตธิชัย บัณฑิตโรจน์ (2557)
			✓			ปิยฉัตร ทองแพง (2557)
						คมนต์สิทธิ์ เดชะรินทร์ (2558)
						วันชัย มีชาติ (2557)
						Verzuh, (2005)
						โรบินด์ เอส. พี. และกุลเดออร์ เอ็ม (2550)
						ศรัณพร ขวนกรีกกุล (ม.ป.ป.)
						ศิริภารณ์ ภิญโญโต (2550)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ร่วมกับกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key informant) และมีการแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการสร้างรูปแบบ ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ดำเนินการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อคัดสรรเป็นผู้ให้ข้อมูลจำนวน 17 คน ตามที่ บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2554, หน้า 227) กล่าวว่า ขนาดของผู้เชี่ยวชาญใช้ 17 คน เพราะจำนวนนี้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดและไม่ควรมีมากเกินไปเพราะอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการติดตามคำตอบและอาจได้บุคคลที่ไม่เชี่ยวชาญในประเด็นนั้นจริง จากนั้นใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball sampling) เพื่อเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ข้อมูลจนครบ 17 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาหรือการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการหรือมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการกีฬา การออกกำลังกาย นันทนาการ การจัดการสุขภาพ สุขภาพผู้สูงอายุ การจัดโครงการผู้สูงอายุและสามารถอุทิศเวลาให้กับการตอบคำถามตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัยด้วยความสมัครใจ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 7 คน ตามที่ สุวิมล ว่องวานิช (2550, หน้า 344-345) กล่าวว่า ลักษณะของการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ร่วมสนทนาอย่างน้อย 7-10 คน เพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญการดำเนินการด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย
2. คณะทำงานด้านงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย
3. ผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย
4. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
5. สามารถอุทิศเวลาและเข้าร่วมตลอดระยะเวลาดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยความสมัครใจ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อตอบแบบสอบถามสำหรับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อเลือกมหาวิทยาลัย และเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องในงานบริการวิชาการ ศูนย์/ สำนักบริการ วิชาการ เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่มีภาระงานด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจำนวน 30 คน (George & Mallery, 2003)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัย มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน โดยการวิจัยทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกัน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดและแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน เพื่อพิจารณาในภาพรวมด้านเนื้อหาภาษาและความครอบคลุม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

การสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ใช้กระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย จำนวน 17 คน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติด้วยการใช้แนวคิดจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่ 2 และ 3 เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นที่เป็นแนวเดียวกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อีกมา

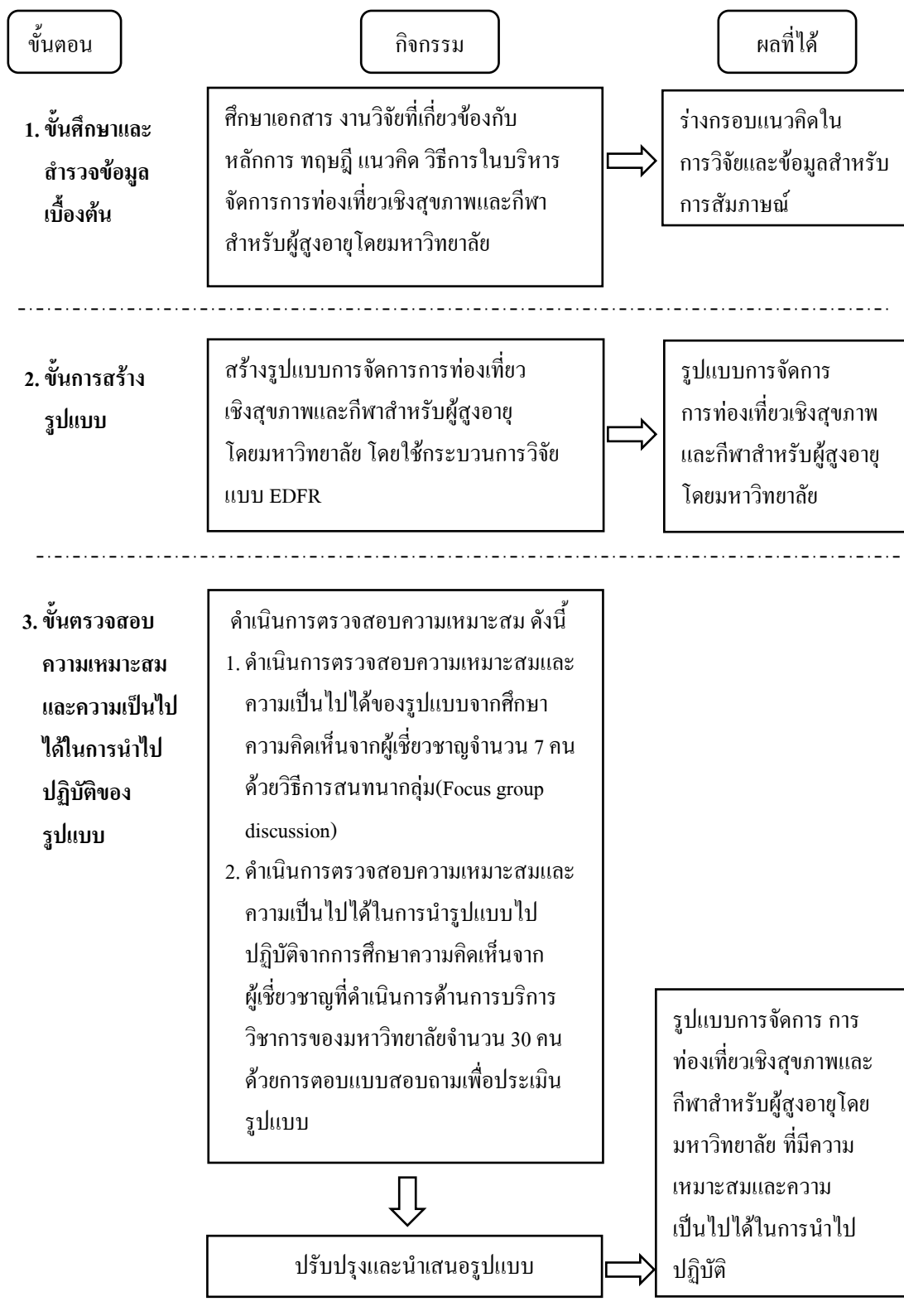
วิเคราะห์และกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

1. นำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยการเชิญเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

2. นำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัย 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ภาพที่ 3-1 ขั้นตอนกระบวนการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ทฤษฎี แนวคิดและวิธีการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน เพื่อพิจารณาในภาพรวมด้านเนื้อหาภาษาและความครอบคลุม จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เห็นความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ฉบับที่ 2 และ 3 แบบสอบถามมาตราส่วน (Rating scale) ประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert scale) ที่พัฒนามาจากการผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาด้านพหุมติ (Consensus) โดยในฉบับที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical feedbacks) ที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม โดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองและเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบในแบบสอบถาม

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นจากข้อมูลสรุปรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในงานบริการวิชาการ ศูนย์/ สำนักบริการวิชาการ เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่มีภาระงานด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจำนวน 30 คน โดยใช้แบบประเมินเพื่อตรวจสอบปรับปรุง ประเมินและรับรอง โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย นำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้วิจัยจะกำหนดคุณสมบัติเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดสรรเป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informant) จำนวน 17 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธีการเลือก ตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball sampling) เพื่อเลือกผู้เชี่ยวชาญจนครบ 17 คน

2.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยด้วย กระบวนการวิจัย แบบ EDFR ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

2.2.1 รอบแรกสัมภาษณ์ เพื่อทราบแนวโน้มในการกำหนดรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ และนำไปสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale)

2.2.2 รอบที่สอง การนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับที่ สัมภาษณ์ทั้ง 17 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อ และ นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาค้นตามติ

2.2.3 รอบที่สาม การนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อและนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ โดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ ข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติเป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองและเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบในแบบสอบถาม

2.3 การรายงานผลการวิจัยของการวิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่สามเป็นเกณฑ์ เมื่อได้ข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาสร้างรูปแบบการ จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย จากนั้นดำเนินการวิจัยใน ขั้นตอนี่ 3 และ 4 ต่อไป

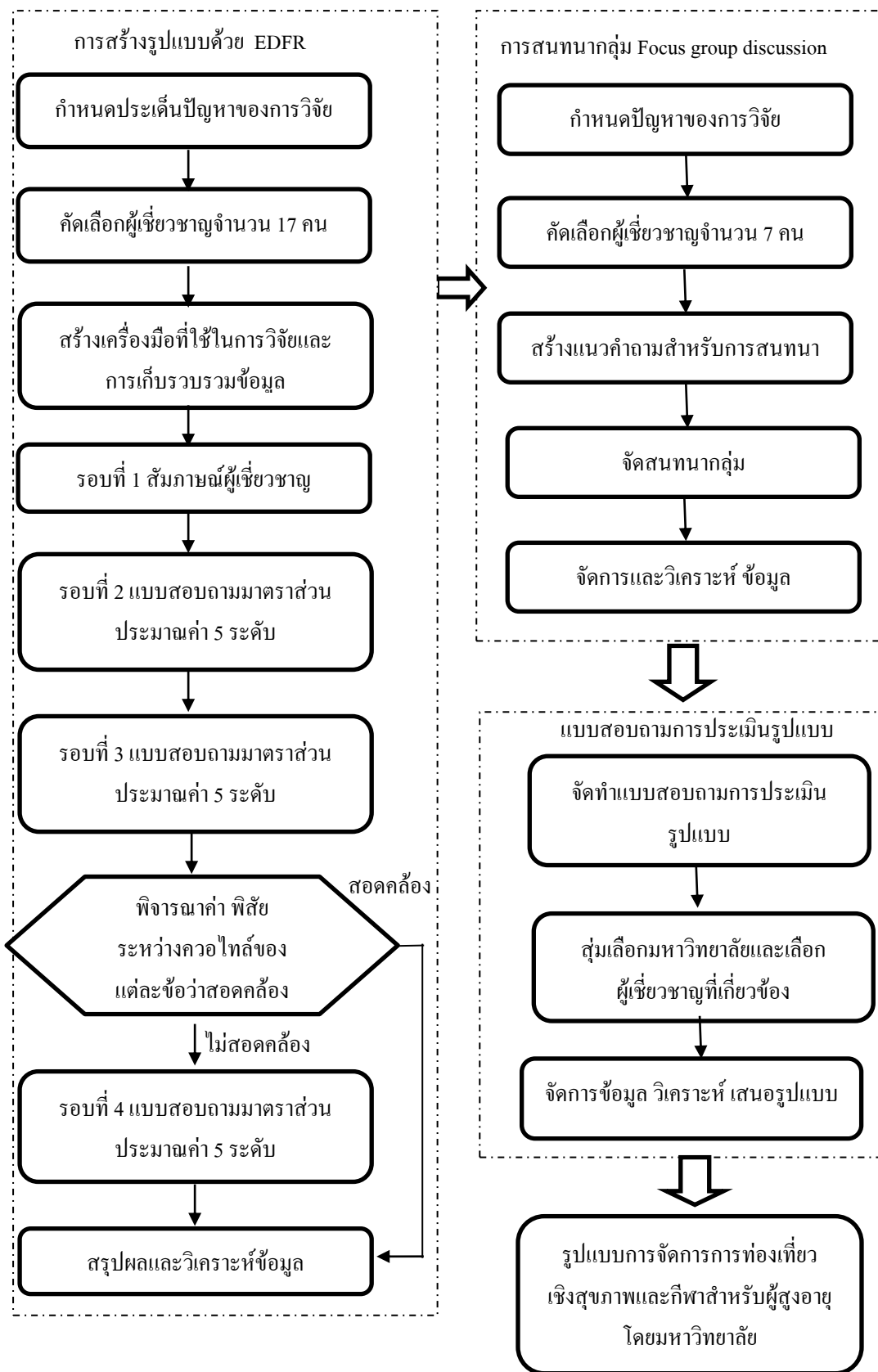
3. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และสรุปผลการยอมรับรูปแบบการ จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

3.1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน จากการสนทนากลุ่ม โดยการเชิญเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

3.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามประเมินรูปแบบที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended question) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ใช้สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องในงานบริการวิชาการ ศูนย์/ สำนักบริการวิชาการ เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่มีภาระงานด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่

4. สรุปข้อคิดเห็นและนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ภาพที่ 3-2 สรุปกระบวนการพัฒนารูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน

1. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบกระบวนการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR

1.1 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้มาประมวลผล ตัดทอนข้อความที่ซ้ำซ้อนหรือส่วนเกินไปจากขอบข่ายที่กำหนดไว้ ทำการสรุปเนื้อหาและนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยบางเนื้อหาที่สามารถนำมาอธิบายรูปแบบผู้วิจัยจะนำผลมาเพื่ออธิบายเพิ่มเติมในรูปแบบภายหลัง

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert scale) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่แต่ละคนให้นำน้ำหนัก ความสำคัญของแนวโน้มนั้นแต่ละข้อมาวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาล้นทามติ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มนั้นแต่ละข้อ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยหาค่า ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาล้นทามติ ในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวมผนวกด้วย คำตอบเดิมของตนเองและเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นตอบในแบบสอบถาม

1.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR โดยการรายงานผลการวิจัยของการวิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ ซึ่งจะเลือกแนวโน้มนั้นที่มีความเป็นไปได้สูง คือ ค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป และคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่เป็นการคำนวณค่าความแตกต่างระหว่าง ควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น ไม่สอดคล้องกัน จากนั้นจึงนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

- 1.5 เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3 ดังนี้
- 5 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุดในการกำหนดเป็นรูปแบบ
- 4 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากในการกำหนดเป็นรูปแบบ
- 3 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางในการกำหนดเป็นรูปแบบ
- 2 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับน้อยในการกำหนดเป็นรูปแบบ
- 1 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุดในการกำหนดเป็นรูปแบบ

การแปลค่ามาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้แนวทางของบุญชม ศรีสะอาด ต้องมีค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

ค่ามัธยฐานระหว่าง	4.51-5.00	หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด
ค่ามัธยฐานระหว่าง	3.51-4.50	หมายถึง มีความสอดคล้องมาก
ค่ามัธยฐานระหว่าง	2.51-3.50	หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง
ค่ามัธยฐานระหว่าง	1.51-2.50	หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย
ค่ามัธยฐานต่ำกว่าหรือเท่ากับ	1.00-1.50	หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

2.1 แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert scale) วิเคราะห์แบบสอบถามการประเมินรูปแบบ ถ้าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป แสดงว่ารูปแบบดังกล่าวผ่านการประเมินรับรอง สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อไปได้

ค่านำหนักคะแนนความคิดเห็นมีการกำหนดไว้ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้
น้อย

1 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมในการปฏิบัติและมีความเป็นไปได้
น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ตามช่วงพิสัยของ
ค่าเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่อไปนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.2 การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์สรุปผลการสนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยร่วมกับกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informant) จำนวน 17 คน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย รอบที่ 1 จากการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน โดยการนัดหมายล่วงหน้าตามวัน เวลาและสถานที่ที่ผู้เชี่ยวชาญสะดวกให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งคำถามในการสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 สัปดาห์ (ตามรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ข) สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นประกอบด้วย (รายละเอียดในภาคผนวก จ)

ด้านการวางแผน (Planning) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการวางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน โดยดำเนินการแบบมีหน่วยงานหนึ่งเป็นหลัก เพื่อประสานงานและมีคณะกรรมการดำเนินการจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วม โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นที่ปรึกษาหรือวิทยากร หากมหาวิทยาลัยขาดสาขาใดให้พิจารณาจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ก่อนหรือคณะกรรมการดำเนินการเอง หากไม่สามารถดำเนินการได้ สามารถขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกหรือชุมชนรายรอบมหาวิทยาลัยได้

2. สรรหาผู้บริหารโครงการและคณะกรรมการดำเนินการ โดยคัดเลือกจากคุณสมบัติที่เหมาะสม

3. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงาน/ แผนปฏิบัติการโดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำหนดให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป้าหมายอาจเป็นการให้บริการสังคม เพื่อการบริการไม่แสวงหาผลกำไร หรือเพื่อหารายได้

4. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม และกำหนดวิธีการทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

5. กำหนดแผนด้านบุคลากรให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการ

6. มีการวางแผนงบประมาณ การจัดหางบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการวิเคราะห์ต้นทุน โดยดำเนินการให้เป็นระบบโปร่งใสและตรวจสอบได้

7. มีการวางแผนการจัดการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมจาก การคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย บรรยากาศดี สะอาด ไม่แออัด เอื้อต่อการจัดกิจกรรม เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาเลือกจากบริบทของกิจกรรมที่ต้องสอดคล้องกัน

8. มีการกำหนดแผนการตลาด กำหนดกลุ่มเป้าหมายและกำหนดวิธีการทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

9. กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลแผนเพื่อสามารถแก้ไขปรับปรุงเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

1. มีการกำหนดงาน ออกแบบ จัดกลุ่มงาน โครงสร้าง หน้าที่และกำหนดขอบเขตหน้าที่การทำงานเป็นฝ่ายต่าง ๆ

2. กำหนดคุณสมบัติด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้นำกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย ผู้นำนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมท่องเที่ยว และอาสาสมัคร

3. จัดปฐมนิเทศ ประชุม สัมมนาเพื่อชี้แจงเป้าหมายการดำเนินการ วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ขอบเขตของงาน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและความเข้าใจในงาน และรายละเอียดในการดำเนินงาน

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

1. กำหนดกลุ่มผู้สูงอายุเป้าหมายหลัก

2. กำหนดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการและหลักการพิจารณาเลือก

3. หลักในการพิจารณาเลือกสถานที่ท่องเที่ยว คำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดี ไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก หรือที่พัก ต้องไม่ไกลและใช้เวลาเดินทางมากเกินไป หากเป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่น ควรพาไปสถานที่ที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่า

และประโยชน์ที่ได้รับ ควรบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ ออกกำลังกายและการท่องเที่ยวและเลือกสถานที่ให้หลากหลายในหนึ่งโปรแกรม

4. การคมนาคมขนส่ง ต้องคำนึงถึง สภาพของรถ ความปลอดภัย ความสะอาดสบาย บรรยากาศไม่แออัด มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ ควรใช้รถและคนขับมืออาชีพที่มีความชำนาญในพื้นที่ มีใบขับขี่ถูกต้องตามกฎหมาย ช่วงเวลาระหว่างเดินทางควรจัดให้มีกิจกรรมตลอดการเดินทาง ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมทั้งเครื่องเสียง เพลงที่เปิดประกอบต้องเหมาะสม

5. การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ควรจัดให้มีโภชนากรควบคุมในการจัดรายการอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและให้ร้านค้าดำเนินการจัดทำ ควรเป็นอาหารที่มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และควรเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และควรมีรายการอาหารท้องถิ่นนำมาประยุกต์เป็นรายการอาหารบ้างตามความเหมาะสม

6. ควรจัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลา ทำกิจกรรมโดยมีส่วนร่วมการดูแลอย่างเหมาะสมและจัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำ มีการจัดความคุ้มครองด้านการประกัน ติดต่อโรงพยาบาลล่วงหน้าเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน และมีกิจกรรมการจับคู่เพื่อดูแลซึ่งกันและกัน

7. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และไม่ไกลจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก เลือกที่พักที่เหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

8. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ และควรสำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่แน่นจนเกินไป ควรมีเวลาพักผ่อนและผ่อนคลาย สามารถเลือกจากกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุแล้วนำมาประยุกต์ใช้

9. กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กิจกรรมท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมธรรมชาติ เป็นต้น

10. ผลที่ได้รับ พิจารณาจากสุขภาวะที่ดีของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข
ด้านการควบคุม (Controlling)

1. มีการกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุม เช่น Gantt chart (วิธีควบคุมระยะเวลาในการดำเนินงาน) PERT (วิธีควบคุมระยะเวลาการดำเนินงานให้เป็นไปตามลำดับกิจกรรมต่าง ๆ) ควบคุมโดยใช้งบประมาณ (เป็นวิธีการควบคุมธุรกิจนำเกี่ยวกับการใช้เงิน แรงงานและ

เครื่องมือเครื่องใช้) ควบคุมโดยใช้การตรวจเยี่ยม (วิธีควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาไปสังเกตการณ์ ณ สถานที่ปฏิบัติจริง) ควบคุมโดยใช้การรายงาน(วิธีควบคุมโดยอาศัยเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงข้อเท็จจริง)

2. ผู้บริหารโครงการมีการประชุม ติดตามงานหรือตรวจเยี่ยมเป็นระยะเพื่อการประเมินผลและปรับปรุงงาน และเข้าไปสังเกตการณ์ขณะดำเนินโครงการ เช่น ช่วงแรกควรติดตามทุกเดือน และเมื่อโครงการคงที่ค่อยเพิ่มระยะห่างออกไป

3. มีการประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจผู้ใช้บริการ จำนวนผู้เข้าร่วม การประเมินผลแบบ CIPP Model รายได้และจำนวนผลกำไรที่เพิ่มขึ้น (หากทำโครงการเป็นแบบหารายได้) ผลลัพธ์ตามเป้าหมายโครงการ (KPI) ความสุขในการทำงานของบุคลากร

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย รอบที่ 2 จากแบบสอบถามความคิดเห็น

ส่วนที่ 1 สถานภาพผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4-1 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาเอก	13	46.50
ปริญญาโท	4	23.50
ตำแหน่งทางวิชาการ		
ศาสตราจารย์	2	11.80
รองศาสตราจารย์	2	11.80
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	17.60
ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ	10	58.80

จากตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ ด้านคุณวุฒิของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปริญญาเอกมากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 ด้านตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ มากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ

17.60 ศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80 และรองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 11.80

ส่วนที่ 2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ตามกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำไปปฏิบัติ (Implementing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสาระสำคัญที่กำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่ได้จากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 เพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่ปรากฏในตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 2

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความสอดคล้อง
1. ด้านการวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้				
1. วางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
2. กำหนดผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานจากการคัดเลือก/ แต่งตั้ง	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
3. จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการระดมสมองแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
4. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของมหาวิทยาลัย เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
5. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ บริบทของมหาวิทยาลัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
6. วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้อง กับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
7. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อ เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
8. วางแผนกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน และ ตารางเวลากิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
9. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
10. วางแผนกำหนดจำนวนวิทยากร ผู้นำ กิจกรรม และอาสาสมัคร	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
11. วางแผนประมาณการด้านงบประมาณ การจัดหางบประมาณ แผนรายรับรายจ่ายและ ทรัพยากรในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
12. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
13. บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
14. วางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้สอดคล้องกับบริบทของกิจกรรมและ บริบทของผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
15. วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการ ทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
16. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผล ความสำเร็จ	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) มีการดำเนินการ ดังนี้				
17. กำหนดงาน ออกแบบและการจัดกลุ่มงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
18. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
19. กำหนดโครงสร้างองค์การ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
20. กำหนดคุณสมบัติ และการคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและ อาสาสมัครเพื่อดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย				
21.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย				
21.1.1 งานบริหาร มีหน้าที่ วางแผนการ ดำเนินงาน จัดหาคณะกรรมการ การควบคุม และประเมินผล ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.2 งานธุรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน รับผิดชอบงาน พิมพ์เอกสาร จดหมาย แฟ้ม ประวัติลูกค้า ประสานงานด้านการประกัน และจัดทำรายงาน ผลการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.3 งานการเงิน มีหน้าที่ เก็บค่าบริการ บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทาง การเงินและศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนในการนำเที่ยว รวมทั้งรับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
21.1.4 งานการตลาด ประชาสัมพันธ์และรับ สมัคร มีหน้าที่ พัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ บริการ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาดโดย ติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้า กลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอผลิตภัณฑ์บริการ และ รับสมัครผู้เข้ารับบริการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ประกอบด้วย				
21.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ โสต ติดต่ोजัดหาวิทยากร	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.2.2 งานกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและ นันทนาการ มีหน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับ กิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ การจัดหา วิทยากรผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหาอุปกรณ์ ประกอบการทำกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2.3 งานนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่าง เกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยว และบริการอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวและอาสาสมัครเดินทางไปพร้อมกับผู้ เข้ารับบริการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3 ฝ่ายสนับสนุน ประกอบด้วย				
21.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่ จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ติดต่อกับโภชนากร และร้านค้า ดูแลความเรียบร้อยเกี่ยวกับอาหาร และเครื่องดื่มทั้งหมด	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
21.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ดูแลและ รักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือ ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งประสานงานกับรถพยาบาลและ โรงพยาบาลเพื่อเตรียมการเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3.3 งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความปลอดภัย มีหน้าที่ติดต่อยานพาหนะ ในการเดินทาง ประสานงานกับคนขับรถ รวมทั้งจัดอาสาสมัครคอยดูแลผู้สูงอายุขณะอยู่ ที่พัก	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่ ประสานงาน เกี่ยวกับสถานที่ ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
22. จัดอาสาสมัคร (Volunteer) ช่วยงานในฝ่าย และกิจกรรมต่าง ๆ	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
23. กำหนดการฝึกอบรมและปฐมนิเทศ คณะกรรมการดำเนินงาน ในหัวข้อที่จำเป็นต่อ การดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)				
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)				
24. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการควรมีคุณสมบัติ ดังนี้				
24.1 มีอายุระหว่าง 55-65 ปี	4.00	มาก	1.50	สอดคล้อง
24.2 มีสภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการ เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
24.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย				
3.2.1 ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย				
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทางท่องเที่ยว				
25. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้อง คำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน และคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นหลัก	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
26. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรม หลักหรือที่พักไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกล และใช้เวลาเดินทางมากเกินไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
27. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาจากต่างถิ่นหรือ จังหวัดอื่นควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่นิยมในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
28. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือ ละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้อง มีชื่อเสียง	3.00	ปานกลาง	1.50	สอดคล้อง
29. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
30. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว เช่น การเดินแกว่งแขนออกกำลังกายขณะเดิน ชมสถานที่ เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)				
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ				
31. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพ ของรถ ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
32. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญใน พื้นที่	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
33. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้นลงของ ผู้สูงอายุ รวมทั้งอุณหภูมิ เครื่องเสียง เพลงและ ระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)				
3.2.1.3.1 การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม				
34. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการ ควบคุมโดยโภชนากร	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
35. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
36. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและการประกัน				
37. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้าน พยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำ กิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
38. จัดการประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกัน สุขภาพและประกันอุบัติเหตุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
39. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำ ตลอดเวลาการทำกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
40. จัดการติดต่อ ประสานงานกับ โรงพยาบาล ล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
41. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน	4.00	มาก	1.50	สอดคล้อง
3.2.1.4 การจัดการที่พัก (Accommodation)				
42. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
43. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
44. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับ ค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็น หลัก	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.5 กิจกรรม (Activities)				
3.2.1.5.1 หลักในการเลือกกิจกรรม				
45. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
46. การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลา ที่เกินไป ควรมีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
3.2.1.5.2 กิจกรรมที่จัดดำเนินการ				
47. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
48. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ที่ เหมาะสมกับวัย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
49. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
50. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
51. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ เบื้องต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
52. กิจกรรมชมธรรมชาติและการทำสมาธิ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
53. ผลที่ได้รับหลังจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ				
53.1 มีสุขภาพะด้านร่างกายที่ดี เช่น รู้หลักการ ได้เข้าร่วมและได้ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกาย เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
53.2 มีสุขภาพะด้านจิตใจที่ดี เช่น สนุกสนาน จิตใจผ่อนคลาย เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
53.3 มีสุขภาพะด้านสังคมที่ดี เช่น ได้เข้าสังคม เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
53.4 มีสุขภาพะด้านจิตวิญญาณที่ดี เช่น ได้ทำ กิจกรรมความดี การทำสมาธิ เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
4. ด้านการควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้				
54. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุม ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
55. กำหนดมาตรฐานการควบคุมโดยการสร้าง เครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรมที่ ดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
56. กำหนดการวัดและประเมินผลการ ปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการ ดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
57. มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงานและปรับวิธีการ ควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
58. กำหนดการประเมินโครงการตามการ ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและ ผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
59. มีการประเมินผลตามความพึงพอใจและผล ที่ผู้สูงอายุควรได้รับ	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
60. มีการจัดทำรายงานผลและนำผลจากการ รายงานผลมาเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้ง ต่อไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4-2 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา
สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2 ในด้านต่าง ๆ สรุปได้
ดังนี้

ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 16 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมา
กำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุดโดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัย
ระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 10 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 2 ข้อ
และค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 4 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จำนวน 17 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถ
นำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุดโดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 จำนวน 11 ข้อ และ
ระดับมากโดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 จำนวน 6 ข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของ
ข้อความเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จำนวน 35 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 จำนวน 31 ข้อ ระดับมาก โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 จำนวน 3 ข้อ และระดับปานกลาง โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.00 จำนวน 1 ข้อ คือ ประเด็นเรื่อง หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 6 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 5 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 21 ข้อ และค่า I.R. เท่ากับ 1.50 จำนวน 3 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 7 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ และ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 6 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3

1. กิจกรรมธรรมชาติและการทำงานสามารถจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 8

1. การจัดกิจกรรม ควรขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เข้ารับบริการเป็นหลัก
2. กิจกรรมธรรมชาติและการทำงานสามารถเปลี่ยนเป็นกิจกรรมพัฒนาจิตใจ
3. การประเมินผลกิจกรรมควรเปิด โอกาสรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เข้ารับบริการ
4. มีประเด็นให้พิจารณาว่าบุคลากรที่จะให้บริการผู้สูงอายุจะต้องมีคุณลักษณะพิเศษอย่างไรและแตกต่างจากการให้บริการลูกค้าทั่วไปหรือไม่
5. ด้านการควบคุม ควรพิจารณาเรื่องมาตรฐานด้านการบริการ บุคลากร และจริยธรรม

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10

1. ควรเพิ่มเติมหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ งานการเงิน ควรมีหน้าที่วิเคราะห์ต้นทุน งานการตลาดควรเพิ่มเติมหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและประเมินกรณีงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย งานสถานที่ควรเพิ่มเติมการจัดอาสาสมัครคอยดูแลผู้สูงอายุ ขณะอยู่ที่พัก งานวิชาการควรเพิ่มเติมหน้าที่การพิจารณาหัวข้อที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพ
2. สถานที่ท่องเที่ยวต้องเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุต้องการ ตามผลสำรวจความต้องการ
3. คนขับรถต้องมีใบอนุญาตขับขี่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 14

อาหารที่จัดบริการควรเน้นอาหารเพื่อสุขภาพและเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย รอบที่ 3 จากแบบสอบถามความคิดเห็น

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ตามกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำไปปฏิบัติ (Implementing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสาระสำคัญที่กำหนดรูปแบบที่ได้จากรอบที่ 2 เพื่อหาค่ามัธยฐาน (Median) และหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่ปรากฏในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใน EDFR รอบที่ 3

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความสอดคล้อง
1. ด้านการวางแผน (Planning) มีการดำเนินการดังนี้				
1. วางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
2. กำหนดผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการดำเนินงานจากการแต่งตั้ง/ คัดเลือก	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
3. จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการระดมสมองแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
4. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของมหาวิทยาลัย เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
5. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ บริบทของมหาวิทยาลัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
6. วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ นโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
7. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อ เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
8. วางแผนกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน และ ตารางเวลากิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
9. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
10. วางแผนกำหนดจำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม และอาสาสมัคร	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
11. วางแผนการประมาณการด้านงบประมาณ การจัดหางบประมาณ แผนรายรับรายจ่ายและ ทรัพยากรในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
12. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
13. บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
14. วางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้สอดคล้องกับบริบทของกิจกรรมและ บริบทของผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
15. วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการ ทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
16. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผล ความสำเร็จ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) มีการดำเนินการ ดังนี้				
17. กำหนดงาน ออกแบบและการจัดกลุ่มงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
18. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
19. กำหนดโครงสร้างองค์การ	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
20. กำหนดคุณสมบัติ และการคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมและอาสาสมัครเพื่อดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย				
21.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย				
21.1.1 งานบริหาร มีหน้าที่วางแผนการ ดำเนินงาน จัดหาคณะกรรมการ การควบคุมและ ประเมินผล ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.2 งานธุรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน รับผิดชอบงานพิมพ์ เอกสาร จดหมาย แฟ้ม ประวัติลูกค้า ประสานงานด้านการประกัน และจัดทำรายงาน ผลการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.3 งานการเงิน มีหน้าที่เก็บค่าบริการ บันทึก เกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและ ศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนในการนำเที่ยว รวมทั้ง รับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด	5.00	มาก	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
21.1.4 งานการตลาด ประชาสัมพันธ์และรับ สมัคร มีหน้าที่ พัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ บริการ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาดโดย ติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสนอผลิตภัณฑ์บริการ และรับสมัคร ผู้รับบริการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ประกอบด้วย				
21.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ โสต ติดต่ोजัดหาวิทยากร	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.2.2 งานกิจกรรมและบริการ มีหน้าที่จัดการ ทุกอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพและกีฬา ได้แก่ การจัดหาวิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร อุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2.3 งานนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่าง เกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยว และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรม การท่องเที่ยวและอาสาสมัครเดินทางไปพร้อม กับผู้รับบริการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3 ฝ่ายสนับสนุน ประกอบด้วย				
21.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่ จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ติดต่อกับโภชนากร และร้านค้า ดูแลความเรียบร้อยเกี่ยวกับอาหาร และเครื่องดื่มทั้งหมด	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
21.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ ดูแลและ รักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งประสานงานกับรถพยาบาลและ โรงพยาบาลเพื่อเตรียมการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3.3 ฝ่ายยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความปลอดภัย มีหน้าที่ ติดต่อยานพาหนะ ในการเดินทาง ประสานงานกับคนขับรถ รวมทั้ง จัดอาสาสมัครคอยดูแลผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่ ประสานงาน เกี่ยวกับสถานที่ ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
22. จัดอาสาสมัคร (Volunteer) ช่วยงานในฝ่าย และกิจกรรมต่าง ๆ	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
23. กำหนดการฝึกอบรมและปฐมนิเทศ คณะกรรมการดำเนินงาน ในหัวข้อที่จำเป็นต่อ การดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3. ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) ดำเนินการ ดังนี้				
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)				
24. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้				
24.1 มีอายุระหว่าง 55-65 ปี	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
24.2 มีภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้และไม่มีภาวะ โรคที่เป็นอันตรายต่อการ เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
24.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย				
3.2.1 ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย				
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทางท่องเที่ยว				
25. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้อง คำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึง ได้ง่าย บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน และ คำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเป็นหลัก	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
26. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรม หลัก หรือที่พัก ไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกล และใช้เวลาเดินทางมากเกินไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
27. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาจากต่างถิ่นหรือ จังหวัดอื่นควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่นิยมในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
28. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือ ละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้อง มีชื่อเสียง	3.00	ปานกลาง	1.00	สอดคล้อง
29. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
30. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว เช่น การเดินแกว่งแขนออกกำลังกายขณะเดินชม สถานที่ เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)				
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ				
31. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของ รถ ความปลอดภัย ความสะดวก สบาย มารยาท และพฤติกรรมของผู้ขับรถ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
32. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
33. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของ ผู้สูงอายุ รวมทั้งอุณหภูมิ เครื่องเสียง เพลงและ ระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)				
3.2.1.3.1 การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม				
34. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการ ควบคุมโดยโภชนากร	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
35. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
36. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและการประกัน				
37. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาล หรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
38. จัดการประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกัน สุขภาพและประกันอุบัติเหตุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
39. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำ ตลอดเวลาการทำกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
40. จัดการติดต่อ ประสานงานกับ โรงพยาบาล ล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
41. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.4 การจัดการที่พัก (Accommodation)				
42. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
43. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
44. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับ ค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็น หลัก	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.5 กิจกรรม (Activities)				
3.2.1.5.1 หลักในการเลือกกิจกรรม				
45. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้ง พฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
46. การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่ ถี่เกินไป ควรเป็นเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
3.2.1.5.2 กิจกรรมที่จัด				
47. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
48. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ เหมาะสมกับวัย	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
49. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
50. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
51. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ เบื้องต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
52. กิจกรรมธรรมชาติและการทำสมาธิ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
53. ผลที่ได้รับหลังจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ				
53.1 มีสุขภาวะด้านร่างกายที่ดี เช่น รู้หลักการ ได้เข้าร่วมและได้ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกาย เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
53.2 มีสุขภาวะด้านจิตใจที่ดี เช่น สนุกสนาน จิตใจผ่อนคลาย เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
53.3 มีสุขภาวะด้านสังคมที่ดี เช่น ได้เข้าสังคม เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
53.4 มีสุขภาวะด้านจิตวิญญาณที่ดี เช่น ได้ทำ กิจกรรมความดี การทำสมาธิ เป็นต้น	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
4. การควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้				
54. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุม ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
55. กำหนดมาตรฐานการควบคุม โดยการสร้าง เครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรมที่ ดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
56. กำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ระดับ ความเห็นด้วย	I.R.	ระดับความ สอดคล้อง
57. มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงานและปรับวิธีการ ควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
58. กำหนดการประเมินโครงการตามการ ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
59. มีการประเมินผลตามความพึงพอใจและผลที่ ผู้สูงอายุควรได้รับ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
60. มีการจัดทำรายงานผลและนำผลจากการ รายงานผลมาเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4-3 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา
สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3 ในด้านต่าง ๆ สรุปได้
ดังนี้

ด้านการวางแผน (Planning) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็น
รูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
(I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0 จำนวน 11 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 3 ข้อ และค่า I.R. เท่ากับ 1.00
จำนวน 2 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็น
รูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็น
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนด
เป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 จำนวน 13 ข้อ และระดับมากโดยมี
ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 จำนวน 4 ข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 1.00
จำนวน 16 ข้อและเท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความ

นั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมา กำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5 จำนวน 31 ข้อ ระดับมาก โดยมี ค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 จำนวน 3 ข้อ และระดับปานกลาง โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.00 จำนวน 1 ข้อ คือ ประเด็นเรื่อง หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยว ไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 1.50 จำนวน 3 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 18 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 8 ข้อ และค่า I.R. เท่ากับ 0.00 จำนวน 9 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 เกือบทุกข้อยกเว้นประเด็น หากผู้เข้าร่วมกิจกรรม มาจากต่างถิ่นหรือจังหวัดอื่นควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมในจังหวัดหรือ จังหวัดใกล้เคียง แสดงว่าข้อความนี้ไม่สามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ ส่วนประเด็นที่เหลือ สามารถกำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการควบคุม (Controlling) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็น รูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 ทุกข้อ แสดงว่า ข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 การวางแผนการทำงานต้องมีผู้รับผิดชอบหลัก ความต้องการกลุ่มการทำงานสำคัญ และนอกเหนือจากการตั้งเป้าหมาย การวางแผนต้องการมีปฏิบัติและการประเมินที่เป็นรูปธรรม

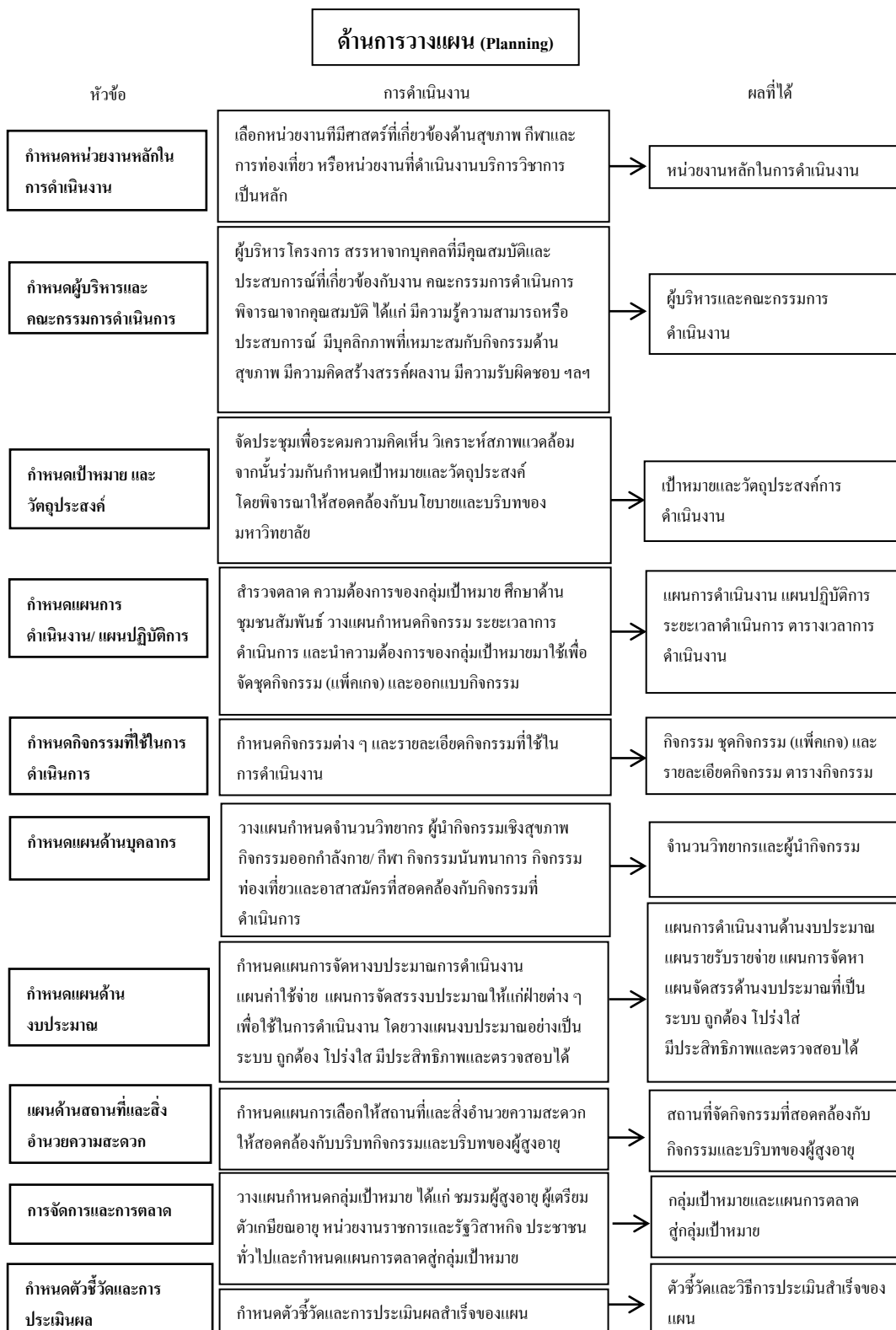
ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 อายุผู้เข้าร่วมควรพิจารณาวัยที่มากกว่า 65 ปี ได้โดยคำนึงถึงสภาวะ สุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดและไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการจัดกิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 ฝ่ายยานพาหนะ คมนาคม การเดินทางและความปลอดภัย เพิ่มหน้าที่ เรื่องการดูแลรักษาความปลอดภัยของรถ การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวให้พิจารณาจากผู้สูงอายุ ความ ต้องการและบริบท การจัดอาหารให้ระวังเรื่องการแพ้อาหาร

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนจากขั้นตอน EDFR มาสร้าง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ดังภาพที่ 4-1

ภาพที่ 4-1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

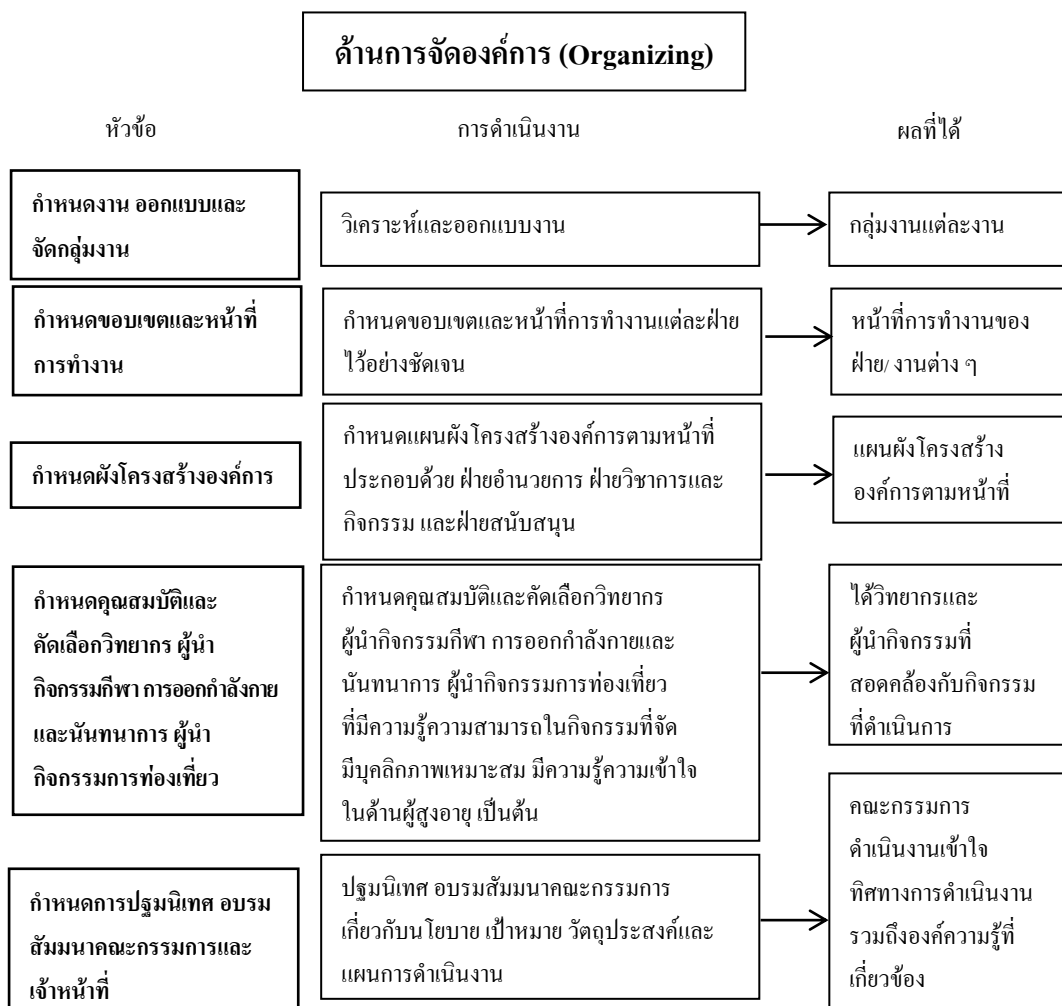

ภาพที่ 4-2 รูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการวางแผน)

การวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการ
2. สรรหาผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการดำเนินการ
3. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ควรมีการดำเนินการ ดังนี้
  - 3.1 จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อระดมความคิดเห็น ศึกษาความเป็นไปได้ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยและการจัดดำเนินการ
  - 3.2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบาย และบริบทของมหาวิทยาลัย
4. กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้
  - 4.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
  - 4.2 วางแผนกำหนดการ ระยะเวลาดำเนินการ กำหนดวันจัดกิจกรรม ตารางเวลา การดำเนินงาน กำหนดภารกิจกรรม
5. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยจัดชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย
6. กำหนดแผนด้านบุคลากร โดยพิจารณาจากกิจกรรมและดำเนินการวางแผนกำลังคน
7. กำหนดแผนด้านงบประมาณ ควรดำเนินการ ดังนี้
  - 7.1 กำหนดแผนการจัดหางบประมาณ แผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน
  - 7.2 กำหนดแผนจัดสรรงบประมาณแก่ฝ่ายต่าง ๆ
  - 7.3 กำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม
  - 7.4 วางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้
8. กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ
9. กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย
10. กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน

ภาพที่ 4-3 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการจัดองค์การ)

การจัดองค์การ (Organizing) ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ
  2. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วนงาน ประกอบด้วย
    - 2.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย
      - 2.1.1 งานบริหาร ชุรการและการเงิน
        - 2.1.1.1 บริหาร มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน จัดหาคณะกรรมการควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

2.1.1.2 ชุกรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน บันทึกรายงานการประชุม รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร จดหมาย แฟ้ม ประวัติลูกค้า ประสานงาน ด้านการประกันความเสี่ยงและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

2.1.1.3 การเงิน มีหน้าที่เก็บค่าบริการ เบิกจ่ายการเงินและงบประมาณ บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและงบประมาณ การศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุน รวมทั้ง รับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด

2.1.2 งานการตลาด ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร มีหน้าที่ สำรวจตลาด ศึกษาและ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์บริการ พิจารณาราคาต้นทุนร่วมกับงานการเงิน พิจารณาสถานที่จัดจำหน่ายหรือ เสนอผลิตภัณฑ์ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาด โดยติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้า กลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอผลิตภัณฑ์บริการ การวางแผนการส่งเสริมการขาย รับสมัครผู้เข้าร่วม และ งานสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชน หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการ ดำเนินการ ได้แก่ บริษัททัวร์ เอเจนซี่ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการสถานที่ท่องเที่ยว พื้นที่บริการ หน่วยงานที่มีบุคลากรสูงอายุ

2.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม

2.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ กำหนดหัวข้อ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ โสต ติดต่อจัดหาวิทยากรบรรยายและประสานงานวิทยากร

2.2.2 งานกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ มีหน้าที่จัดการทุกอย่าง เกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ติดต่อ การจัดหาวิทยากรบรรยายเชิงปฏิบัติการ ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหาอุปกรณ์ประกอบการทำ กิจกรรม และอำนวยความสะดวกแก่ วิทยากร ผู้นำกิจกรรม

2.2.3 งานกิจกรรมนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำ แผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยวและประสานงาน รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและอาสาสมัคร เดินทางไปพร้อมกับผู้รับบริการ

2.3 ฝ่ายสนับสนุน

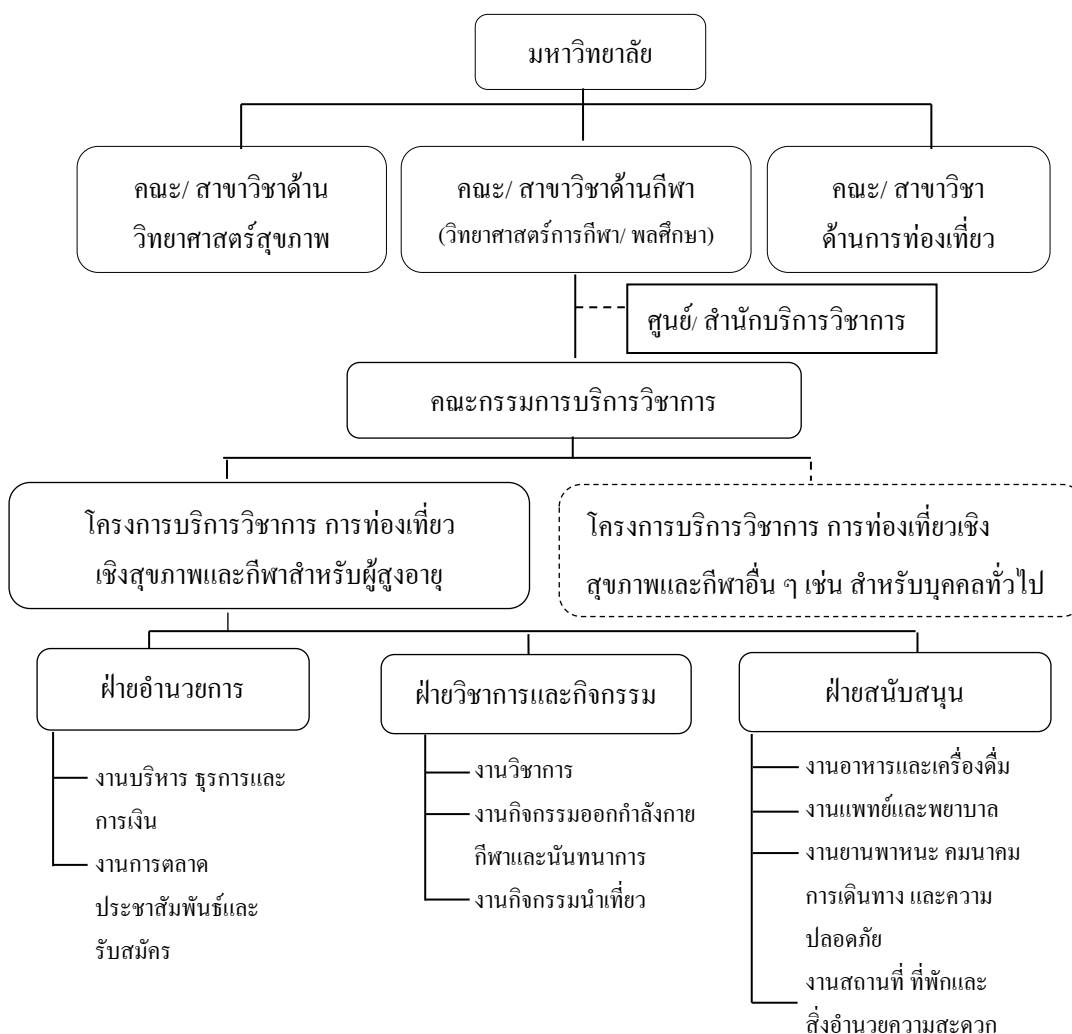
2.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ติดต่อ ประสานงานกับโภชนากรและร้านค้า ดูแลความเรียบร้อยเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด

2.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ ดูแลและรักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือ ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งประสานงานกับรถพยาบาลและโรงพยาบาลเพื่อเตรียมการเผื่อมีเหตุฉุกเฉิน

2.3.3 งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความปลอดภัย มีหน้าที่ ติดต่อ ยานพาหนะในการเดินทาง ประสานงานกับคนขับรถ รวมทั้งจัดอาสาสมัครคอยดูแลผู้สูงอายุขณะ อยู่ที่พัก

2.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่ ประสานงานเกี่ยวกับสถานที่ ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ เพื่อจัด กิจกรรม

3. กำหนดผังโครงสร้างองค์กร ตามหน้าที่ ประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงาน สนับสนุน ดังนี้

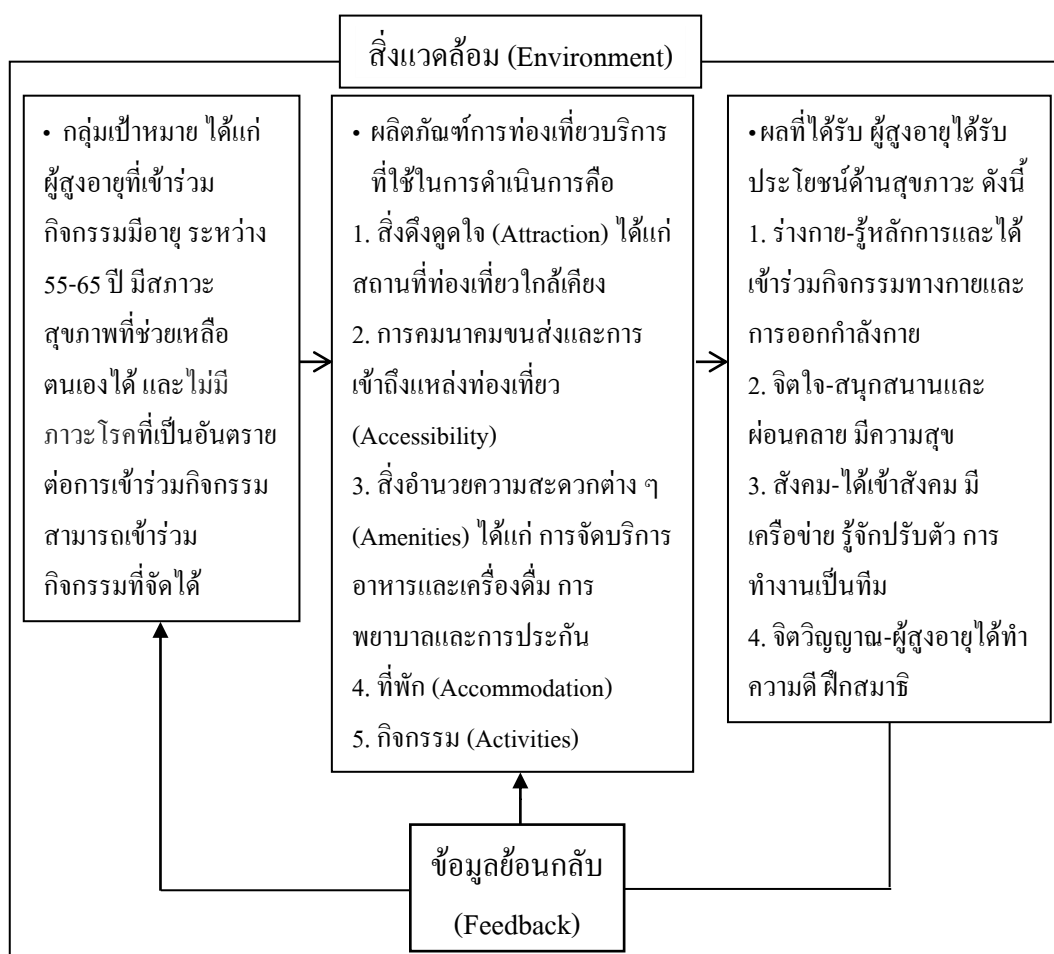

ภาพที่ 4-4 โครงสร้างองค์กรการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ

4. กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว อาสาสมัคร ตามจำนวนคนที่ได้วางแผนไว้

5. กำหนดการปฐมนิเทศ อบรม ประชุม สัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุ

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

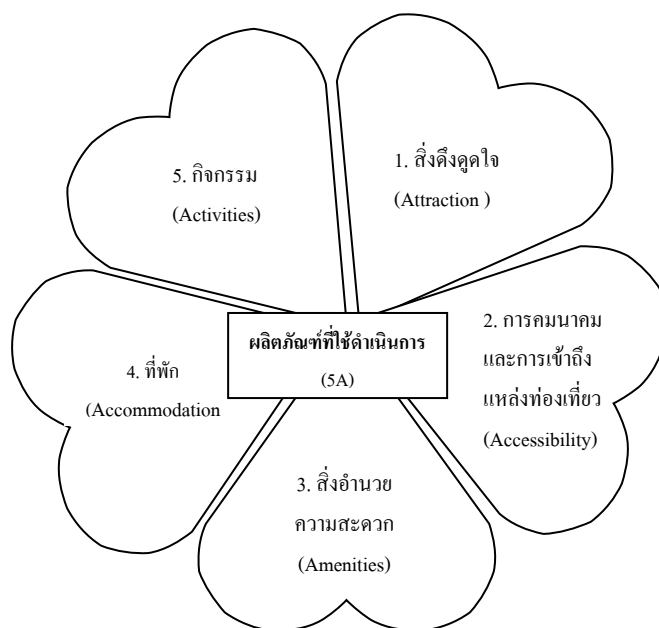

ภาพที่ 4-5 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการนำไปปฏิบัติ)

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55-65 ปี มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

กระบวนการ ได้แก่ ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย

ภาพที่ 4-6 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการนำไปปฏิบัติ: ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ)

1. **สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)** ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง มีหลักในการเลือก ดังนี้
  1. สถานที่ท่องเที่ยว คำนึงถึง หลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย สถานที่จอดรถไม่ไกล บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน และอาจเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียง
  2. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย
  3. คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุเป็นหลัก
  4. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว
  5. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

2. การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีหลักในการเลือก ดังนี้

1. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถ ความปลอดภัย ความสะอาดสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ

2. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับอุณหภูมิ ระดับเครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม

3. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่ และมีใบขับขี่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน

การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีการดำเนินการ ดังนี้

1. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนากร

2. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น รสไม่จัด ไม่หวาน ไม่เค็มจัด

3. จัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน มีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลา ทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม

2. จัดการความคุ้มครองด้านการประกัน

3. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลากิจกรรม

4. จัดการติดต่อ ประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน

5. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน

4. ที่พัก (Accommodation) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. เลือกที่พัก ที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ไม่มีทางลาดชัน ไม่ขึ้นบันได

2. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก

3. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

5. กิจกรรม (Activities) มีการดำเนินการ ดังนี้

หลักในการเลือกกิจกรรม ควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ การจัด โปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาถี่เกินไป ควรมีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย และจัดตามความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ กิจกรรมชมรมและการทำสมาธิ ใช้เป็นกิจกรรมทางเลือก เพื่อให้สามารถเลือกได้ตามความต้องการ

ผลที่ได้รับ: ผู้สูงอายุ ได้รับประโยชน์ด้านพื้นฐานสุขภาพที่สมบูรณ์ 4 ด้าน ดังนี้

1. ร่างกาย-ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย รู้หลักการและได้ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกาย

2. จิตใจ-ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุกสนานและผ่อนคลาย

3. สังคม-ได้เข้าสังคม มีเครือข่าย

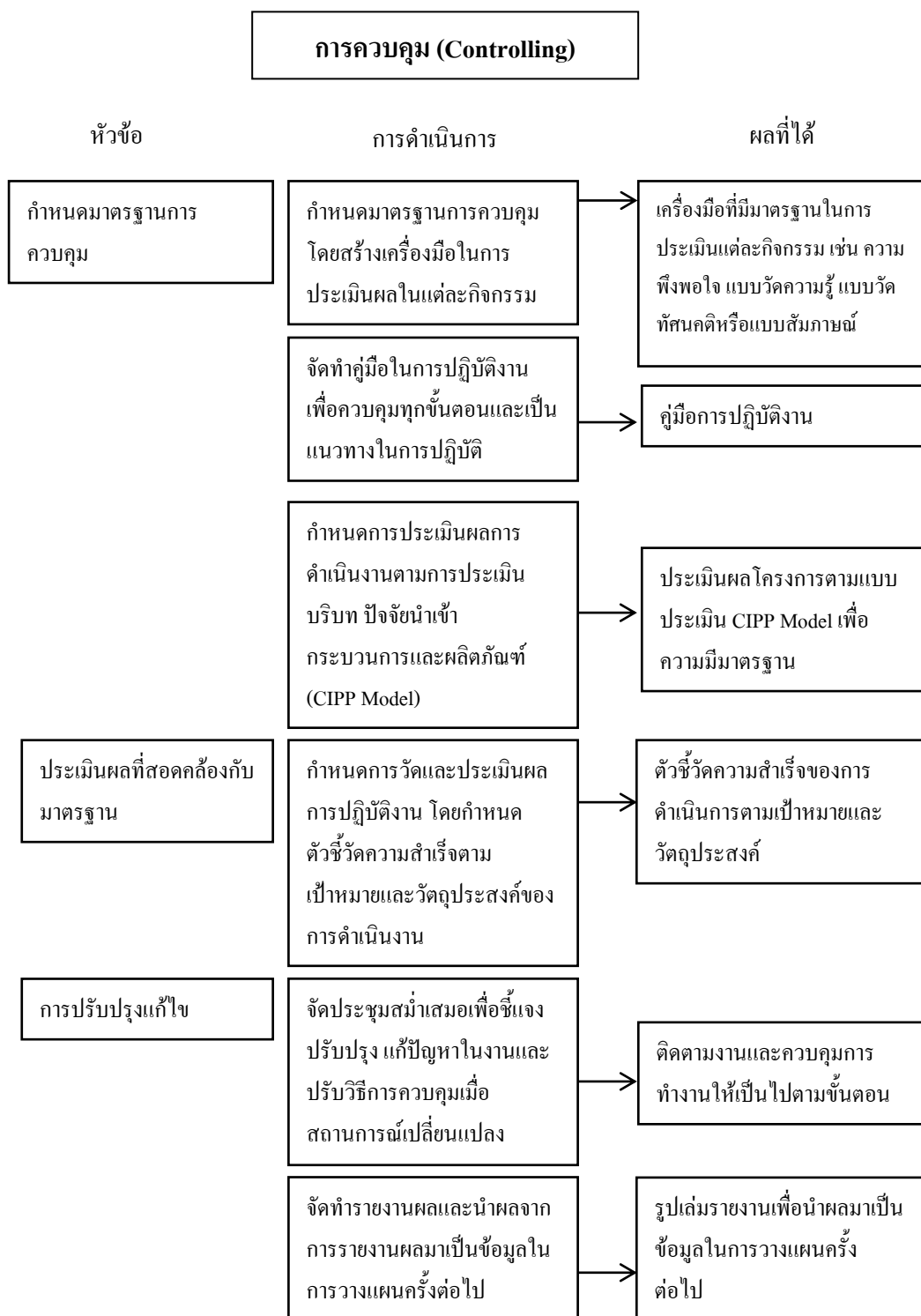
4. จิตวิญญาณ-ผู้สูงอายุได้ทำความดี ฝึกสมาธิ

ช่วงเวลาในการดำเนินการ

1. ระยะเวลาดำเนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ 2 วัน 1 คืน, 3 วัน 2 คืน และ 4 วัน 3 คืน

2. หลีกเลี้ยงฤดูฝน

ภาพที่ 4-7 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการควบคุม)

ด้านการควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการควบคุม

1.1 กำหนดมาตรฐานการควบคุม โดยสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม

1.2 จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมทุกขั้นตอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.3 กำหนดการประเมินผลการดำเนินการตามการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)

2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ

3. การปรับปรุงแก้ไข

3.1 มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

3.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินการและนำผลจากรายงานผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป

จากนั้นนำรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ไปตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

1. จากแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัยทั้งหมด 30 ฉบับ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย ดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
1. ด้านการวางแผน (Planning) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้			
1. กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน โดยเลือกจากหน่วยงานที่มีศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ กีฬา การท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการบริการวิชาการเป็นหลัก	4.33	0.75	มาก
2. กำหนดผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วยบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับงาน และบุคคลภายนอก โดยพิจารณาตามคุณสมบัติ	4.40	0.56	มาก
3. กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ โดยจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.63	0.71	มากที่สุด
4. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย	4.73	0.52	มากที่สุด
5. กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วางแผนกำหนดการ ระยะเวลา การดำเนินการ และนำความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมาใช้เพื่อออกแบบกิจกรรม	4.63	0.66	มากที่สุด
6. กำหนดกิจกรรมและรายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการ	4.70	0.46	มากที่สุด
7. กำหนดแผนด้านบุคลากร โดยวางแผนจำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัครและผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.46	0.68	มากที่สุด
8. กำหนดแผนด้านงบประมาณ โดยกำหนดแผนการจัดหา งบประมาณการดำเนินงาน แผนค่าใช้จ่าย แผนการจัดสรร งบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน	4.50	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
9. วางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้	4.40	0.96	มาก
10. กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยกำหนดแผนการเลือกใช้สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับบริบทของกิจกรรมและบริบทของผู้สูงอายุ	4.73	0.44	มากที่สุด
11. กำหนดแผนการจัดการและการตลาด โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ผู้เตรียมตัวเกษียณอายุ หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ ประชาชนทั่วไป และกำหนดแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย	4.53	0.81	มากที่สุด
12. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จของแผน	4.73	0.52	มากที่สุด
2. ด้านการจัดองค์การ (Organization) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้			
13. กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงานที่ต้องดำเนินงาน	4.63	0.85	มากที่สุด
14. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน	4.66	0.60	มากที่สุด
15. กำหนดแผนผังโครงสร้างองค์การตามหน้าที่	4.63	0.71	มากที่สุด
16. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.53	0.73	มากที่สุด
17. กำหนดการประชุมพิเศษ อบรมสัมมนาคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินการ	4.46	0.89	มาก
18. คณะกรรมการดำเนินงาน 3 ฝ่าย ประกอบด้วย			
18.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย งานบริหาร ธุรกิจและการเงิน งานการตลาด ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร	4.66	0.54	มากที่สุด
18.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ประกอบด้วย งานวิชาการ งานกิจกรรมออกกำลังกายและกีฬา และงานนำเที่ยวและบริการ	4.70	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
18.3 ฝ่ายสนับสนุน ประกอบด้วย งานอาหารและเครื่องดื่ม งานแพทย์และพยาบาล งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทางและความปลอดภัย และงานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.79	0.53	มากที่สุด
3. ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)			
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)			
19. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้			
19.1 มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป	3.93	1.14	ปานกลาง
19.2 มีภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้	4.60	0.85	มากที่สุด
19.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้และไม่มีภาวะโรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	4.80	0.48	มากที่สุด
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย			
3.2.1 ผลลัพธ์ของการท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย			
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทางท่องเที่ยว			
20. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดีและคนไม่พลุกพล่าน	4.60	0.56	มากที่สุด
21. คำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเป็นหลัก	4.90	0.40	มากที่สุด
22. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก หรือที่พัก ไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกลและไม่ใช้เวลาเดินทางมากเกินไป	4.66	0.60	มากที่สุด
23. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.83	0.46	มากที่สุด
24. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว เช่น การเดินแกว่งแขนเพื่อออกกำลังกาย ขณะเดินชมสถานที่ เป็นต้น	3.96	1.35	ปานกลาง

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)			
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ			
25. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถ ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ	4.80	0.48	มากที่สุด
26. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่	4.83	0.37	มากที่สุด
27. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมทั้งการปรับอุณหภูมิ และระดับการใช้เสียง	4.80	0.48	มากที่สุด
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)			
3.2.1.3.1 การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม			
28. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนาการ	4.60	0.67	มากที่สุด
29. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.83	0.46	มากที่สุด
30. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.53	0.73	มากที่สุด
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน			
31. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม	4.86	0.43	มากที่สุด
32. จัดการประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกันสุขภาพและประกันอุบัติเหตุ	4.80	0.61	มากที่สุด
33. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาการทำกิจกรรม	4.93	0.25	มากที่สุด
34. จัดการติดต่อ ประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน	4.73	0.58	มากที่สุด
35. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน	4.43	0.77	มาก

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
3.2.1.4 การจัดการที่พัก (Accommodation)			
36. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.90	0.30	มากที่สุด
37. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก	4.83	0.46	มากที่สุด
38. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน	4.80	0.48	มากที่สุด
3.2.1.5 กิจกรรม (Activities)			
3.2.1.5.1 หลักในการเลือกกิจกรรม			
39. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมทั้งพฤติกรรมและข้อจำกัดของ ผู้สูงอายุ	4.90	0.30	มากที่สุด
40. การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่เกินไป ควรมี เวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย	4.76	0.56	มากที่สุด
3.2.1.5.2 กิจกรรม ประกอบด้วย			
41. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	4.83	0.37	มากที่สุด
42. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย	4.90	0.30	มากที่สุด
43. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว	4.80	0.55	มากที่สุด
44. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ	4.96	0.18	มากที่สุด
45. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพเบื้องต้น	4.83	0.37	มากที่สุด
46. กิจกรรมธรรมชาติและการฝึกทำสมาธิ	4.66	0.71	มากที่สุด
47. ผลที่ได้รับหลังจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ			
47.1 มีสุขภาวะด้านร่างกายที่ดี เช่น รู้หลักการและได้ฝึก ปฏิบัติการออกกำลังกาย เป็นต้น	4.80	0.48	มากที่สุด
47.2 มีสุขภาวะด้านจิตใจที่ดี เช่น สนุกสนาน ใจดีผ่อนคลาย เป็น ต้น	4.90	0.30	มากที่สุด
47.3 มีสุขภาวะด้านสังคมที่ดี เช่น ได้เข้าสังคม เป็นต้น	4.76	0.56	มากที่สุด

ตารางที่ 4-4 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	M	SD	ระดับ
47.4 มีสุขภาวะด้านจิตวิญญาณที่ดี เช่น ได้ทำกิจกรรมความดี การทำสมาธิ เป็นต้น	4.80	0.40	มากที่สุด
4. การควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้			
48. กำหนดมาตรฐานการควบคุมโดยสร้างเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม	4.80	0.40	มากที่สุด
49. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมทุกขั้นตอนและเป็นแนวทางในการปฏิบัติ	4.86	0.34	มากที่สุด
50. กำหนดการประเมินโครงการตามการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)	4.80	0.48	มากที่สุด
51. กำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกรดำเนินงาน	4.83	0.37	มากที่สุด
52. จัดประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน และปรับวิธีการควบคุมเพื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป	4.73	0.44	มากที่สุด
53. จัดทำรายงานผลและนำผลจากการรายงานผลมาเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป	4.86	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4-4 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อความ มีค่ามากกว่า 3.5 ทุกข้อ และอยู่ในระดับมากขึ้นไป แสดงว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมธรรมะและการฝึกสมาธิ ควรใช้เป็นกิจกรรมทางเลือกเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกได้
2. การรับสมัคร ควรสอบถามถึง ข้อห้ามหรืออาหารที่ควรระวังของผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเกาต์ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน เป็นต้น

3. ควรกำหนดผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายที่อายุ 55 ปีขึ้นไป โดยพิจารณาการเข้าร่วมจากสภาวะสุขภาพ
4. การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวควรเพิ่มการพิจารณาเลือกจุดเด่นของแต่ละสถานที่ มหาวิทยาลัย ชุมชน
5. ควรพิจารณาถึง การหารายได้ การจัดหาแหล่งทุน ลูกค้า และการสร้างเครือข่ายกับชุมชน
6. ควรสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชนสัมพันธ์เพื่อนำมากำหนดกิจกรรม
7. การกำหนดสัดส่วนผู้นำกิจกรรมและผู้ดูแล ต่อผู้เข้าร่วมอย่างเหมาะสม
8. กำหนดแผนงานด้านงบประมาณ และตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน
9. การกำหนดโครงสร้างองค์กร ขึ้นอยู่กับระเบียบข้อบังคับของแต่ละมหาวิทยาลัย

2. จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุม คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มและนำเสนอบรรยายอย่างละเอียด เรื่องความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการศึกษาวิจัย และผลสรุปรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่สร้างขึ้นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน ในแต่ละด้านของการบริหารจัดการจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการนำไปปฏิบัติและด้านการควบคุม โดยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบในแต่ละด้าน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยด้วยการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติทุกประเด็น โดยมีข้อเสนอแนะรายละเอียด ดังนี้

ด้านการวางแผน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการต้องกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ

1.1 บริการวิชาการสู่ชุมชน: ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนรายรอบมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้เข้าร่วมได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชาวบ้านที่ไม่มีรายได้หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (Low end consumer) โดยผู้เข้ารับบริการไม่เสียค่าใช้จ่าย

1.2 บริการวิชาการแบบประชารัฐ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าลงทะเบียนบางส่วน เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในส่วนของการรับบริการได้แก่ ค่าตรวจสอบสุขภาพ ค่าที่พัก ค่าอาหารและค่าเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว อีกส่วนหนึ่งมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่องค์กรบริการส่วนตำบล กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น ให้การสนับสนุน

1.3 บริการวิชาการแบบวิสาหกิจ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าบริการ เพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด และเพื่อแสวงหารายได้และผลกำไรให้แก่มหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มผู้ที่มีฐานะดี (Hi end consumer)

2. รูปแบบการจัด

2.1 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบไม่หารายได้ โดยขอใช้งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของมหาวิทยาลัย

2.2 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบหารายได้ โดยเก็บค่าบริการจากผู้เข้าร่วมโครงการ

2.3 การจัดโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

2.4 การจัดโดยการให้บริการวิชาการแบบการจัดงานให้กับหน่วยงานที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดดำเนินการให้

3. การวางแผนกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้หรือมีฐานะ (Hi end) และผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (Low end) การวางแผนการจัดกิจกรรมจะแตกต่างกัน

4. เสนอแนะเขียนกระบวนการวางแผนแบบ แผนภาพทางความคิด (Mind mapping)

การจัดองค์การ (Organizing) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หากต้องการให้รูปแบบนี้มีความยั่งยืนและสามารถพัฒนาเป็นงานหารายได้ควรเพิ่มเติมฝ่ายพัฒนาธุรกิจ การตลาดและชุมชนสัมพันธ์ ที่มีหน้าที่สำรวจตลาด ศึกษาความต้องการของผู้เข้ารับบริการ หน่วยงาน พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างสรรค์บริการ จัดหาทุนสนับสนุน การดำเนินงาน งานประชาสัมพันธ์ รับสมัคร สร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชน หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการ ได้แก่ บริษัททัวร์ เอเจนซี่ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการสถานที่ท่องเที่ยว พื้นที่บริการ หน่วยงานที่มีบุคลากรสูงอายุ

2. รวมงานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความปลอดภัย และ งานสถานที่ ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นงานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่ จัดเตรียมสถานที่ จัดกิจกรรม ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับสถานที่ ติดต่อและประสานงานด้านยานพาหนะ พนักงาน ยานพาหนะ จอที่พัก จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น รวมทั้งจัดอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก

3. เปลี่ยนงานอาหารและเครื่องดื่มเป็นงานโภชนาการเพื่อรองรับงานด้านวิชาการใน อนาคต

4. เพิ่มเติมงานวิจัยและประเมินผล เพื่อรองรับงานวิจัย การประเมินผล การประเมิน คุณภาพการบริการ และงานควบคุมมาตรฐาน

5. เพิ่มเติมคณะกรรมการอำนวยความสะดวก

6. โครงสร้างการบริหารงานจะแตกต่างกันในแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

การนำไปปฏิบัติ (Implementing) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป มีสถานะสุขภาพที่ช่วยเหลือ ตนเองได้และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

2. ผลที่ได้รับ คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ประโยชน์ด้านสุขภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ และเสนอแนะให้เพิ่มเติมด้านความรู้

3. สถานที่ท่องเที่ยว หลักการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ควรเพิ่มหลักการพิจารณาเรื่อง ชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่เต็มใจให้การต้อนรับ แขกผู้มาเยือน ซึ่งหลักการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องได้รับประโยชน์ทั้งผู้ต้อนรับและผู้มาเยือน

4. หลักการเลือกกิจกรรมเพิ่มเติม การเลือกกิจกรรมต้องเหมาะสมกับข้อมูลพื้นฐาน เช่น วัย ภูมิหลัง และความต้องการของผู้รับบริการ และความเป็นโรค ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการ ออกกำลังกายที่แตกต่างกัน เช่น โรคเกาต์ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งหลักสำคัญในการจัด กิจกรรม คือ การตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

5. กิจกรรมควรเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ แก่สมาชิกที่อบรม และชุมชนที่เข้าไปท่องเที่ยว โดยทำเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กรณี ท่องเที่ยวในชุมชน) ขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของสมาชิก

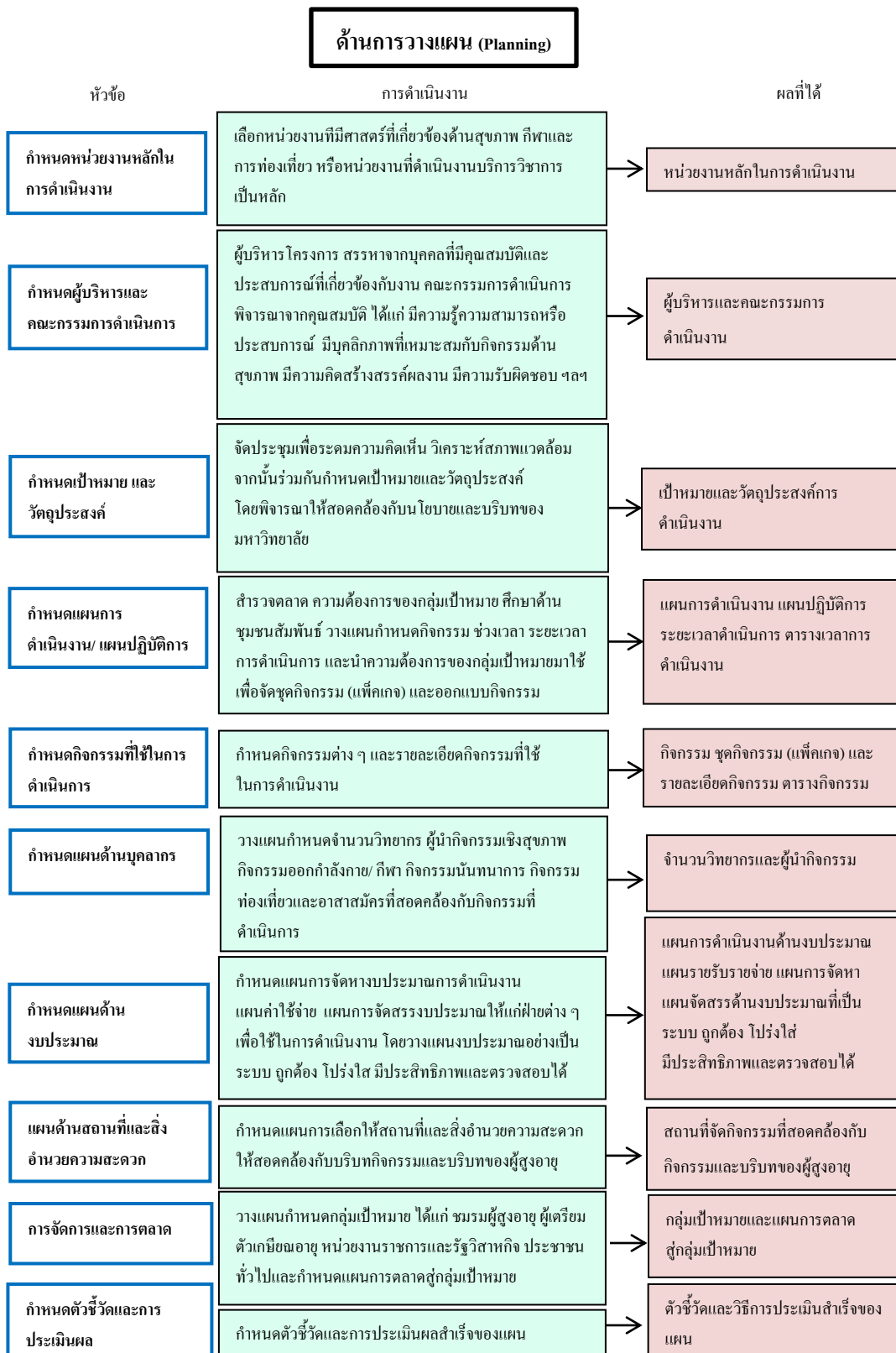
6. กิจกรรมที่จัดบริการ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวของ แต่ละมหาวิทยาลัย

การควบคุม (Controlling) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เพิ่มมาตรฐานการควบคุมเรื่อง มาตรฐานการบริการ การควบคุมความเสี่ยง เช่น มีใบสมัครลงนามยอมรับความเสี่ยง มีการตรวจสอบภาพหรือมีใบรับรองแพทย์ก่อนเข้ารับบริการ
- จากข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

ภาพที่ 4-8 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ภาพที่ 4-9 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย
ด้านการวางแผนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

การวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการ จากหน่วยงานที่มีศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพ กีฬาและการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่ดำเนินงานบริการวิชาการ เป็นหลัก
2. กำหนดให้มีการสรรหาผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการดำเนินการ
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการดำเนินการ ดังนี้
  - 3.1 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาความเป็นไปได้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยและการจัดดำเนินการ
  - 3.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการต้องกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ
    - 3.2.1 บริการวิชาการสู่ชุมชน: ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนรายรอบมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้เข้าร่วม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชาวบ้านที่ไม่มีรายได้หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (Low end consumer) โดยผู้เข้ารับบริการ ไม่เสียค่าใช้จ่าย
    - 3.2.2 บริการวิชาการแบบประชารัฐ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าลงทะเบียนบางส่วน เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในส่วนของการรับบริการ ได้แก่ ค่าตรวจสุขภาพ ค่าที่พัก ค่าอาหารและค่าเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว อีกส่วนหนึ่งมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น ให้การสนับสนุน
    - 3.2.3 บริการวิชาการแบบวิสาหกิจ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าบริการ เพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด และเพื่อแสวงหารายได้และผลกำไรให้แก่มหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มผู้ที่มีฐานะดี (Hi end consumer)
4. กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้
  - 4.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
  - 4.2 วางแผนกำหนดการ ระยะเวลาดำเนินการ ช่วงเวลา กำหนดวันจัดกิจกรรม ตารางเวลาการดำเนินงาน กำหนดการกิจกรรม
  - 4.3 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ
    - 4.3.1 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมแบบไม่หารายได้ โดยขอใช้งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของมหาวิทยาลัย
    - 4.3.2 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบหารายได้ โดยเก็บค่าบริการจากผู้เข้าร่วมโครงการ

4.3.3 การจัดโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

4.3.4 การจัดโดยการให้บริการวิชาการแบบการรับจัดงานให้กับหน่วยงานที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดดำเนินการให้

5. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยจัดชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

6. กำหนดแผนด้านบุคลากร โดยพิจารณาจากกิจกรรม และดำเนินการวางแผนกำลังคน

7. กำหนดแผนด้านงบประมาณ ควรดำเนินการ ดังนี้

7.1 กำหนดแผนการจัดหางบประมาณ ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย งบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอกมหาวิทยาลัย

7.2 กำหนดแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ

7.3 กำหนดแผนค่าใช้จ่ายและแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม

7.4 วางแผนงบประมาณและการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพื่อวางแผนเก็บ

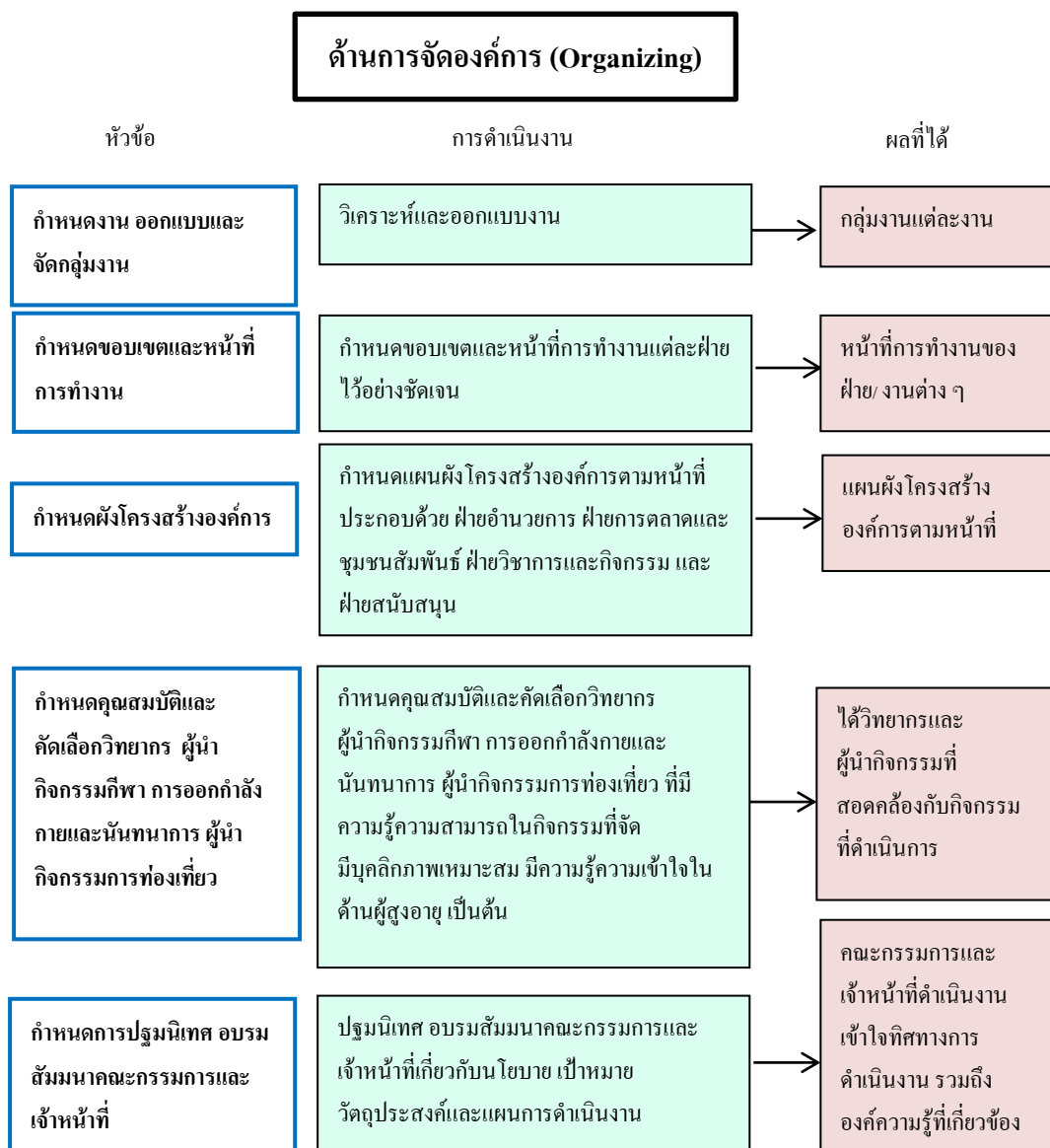
ค่าลงทะเบียน อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบและเป็นไปตามระเบียบด้านการเงินของมหาวิทยาลัย

8. กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

9. กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย

10. กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน

ภาพที่ 4-10 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการจัดองค์การ) ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ
  2. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วนงาน ประกอบด้วย
    - 2.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย
      - 2.1.1 งานบริหาร ชุรการและการเงิน

2.1.1.1 บริหาร มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน จัดหาคณะกรรมการ
การควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

2.1.1.2 ชูรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน
บันทึกรายงานการประชุม รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร จดหมาย แฟ้ม ประวัตินักค้า ประสานงาน
ด้านการประกันความเสี่ยง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

2.1.1.3 การเงิน มีหน้าที่ เก็บค่าบริการ เบิกจ่ายการเงินและงบประมาณ บันทึก
เกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและงบประมาณ การศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุน รวมทั้ง
รับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด

2.2 ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์

2.2.1 งานการตลาด มีหน้าที่ สํารวจตลาด ศึกษา เผยแพร่และพัฒนาผลิตภัณฑ์
บริการ พิจารณาราคาต้นทุนร่วมกับงานการเงิน พิจารณาสถานที่จัดจำหน่ายหรือเสนอผลิตภัณฑ์
ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาดโดยติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอ
ผลิตภัณฑ์บริการ การวางแผนการส่งเสริมการขาย รับสมัครผู้เข้าร่วม

2.2.2 งานชุมชนสัมพันธ์ งานสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชน หน่วยงานทั้งรัฐ
และเอกชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการ ได้แก่ บริษัททัวร์ เอเจนซี่ องค์กรบริหารส่วน
ตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการสถานที่ท่องเที่ยว พื้นที่บริการ
หน่วยงานที่มีบุคลากรสูงอายุ

2.3 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม

2.3.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ กำหนดหัวข้อ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ โสต
ติดต่อจัดหาวิทยากรบรรยายและประสานงานวิทยากร

2.3.2 งานกิจกรรมสุขภาพและการออกกำลังกาย มีหน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับ
กิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น กิจกรรม
กลุ่มสัมพันธ์ ติดต่อการจัดหาวิทยากรบรรยายเชิงปฏิบัติการ ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหา
อุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม และอำนวยความสะดวกแก่ วิทยากร ผู้นำกิจกรรม

2.3.3 งานกิจกรรมนำเที่ยว มีหน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำ
แผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยวและประสานงาน รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง
พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและอาสาสมัคร เดินทางไปพร้อมกับผู้รับบริการ

2.3.4 งานวิจัยและประเมินผล มีหน้าที่ บูรณาการงานวิจัย ออกแบบงานวิจัย
การตลาดร่วมกับงานการตลาด การประเมินผลการดำเนินงาน การพัฒนาเครื่องมือการประเมิน
กิจกรรม งานควบคุมคุณภาพการบริการ

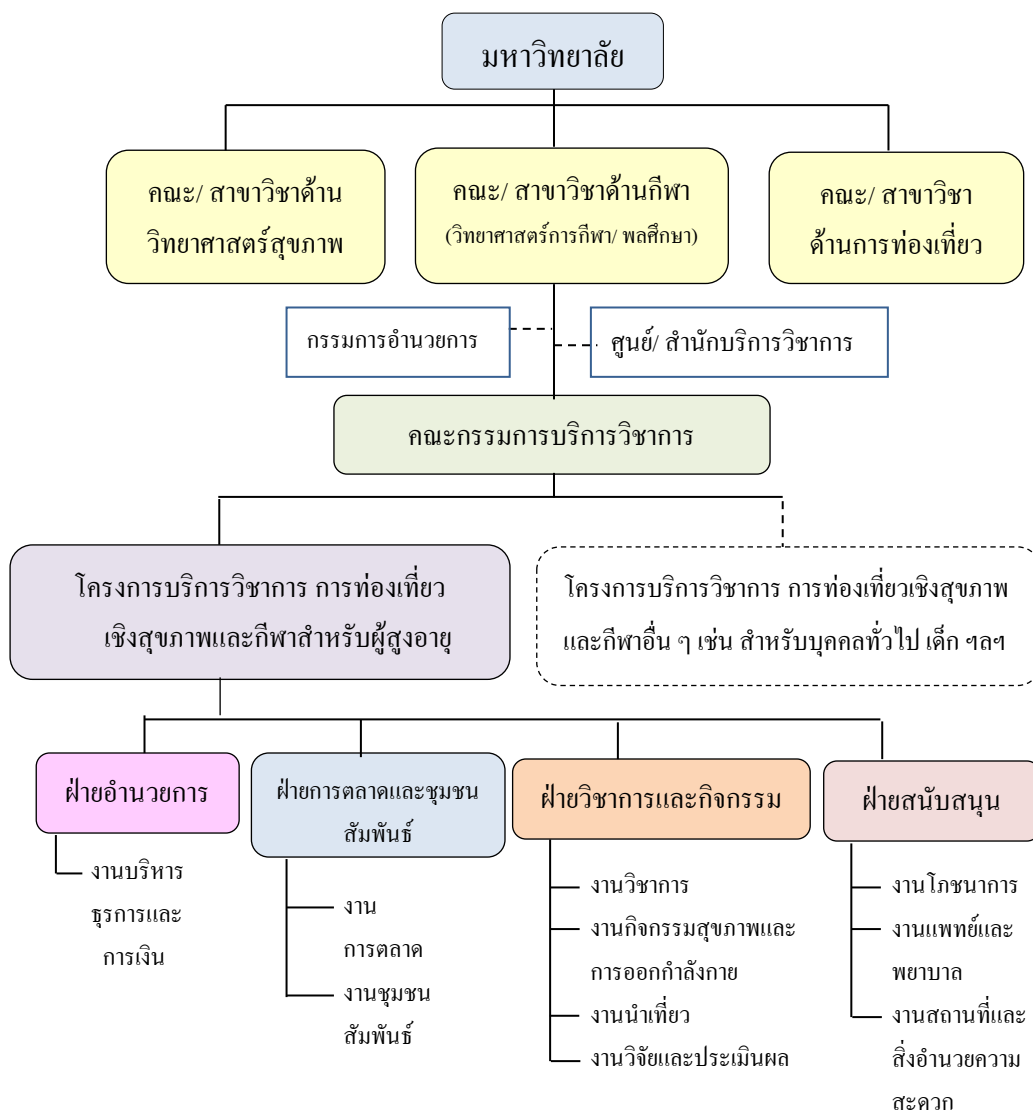
2.4 ฝ่ายสนับสนุน

2.4.1 งานโภชนาการ มีหน้าที่จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ติดต่อประสานกับ โภชนากรและร้านค้า ดูแลความเรียบร้อยเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด

2.4.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ ดูแลและรักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือ ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งประสานงานกับรถพยาบาลและโรงพยาบาลเพื่อเตรียมการเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน

2.4.3 งานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่จัด กิจกรรม ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับสถานที่จัดงาน ติดต่อและประสานงานด้านยานพาหนะ พนักงานยานพาหนะ ดูแลรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับยานพาหนะ จอที่ปัก จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น รวมทั้งจัดอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก

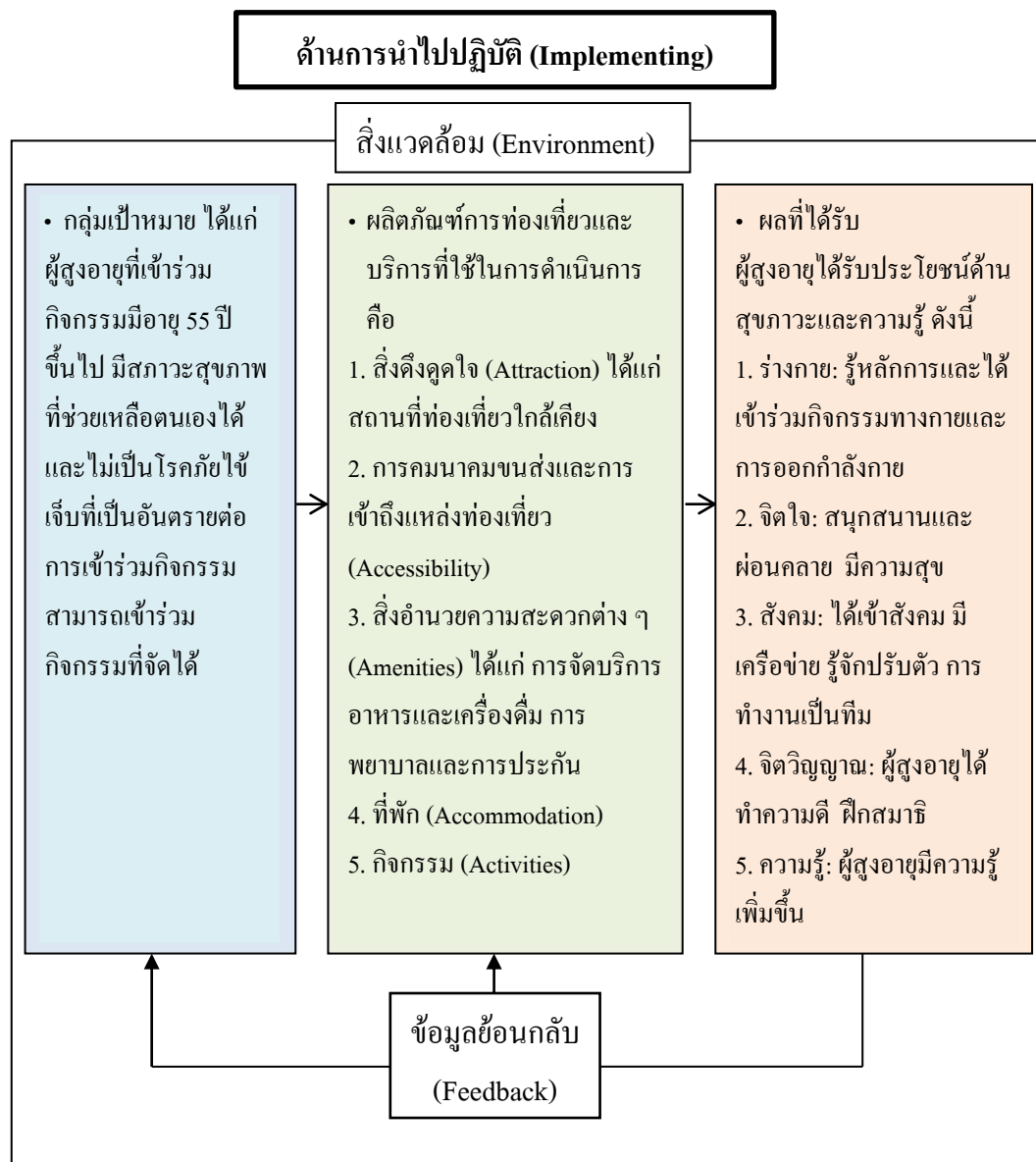
3. กำหนดผังโครงสร้างองค์กร ตามหน้าที่ ซึ่งการกำหนดจะแตกต่างตามระเบียบและนโยบายของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ซึ่งการจัดโครงสร้างประกอบด้วย หน่วยงานหลักและ หน่วยงานสนับสนุน ดังนี้

ภาพที่ 4-11 โครงสร้างองค์การการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

4. กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว อาสาสมัคร ตามจำนวนที่ได้วางแผนไว้

5. กำหนดการปฐมนิเทศ อบรม ประชุม สัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุ

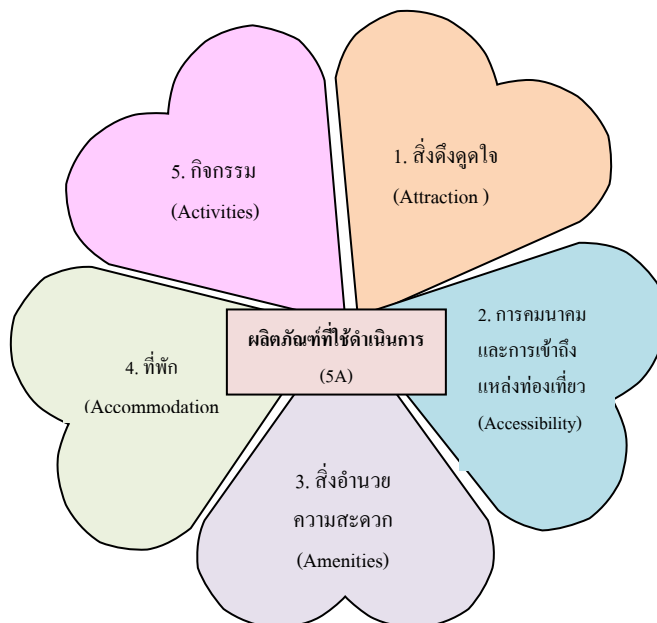
ภาพที่ 4-12 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการนำไปปฏิบัติ) ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดบริการและได้สภาวะที่ดี 4 ด้านและความรู้ โดยมีข้อมูลย้อนกลับ คือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อกระบวนการ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่เป็นโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

กระบวนการ ได้แก่ ผลักดันให้การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย

ภาพ 4-13 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการนำไปปฏิบัติ: ผลักดันให้การท่องเที่ยวและบริการ) ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

1. **สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)** ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง มีหลักในการเลือก ดังนี้
  1. สถานที่ท่องเที่ยว คำนึงถึง หลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย (สถานที่จอดรถไม่ไกล) บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน
  2. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย
  3. คำนึงถึงความเหมาะสมกับพฤติกรรมและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุเป็นหลัก
  4. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบูรณาการ ได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว
  5. เลือกสถานที่ท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ
  6. พิจารณาตามจุดเด่นของสถานที่รายรอบชุมชนของแต่ละมหาวิทยาลัย
2. **การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)** มีหลักในการเลือก

ดังนี้

1. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถและสมรรถนะของรถต้องมีความพร้อม มีความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ

2. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับอุณหภูมิ ระดับเครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม

3. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่ และมีใบขับขี่ตามกฎหมาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน

การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มอาหารและเครื่องดื่ม มีการดำเนินการ ดังนี้

1. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนากร

2. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

3. จัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน มีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม

2. จัดการความคุ้มครองด้านการประกันกลุ่ม ได้แก่ ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ

3. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาการทำกิจกรรม

4. จัดการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน

5. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน

4. ที่พัก (Accommodation) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. เลือกที่พัก ที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ไม่มีทางลาดชัน ไม่ขึ้นบันได

2. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก

3. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

5. กิจกรรม (Activities) มีการดำเนินการดังนี้

หลักในการเลือกกิจกรรม ควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่เกินไป ควรมีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย และจัดตามความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรมควรเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ แก่สมาชิกที่อบรม และ ชุมชนที่เข้าไปท่องเที่ยว โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กรณีท่องเที่ยวในชุมชน) ขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของสมาชิก

กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ และกิจกรรมชมรมและ การทำสมาธิที่ควรจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก

ผลที่ได้รับ ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ด้านพื้นฐานสุขภาพที่สมบูรณ์ 4 ด้าน และความรู้ ดังนี้

1. ร่างกาย: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย ส่งผลให้ร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

2. จิตใจ: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุกสนานและผ่อนคลาย มีความสุข ส่งผลให้จิตใจที่มีความสุข รื่นเริง มีความเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญาและลด ความเห็นแก่ตัว

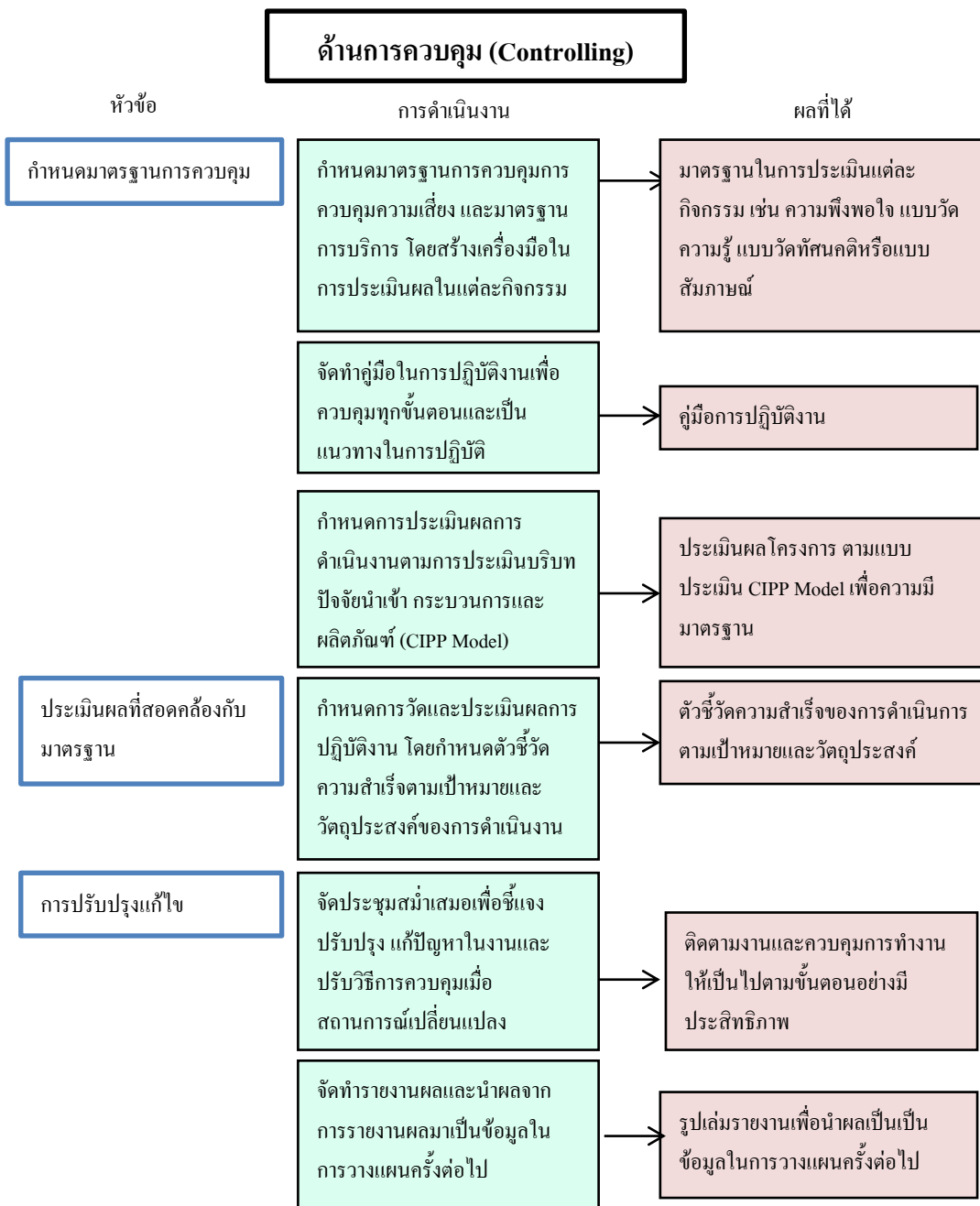
3. สังคม: ได้เข้าสังคม มีเครือข่าย รู้จักปรับตัว การทำงานเป็นทีม ส่งผลให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยดี ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง

4. จิตวิญญาณ: ผู้สูงอายุได้ทำความดี ฝึกสมาธิ ส่งผลให้มีสุขภาพทางจิตวิญญาณที่ดีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดีหรือ จิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าอันสูงส่ง เช่น การเสียสละ การเข้าถึง พระรัตนตรัย เป็นต้น

5. ความรู้: ผู้สูงอายุได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ช่วงเวลาในการดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ 1 วัน (ไปเช้าเย็นกลับ) 2 วัน 1 คืน, 3 วัน 2 คืน และ 4 วัน 3 คืน และหลีกเลี่ยงฤดูฝน

ภาพที่ 4-14 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการควบคุม) ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

การควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการควบคุม

1.1 กำหนดมาตรฐานการควบคุม การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ โดยสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม เช่น แบบวัดความรู้ก่อนและหลัง การวัดความพึงพอใจ หรือคุณภาพการบริการ แบบสัมภาษณ์

1.2 จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมทุกขั้นตอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.3 กำหนดการประเมินผลการดำเนินการ การประเมินคุณภาพในการบริการ และการประเมินผลเพื่อปรับแก้ให้การดำเนินการเป็นที่พึงพอใจและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และมีระบบตรวจสอบติดตามอย่างเข้มงวดด้านการแพทย์และการพยาบาล

2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ เช่น ผู้เข้าร่วมร้อยละ 80 ความพึงพอใจในบริการร้อยละ 80 หรือผู้เข้ารับบริการมีความรู้เพิ่มขึ้น หรือผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

3. การปรับปรุงแก้ไข

3.1 มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ไขปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

3.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินการและนำผลจากรายงานผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผล

การวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยร่วมกับกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย กระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 10 องค์ประกอบ 2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จำนวน 5 องค์ประกอบ 3. ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จำนวน 3 องค์ประกอบ 4. ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 3 องค์ประกอบ โดยสรุปรูปแบบ ดังนี้

การวางแผน (Planning) จำนวน 10 องค์ประกอบ มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการจากหน่วยงาน สาขาวิชาหรือคณะที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดให้มีการสรรหาผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการดำเนินการ
3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาความเป็นไปได้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยและการจัดดำเนินการ

3.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการต้องกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ

3.2.1 บริการวิชาการสู่ชุมชน: ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนรายรอบมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้เข้าร่วมได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชาวบ้านที่ไม่มีรายได้หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (Low end consumer) โดยผู้เข้ารับบริการไม่เสียค่าใช้จ่าย

3.2.2 บริการวิชาการแบบประชารัฐ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าลงทะเบียนบางส่วน เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในส่วนของการรับบริการ ได้แก่ ค่าตรวจสุขภาพ

ค่าที่พัก ค่าอาหารและค่าเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว อีกส่วนหนึ่งมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริการส่วนตำบล กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น ให้การสนับสนุน

3.2.3 บริการวิชาการแบบวิสาหกิจ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าบริการ เพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด และเพื่อแสวงหารายได้และผลกำไรให้แก่มหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มผู้ที่มีฐานะดี (Hi end consumer)

4. กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4.2 วางแผนกำหนดกิจกรรม ระยะเวลาดำเนินการ ช่วงเวลา กำหนดวันจัดกิจกรรม ตารางเวลาการดำเนินงาน กำหนดการกิจกรรม โดยนำความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมาใช้เพื่อ จัดชุดกิจกรรมและออกแบบกิจกรรม

4.3 การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ

4.3.1 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบไม่หารายได้ โดยขอใช้งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของมหาวิทยาลัย

4.3.2 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบหารายได้ โดยเก็บค่าบริการจากผู้เข้าร่วมโครงการ

4.3.3 การจัดโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

4.3.4 การจัดโดยการให้บริการวิชาการแบบการรับจัดงานให้กับหน่วยงานที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดดำเนินการให้

5. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยจัดชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

6. กำหนดแผนด้านบุคลากรโดยพิจารณาจากกิจกรรม และดำเนินการวางแผนกำลังคน

7. กำหนดแผนด้านงบประมาณ มีการดำเนินการ ดังนี้

7.1 กำหนดแผนการจัดหางบประมาณ

7.2 กำหนดแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ

7.3 กำหนดแผนค่าใช้จ่าย และแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม

7.4 วางแผนงบประมาณและการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพื่อวางแผน

เก็บค่าลงทะเบียน อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และเป็นไปตามระเบียบด้านการเงินของมหาวิทยาลัย

8. กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

9. กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย

10. กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จำนวน 5 องค์ประกอบ ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ งานด้านการบริหาร ธุรการ และการเงิน งานตลาด งานชุมชนสัมพันธ์ งานวิชาการ งานกิจกรรมสุขภาพและการออกกำลังกาย งานกิจกรรมนำเที่ยว งานวิจัยและประเมินผล งานโภชนาการ งานแพทย์และพยาบาล งานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจัดกลุ่มงานออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม และฝ่ายสนับสนุน

2. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วนงาน

3. กำหนดผังโครงสร้างองค์การ ตามหน้าที่ ซึ่งการกำหนดจะแตกต่างกันตามระเบียบและนโยบายของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

4. กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว อาสาสมัคร ตามจำนวนคนที่ได้วางแผนไว้

5. กำหนดการปฐมนิเทศ อบรม ประชุม สัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จำนวน 3 องค์ประกอบ ดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป มีสถานะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้

2. กระบวนการ ได้แก่ ผลลัพธ์บริการประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities)

2.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง มีหลักในการเลือก ดังนี้ สถานที่ท่องเที่ยวคำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย (สถานที่จอดรถไม่ไกล) บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุเป็นหลัก เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว และคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยพิจารณาตามจุดเด่นของสถานที่รายรอบชุมชนของแต่ละมหาวิทยาลัย

2.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีหลักในการเลือก ดังนี้ การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สมรรถนะของรถต้องมีความพร้อมใช้งาน ยึดหลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับอุณหภูมิ ระดับเครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม พนักงานขับรถพิจารณาจากมารยาทและพฤติกรรม รวมถึงความชำนาญในพื้นที่ และมีใบขับขี่ตามกฎหมาย

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีการดำเนินการดังนี้ อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนากร จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หลีกเลี้ยงอาหารรสจัด ไม่จัดอาหารที่มีโซเดียมสูง หลีกเลี้ยงแกงกะทิและอาหารทอดที่ใช้น้ำมันมาก ต้องเป็นอาหารที่เคี้ยวง่าย ย่อยง่ายและหั่นพอดีคำ และจัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนการบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน มีการดำเนินการดังนี้ จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม จัดการความคุ้มครองด้านการประกันกลุ่ม ได้แก่ ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม จัดการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน และจัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน

2.4 ที่พัก (Accommodation) มีการดำเนินการดังนี้ เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับสภาพร่างกายและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ และเลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก

2.5 กิจกรรม (Activities) มีการดำเนินการดังนี้ หลักในการเลือกกิจกรรม ควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ การจัด โปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาดึกเกินไป ควรเป็นเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย และจัดตามความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญแก่สมาชิกที่อบรมและชุมชนที่เข้าไปท่องเที่ยว โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กรณีท่องเที่ยวในชุมชน) ขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของสมาชิก กิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ และกิจกรรมธรรมะและการทำสมาธิที่ควรจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก

3. ผลที่ได้รับ คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์ด้านพื้นฐานสุขภาพที่สมบูรณ์ 4 ด้าน และความรู้ ดังนี้

3.1 ร่างกาย: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย ส่งผลให้ร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

3.2 จิตใจ: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุกสนานและผ่อนคลาย มีความสุข ส่งผลให้จิตใจที่มีความสุข รื่นเริง มีความเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญาและลดความเห็นแก่ตัว

3.3 สังคม: ได้เข้าสังคม มีเครือข่าย รู้จักปรับตัว การทำงานเป็นทีม ส่งผลให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง

3.4 จิตวิญญาณ: ผู้สูงอายุได้ทำความดี ฝึกสมาธิ ส่งผลให้มีสุขภาพทางจิตวิญญาณที่ดีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดี หรือจิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าอันสูงส่ง เช่น การเสียดสละ การเข้าถึงพระรัตนตรัย เป็นต้น

3.5 ความรู้: ผู้สูงอายุได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 3 องค์ประกอบ มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการควบคุม

1.1 กำหนดมาตรฐานการควบคุม การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ โดยสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม

1.2 จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมทุกขั้นตอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.3 กำหนดการประเมินผลการดำเนินการ การประเมินคุณภาพในการบริการ และการประเมินผลเพื่อปรับแก้ให้การดำเนินการเป็นที่พึงพอใจและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และมีระบบตรวจสอบติดตามอย่างเข้มงวดด้านการแพทย์และการพยาบาล

2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ

3. การปรับปรุงแก้ไข

3.1 มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

3.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินการและนำผลจากรายงานผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป

ซึ่งรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ สามารถสรุป ดังภาพที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ดังนี้

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม อยู่ในระดับมากกว่า 3.5 ทุกข้อ คือ อยู่ในระดับมากขึ้นไป แสดงว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารจัดการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน การจัดการองค์การ การนำไปปฏิบัติและการควบคุม สอดคล้องกับกระบวนการบริหารจัดการของ Burrow and Kleindl (2013, p. 30) ที่กล่าวว่า หน้าที่ของการบริหารจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม

การวางแผน (Planning)

รูปแบบการดำเนินการเป็นแบบคณะกรรมการ โดยมีหน่วยงานหนึ่งเป็นหลักในการดำเนินการสอดคล้องกับจินตพัช ปทุมพร (2558, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2558) ที่กล่าวว่า “เวลาทำมันต้องเป็นการบูรณาการอยู่แล้ว แต่ว่าต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ต้องมีเจ้าภาพ มิเช่นนั้นงานจะไม่เดินหรือเดินช้า และคนที่รับผิดชอบหลักต้องเข้าใจกระบวนการทั้งหมด” และสอดคล้องกับสมคิด บางโม (2558, หน้า 86) ที่กล่าวว่า การเตรียมการวางแผน ก่อนอื่นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบ การดำเนินงานจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบหลักก่อนเพื่อให้ผู้ร่วมดำเนินงานทราบว่าใครเป็นศูนย์กลางในการทำงาน โดยคณะกรรมการดำเนินงานพิจารณาเลือกจากบุคคลภายในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและสนใจดำเนินการ และเลือกจากบุคลากรภายนอกตามความเหมาะสมเพื่อเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

การกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ต้องกำหนดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ โรบินส์ เอส. พี. และคูสเตอร์

เอ็ม. (2550, หน้า 86) และ Kinicki and William (2011, p. 147) ที่กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพันธกิจ โดยต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ สามารถวัดได้ โดยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบ

การกำหนดแผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการและกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน โดยมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พิจารณาเลือกกิจกรรม ชุดกิจกรรม กำหนดวัน จัดกิจกรรม จัดตารางเวลา โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ Page (2009, p. 100) ที่กล่าวว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อการจัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ และสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2555, หน้า 61) ที่กล่าวว่า การจัดการนำเที่ยวจะต้องทำการวิเคราะห์ถึงความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ตลาด การท่องเที่ยว ในการศึกษาความต้องการจะทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและเหมาะสมกับความต้องการของตลาด โดยจัดทำรายการนำเที่ยวที่น่าสนใจ สนุกสนานและมีกิจกรรมพิเศษ

การกำหนดแผนด้านบุคลากร โดยวางแผนให้เหมาะสมและเพียงพอกับกิจกรรมที่จัดบริการ ได้แก่ จำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัครต่าง ๆ ตามที่ Sharpley and Pender (2005, p. 87) กล่าวว่า การจัดการเกี่ยวกับพนักงาน เป็นหน้าที่ที่สำคัญที่จะกำหนดว่าองค์การ การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันได้หรือไม่ สมคิด บางโม (2558, หน้า 139) ที่กล่าวว่า การวางแผนกำลังคนเป็นการคาดคะเนไว้ล่วงหน้าว่าหน่วยงานนั้นต้องการคนจำนวนเท่าใดจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดแผนการจัดหางบประมาณ แผนจัดสรรงบประมาณแก่ฝ่ายต่าง ๆ กำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมและวางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบและเป็นไปตามระเบียบด้านการเงินของมหาวิทยาลัย ซึ่งการกำหนดแผนจัดหางบประมาณ สามารถขอสนับสนุนงบดำเนินการบริการวิชาการจากหน่วยงานหรือพิจารณาเลือกหน่วยงานที่สนับสนุนด้านผู้สูงอายุ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ เทศบาล เป็นต้น และควรกำหนดรายรับ รายจ่ายและการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อวางแผนจุดคุ้มทุนหรือแผนเก็บค่าลงทะเบียน รวมทั้งจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับทีมงาน สอดคล้องกับ โรบินส์ เอส. พี. และคูเตอร์ เอ็ม. (2550, หน้า 155) ที่กล่าวว่า การพัฒนาระบบการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมจะดึงดูดใจและรักษาพนักงานให้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและพันธกิจและเป้าหมายขององค์การได้ และสอดคล้องกับสิน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 118-119) ที่กล่าวว่า การจัดการงบประมาณ ต้องมีตรรกะระหว่าง

ค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนกับผลตอบแทนในช่วงเฉพาะของเวลา ซึ่งการใช้จ่ายแบ่งเป็น หมวดเงินเดือน ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน หมวดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับ และหมวดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น

การกำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรกำหนดว่าในการจัดดำเนินการจะให้สถานที่ใดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมหลัก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ตามความเหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุได้แก่ หลีกเลียงบันไดสูงและทางลาดชัน ควรมีห้องน้ำที่เพียงพอ และมีบรรยากาศดี อากาศถ่ายเท สะดวก สอดคล้องกับสิทธิชัยธรรมเสนห์ (2555, หน้า 95-96) ที่กล่าวว่า โครงการที่จะให้บริการผู้สูงอายุในเชิงธุรกิจนั้น สถานที่ต้องคำนึงถึงโครงสร้างอาคารที่เหมาะสม มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ บรรยากาศที่ดีสร้างความรู้สึกที่อบอุ่นแบบครอบครัว เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ เกิดความอบอุ่นและสบายใจ และสอดคล้องกับกลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการศึกษาระดับปริญญาโท (2556, หน้า 135) ที่กล่าวว่า สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีสถานที่ที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับบริการ มีพื้นที่สีเขียวอากาศถ่ายเท และมีบริการห้องน้ำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย สรรวจตลาด แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์บริการใหม่ รวมถึงแผนชุมชนสัมพันธ์และการประสานงานกับชุมชน โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อสามารถวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและความต้องการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรวมถึงการจัดดำเนินการทางการตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับ Goeldner and Ritchie (2012, pp. 417-418) ที่กล่าวว่า การจะทำผลิตภัณฑ์หรือโครงการใด ๆ ขึ้นตอนแรก คือการศึกษาด้านการตลาดและการทำวิจัยเพื่อเข้าใจความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค โดยศึกษาความปรารถนาและความต้องการ อีกทั้ง การจัดการทางการตลาดเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว เพราะการตลาดเป็นการค้นหาสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการแล้วผลิตสินค้าหรือบริการที่จะตอบสนองความต้องการผู้บริโภคมากที่สุด

และขั้นสุดท้ายของการวางแผนคือ การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผนที่จะบ่งบอกว่าแผนที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร สอดคล้องกับรัตนาศายคณิต (2556, หน้า 55) ที่กล่าวว่า การประเมินผลจะช่วยให้ได้รู้ว่ากลยุทธ์ที่ดำเนินการไปนั้น มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

การจัดองค์การ (Organizing) รูปแบบมีการดำเนินการ ดังนี้ กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ สอดคล้องกับ Bridges and Roquemore (2004, p. 196) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดองค์การ ประกอบด้วย การแบ่งงาน การรวม

งาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดขอบเขตของงาน โดยรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ได้แบ่งออกเป็นงานต่าง ๆ ได้แก่ งานด้านการบริหาร ธุรกิจ การเงิน งานตลาด งานชุมชนสัมพันธ์ งานด้านวิชาการ งานกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ งานนำเที่ยว งานอาหารและเครื่องดื่ม งานแพทย์และพยาบาล งานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจัดกลุ่มงานออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม และฝ่ายสนับสนุน สอดคล้องกับวันชัย มีชาติ (2557, หน้า 168-169) ที่กล่าวว่า การแบ่งองค์ประกอบขององค์การ จะมีการแบ่งออกเป็นสายงานหลักได้แก่กลุ่มปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์การ มีหน้าที่ในการสร้างผลผลิตขององค์การ และสายงานสนับสนุนที่เป็นกลุ่มทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือ ในการปฏิบัติหน้าที่หลักขององค์การ

การนำไปปฏิบัติ (Implementing)

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม จากผลการวิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่อายุ 55 ปี ขึ้นไป เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้เริ่มมีการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ในอนาคตอันใกล้นี้ อีกทั้ง บางกลุ่มยังทำงานมีรายได้ ทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวสูงอายุคือ ผู้ที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555, หน้า 1) โดยรูปแบบกำหนดสภาวะสุขภาพเพื่อความปลอดภัยขณะเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการออกกำลังกาย ที่มีการทำกิจกรรมในลักษณะการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เพื่อให้สะดวกต่อการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นแผนป้องกันความเสี่ยงอย่างหนึ่งที่จะเกิดขึ้นได้

กระบวนการ ได้แก่ ผลลัพธ์การท่องเที่ยวบริการประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities) ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมบริการที่จัดให้ ที่เราควรแสดงให้เห็นถึงจุดเด่นเหล่านี้ โดยสามารถเลือกให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและสภาวะทางสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมถึงจุดเด่นของมหาวิทยาลัย สถานที่และชุมชนรายรอบ โดยผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการสอดคล้องกับ Dickman (1996) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวและผลลัพธ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักหรือที่รู้จักกันในชื่อ 5A

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ในการจัดกิจกรรมควรเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่คำนึงถึง หลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย สถานที่จอดรถไม่ไกล คน

ไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย และคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุเป็นหลัก เช่น การเดินทางลาดชัน หรือเดินทางในระยะไกล และเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ และพิจารณาเลือกตามจุดเด่นของสถานที่รายรอบชุมชนของแต่ละมหาวิทยาลัย ตามที่ Chen, Liu and Chang (2013, pp. 130-131) กล่าวว่า การจัดบริการท่องเที่ยวให้ผู้สูงอายุควรสร้างความมีเอกลักษณ์ และเลือกสถานที่ที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับคมนต์สิทธิ์ เศรษฐินทร์ (2558, หน้า 1) ที่กล่าวว่า การเลือกสถานที่สำหรับผู้สูงอายุควรศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องพิจารณาคือ ความสะดวกและความปลอดภัย

การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เป็นการเดินทางเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในที่นี้เป็นการเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักเพื่อไปยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีหลักในการพิจารณาดังนี้ การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สมรรถนะของรถต้องมีความพร้อมใช้งาน ยึดหลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย สอดคล้องกับวรัทธ์ มัชฌมบุรุษ (2554, หน้า 191-192) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งการเดินทางเท้าและทางรถยนต์ สอดคล้องกับกุลวดี แก้วกล้า (2550, หน้า 8) และศรัณพร ชวนกรีกกุล (ม.ป.ป., หน้า 50) ที่กล่าวว่า ผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญในความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวและความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว และควรมีการขนส่งมวลชนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน โดยการจัดอาหารและเครื่องดื่ม เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เพราะผู้สูงอายุต้องการอาหารที่เฉพาะและเพื่อป้องกันอาการป่วยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากอาหาร ดังนั้น อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนาการเพื่อให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ โดยจัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หลีกเลี่ยงอาหารรสจัด ไม่จัดอาหารที่มีไขมันสูง หลีกเลี่ยงแกงกะทิและอาหารทอดที่ใช้น้ำมันมาก ต้องเป็นอาหารที่เรียบง่าย ย่อยง่ายและหั่นพอดีคำ และจัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับชราธร ดวงแก้ว และหิรัญญา เศษอุดม (2550, หน้า 32-33) ที่กล่าวว่า อาหารที่จัดบริการควรดัดแปลงให้เรียบง่าย หลีกเลี่ยงอาหารรสจัดและอาหารที่มีก๊าซในกระเพาะเพราะอาจทำให้เกิดอาการปวดท้องหรือไม่สบายท้องได้ ส่วนด้านการบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกันเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ โดยต้องมีการเตรียมพร้อมและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงควรจัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วน

การดูแลอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง มีจัดการความคุ้มครองด้านการประกันกลุ่ม ได้แก่ ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลา การทำกิจกรรม จัดการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และจัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน เช่น จับคู่ช่วยเหลือกัน หรืออาสาสมัครร่วมดูแล ติดตาม อำนวยความสะดวกโดยมีส่วนร่วมการจัดที่เหมาะสม เช่น ผู้สูงอายุ 2-3 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน เป็นต้น สอดคล้องกับสุขสมัย สมพงษ์ (2558, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2558) ที่กล่าวว่า ผู้ดูแลต้องมีจำนวนที่เหมาะสม โดยพยาบาลต้องสามารถติดต่อได้ทันทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน

ที่พัก (Accommodation) ต้องเลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาด บรรยากาศดีและเหมาะสมกับสภาพร่างกายและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ไม่มีทางลาดชัน ไม่ขึ้นบันได เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก สอดคล้องกับนพรัตน์ สุทธิธิด (2558, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2558) ที่กล่าวว่า ที่พักควรจะมีความปลอดภัย สะดวกสบาย และใกล้สถานที่อบรม และตามที่ Jang and Wu (2007) กล่าวว่า แรงจูงใจที่สำคัญในการตัดสินใจเข้าร่วมของผู้สูงอายุคือสถานที่ต้องมีความสะอาดและปลอดภัย

กิจกรรม (Activities) กิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมของผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมตามรูปแบบมีหลักในการดำเนินการ คือ กิจกรรมที่จัดให้บริการต้องเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทั้งด้านพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่จัดช่วงเวลาที่เกินไปเพราะผู้สูงอายุต้องการเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย กิจกรรมที่จัดเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญแก่สมาชิกที่เข้าร่วมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของสมาชิก สอดคล้องกับจินตพัช ปทุมพร (2558, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2558) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุต้องพิจารณาจากพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุเป็นคนที่เหงาชอบสังคม ดังนั้นกิจกรรมที่จัดควรเน้นกิจกรรมทางสังคม ให้ทำกิจกรรมร่วมกันมากกว่าการทำเดี่ยว กิจกรรมที่จัดบริการควรจัดให้หลากหลายเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และส่งผลต่อสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน ตามผลที่รับจากการบริการ ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย

1. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าสังคม ได้สนุกสนาน
2. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายและรู้หลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย
3. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ
4. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ
5. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ

6. กิจกรรมชมรมและการทำสมาธิ ควรจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก

กิจกรรมเหล่านี้ สอดคล้องกับแรงจูงใจของผู้สูงอายุที่ สิริวดี วงษ์วัชรดำรง (2552, หน้า

1) กล่าวว่า แรงจูงใจของผู้สูงอายุต่อความต้องการทางด้านร่างกายคือ ต้องการรู้วิธีการดูแลสุขภาพ ที่ถูกต้อง เพื่อให้มีอายุยืนยาวมีความสำคัญมากที่สุด แรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านจิตใจ คือ เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจมีความสำคัญมากที่สุด และแรงจูงใจต่อความต้องการทางด้านสังคม คือ คนในครอบครัว หรือหน่วยงานส่งเสริมให้เข้าร่วมโปรแกรม เพื่อที่จะได้มีสุขภาพแข็งแรงมีความสำคัญมากที่สุด และสอดคล้องกับศิริภรณ์ ภิญญาโชโต (2550, หน้า 117) ที่กล่าวว่ารูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงนุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ ควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้แพทย์แผนไทย กิจกรรมการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมการพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพักผ่อน การออกกำลังกายและการ รับประทานอาหารปลอดสารพิษ และกิจกรรมอื่น ๆ

ช่วงเวลาในการดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการจัดกิจกรรมสามารถจัดการตามเหมาะสม ได้แก่ 1 วัน (ไปเช้าเย็นกลับ) 2 วัน 1 คืน, 3 วัน 2 คืน และ 4 วัน 3 คืน โดยจำนวนวัน สอดคล้องกับการวางแผนการจัดกิจกรรม การวางแผนดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งจำนวนบุคลากร และงบประมาณ สอดคล้องกับศิริภรณ์ ภิญญาโชโต (2550, หน้า 117) ที่กล่าวว่า การบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น จังหวัดแพร่ มีทั้งแบบไปเช้าเย็นกลับ และแบบพักค้างคืน ได้แก่ 1 วัน, 2 วัน 1 คืน และ 3 วัน 2 คืน และสอดคล้องกับโครงการรักษ ีสุขภาพแบบผสมผสาน โรงพยาบาลดำเนินสะดวก (2553) ที่ดำเนินการ 3 วัน และศูนย์ส่งเสริม สุขภาพมิชชั่น จังหวัดสระบุรี (ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น, 2556, หน้า 1) ที่มีจำนวนวันจัดกิจกรรม ที่หลากหลาย ทั้ง 3 วัน 2 คืน และ 5 วัน 4 คืน

ด้านการควบคุม (Controlling) การควบคุมเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไป ตามแผนที่วางไว้และได้มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ และการควบคุมจะมีการจัดทำรายงานผลเพื่อนำไปปรับปรุงแผนต่อไป ในการจัดดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีการ ดำเนินการด้านการควบคุม ดังนี้ มีการกำหนดมาตรฐานการควบคุม ได้แก่ การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ โดยมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และมีการปรับปรุงแก้ไข โดย มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อ สถานการณ์เปลี่ยนแปลงและจัดทำรายงานผลการดำเนินการเพื่อนำผลจากรายงานผลการ ดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป สอดคล้องกับ Bridge and Roquemore

(2004, p. 333) ที่กล่าวว่า การควบคุมประกอบด้วยการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดมาตรฐาน การประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานและการแก้ไขให้เหมาะสม หรือปรับปรุง กิจกรรมถ้าการดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และสอดคล้องกับธีรพันธ์ ดันพาณิชย์ (2558, หน้า 171-172) และวันชัย มีชาติ (2557, หน้า 293) ที่กล่าวว่า การประเมินผลและการควบคุม ควรมีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินการควบคุมโดยการสร้างเครื่องมือในการประเมินแต่ละแผนงาน กิจกรรมที่ดำเนินงาน มีวัดผลการดำเนินงานขององค์กรและผู้ปฏิบัติงาน มีการเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน และมีการแก้ไขปรับปรุงโดยมีการติดตามผลและนำผลการดำเนินการมาพิจารณาข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาและปรับปรุงต่อไป และสอดคล้องกับ ชนงกรณ์ กุณทลบุตร (2556, หน้า 181) ที่กล่าวว่า การควบคุมควรมีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ประเมินโดยกำหนดเครื่องมือในการวัดและนำไปใช้ประเมินตามแผนการประเมินและนำผลที่ได้ไปใช้วางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังต่อไปนี้ การดำเนินการการทอ่งเที๋ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ สามารถนำไปจัดดำเนินการบริการวิชาการแก่สังคม โดยอาจเป็นการบริการแบบให้เปล่าหรือแสวงหารายได้โดยไม่แสวงหาผลกำไรมากเกินไป ซึ่งการบริการนี้เป็นการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละปีและในอนาคตประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุบางส่วนยังมีรายได้ และมีเวลา ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายหลักที่การทอ่งเที๋ยวแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญ โดยรูปแบบนี้ได้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ตามหลักการบริหารจัดการ ผลิตภัณฑ์ทางการทอ่งเที๋ยวและบริการ รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยมีการพัฒนาเป็นคู่มือการจัดดำเนินการการทอ่งเที๋ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ รายละเอียดดังภาคผนวก ฅ ซึ่งการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการการทอ่งเที๋ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ควรมีการกำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและผู้บริหาร โครงการเพื่อทราบหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อน จากนั้นทำการวางแผนสรรหาคณะกรรมการดำเนินงาน และเมื่อได้หน่วยงานและคณะทำงานเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อระดมความคิดเห็น ศึกษาความเป็นไปได้ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบ

บริบทที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยและการจัดดำเนินการเพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จากนั้นร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย เมื่อได้เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แล้วขั้นตอนต่อไปเป็นการกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยควรสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทราบว่ากลุ่มเป้าหมายต้องการกิจกรรมแบบใด จากนั้นวางแผนกำหนดการ ระยะเวลาดำเนินการ กำหนดวันจัดกิจกรรม ตารางเวลาการดำเนินงาน กำหนดการกิจกรรมและกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย และในขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดแผนด้านบุคลากร โดยพิจารณาจากกิจกรรมและดำเนินการวางแผนกำลังคนว่าต้องใช้วิทยากรเท่าไร ผู้นำกิจกรรมและอาสาสมัครต่าง ๆ การวางแผนด้านงบประมาณ โดยพิจารณาการจัดหางบประมาณ แหล่งเงินทุน ประมาณการค่าใช้จ่าย ต้นทุนและผลกำไร จากนั้นดำเนินการวางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัด ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุและวางแผนการจัดการตลาดโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย และขั้นสุดท้ายของการวางแผน คือ การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน เพื่อใช้พิจารณาผลการดำเนินงานของแผน เพื่อสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้

2. การจัดองค์การ มีการดำเนินการ คือ ขั้นแรกกำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ จากนั้น กำหนดขอบเขตหน้าที่ของแต่ละงานที่จัดกลุ่มไว้ จัดโครงสร้างของบุคลากร และสรรหาบุคลากรที่ร่วมดำเนินงานโดยกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมกับงานที่ทำ ได้แก่ วิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร และเมื่อได้บุคลากรครบถ้วนแล้ว ควรมีการประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานต่างๆ รวมถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุ

3. การนำไปปฏิบัติ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม กระบวนการประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวต้องปลอดภัย คำนึงถึงสภาพร่างกายผู้สูงอายุ การคมนาคมขนส่งต้องใช้รถที่มีสมรรถนะความปลอดภัย ผู้ขับขี่มีใบอนุญาตขับขี่และมารยาทดี สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาหารต้องได้รับการควบคุมโดยโภชนากร การบริการด้านพยาบาล และการประกันภัย ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตลอดเวลาทำกิจกรรม มีการจัดทำประกันกลุ่มเพื่อคุ้มครองและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นไป จัดชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นและประสานโรงพยาบาลล่วงหน้าเพื่อมีเหตุฉุกเฉิน ที่พัก ควรเลือกที่มีความปลอดภัย สะอาดเหมาะสมกับสภาพร่างกายผู้สูงอายุ และเลือกที่พักที่ไม่ไกลจากสถานที่จัดกิจกรรม กิจกรรมควรเลือกกิจกรรมที่

เหมาะสมกับสภาพร่างกายและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ไม่ผัดโผนหรือต้องใช้แรงมาก การจัดโปรแกรมควรมีช่วงเวลาสำหรับพักผ่อน และเมื่อผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมแล้วควรได้ประโยชน์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณและได้รับความรู้เพิ่มขึ้น โดยกิจกรรมต่างเหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและจุดเด่นของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ หรืออาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเช่น กลุ่มเฉพาะโรค กลุ่มเฉพาะหน่วยงาน กลุ่มข้าราชการ กลุ่มบ้านพักคนชรา หรือกลุ่มผู้มีฐานะทางสังคม เป็นต้น

4. การควบคุมเพื่อให้การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยดำเนินการดังนี้ กำหนดมาตรฐานการควบคุม การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการโดยสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน และกำหนดการประเมินผลการดำเนินการ มีการประชุมสม่ำเสมอเพื่อการเตรียมงาน และแก้ไขเมื่อเกิดข้อผิดพลาด และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดแล้วควรทำรายงานผลการดำเนินการและนำผลที่ได้มาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป และในการจัดดำเนินการควรมีแบบวัดผลและแบบประเมินที่ชัดเจนเพื่อใช้สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อทราบผลที่ได้รับที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยนำรูปแบบไปใช้ในการบูรณาการหน่วยงานและบุคลากรของมหาวิทยาลัยในการให้บริการวิชาการ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพ การกีฬาและการท่องเที่ยว
2. มหาวิทยาลัยนำรูปแบบนี้ไปใช้เพื่อเสริมสร้างคุณภาพบัณฑิต โดยให้นิสิตเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยงอาสาสมัคร
3. มหาวิทยาลัยสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงพัฒนาสังคม องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุโดยใช้นโยบายประชารัฐด้วยการให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ เป็นข้อมูลเชิงลึกกรณีศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจงสำหรับมหาวิทยาลัยที่จะดำเนินการ
2. ควรมีศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ที่จัดดำเนินงานเชิงธุรกิจโดยเฉพาะ เพื่อสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในการหารายได้จากบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

3. ควรศึกษาการประเมินคณะกรรมการจัดดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุก่อน ระหว่างและหลังการจัดดำเนินการ

4. ควรศึกษาและพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน เพื่อใช้สำหรับวัดผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่า ได้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ดำเนินการหรือไม่

5. ควรสร้างรูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

บรรณานุกรม

กนกพร รอดเขียน. (2554). การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกจุดหมายปลายทางและความคาดหวังของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ชนบท จังหวัดนครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก http://www.bec.nu.ac.th/bec-web/graduate/Tourism_article54.php

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2555-2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.

กวิณ วงศ์ลีดี. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุ. *e-TAT Tourism Journal*, 2(2), 1-7.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaitravelhealth.com/blog/archives/3440>

กุลวดี แก้วกล้า. (2550). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของข้าราชการเกษียณอายุ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดกีฬาเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

คมนตรีสิทธิ์ เศษรินทร์. (2558). *ท่องเที่ยวสไตล์สูงวัยแบบไร้กังวล*. เข้าถึงได้จาก http://www.healthtoday.net/thailand/elderly/elder_142.html

นันทัช วรรณถนอม. (2552). การวางแผนและการจัดการนำเที่ยว. กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดูลักษณ์.

ชนงกรณ์ คุณชลบุตร. (2556). *หลักการจัดการองค์การและการจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินนพัช ปทุมพร. (2558, 31 มกราคม). อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สัมภาษณ์.

จุมพล พลภูทธิชีวิน. (2548). ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(2), 19-31.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และฉัตรยาพร เสมอใจ. (2548). *การจัดการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ชนภณ ชรรณภักย์. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 9(2), 58-70.
- ชราธร ดวงแก้ว และหิรัญญา เดชอุดม. (2550). พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: โปรแกรมวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธีรนนท์ ต้นพานิชย์. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ของการกีฬาแห่งประเทศไทย. คุญฉินิพนธ์ปรัชญาคุญฉินิพนธ์, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพรัตน์ สุทธิถก. (2558, 20 กุมภาพันธ์). อาจารย์ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สัมภาษณ์.
- นภพร ทัศนัยนา. (2559). การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ. สกลนคร: โครงการเกษตรเพื่อ ยุทธศาสตร์การพัฒนา “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ”.
- นิตยสาร Travel News. (2555). *ไทยเจ๋ง ครองแชมป์ประเทศท่องเที่ยวยอดเยี่ยม 9 ปีติด*. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th>
- นิตา ชัชกุล. (2557). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท เดอะ นิสเส็น คอมปะนี ประเทศไทย จำกัด. (2555). *โครงการสำรวจทัศนคตินักท่องเที่ยว เพื่อการวางแผนเชิงรุกในการเจาะกลุ่มลูกค้าใหม่ สำหรับ 4 ตลาดในเอเชีย (จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และไต้หวัน)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.tourisminvest.tat.or.th>
- บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.watpon.com/boonchom/development.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยวิสาสน์.
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *ธุรกิจนำเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชรรณสาร.
- ปิยนัตร์ ทองแพง. (2557). รูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุกรณีศึกษาผู้สูงอายุ ภาคกลาง. *วารสารศรีวันลย์วิจัย*, 1(2), 70-75.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2548). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุภา.

- พรชูลีย์ นิลวิเศษ. (2550). *นันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ*. เข้าถึงได้จาก
http://www.stou.ac.th/stoukc/elder/main1_10.html
- พีระพงษ์ บุญศิริ. (2542). *นันทนาการและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2545). *พื้นฐานทางสังคมวิทยาของการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
 พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2544). *การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา สายคณิต. (2556). *การบริหารโครงการ: แนวทางสู่ความสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
 คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2558*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.royin.go.th/dictionary/>
- ราณี อธิชัยกุล และชัชพล ทรงสุนทรวง. (2552). *การส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้สูงอายุจากทวีปยุโรปสู่
 ประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก <http://ird.stou.ac.th/dbresearch/fDetail.php?fID=6>
- โรบินส์ เอส. พี. และคูเตอร์ เอ็ม. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร* (วิรัช สงวนวงศ์วาน,
 แปล). กรุงเทพฯ: เพียรสัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- โรงพยาบาลดำเนินสะดวก. (2553). *โครงการรักษาสภาพแบบผสมผสาน*. ราชบุรี:
 ฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงพยาบาลดำเนินสะดวก. แผ่นพับ.
- ฤกษ์ชัย เข้มวงษ์. (2551). *ผลของการร่ำรวยไทยโบราณประยุกต์และแอโรบิกที่บ้านที่มีต่อ
 การทรงตัวขณะเคลื่อนที่ ความอ่อนตัวและภาวะความกลัวต่อการหกล้มในผู้สูงอายุ
 เพศหญิง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วานิสสา ดโนภาส และกองกoon ทัชชัยวัฒน์. (2554). *พื้นที่ใช้สอยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่
 จำเป็นต่อ รีสอร์ทสำหรับผู้สูงอายุ*. เข้าถึงได้จาก
https://www.researchgate.net/profile/DrKongkoon_Tochaiwat/publication/215909035_Necessary_Usable_Areas_and_Amenities_for_Elderly_Resorts/links/01daa32ef743441d91215491.pdf
- วารัชต์ มัชฌมบุรุษ. (2552). *รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวสำหรับ
 นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. คุยฎิพนธ์ปรัชญาคุยฎิบัณฑิต, สาขาวิชา
 บริหารศาสตร์, สำนักงานบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- วารัชต์ มัชฌมบุรุษ. (2554). แนวทางการพัฒนาเส้นทางกรท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
กรณีศึกษา พื้นที่รอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. ใน *เอกสารประกอบการ
ประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การพัฒนาภาคชนบทไทย: รากฐานเพื่อการ
พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน 27-29 มกราคม 2554*. เข้าถึงได้จาก
http://www.mis.up.ac.th/download/1342689583_mis03.pdf
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4), 2-25.
- วันชัย มีชาติ. (2557). *การบริหารองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทยาอุดม. (2558). *การจัดการสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงแก้ไข). นนทบุรี: ธนรัช.
- วิไลลักษณ์ ปักษา. (2553). *ผลการฝึกด้วยน้ำหนักของร่างกายและด้วยยางยืดที่มีต่อความแข็งแรง
ของกล้ามเนื้อขาในผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีณพร ชวนเกริกกุล. (ม.ป.ป.). *การสื่อสารและภาพลักษณ์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศิริภรณ์ ภิญญโชโต. (2550). *ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือ
ขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุง ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). *ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโอกาสของไทยในการรุกตลาดอาเซียน*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.ksmecare.com/ArticleNews/64/K-SME-Analysis>
- ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น. (2556). *โปรแกรมสุขภาพและการสัมมนา*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.mission-hospital.org/index.php/th/mission-health-promotion-center/health-programs-a-seminars>
- สมิต สัมภูกร. (2555). รายงานบททวนเรื่องการปฏิรูปนิเทศพนักงานใหม่. *วารสาร TPA NEWS*,
16(188), 18-19.
- สมคิด บางโม. (2558). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมนึก กุลสถิตพร. (2549). *กายภาพบำบัดในผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: คณะสหเวชศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2557). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมยศ วัฒนากมลชัย และเยาวลักษณ์ ยี่ม่อน. (2554.). *นักร้องที่ยาวสูงอายุ กลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ สำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว. เข้าถึงได้จาก*
<http://journal.pim.ac.th/article-list/87-2011-12-25-02-50-40.html>
- สิทธิชัย ธรรมเสนห์. (2555). รูปแบบการจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 6(1), 88-99.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2555). *เทคนิคการวางแผนและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สิริวิดี วงษ์วัชรดำรง. (2552). *การพัฒนาสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุ*
กรณีศึกษา: ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี.
 รายงานการค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการท่องเที่ยว,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุขสมัย สมพงษ์. (2558, 15 กุมภาพันธ์). *ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ คณะสาธารณสุขศาสตร์*
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร. สัมภาษณ์.
- สุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2556). *กว่าจะเป็นหัวหน้าทัวร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- สุดาพร วรพล. (2542). *การจัดการและการตลาดของนักท่องเที่ยวไทยในประเทศไทย.*
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, 18(4), 19-30.
- สุพัทธา แสงรุจิ. (2555). *อาหารผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
 มหาวิทยาลัยมหิดล. แผ่นพับ.
- สุทธิชัย ปัญญาโรจน์. (2557). *การเลือกวิทยากร*. เข้าถึงได้จาก <http://www.dr.suthichai.com/>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2552). *5 อ. องค์ประกอบของสุขภาพดี.*
 เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/healthcontent/article/7193>
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558).
คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557
 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- เสนาะ ดิยาวี. (2546). *หลักการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ออนไลน์. (2556). *ลักษณะเที่ยววัยเกษียณ สะดวกปลอดภัยไม่ทรมาณ.*
 เข้าถึงได้จาก <http://www.posttoday.com/travel/thailand/213272>

- อนุนัติ คุณแก้ว, พวงผกา แก้วกรม, กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ และพรรณราย เทียมทัน. (2555). การพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยความร่วมมือของภาครัฐ องค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านนาป่า อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, ฉบับที่ 14, 11-20.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. USA: F.E. Peacock.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Engle Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Blanke, J., & Chiesa, T. (2015). *The travel & tourism competitiveness report 2015*. Switzerland: SRO-Kundig.
- Boli, L., & Li, L. (2005). Types and characteristics of demand in sports tourism market. *International Journal of Eastern Sports & Physical Education*, 3(1). Retrieved from www.isdy.net/pdf/eng/18.pdf
- Bridges, F. J., & Roquemore, L. L. (2004). *Management for athletic/ sport administration: Theory and practice* (4th ed.). Decatur, Georgia: ESM Book.
- Burrow, J., & Kleindl, B. (2013). *Business management* (13th ed.). Mason, OH: South Western.
- Burrow, J. L., Keindl, B., & Evarard, K. E. (2008). *Business principles management* (12th ed.). Mason, OH: South Western.
- Chen, H. K., Liu, H. H., & Chang, H. F. (2013). Essential customer service factors and the segmentation of older visitors within wellness tourism based on hot springs hotels. *International Journal of Hospitality Management*, No.35, 122-132.
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text* (2nd ed.). Sydney: Hodder Education.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 39(2), 192-193. Retrieved from <http://www.jstor.org>
- Gibson, H. J. (1998). Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1(1), 45-76.
- Goeldner, R. C., & Ritchie, B. J. (2012). *Tourism principles, practices, philosophies* (20th ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for window step by step: A simple guide and reference*. (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon

- Hall, C. (1992). Adventure, sport and health tourism. In B. Weiler and C. Hall (Eds.), *Special interest tourism* (pp. 141-158). London: Belhaven.
- Hagen, L. A., & Uysal, M. (1991). An examination of motivations and activities of retirement and the travel and tourism. In *Research association conference, long beach* (pp. 50-64). California: TTRA
- Hinch, T., & Higham, J. (2004). *Sport tourism development*. NY: Multilingual Matters.
- Jang, S. C., & Wu, C. E. (2007). Seniors' travel motivation and the influential factors: An examination of Taiwanese seniors. *Tourism Management*, No. 27, 306-316.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research methodology, and measurement: An international handbook*. Oxford, England: Pergamon Press.
- Kaser, K., & Brooks, J. (2005). *Sports and entertainment management*. Mason, OH: Thomson/ South-Western.
- Kinicki, A., & William, B. K. (2011). *Management: A practical introduction* (5th ed.). New York: McGraw-Hill Irwin.
- Madaus, G. F., Scriven, M. S., & Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation models viewpoints on education and human services evaluation* (8th ed.). Boston: Kluwer-Nijhoff.
- Masteralexis, L. P., Barr, C. A., & Hums, M. A. (2005). *Principles and practice of sport management* (2nd ed.). London: Jones and Barlett.
- Middleton, V. T., & Clarke, J. (2001). *Marketing in travel and tourism* (3rd ed.). Great Britain: Butterworth Heinemann.
- Page, S. J. (2009). *Tourism management* (3rd ed.). USA: Elsevier.
- Pender, L., & Sharpley, R. (2005). *The management of tourism*. London: SAGE.
- Robinson, T., & Gammon, S. (2004). A question of primary and secondary motives: Revisiting and applying the sport tourism framework. *Journal of Sport Tourism*, 9(3), 221-233.
- Sharpley, R., & Pender, L. (2005). *The management of tourism*. London: SAGE.
- Smith, M., & Pucko, L. (2009). *Health and wellness tourism*. Burlington: Butterworth-Heinemann.
- Tourism Western Australia. (2009). *Five A's of tourism*. Retrieved from http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdf/Quickstart_five%20A's%20of%20Tourism%20LOW.pdf

Robbins, S. P., & Coulter, M. (2012). *Management* (11th ed.). New Jersey: Pearson.

Verzuh, E. (2005). *The fast forward MBA in project management*. New Jersey:
John Wiley & Sons.

Willer, D. (1986). *Scientific sociology: Theory and method*. New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

๑. ชื่อคุณูปนิพนธ์

ชื่อเรื่องคุณูปนิพนธ์ (ภาษาไทย) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัย สำหรับผู้สูงอายุ

ชื่อเรื่องคุณูปนิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) UNIVERSITY MANAGEMENT MODEL OF HEALTH AND SPORT TOURISM FOR ELDERLY.

๒. ชื่อ นิสิต นางสาวอรนภา ทศนัยนา

หลักสูตร หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา

ภาคปกติ ภาคพิเศษ

รหัสประจำตัว ๕๔๘๑๐๐๑๕ กลุ่มวิชา การบริหารและการจัดการการออกกำลังกายและการกีฬา

๓. หน่วยงานที่สังกัด : คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

๔. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย:

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ได้พิจารณารายละเอียดคุณูปนิพนธ์เรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

- ๑) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย
- ๒) วิธีการที่เหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย โครงการวิจัย (Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๓) การดำเนินการวิจัยอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะป็นสิ่งที่มีชีวิต หรือไม่มีชีวิต

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มีมติเห็นชอบ ดังนี้

รับรองโครงการวิจัย

ไม่รับรอง

๕. วันที่ให้การรับรอง : ....๑...เดือน ...กรกฎาคม... พ.ศ. ...๒๕๕๗....

ลงนาม.....

(ดร.ศักดิ์ชาย พิทักษ์วงศ์)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 สำหรับตรวจสอบภาพรวมด้านเนื้อหาภาษาและความครอบคลุมของแบบสัมภาษณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

1. รศ.ดร.อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผศ.ดร.นักรบ ระวีงการณั อาจารย์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ดร.วัชรพงษ์ อินทรวงศ์ อดีตคณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จ.สกลนคร
4. ดร.ปณิธิ การสมดี อาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จ.สกลนคร
5. ดร.ประวิทย์ ทองไชย อาจารย์ วิทยาลัยวิทยาการวิจัย
และวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา
6. ผศ.พิมพ์พรรณ สุจารินพงศ์ อาจารย์คณะการจัดการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 สำหรับสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา
สำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย

1. ศ.ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศ.บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รศ.พิเศษ ทพ.ดร.สุขสมัย สมพงษ์ อาจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร
4. ผศ.ดร.นิลมณี ศรีบุญ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
และการพัฒนากีฬา คณะสหเวชศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. ผศ.ดร.เกษม นครเขตต์ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ
6. ผศ.ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม
สุขภาพ
7. ดร.ปรางทิพย์ ยูวานนท์ ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
(สาขาวิชาธุรกิจการกีฬาและการบันเทิง)
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
8. ดร.นพรัตน์ สุทธิถกล อาจารย์ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9. ดร.เฉลิมพล จินดาเรือง อาจารย์ประจำวิชาธุรกิจสุขภาพท่องเที่ยว
และกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
10. ดร.กาญจนา พิบูลย์ อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

11. รศ.ดร.วิชิต สุวรรณโณภาส อาจารย์สาขาานวัตกรรมการจัดการกีฬา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
12. ดร.ปรีดา ไชยา อาจารย์คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
13. ดร.จินณพัช ปทุมพร อาจารย์สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. ดร.เวชกา กลิ่นวิจิต หัวหน้างานบริหาร คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
15. อ.โปรยชัย กล้าขยัน หัวหน้าภาควิชาอุตสาหกรรมและการบริการ
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร
16. นายสนธยา ผลลาพิง กองบริหารการวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
17. นางสุวรรณณี ศรีสุวรรณ สำนักวิชาเวชศาสตร์ชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 3 สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ด้วยการสนทนากลุ่ม

1. รศ.ดร.นภพร ทศน์ยนา	อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผศ.ดร.นักรบ ระวีงกรณ์	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ผศ.ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล	อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. แพทย์หญิงอลิสรา วงศ์สุทธิเลิศ	อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. รศ.ดร.รชดา เครือทิวา	อาจารย์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี
6. ดร.นพรัตน์ สุทธถกถ	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. นายพีรพัฒน์ มั่งคั่ง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม หัวหน้าฝ่ายพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ค
ใบอนุญาตเข้าร่วมการวิจัย

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

.....

หัวข้อคุณฉันทินพนธ์เรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับ
ผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึง
วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความ
เข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิก
การเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้จะไม่เกิดผลกระทบ
ใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น
จนข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับและจะเปิดเผยในภาพรวมที่
เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามใน
ใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้ทำวิจัย

(นางสาวอรนภา ทศนัยนา)

ภาคผนวก ง

จดหมายเชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อเก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๖๖๑๖/๕๕๓

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัยเพื่อชุมชนนิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ นางสาวอรณา ทศนัยนา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำชุมชนนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัย สำหรับผู้สูงอายุ” ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัยเพื่อชุมชนนิพนธ์ของนิสิตในครั้งนี้อย่างเต็มที่ โดยการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ฯ ตามเอกสารที่ส่งมาด้วยนี้ คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ศักดิ์ชาย พิทักษ์วงศ์)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

สำนักงานคณบดี ฝ่ายบัณฑิตศึกษาและการวิจัย

โทร: ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๐ , ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕

โทรสาร : ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕ ผู้วิจัย: ๐-๙๒๑๕๒-๒๔๖๕

ที่ ศธ ๖๖๑๖/ว ๐๑๖

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๘ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ
จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวอรนภา ทศนัยนา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการ
จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัย สำหรับผู้สูงอายุ” ในความควบคุมดูแลของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลเพื่อนำ
ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการ
จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยวิธีการสนทนากลุ่มนั้น

ในการนี้ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จึงใคร่ขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ในวันศุกร์ที่ ๑๒
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ชั้น ๒ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ดังรายละเอียดตาม
เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้คุณฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. คี๊ดชัย พิทักษ์วงศ์)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

ฝ่ายบัณฑิตศึกษาและการวิจัย

โทร: ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๐ , ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕

โทรสาร : ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕ ผู้วิจัย: ๐-๙๒๑๕๒-๒๔๖๕

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ในขั้นตอน EDFR รอบที่ 1

แบบสัมภาษณ์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ข้อมูลที่ได้รับผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย” หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิตสาขาวิชา วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา กลุ่มวิชาการบริหารจัดการการออกกำลังกายและการกีฬา โดยเนื้อหาแบ่งตามกระบวนการบริหารจัดการ 4 ด้าน ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติและการควบคุม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ตามกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research)

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอรนภา ทศนัยนา)

นิสิตหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา

มหาวิทยาลัยบูรพา

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

รูปแบบการจัดการ (Management model) หมายถึง แบบจำลองทางความคิดที่แสดงออกผ่านทางภาษาหรือใช้ภาษาเป็นสื่อแสดงถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงาน รูปแบบนี้เป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) ซึ่งใช้ภาษาและแผนภูมิ เพื่อแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความคิด และใช้ข้อความอธิบายให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น เพื่ออธิบายองค์ประกอบทางการบริหารจัดการบนพื้นฐานของกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ของการบริหารจัดการ การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงและทดสอบความสมเหตุสมผล

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา (Health and sport tourism) หมายถึง การเดินทางออกจากสถานที่อยู่อาศัยปกติไปยังอีกสถานที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกาย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียด

ผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึง บุคคลชายหรือหญิงไทยทั่วไปที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยวคือ บุคคลที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

มหาวิทยาลัย (University) หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ประเด็นข้อคำถาม

ด้านการวางแผน (Planning)

1. หลักการการกำหนดหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบมีวิธีการพิจารณาอย่างไร
2. หลักการเลือกผู้รับผิดชอบ ได้แก่ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานมีวิธีการอย่างไร
3. วิธีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน ควรวิธีการดำเนินการอย่างไร
4. วิธีการกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการควรมีวิธีการดำเนินการและขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร
5. การกำหนดแผนด้านบุคลากร และการกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ร่วมดำเนินการ ได้แก่ วิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว มีแนวทางอย่างไร
6. ราคาที่เหมาะสมในการจัดการบริการพิจารณาจากอะไร

7. การกำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จะมีการวางแผนในการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไร

8. การกำหนดแผนการจัดการด้านตลาดควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร

9. จะมีการส่งเสริมการตลาดอย่างไรเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

10. การกำหนดตัวชี้วัดและประเมินผลแผนงานมีวิธีการอย่างไร

ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

11. การกำหนดงาน โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ ในการจัดองค์การควรมีการดำเนินการอย่างไร

12. ควรมีการกำหนดการปฐมนิเทศหรือไม่ และเนื้อหาในการชี้แจงคืออะไรบ้าง

13. การกำหนดโครงสร้างหน้าที่ ควรมีการกำหนดอย่างไรและควรประกอบด้วยฝ่าย/งานต่าง ๆ ประกอบด้วยอะไรบ้าง และมีหน้าที่อย่างไร

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย

14. เราจะมีวิธีการกำหนดคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างไร

กระบวนการ (Process) ได้แก่ ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและบริการ

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว

15. การพิจารณาสถานที่ท่องเที่ยวมีหลักในการพิจารณาเลือกอย่างไร

การคมนาคมขนส่งและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

16. การพิจารณาเลือกยานพาหนะควรพิจารณาอย่างไร

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ อาหาร และบริการความคุ้มครองและ

การประกัน

17. อาหารที่จัดเลี้ยงให้แก่ผู้เข้ารับบริการจะมีวิธีการจัดดำเนินการอย่างไร

18. การบริการด้านพยาบาลและการประกัน ควรมีหรือไม่ อย่างไร

ที่พัก (Accommodation)

19. หลักในการพิจารณาเลือกที่พักสำหรับผู้เข้ารับบริการ

กิจกรรม (Activity)

20. หลักในการพิจารณาเลือกกิจกรรมสำหรับผู้เข้ารับบริการ

21. กิจกรรมที่เหมาะสมในการจัดประกอบด้วยกิจกรรมใดบ้าง

22. จะมีหลักในการจัดวางโปรแกรมกิจกรรมในแต่ละวันอย่างไร

ผลที่ได้รับ (Output)

23. ผลที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม คือ ผู้สูงอายุควรได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง

ด้านการควบคุม (Controlling)

24. การกำหนดมาตรฐานการควบคุม

25. การประเมินผลความสำเร็จและตัวชี้วัด

26. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรกำหนดจากอะไร

27. ในการควบคุมการปฏิบัติงาน เราจะใช้อะไรเป็นเครื่องมือในการควบคุมให้
การปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุเป้าหมาย

28. การรายงานผลและการแก้ไขปรับปรุงควรมีหรือไม่ อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจาก EDFR รอบที่ 1

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย รอบที่ 1 จากการสัมภาษณ์ซึ่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน โดยการนัดหมายล่วงหน้าตามวัน เวลาและสถานที่ที่ผู้เชี่ยวชาญสะดวกให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งคำถามในการสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 สัปดาห์ (ตามรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ข) สามารถสรุปความคิดเห็นประกอบด้วย

ด้านการวางแผน (Planning)

การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และคัดเลือก/แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและดำเนินการ โดยมี คณะกรรมการ โดยเลือกจากบุคลากรของมหาวิทยาลัย... บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ กีฬา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเลือกคนให้ตรงกับงาน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “หากคนเป็นแม่ข่ายแล้วประสานไป คือ เชิญมาเป็นคณะกรรมการ เฉพาะกิจ ผู้บริหาร โครงการให้ใช้วิธีแต่งตั้งบุคลากรในมหาวิทยาลัย ผู้ร่วมดำเนินการผู้บริหาร โครงการเป็นผู้คัดเลือกมาด้วยความสมัครใจ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “กำหนดผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งอาจเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ดูแลงาน ด้านบริการวิชาการและมีแม่ข่ายเป็นผู้ประสานงานเป็นเลขานุการของงาน ส่วนคณะกรรมการ ผู้ดำเนินงานให้ดูว่าคณะไหนเกี่ยวข้อง น่าจะเลือกมาเป็นคณะกรรมการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “... ต้องมีผู้รับผิดชอบที่สามารถดึงหน่วยงานต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน ได้ โดยกำหนดขอบเขตว่าเป็นสักสองสามหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง หลังจากนั้นค่อยขยายออกไป... ส่วนผู้ร่วมดำเนินงานให้พิจารณาจากคุณสมบัติเป็นหลัก...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “กำหนดหน่วยงานหนึ่งเป็นศูนย์กลาง อาจเป็นองค์กรใดองค์กรหนึ่ง อาจจะเป็นภาควิชาเป็นหลักในการจัดการและเชิญสาขาต่าง ๆ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการ โดย พิจารณาจากคุณสมบัติ กรณีที่ขาดบางสาขาให้จัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าก่อน ถ้าไม่มีจริง ๆ ให้หาจากข้างนอกโดยเลือกคนที่อ่อนก่อน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “แต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นคณะบุคคลดำเนินการร่วมกันทำ คณะส่ง บุคลากรมาร่วมดำเนินการ โดยพิจารณาจากหน้าที่เป็นหลัก เลือกคนที่สามารถทำหน้าที่นั้น ๆ ได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “กำหนดผู้บริหาร โครงการและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งมีหน่วยงานหลักเป็นผู้ประสานและร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “กำหนดผู้รับผิดชอบหลัก คือ คณะเป็นผู้จัดตั้งและแต่งตั้ง ส่วนคณะกรรมการร่วมดำเนินการอาจเป็นหน่วยงานภายนอกหรือภายใน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ควรวางแผนจัดหาหน่วยงานและบุคคลที่เป็นแม่ข่ายและประสานไปในแต่ละฝ่าย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “...ดำเนินการ โดยมีหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพหลักและมีคณะกรรมการดำเนินงาน แต่ถ้าขาดบางสาขาเราสามารถเชิญบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงาน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “ต้องมีหน่วยงานหนึ่งเป็นหลักไว้ก่อนและหน่วยงานอื่น ๆ ก็มาช่วยกันทำงานในฝ่ายต่าง ๆ โดยบุคลากรที่มาทำต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “มหาวิทยาลัยเป็นคนดำเนินงานก็ต้องมีหน่วยงานหลักในการทำ และกำหนดตัวผู้บริหาร โครงการ ส่วนผู้ร่วมดำเนินการ รับสมัครผู้สนใจจะมาร่วมกันและคัดเลือกจากคุณสมบัติ ประสบการณ์และความเหมาะสม คือ วางคนให้เหมาะสมกับงาน...ทั้งผู้ร่วมดำเนินงาน วิทยากร ผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ เลือกบุคคลที่เหมาะสมและดีที่สุด อย่าเลือกคนที่ถูกชอบ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักก่อน ต้องมีเจ้าภาพไม่อย่างนั้นจะดำเนินช้า ซึ่งคนที่รับผิดชอบหลักต้องเข้าใจกระบวนการทั้งหมด ส่วนคณะกรรมการให้เลือกจากอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่ดูแลในเรื่องของกิจกรรมด้านกีฬาเป็นหลักและอาจขอบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวหรือด้านบริหารมาเสริมหรือเชิญบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาร่วม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “สามารถดำเนินการ โดยมีหน่วยงานหนึ่งเป็นหลัก และมีคณะกรรมการจากคณะอื่นซึ่งจะเป็นการทำงานร่วมกันของทั้งสามส่วนคือด้านกีฬา สุขภาพและการท่องเที่ยว โดยพิจารณาเลือกจากคุณสมบัติ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “น่าจะมีองค์กรหนึ่งเป็นหลักและมีหน่วยงานที่เหลือเป็นหน่วยงานรอง โดยเป็นความร่วมมือแบบคณะกรรมการ โดยพิจารณาในส่วนของภาควิชาหรืออาจารย์สาขาต่าง ๆ ที่เป็นศาสตร์โดยตรง โดยดูคุณสมบัติ คุณวุฒิ และช่วยเหลือในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วม โครงการหรืออาสาสมัครนิสิต”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “กำหนดหน่วยงานหลัก และแต่งตั้งผู้บริหาร โครงการซึ่งควรเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ๆ คณะกรรมการต้องมาจากหลายคนหลากหลายความสามารถ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “...ควรมีแมงงานหลักและเชิงยุทธศาสตร์ หลาย ๆ คณะที่เกี่ยวข้องมาร่วมเป็น คณะทำงาน...โดยพิจารณาจากบุคคลที่สามารถทำงานร่วมกันได้”

การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “ประชุมทีมงานเพื่อกำหนด...ทั้งนี้เป้าหมายขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย ถ้ามหาวิทยาลัยต้องการเป็นแบบ CSR (ความรับผิดชอบต่อสังคม) ก็ต้องบริการฟรี บริการที่ดี ถ้า ต้องการเป็นธุรกิจก็ต้องจัดโปรแกรมให้โปรแกรมนี้ดี คุ่มกับการจ่าย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ประชุมทีมเพื่อระดมสมอง ให้ทีมงานมีส่วนร่วม.....ควรรกำหนด เป้าหมายการดำเนินการ คือ โครงการสามารถหารายได้พึ่งตัวเองได้ วัตถุประสงค์ควรยึดเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ ทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น รักษาคุณภาพชีวิตให้คงอยู่ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันหรือเกิดเครือข่ายผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “เป้าหมายและวัตถุประสงค์ระยะแรกควรเป็นการบริการผู้สูงอายุ ส่วน ระยะที่สองค่อยส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว ให้เด่นขึ้นภายหลัง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “เป้าหมายหลักเริ่มแรกอาจเป็นการให้บริการวิชาการแก่สังคมหลัก ระยะหนึ่งพอเห็นความมั่นคงชักระยะค่อยพัฒนาเป็น โครงการที่มีรายได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของ มหาวิทยาลัยด้วย เพราะพันธกิจหลักอย่างหนึ่งคือบริการวิชาการแก่ชุมชน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “มีการกำหนดเป้าหมายเป็นการบริการวิชาการสู่ชุมชนหรือสามารถ หารายได้บางส่วน ซึ่งต้องดูนโยบาย องค์กรภายใต้มหาวิทยาลัยต้องดูให้สอดคล้องกับนโยบาย มหาวิทยาลัย ต้องดูว่าเรามีข้อเด่นอะไร...ส่วนวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อบริการ แล้วเพื่อส่งเสริม สุขภาพเป็นเรื่องรองลงมา...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ ประชุมคณะกรรมการ....กำหนดเป้าหมายหลัก คือ เลี้ยงตัวเองได้ โดย ม. สนับสนุนบางส่วน วัตถุประสงค์หลัก ถ้ามองด้านบริการวิชาการก็ไม่ต้องมองกำไร ขาดทุน มองแค่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายก็เพียงพอแล้ว ค่าวิทยากร ค่าดำเนินการ เราต้องแบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายเพื่อ ความชัดเจนโดยอาจแบ่งคุณสมบัติตามเนื้อหา คือ เป็นใครไม่รู้แต่ต้องมีคุณสมบัติในการทำงานนี้ และต้องรู้ว่าหน้าที่นี้คืออะไร คือ ประกาศว่าเราจะทำโครงการนี้ใครสนใจมาทำร่วมกัน ไม่ควร ใช้การสั่งให้มาทำ งานจะออกมาไม่ดีเพราะเป็นการทำตามหน้าที่”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “เราจะกำหนดเป้าหมายหลักได้หลายอย่าง บริการผู้สูงอายุก็ต้องไม่ เก็บเงิน โครงการบริการวิชาการแบบมีรายได้ก็เก็บเงินหรือเป็นเชิงธุรกิจเลยก็ต้องมีกำไร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “การกำหนดเป้าหมายขึ้นอยู่กับนโยบายของมหาวิทยาลัย อาจเป็น โครงการหารายได้โดยรองรับเพียงพอค่าใช้จ่ายหรือไม่แสวงหาผลกำไร วิธีการดำเนิน โครงการ ต้องมีการวางแผน และประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า การประชุมกรรมการ การขอสนับสนุนงบประมาณ

การวางแผนการดำเนินงาน ระยะเวลาที่เราจัดจัด สามเดือนครึ่ง หรือปีละครึ่ง และต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้รับบริการเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมก่อน เพื่อกำหนดเป้าหมายและนโยบาย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “ควรมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อมหาวิทยาลัยออกบางส่วนและหารายได้บางส่วนจากผู้สนับสนุนหรือผู้รับบริการ โดยวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายแก่ผู้สูงอายุเป็นหลักและเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการกำหนดนโยบายต้องมีการกำหนดกรอบจากข้อมูลพื้นฐานทุก ๆ ด้าน ทั้งบริบทมหาวิทยาลัย จุดเด่น จุดด้อย จากนั้น นำมาวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “การกำหนดนโยบายมหาวิทยาลัยควรจะต้องให้บริการแก่สังคม เพราะเป็นพันธกิจหนึ่ง โดยมหาวิทยาลัยอาจออกค่าใช้จ่ายให้บางส่วน แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของมหาวิทยาลัย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “เบื้องต้นกำหนดเป้าหมายเป็นบริการวิชาการก่อน ถ้าผลตอบรับที่ดีก็สามารถมุ่งหวังแบบหารายได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่จัดว่ามีวัตถุประสงค์ในการจัดอย่างไร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “การกำหนดเป้าหมายหลักและเป้าหมายในการดำเนินการควรขึ้นอยู่กับนโยบายของมหาวิทยาลัย ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคก่อน... โดยวัตถุประสงค์เน้นการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายและการท่องเที่ยวแก่ผู้สูงอายุ โดยพิจารณาที่การรับรู้ของผู้สูงอายุด้วย...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “เป้าหมายในการดำเนินงาน และนโยบายต้องลือกับประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาเขต รวมถึงกลยุทธ์ในระดับภาคีด้วย และควรเป็นการตอบโจทย์งานประกันคุณภาพก็จะดีมาก”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “จัดประชุมชี้แจงเหตุผลที่เราจะทำ เป้าหมาย กิจกรรมเป็นแบบไหน ช่วยกันคิด คอนเซ็ปต์งาน”

กำหนดแนวทางการปฏิบัติหรือแผนการดำเนินงาน

การวางแผนด้านบุคลากร

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “...ในการเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำที่แล้วก็ต้องเอาบุคคลที่ตรงกับงาน ว่าต้องใช้คนเท่าไร ดูจากกิจกรรมที่จัด วิทยากร ผู้นำกิจกรรมต้องมีองค์ความรู้ ผู้นำที่แล้วก็ต้องรู้ในงาน...เมื่อได้บุคลากรครบแล้วก็ต้องมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้เรื่องของผู้สูงอายุ ความ

ต้องและพฤติกรรม คณะกรรมการทั้งหมดไม่จำเป็นต้องรู้ทุกเรื่อง รู้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง การเงินก็รู้เรื่องการเงิน ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ควรต้องรู้เรื่องที่เกี่ยวข้อง แต่จะมีการชี้แจงเป้าหมาย วัตถุประสงค์การดำเนินงาน...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “จำนวนคนแล้วแต่กิจกรรมที่จัด...วิทยากร ผู้นำกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว พิจารณาจากคุณสมบัติและประสบการณ์...คนที่เข้ามาต้องรู้เรื่องผู้สูงอายุบ้างแล้ว ถ้าจะอบรมหรือปฐมนิเทศต้องให้เข้าใจคอนเซ็ปต์การทำงานไปในทิศทางเดียวกัน...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “...ต้องกำหนดคุณสมบัติและพฤติกรรมด้านสุขภาพ ส่วนอาสาสมัครอาจใช้นิสิต แต่ต้องมีผู้ดูแล...คนทำงานแบ่งเป็น 2 ระดับ 1. คนทำงานรับผิดชอบหลัก ที่จะต้องรู้ทุกเรื่อง เป็นสิ่งที่ดี ไม่ใช่รับผิดชอบเรื่องนี้ต้องรู้แต่เรื่องนี้ ต้องรู้ภาพกว้างทั้งหมด และลึกในส่วนของตัวเอง ตรงนี้จำเป็นทุกเรื่อง เพราะการประสานงานจะติดขัด คณะผู้บริหารยิ่งชัดเจนใหญ่ จำเป็นที่จะต้องรู้ เป็นคนกำหนดเป้าหมายร่วม แล้วต้องมาทำความเข้าใจ โครงการนี้อย่างดี คณะกรรมการ ต้องมีพื้นฐาน เข้าใจพื้นฐานไม่ต้องลึกซึ้งมาก เราอาจจะจัดอบรมระยะสั้นให้เค้า 3 ชั่วโมง 10 ชั่วโมง ให้เค้ารับรู้ว่าประกอบด้วยหัวข้ออะไร ไม่ต้องลึกถึงวิธีปฏิบัติไม่ต้องลึกขนาดนั้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ ให้พิจารณาจากคุณสมบัติเป็นหลัก..จำนวนเท่าไรหรือจากกิจกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “...วิทยากรและผู้นำกิจกรรมให้เลือกที่มีความรู้ตรงกับหัวข้อที่ต้องการ และมีความรู้เรื่องผู้สูงอายุ...การอบรมให้ดูบางประเด็นด้านผู้สูงอายุพื้นฐานที่เราควรทราบ โดยผู้ที่ร่วมดำเนินการทั้งหมดจะต้องทราบบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ รู้ว่าทักษะเฉพาะฝ่ายต้องมีอะไรทั้งทักษะด้านการจัดการ ทักษะในเชิงเทคนิคและการบริการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำเที่ยวให้ดูจากคุณสมบัติเป็นหลัก...ถ้าได้มาแล้วเราต้องชี้แจง วัตถุประสงค์ ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องรู้ทั้งหมด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำเที่ยว ให้พิจารณาจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก่อน หรือปราชญ์ชุมชน โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ...จากนั้นเราต้องมีการชี้แจงความรู้ทั้งหมด ของผู้สูงอายุ อีกอย่างหนึ่ง ต้องเป็นงานบริการที่สร้างความพึงพอใจกับผู้ใช้บริการ ดังนั้นจึงควรมีความรู้เรื่องการให้บริการที่ดีเลิศ ที่มีคุณภาพ ที่สำคัญ คุณต้องกำหนด พันธกิจของหน่วยที่จะตั้งขึ้น วิสัยทัศน์ซึ่งจะมีวิธีการแนวทางการดำเนินการเพื่ออะไร เพื่อหวังผลกำไร หรือเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี หรือทั้งสองอย่างควบคู่กัน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “...วิทยากรและผู้นำกิจกรรมให้พิจารณาจากประสบการณ์และความรู้ ...ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อชี้แจงเป้าหมายการดำเนินการ แผนการดำเนินการ วัตถุประสงค์ และรายละเอียดในการดำเนินงานต่าง ๆ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “...วิทยากรและผู้นำกิจกรรมต้องมีบุคลิกที่ดี และมีความรู้ด้าน ผู้สูงอายุ...ต้องชี้แจงเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการสถานที่ในการ ดำเนินโครงการ เป้าหมาย ระยะเวลา กิจกรรม หน้าที่ความรับผิดชอบ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรม ให้เปิดรับสมัครหรือติดต่อตามหน่วยงาน เฉพาะด้าน...ต้องประเมินเทศก่อนว่างานนี้คืออะไร มีวัตถุประสงค์อะไร เป็นงานลักษณะไหน ทำ แล้วได้อะไรกับผู้สูงอายุ รวมทั้งระเบียบกฎกติกาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ เลือกบุคคลที่เหมาะสมและดีที่สุด อย่าเลือกคนที่คุณชอบ...ต้องชี้แจงเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ขอบเขตงาน หน้าที่จริง ๆ คนทุกคนที่ เกี่ยวข้องกับงานต้องเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพราะจะได้สร้าง ผลลัพธ์ที่ไม่ว่าจะเป็น สินค้า บริการ เวลา กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับผู้สูงอายุแต่ถ้าไม่รู้ว่าจะผลิตให้ใคร คุณก็จะเขว หรือสิ่งที่ผู้สูงอายุ ต้องการและอุปกรณ์ไม่สอดคล้องกับร่างกายของเขา วัยของเขา เพราะฉะนั้นทุกคนต้องเข้าใจและ ผู้สูงอายุไม่ว่าจะภายนอกหรือภายในจิตใจ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “...วิทยากรและผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ ให้พิจารณาจากบุคลากรภายใน มหาวิทยาลัยก่อน...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “...พิจารณาเลือกจากคุณสมบัติ ดูว่าใช้เท่าไร ทั้งผู้ร่วมดำเนินการ วิทยากร และผู้นำกิจกรรม...ต้องมีการชี้แจงว่าเรากำลังทำอะไร วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรม วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ทีมงานเข้าใจในทิศทางเดียวกัน จากนั้น ชี้แจงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และความเข้าใจในงาน ได้แก่ ผู้สูงอายุ การออกกำลังกาย การดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “ทุกคนทุกภาคส่วนจะต้องรู้ลำดับ ตั้งแต่ต้นจนถึงตั้งแต่ 1-10 ว่า อะไร จะเกิดขึ้น ใครเป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่การงาน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “...วิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำเที่ยว ให้เลือกคนที่มีความสามารถ เหมาะสมกับงาน...ต้องมีการชี้แจงงาน พูดคุยเกี่ยวกับคอนเซ็ปต์ของงาน จุดประสงค์ เป้าหมาย รายละเอียดเกี่ยวกับงานทั้งหมด ตามด้วย รายละเอียดด้านผู้สูงอายุ เช่น การดูแล การจัดสถานที่ การเดิน นั่ง กินอยู่”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “จริง ๆ แล้วก็ต้องดูว่าเนื้อหาเรามุ่งเน้นด้านไหน ดูกิจกรรมที่เราจัด แล้ววางแผนออกมา...วิทยากรและผู้นำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดูจากคนที่ทำงานร่วมได้และมีความรู้

ทางด้านนี้...และพยายามสื่อสารให้เค้ารู้ข้อมูลมากที่สุด เกี่ยวกับข้อมูลโครงการและผู้สูงอายุ และผู้ประสานงานจะต้องรู้ทุกเรื่อง”

การวางแผนด้านงบประมาณ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “วางแผนงบประมาณขึ้นอยู่กับนโยบายมหาวิทยาลัยว่าจะสนับสนุนหรือต้องเก็บค่าลงทะเบียน...ส่วนจะเก็บเท่าไรให้พิจารณาจากต้นทุน...คนมาทำงานต้องการความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้า ความสุขในการทำงาน ถ้าโครงการมีรายได้ควรจัดสรรรายได้ให้เค้า ถ้าโครงการมีกำไร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ต้องมีการวางแผนงบประมาณ อาจเก็บค่าบริการหรือขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก...ให้ดูรายรับรายจ่ายให้ดี เรื่องเงินต้องโปร่งใส”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “งบประมาณแบ่งเป็นระยะไป ระยะทดลองเราต้องพึ่งพามหาวิทยาลัยมาช่วย สักส่วนของมหาวิทยาลัยจะออกเยอะพอสมควร แล้วก็ค่อย ๆ ลดจากที่กำหนดเวลาไว้ ลดลงจนมหาวิทยาลัยไม่ต้องสนับสนุนและสามารถพึ่งตนเองได้ ที่สำคัญงบประมาณจะต้องเป็นระบบโปร่งใส และตรวจสอบได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “ให้มองเป็นสองส่วน ส่วนแรกเพื่อการลงทุนให้ได้ผลประโยชน์กลับมา ส่วนนี้มหาวิทยาลัยต้องให้งบประมาณสร้างโปรแกรมนี้ขึ้นมาจากนั้นก็กลับไปสร้างให้นิสิตมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ดังนั้น ส่วนนี้ 30-40 เปอร์เซ็นต์ อีกส่วน คือ หาสปอนเซอร์อีก 20-30 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือคือเก็บจากผู้เข้าร่วม เช่น ราคาต่อหัวเจ็ดพัน เค้าอาจจะจ่ายสี่พันอะไรอย่างเนี่ย อีกสามพันอาจจะได้จากสปอนเซอร์หรือจากอะไร ซึ่งผมคิดว่าในปริมาณของเงินที่เค้าได้มาจะต้องนำมาใช้ประโยชน์หลาย ๆ อย่างประกอบกันไม่ใช่เราคิดราคาต่อหัวเจ็ดพันมหาวิทยาลัยออกให้ตั้งสามพันสี่พัน โห มหาวิทยาลัยขาดทุนจริง ๆ ไม่ใช่มันเป็นการสร้างแหล่งฝึกประสบการณ์หรืออะไรย้อนกลับมาหรือคนจ่ายอาจจ่าย 50 เปอร์เซ็นต์ มหาวิทยาลัยอาจออกสัก 40 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือก็ขอสปอนเซอร์ ซึ่งตรงนี้มันแล้วแต่ คนบริหาร โปรแกรมว่าจะหาสปอนเซอร์หรือหาอะไร ๆ ได้แค่ไหน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “เป็นการบริการวิชาการสู่สังคมซึ่งเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ประโยชน์จะตกอยู่กับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นประเด็นใน CSR ดังนั้น มหาวิทยาลัยต้องลงทุนมากหน่อย ร้อยละ 40 เก็บค่าบริการ ร้อยละ 30 และขอสนับสนุน ร้อยละ 30 ส่วนอนาคตมีโอกาสที่จะพัฒนาโครงการเป็นหารายได้เลี้ยงตัวเอง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “โดยหลักการเราควรจะได้เลี้ยงตัวเองได้ แต่มหาวิทยาลัยต้องเริ่มต้นตั้งเป็นกองทุนไว้ คือลงทุนในการทำโครงการ ซึ่งในแต่ละชุดจะต้องบริหารให้เลี้ยงตัวเองได้ คือ

มหาวิทยาลัยในช่วงแรก แล้วมีกำไรจะต้องทยอยส่งคืนมหาวิทยาลัยเรื่อย ๆ จนโครงการอยู่ตัวแล้วก็ไม่ต้องยืมแล้ว”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ระยะเริ่มต้น เป็นไปได้ ม.ควรจัดสรรงบ หรือให้ใช้สถานที่ ห้อง ผู้นำกิจกรรม และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ ในระยะเริ่มต้น หรือมีงบประมาณส่วนหนึ่ง แต่เก็บค่าลงทะเบียน อาจะยาก แต่ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดถ้าจูงใจ เสียเงินจ่าย ก็อาจเริ่มจาก มหาวิทยาลัยก่อน ถ้าขอสนับสนุน ได้ก็ขอ และเก็บจากผู้เข้าร่วม ค่าลงทะเบียน สิ่งที่คิดคือในระยะแรกเน้นสุขภาพและบริการ พอโครงการเริ่มอยู่ตัว เริ่มมีผลกำไร ค่อยคิดแสวงหารายได้ ฉะนั้น งบประมาณส่วนหนึ่งก็ต้องมีงบประมาณ ม. สนับสนุน และก็มีเก็บค่าบริการที่ราคาไม่แพงให้ดูจากต้นทุน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ระยะแรกมหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณให้โครงการอยู่ได้ก่อน เนื่องจากในระยะแรกเป็นการเริ่มต้นสร้างความศรัทธา ชื่อเสียงและความเชื่อมั่น ส่วนอนาคตอาจปรับเปลี่ยนได้โดยพัฒนาเป็นโครงการหารายได้ให้กับมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยอาจหักค่าดำเนินงานบางส่วน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “เราไม่ควรเอากำไรมากนัก อาจเก็บค่าลงทะเบียนให้พอดีกับค่าใช้จ่าย มหาวิทยาลัยควรสนับสนุน ร้อยละ 20 สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกหรือโครงการวิจัยร่วมด้วยร้อยละ 60 และเก็บค่าบริการร้อยละ 20 แนวทางในอนาคตพัฒนาเป็นโครงการหารายได้คือสามารถหารายได้เพื่อเลี้ยงโครงการได้แล้วมีเงินเหลือเป็นกำไร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “งบประมาณได้จากมหาวิทยาลัย 20 เปอร์เซ็นต์ เก็บค่าบริการ 50 เปอร์เซ็นต์ ขอสปอนเซอร์และรายได้อื่น ๆ เช่น ขายของที่ระลึก น้ำดื่มต่าง ๆ 30 เปอร์เซ็นต์ ส่วนในอนาคตพัฒนาเป็นหารายได้เพิ่มมากขึ้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “มหาวิทยาลัยสนับสนุนก่อนเลย คุณไม่ควรเก็บเลย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ในช่วงปีแรกมหาวิทยาลัยควรลงทุนเองก่อน 100 เปอร์เซ็นต์ และมีการเก็บค่าลงทะเบียน จากนั้น ในช่วงหลัง ๆ จะสามารถประมาณการได้ว่ามหาวิทยาลัยควรออกเท่าไร เก็บค่าบริการเท่าไรและขอสนับสนุนเท่าไร โคนพิจารณาจากต้นทุน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “ในการดำเนินการในระยะเริ่มต้นมหาวิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณทั้งหมดก่อน เนื่องจากเป็นงบลงทุนโดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานและค่อย ๆ ลดงบประมาณที่สนับสนุนลง ส่วนแนวทางในอนาคตเมื่อพัฒนาเป็นโครงการหารายได้ต้องมีทีมงานทางด้านการตลาดเข้ามาทำ โดยระยะแรกตั้งเป้าหมายแต่ละปีถึงรายได้ในอนาคตและดำเนินการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “แหล่งที่มาของเงินทุน ผมมองได้ทั้งหมดเลยไม่ว่าจะเป็นทางมหาวิทยาลัยหรือทางคณะ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “ตอนแรกใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยและขอสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. พัฒนาสังคมต่าง ๆ พออยู่ตัวจึงค่อย ๆ พัฒนาเป็นโครงการที่เก็บค่าบริการเพื่อเลี้ยงโครงการ และลดงบประมาณสนับสนุนของมหาวิทยาลัยลง....ต้องดูว่าแต่ละฝ่ายใช้งบเท่าไรก็ตั้งและจ่ายสรร ไป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “งบประมาณควรได้จากมหาวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาคือ สปอนเซอร์ และค่าบริการ สปอนเซอร์ให้ดูจากบริษัทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง...ค่าบริการต้องคำนวณจากต้นทุน ต้องให้แต่ละฝ่ายคำนวณต้นทุน ต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ต้นทุนกับกำไรควรอยู่ที่ 50 เปอร์เซ็นต์ ในความเห็นนะ”

การวางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “โครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ก็เริ่มทำในมหาวิทยาลัยก่อน แล้วจัดในโรงแรมก็ได้ หรืออาจไปบริการที่ชุมชนเลยก็ได้ ให้ดูจากกิจกรรมที่จะทำ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ดูจากกิจกรรมที่จะทำ และต้องเหมาะกับคนสูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรกคือส่วนที่จัดกิจกรรมในมหาวิทยาลัย รวมถึงที่พัก ที่กินต้องมีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “หลักการเตรียมเรื่องสถานที่ มันต้องมีทั้งภายในและภายนอก สมมุติว่าช่วงที่ต้องฝึกทำกิจกรรม โรงยิมก็มี ห้องประชุม ใน ม.ก็มี จะไปเช่าโรงแรมเพื่อเพิ่มต้นทุนทำไม แต่ใน ม. ก็จะมีค่าใช้จ่ายในเลขของ ม. โครงการนี้ก็ต้องบารุงค่าสถานที่ ค่าน้ำไฟ บุคลากรต้องคิดเป็นค่าใช้จ่าย ไม่ใช่ใช้ฟรี แต่แรก ๆ ก็ไม่แน่คือ เริ่มต้น ม. อาจจะไม่สนับสนุนก่อนเพื่อให้โครงการอยู่ได้ แต่ในรูปของบัญชีจะต้องมีรายรับและรายจ่ายให้ชัดเจน ส่วนสถานที่จัดกิจกรรมพิจารณาโดยเลือกให้เหมาะสมกับกิจกรรม ให้ดูกิจกรรมเป็นหลัก ซึ่งผู้สูงอายุจะไปตากแดดไม่ได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “เป็นโครงการในมหาวิทยาลัย ก็ต้องจัดในมหาวิทยาลัย แล้วความเชื่อถือมากกว่าข้างนอกเพราะจะเชื่อว่ามหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ นักวิชาการรู้จริงว่าถ้ามาแล้วปลอดภัยสำหรับเขามากกว่าที่อื่น ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวก็ใช้ในบริเวณสถานที่ที่เกี่ยวข้อง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ระยะแรก มหาวิทยาลัยควรจัดให้ หรือจัดให้ตลอดเพื่อบริการประชาชน ส่วนถ้าออกไปนอกสถานที่ เช่น ไปทริป ไปเที่ยว ผู้เข้าร่วมโปรแกรมอาจจ่ายค่าสถานที่ให้ ให้เลือกจากกิจกรรมที่ทำ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “พิจารณาจากการคมนาคมที่สะดวก เดินทางมาง่าย พิจารณาสถานที่ที่มีความพร้อม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “เริ่มจากพิจารณาจากมหาวิทยาลัยสนับสนุนเรื่องสถานที่ ซึ่งต้องพิจารณาความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุหรือไม่ถ้ามีที่เหมาะสมสามารถใช้ได้ แต่ถ้าไม่เหมาะสมให้พิจารณาหาสถานที่ภายนอกที่เหมาะสมต่อไป แล้วนำมาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกัน โดยพิจารณาจากความปลอดภัยและความเหมาะสมเป็นหลัก

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “ให้คำนึงถึงความสะอาด ปลอดภัย ความสวยงามและภูมิทัศน์ ห้องจะต้องมีความเหมาะสมไม่แออัด มีอุปกรณ์ที่พอเพียงและอากาศถ่ายเท”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “ถ้าเป็นภายในมหาวิทยาลัยก่อน การพิจารณาอันดับแรกก็ต้องปลอดภัยสุขอนามัย เดินทางสะดวกเพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม แต่ต้องคำนึงถึงผู้สูงอายุในเรื่องของ ฝุ่น อากาศ และสุนทรียภาพเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และสิ่งพวกนี้ต้องการการวางแผนและออกแบบ เพื่อให้อยู่ในพื้นที่เดียวกันและไม่ใช้เวลาในการเดินทางมากเกินไป และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การที่สอนผู้สูงอายุถ่ายภาพแล้วแชร์ไปยังสื่อโซเชียล มีเดียต่าง ๆ และเราก็ต้องปรับองค์รวมให้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย ซึ่งบริบทบางมหาวิทยาลัยเป็นแบบในเมือง ซึ่งเราสามารถใส่ธรรมชาติเข้าไปได้ เราต้องสร้างบริบทขึ้นไม่ว่าเราจะอยู่ในเมืองหรืออยู่ที่ต่างจังหวัดเพื่อให้ความเป็นธรรมชาติ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 จะใช้ทั้งพื้นที่ภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย ควรใช้การบูรณาการกิจกรรมกีฬาและสุขภาพกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทำโยคะในสถานที่ท่องเที่ยว มีวิทยากรมาบรรยายนอกสถานที่ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวอาจจะใช้ได้ทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เรื่องสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาถึงความปลอดภัย ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่และการเดินทาง โดยพิจารณาเลือกจากบริบทของกิจกรรม ที่ต้องสอดคล้องกัน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “อาจจัดในมหาวิทยาลัยก่อนในครั้งแรกเราเป็นเจ้าของภาพ หรือสามารถที่จะจัดภายนอกมหาวิทยาลัยก็ได้ โดยอาจจะมีการจัดตาม โรงแรมหรือสถานที่ ที่มันเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเพื่อสุขภาพ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “น่าจะเป็นสถานที่ที่สวยงาม ถ้าในมหาวิทยาลัยมีที่ยังดี ถ้าจัดในมหาวิทยาลัยต้นทุนถูก ไม่ต้องเดินทาง เมื่อมีคนมาจากที่อื่นเราก็ต้องสร้างจุดขาย ควรจะเลือกสถานที่ที่นิยม สงบ และไปทำกิจกรรมรอบ ๆ ได้”

การวางแผนด้านการจัดการ

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการทางการตลาด

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “ดูกลุ่มเป้าหมายระดับกลางก็มีศักยภาพที่จะซื้อและร่วมมือ ถ้าจะให้เห็นผลก็มีชมรมผู้สูงอายุก็ได้ หรือว่าห้างร้านบริษัทก็ได้หรือกลุ่มผู้เกษียณ ชมรมผู้เกษียณอายุทั้ง

ราชการหรือในชุมชนผู้สูงอายุ ถ้าเราอยากจะให้บริการให้เค้ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เราก็ไปแจ้งผ่าน อบต.หรือผ่านทางหัวหน้าชุมชน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “กลุ่มเป้าหมายที่ใช้อายุ 55 ปี ผู้สูงอายุเค้าจะมีโครงการอยู่ คนตั้งแต่ อายุ 58 ปี จะเข้าโครงการ ถ้าเข้าโครงการได้ก็ดี ส่วนชมรมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะมีสามกลุ่ม คือ ดิด บ้าน ดิดเตียง ดิดสังคม เราต้องเอากลุ่มผู้ดิดสังคมไป...การประชาสัมพันธ์ให้เข้าไปที่กลุ่มชมรมเลย ว่าเป็นโครงการที่ไม่แสวงหากำไรแล้วไปหาทุนสนับสนุนจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ สาธารณสุขจังหวัด แต่ต้องให้โควตาในส่วนที่เป็นคนของเค้า แต่จะมีช่องเพื่อบริการสังคม ใน หลักการคือต้องประชาสัมพันธ์แบบเราไม่ได้ตั้งใจให้เค้ามาสมัครเพียงอย่างเดียว คือ การ ประชาสัมพันธ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ 1. เพื่อให้เค้ามาสมัคร 2. เพื่อให้รู้ว่าเรามีกิจกรรมแบบนี้ คือ ส่งไปหน่วยงานที่เค้ามี หรือเค้าจัด เพื่อบอกให้เค้ารู้ว่าเรามี 3. เพื่อเผยแพร่ศักยภาพของเรา ว่าทำ อันนี้เรามีความสามารถอย่างไร และการเชิญชวนที่ดีที่สุดคือการบอกปากต่อปาก ไม่ใช่สื่อทีวี วิทยุ คือพวกที่ทำสื่อพวกนี้คือเค้าทำจนมีผลสำเร็จแล้ว จึงไปประกาศสื่อ แต่ถ้าเราจัดครั้งแรกจะลำบาก เพราะเรายังไม่มีชื่อเสียง คนเลยไม่สนใจ เพราะฉะนั้นการประชาสัมพันธ์ครั้งแรกหนักหน่อย ต้อง ใช้แบบโดยตรง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ควรแยกกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดกับ กลุ่มผู้สูงอายุต่างจังหวัด ในการทดลองอาจใช้ภายในจังหวัดก่อน สิ่งที่สามารถทำได้ ก็คือ การ เตรียมงานของกลุ่มผู้ก่อนเกษียณอายุราชการ ส่วนที่ 2 กลุ่มเป้าหมายหลักคือ คนต่างจังหวัด ถ้าถึง ระยะไกลในระยะที่ 2 การเชื่อมโยงกับทัวร์ต่าง ๆ เป็นทัวร์ผู้สูงอายุ...การตลาดอันแรกก็ต้องเป็น เรื่องของทางตรง ซึ่งเราจะเอาของราชการมาทำ MOU ให้เห็นว่ามีหลักการอย่างนี้ ขอให้มาร่วมงาน ส่วนหนึ่ง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “ต้องสำรวจก่อนว่ากลุ่มไหนมีกิจกรรมกลุ่มไหนไม่มี ซึ่งกลุ่มที่ น่าสนใจคือ กลุ่มผู้เตรียมตัวเกษียณและกลุ่มที่เพิ่งเกษียณ เพราะกลุ่มนี้จะต้องมีการปรับตัวในเรื่อง ของการดำเนินชีวิตค่อนข้างสูง การทำการตลาดควรตรงไปที่หน่วยงานหรือชมรมผู้สูงอายุไป สัมภาษณ์ไปคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลพร้อมประชาสัมพันธ์ไปในตัว

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “เป้าหมายให้ดูกลุ่มที่มีอำนาจการซื้อ ได้แก่ พนักงานของรัฐที่เตรียม ตัวเกษียณ เจ้าของธุรกิจในจังหวัดและบริเวณใกล้เคียง และเปิดรับทั่วไป...ใช้การประชาสัมพันธ์ หรือ โปรโมททางตรง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายให้มองไปที่กลุ่มข้าราชการที่เตรียมตัวเกษียณ น่าจะเริ่มที่กลุ่มอาจารย์ในมหาวิทยาลัยก่อน แล้วก็ข้าราชการทั่วไปและองค์กรบริษัทต่าง ๆ ชมรม ผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “กลุ่มเป้าหมายคือเปิดรับทั่วไป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “จะมุ่งเป้าไปที่ชมรมผู้สูงอายุก่อน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “กลุ่มเป้าหมายคือผู้เตรียมตัวเกษียณอายุ รองลงมาคือสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกหน่วยงานของรัฐ ใช้การประชาสัมพันธ์สู่กลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยประชาสัมพันธ์ไปที่หน่วยงานต้นสังกัด ควบคู่ไปกับการออกสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “กลุ่มเป้าหมายมุ่งไปที่ชมรมผู้สูงอายุ จะมีบางส่วนสังกัดที่ อบต. อบจ. หรือโรงพยาบาลต่าง ๆ รองลงมาคือ อบต. อบจ. ผู้เตรียมเกษียณอายุและเปิดรับทั่วไปถ้าเป็นกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ ต้องเข้าไปหาผู้นำกลุ่ม หรือเข้าไปในชมรมเพื่อประชาสัมพันธ์ โดยทำสื่อเข้าไป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “กลุ่มเป้าหมายให้เปิดรับทั่วไป รองลงมาคือ ผู้เตรียมตัวเกษียณอายุ พนักงานบริษัทและพนักงานของรัฐและประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “กลุ่มของเราเราต้องดูศักยภาพ เราต้องไปดูมาก่อนว่า ใครที่สามารถเป็นลูกค้าได้ เช่น ถ้าเราเลือกชาวบ้านเพราะฉะนั้นคงต้องเป็นรถอีแต่นตามหมู่บ้าน แต่ถ้าเป็นนักธุรกิจสะดวกสุดก็เป็นโทรศัพท์ตรงง่ายสุดหรือเข้าหาผู้บริหารแบบขายตรงส่วนใหญ่โครงการใหม่ ๆ ต้องสร้างทีมขึ้นมา ทีมที่สามารถโฆษณาได้ หรือสื่อท้องถิ่นออกไป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “เป้าหมายทุกกลุ่มทั่วไป โดยระยะแรกควรศึกษาว่ากลุ่มไหนเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการสำรวจความต้องการเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมควรเป็นวิธีการตลาดโดยตรงกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงชมรมผู้สูงอายุ และทำการตลาดทุกช่องทางเพื่อให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “เป้าหมายคือ กลุ่มของผู้เกษียณที่อยู่ในภาครัฐหรือกลุ่มคนที่ เป็นเกษตรกร เกษตรกรที่น่าจะเป็นประชากรหลัก เกษียณหลักจะมีองค์ทางกลุ่มผู้เกษียณต้องเข้าไปติดต่อประสานงานอยู่เรื่อย ๆ อย่างเช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ให้เข้าไปประชาสัมพันธ์ ตรงนั้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “เป้าหมายให้มุ่งไปที่ชมรมผู้สูงอายุ โดยกระจาย ๆ ไปหลาย ๆ ชมรม และเรามีการสื่อทางตรง เข้าไปคุยโดยตรง หรือเข้าไปที่องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ดูแลผู้สูงอายุโดยตรง” ประชาสัมพันธ์ในภาพกว้าง และมีหนังสือไปแจ้งข่าวสารแก่ผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะซื้อโปรแกรมกับเราให้มากที่สุด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “เป้าหมายได้ทุกกลุ่ม โดยให้คณะทีมงานช่วยโปรโมท รวมทั้งตัววิทยากรเองก็สามารถช่วยหาลูกค้าได้ หรือเข้าไปหากกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ให้เค้าช่วยโปรโมท หรือส่งจดหมายไปยังหน่วยงาน เขียนในเชิงพัฒนา ให้ความรู้แล้วนำไปถ่ายทอดได้”

ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

การกำหนดงาน โครงสร้างและบทบาทหน้าที่

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “ฝ่ายต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพร้อม ถ้าสมบูรณ์หมดเลยก็ดี แต่ถ้าไม่สมบูรณ์ให้ทำเท่าที่ทำได้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ถ้าเป็นงานใหญ่จึงจะทำ แต่ถ้าเป็นงานเล็กแค่จัดอบรม ให้ใช้คนเดียวทำงานหลายอย่าง เพราะยุคนี้เป็นยุคที่ใช้ระบบเศรษฐกิจ คอมพิวเตอร์ ทุกอย่างใช้ออนไลน์หมด พยายามใช้ออนไลน์ให้ได้ ทั้งระบบลงทะเบียน จ่ายเงิน มาถึงได้เข้าบรรยายเลยไม่ต้องเสียเวลา เจ้าหน้าที่คนเดียวจะทำได้หลายอย่าง ถ้าใช้เทคโนโลยีมาช่วย คือในฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีหลายคน คือเป็นเฉพาะกิจไม่ต้องมีฝ่ายประจำ แต่ถ้าตั้งเป็นหน่วยงานจึงจะมีฝ่ายเวลาจัดต้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ฝ่ายแพทย์พยาบาล ถ้าไม่มีต้องมีคอนแทคที่เรียกได้โดยตรง ประกันชีวิตสำคัญ ประกันบุคคล ประกันหมู่ อีกส่วนหนึ่งคือ สวัสดิการประสานงานได้ทุกเรื่อง รู้ทุกเรื่อง ทำได้ทุกเรื่องในนั้น นอกนั้นก็ไม่ค่อยสำคัญ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “...ควรทำเป็นคณะกรรมการกลุ่มเล็กก่อนแล้วค่อย ๆ พัฒนาเป็นฝ่ายเป็นหน่วย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “หน้าที่ต้องชัดเจน....ควรมีฝ่ายส่งเสริม ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร และ ฝ่ายสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ฝ่ายคมนาคมขนส่ง ยานพาหนะและการเดินทาง ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “จัดกลุ่มงานให้ดี...ควรมีฝ่ายสุขภาพ ก็พาออกมาเป็นฝ่ายหลัก และอีกฝ่ายคือการท่องเที่ยวและการบริการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ให้ดูว่าอะไรที่รวมกันได้ เช่น อาหารเครื่องดื่ม ถ้าเราแบ่งเยอะมันขึ้นอยู่กับคณะกรรมการของคุณว่าจะมีสักกี่คน ถ้าคณะกรรมการเยอะเวลาเรียกประชุมที่ก็ลำบาก ฉะนั้นให้ใช้คนที่ทำงานจริง ๆ คนที่เสียสละคนที่รับผิดชอบ และคนพวกนี้ต้องได้รับผลประโยชน์บ้าง ได้ผลงานบ้าง คือได้ทั้งผลงานได้ทั้งรายได้ หรือไปต่างจังหวัดน่าจะมีค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางให้เค้าบ้างเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ลองดูฝ่ายที่รวมกันได้ก็รวมกัน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “...แต่ตั้งคณะกรรมการแต่ละฝ่าย โดยมอบหมายหน้าที่และไม่ก้าวก่ายหน้าที่กัน และมีการแต่งตั้งผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นประธานหรือที่ปรึกษา ฝ่ายต่าง ๆ ควรแบ่งเป็น ฝ่ายบริหาร ชุกรการและการเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์และรับสมัคร ฝ่ายสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก ฝ่ายวิชาการ กิจกรรมและการนำเที่ยว ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายแพทย์และพยาบาล ฝ่ายคมนาคมขนส่ง ส่วนหน้าที่ก็ตามชื่อฝ่ายเลย...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “...ควรมีกรรมการชุดอำนาจการที่คอยวางแผนกำหนดงานนโยบายต่าง ๆ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “แบ่งงานเป็นฝ่ายธุรการ ฝ่ายสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม นอกนั้น ก็ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการเงิน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ควรแยกฝ่ายกิจกรรมและฝ่ายวิชาการก็ให้ความรู้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “ควรแบ่งฝ่ายบริการนำเที่ยวออกจากงานวิชาการเพราะเวลาดำเนินการจริง ๆ งานบริการและงานวิชาการจะเป็นการทำงานคนละส่วนกัน ฝ่ายต่าง ๆ ควรประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ธุรการและการเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์และรับสมัคร ฝ่ายสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายจัดกิจกรรมและการนำเที่ยว ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายแพทย์และพยาบาล”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “น่าจะสมารถที่จะแจกจ่ายละเอียดให้เป็นลักษณะของผังองค์กรโดยตรงเลยว่าคนดังกล่าวมีหน้าที่อะไรบ้าง เพื่อการกระจายงานมากขึ้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “ไม่ควรแบ่งเป็นหลายฝ่าย หลัก ๆ ต้องมีฝ่ายวิชาการ คู่มือเรื่องวิชาการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการจัดการ ออร์แกนไนซ์ วัสดุภัณฑ์ ติดต่ออาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า ห้องพักรักษาพยาบาล การติดต่อประสานงาน และฝ่ายกิจกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “จริง ๆ แล้วที่สำคัญคือฝ่ายประสานงานทั่วไปที่จะประสานงานทุกคนเข้าด้วยกัน ออร์แกนไนซ์ทุกอย่าง จัดประชุม ชี้แจง ทำเอกสารการประชุม...”

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

ปัจจัยนำเข้า (Input) คุณสมบัติผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “อาจเป็นกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มผู้เกษียณ ชมรมผู้สูงอายุทั้งราชการหรือในชุมชนผู้สูงอายุ ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้..”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “กลุ่มผู้สูงอายุ ต้องระบุว่าสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ไม่เป็นโรคร้ายแรง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “กลุ่มผู้เข้ารับบริการต้องไม่เป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “กำหนดถึง 65 ก็ได้ ยังพอเข้าร่วมไหว”

กระบวนการ (Process): ผลลัพธ์ที่การบริการ ประกอบด้วย
สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว

หลักในการพิจารณาเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “นักท่องเที่ยวจะไปไหนสิ่งแรกที่เค้าคำนึงถึงคือความปลอดภัย ความประทับใจ คำนึงถึงการให้บริการ ฉะนั้น นักท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย ความประทับใจ มีความกับการให้บริการ เหนือที่สุดยอดแล้ว... ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ในโปรแกรมมันต้องหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็ต้องดูกลุ่มที่เข้าร่วมมีพื้นฐานอย่างไร แล้วเห็นควรจะให้สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้น ขึ้นอยู่กับงบประมาณของโครงการว่าจัดได้ไหม...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “มันขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ต้องมีความปลอดภัย เข้าถึงง่าย บรรยากาศดีที่สำคัญคือเลือกสถานที่ที่มีห้องน้ำ เพราะผู้สูงอายุต้องเป็นประเด็น ส่วนความมีชื่อเสียง ขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ใครมาเมืองสกลนครก็ต้องอยากไปที่มีชื่อเสียง แต่ถ้ากลุ่มคนเป็นคนสกลนครอยู่แล้ว ต้องดูว่าเค้าเคยอยู่เคยไปหรือยัง และกิจกรรมที่เราทำด้วย และแล้วแต่กลุ่มเป้าหมาย ถ้าเป็นกลุ่มต่างจังหวัดมาก็ท่องเที่ยวเป็นหลัก สุขภาพและกีฬาเป็นรองลงมา แต่ถ้าทำกับกลุ่มเตรียมผู้สูงอายุก่อนเกษียณกิจกรรมเป็นหลัก การท่องเที่ยวเป็นรอง ต้องแยกออกไปอย่างนั้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “ดูว่าโจทย์เราต้องการอะไร เช่น ต้องการให้มีกิจกรรมทางกาย ก็ต้องพาไป”สวนสาธารณะ ถ้าต้องการทำสมาธิ ก็ไปวัด เป็นต้น พิจารณาจากคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ” สถานที่ท่องเที่ยว ให้สำรวจสถานที่ที่ผู้สูงอายุไปสะดวกและสำรวจว่าเค้าชอบแบบไหน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ถ้าสถานที่ท่องเที่ยวสามารถจัดกิจกรรมได้ก็จะดี ช่วงเวลาเดินทางท่องเที่ยว คือ ทั้งกีฬา สุขภาพและท่องเที่ยว ทั้ง 3 อัน จะต้องเป็นการบูรณาการ คือ ต้องจัดสถานที่ท่องเที่ยวในละแวกนั้นหรือจัดกิจกรรมหลักในที่หนึ่งแล้วสามารถท่องเที่ยวใกล้เคียงได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “...ต้องสะดวกสบาย ปลอดภัย...ถ้าได้ชื่อเสียงก็ประทับใจมากขึ้น...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ต้องปลอดภัยเป็นหลัก และสะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย ไม่ไกลมากนัก ส่วนความมีชื่อเสียง แล้วแต่ความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย คือ ต้องดูว่าเค้าสนใจที่ไหน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “เน้นเรื่องของธรรมชาติ ความปลอดภัย เหมาะสมกับอายุ เช่น พาไปเที่ยวป่า เรียนรู้แหล่งสมุนไพร วัดป่าทางภาคอีสาน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “ปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย เดินทางไม่ไกล...ไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง อาจจะเป็นแบบ อันซีนก็ได้ และให้เน้นดูประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “ปลอดภัยสูง มีประโยชน์ และค่าใช้จ่ายไม่มากนักและคำนึงถึงระยะเวลาการเดินทาง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ควรเป็นสถานที่หลักที่มีความสำคัญ มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดี และเหมาะสมกับกิจกรรมผู้สูงอายุ เดินทางไม่ไกลจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก ปลอดภัย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกสบาย บรรยากาศดี และควรเหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่นทางลาด ห้องน้ำเนื่องจากผู้สูงอายุมีข้อจำกัดเรื่องสุขภาพ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “อันดับแรก สถานที่ต้องเข้ากับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งต้องมีความปลอดภัย ต้องสุขกายสบายใจ การสุขกายก็คือการนอนหลับ การกิน อาหารมีสุขภาพ และควรคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุเป็นหลัก เช่น ไม่เดินขึ้นบันไดที่สูง ทางลาดชันหรือเนิน รถเข้าถึงได้ง่าย เป็นต้น และถ้าเราไปจัดกิจกรรมในภูมิภาคอื่นเราก็ต้องคำนึงถึงการใช้ชีวิตบนรถ ส่วนตัวนะรับการนำพาผู้สูงอายุออกนอกสถานที่ไกล ๆ มีข้อจำกัด ในเรื่องระยะเวลาสำคัญที่สุด เพราะว่าจะต้องนั่งรถก็มีการใช้ห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น เพราะฉะนั้น แล้วอาจจะต้องดูความเป็นไปได้และความเหมาะสมว่าผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดต้องการที่จะไปเยี่ยมสถานที่ไกล ๆ จากชุมชนรอบมหาวิทยาลัยหรือไม่... ไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียงเลยครับ ยิ่งเราหาสถานที่ที่ไม่มีชื่อเสียงแต่ันมีความสำคัญแล้วก็มีความเฉพาะและเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายยิ่งดีเพราะจะทำให้สถานที่นั้นเป็นที่รู้จัก หรือว่ากลุ่มคนที่เข้าไปเที่ยว เข้าไปเยี่ยมชมตรงนั้น เขามีความรู้สึกว่าเค้าพิเศษ มีความพิเศษอย่างที่ว่ามีใครเคยไปเลย พอเราไปแล้วรู้สึกว่ามันเยี่ยม แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกลุ่มลูกค้าที่คิดว่าการได้มาเยือนสถานที่สำคัญของจังหวัดนั้น ๆ ก็ต้องมีในส่วนตารางกิจกรรมนั้นด้วย อาจจัดประเภทของการนำชมเที่ยวว่าควรจะเป็นสถานที่ทางด้านวิถีชุมชน การเดินชมตลาด การดูสถานที่ผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ ปลูกผักออแกนิก เป็นต้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “หลักเบื้องต้น ก็ต้องยึดหลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย บรรยากาศดีแล้วก็เดินทางไม่ไกล...และไม่จำเป็นต้องโด่งดัง มีชื่อเสียง แต่ว่าสถานที่นั้นตอบโจทย์เราได้ อ้อ เห็นแล้วโอเคใช่ อะไรแบบนี้ ซึ่งสถานที่ที่เที่ยวที่เราไปจะต้องสื่อความรู้ในด้านไหน...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “คำนึงถึงความปลอดภัย สะดวกสบายใกล้ที่พัก มีชื่อเสียง บรรยากาศดี แนวธรรมชาติและคนไม่พลุกพล่านจนเกินไป” สถานที่ท่องเที่ยวถ้าคนมาจากต่างถิ่น ควรจัดสถานที่ที่นิยมไป บรรยากาศสงบและสามารถทำกิจกรรมรอบ ๆ ได้

การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ไม่มีความจำเป็นต้องเลือก คือ เรามีเงิน เราเช่าดีกว่า อย่าเอารถมหาวิทยาลัยไปเพราะถึงสภาพรถจะดีอย่างไร ต้องดูคนขับที่ชำนาญทาง เพราะถ้าขึ้นเหนือไป

แม่ฮ่องสอนต้องใช้หอนี้เท่านั้นนะ เป็นต้น คือ ทางบางทางต้องใช้คนที่ชำนาญ เพราะเสี่ยงกับการเกิดอุบัติเหตุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “อันดับที่ 1 ก็คือสภาพรถต้องดี ไม่ใช่นั่งสบายอย่างเดียว เครื่องยนต์ต้องดีไม่เก่า ใช้รถของเราหรือไปจ้างข้างนอกก็ได้แต่ขอให้รถสภาพดี ต่อไปคือ คนขับก็เป็นสิ่งสำคัญคือ ต้องแต่งกายให้ดี ไม่สูบบุหรี่อันนี้ข้อสำคัญ ไม่ยุ่งเกี่ยวอบายมุข เพราะอย่าลืมว่าเราทำงานด้านสุขภาพ คนที่ทำงานต้องมีพฤติกรรมสุขภาพดีตลอด

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “คำนึงถึงความปลอดภัย สะดวกสบาย เลือกคนขับที่มีมารยาท”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ยานพาหนะ ปลอดภัย สะดวกสบาย มารยาทคนขับ” สามารถใช้รถของมหาวิทยาลัยได้แต่ต้องดูให้เหมาะสม ต้องดูว่าผู้สูงอายุขึ้นไหวมั๊ย เหมาะสมมั๊ย หลีกเลียงรถปรับอากาศ 2 ชั้น

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “อยู่ที่งบประมาณว่ามหาวิทยาลัยให้เยอะหรือไม่”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ต้องสะดวกสบาย คนขับมีมารยาทที่สำคัญ ถ้ามหาวิทยาลัยให้ก็ใช้รถมหาวิทยาลัยก็ได้ แต่จะมีค่าเบี่ยงเลียง ค่าน้ำมัน สรุปลแล้ว จ้างรถก็พอกัน ดังนั้นการเลือกขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับ...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “คำนึงถึง ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทของผู้ขับรถ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ถ้าใช้การขอความร่วมมือจากธุรกิจที่เค้าดำเนินการอยู่แล้วจะดีกว่า เพราะเค้ามีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ แต่ถ้ามหาวิทยาลัยทำเองต้องอบรมเจ้าหน้าที่ กิจกรรมต่าง ๆ จุดแวะพัก ตามเรื่องของการท่องเที่ยว จุดที่น่าสนใจหรือการพักผ่อน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “ในการเดินทางต้องสะดวก ปลอดภัย คนขับมีมารยาทดี และในช่วงเวลาการเดินทางควรจัดให้มีกิจกรรมด้วย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “เหมาะสมกับการขึ้น-ลง อุณหภูมิในรถพอเหมาะไหม เครื่องเสียงที่เปิดใช้เสียงดังน่ารำคาญหรือเปล่า ลักษณะเพลงที่เปิด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “ยานพาหนะก็น่าจะเป็นที่นั่งปลอดภัย โปร่ง ซึ่งผู้สูงอายุเนี่ย ถ้าอี๊ดอัดเขาก็ไม่ค่อยจะโอเคเนะคับ ปลอดภัย โปร่งโล่งสบาย ไม่แออัด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “ใช้รถมหาวิทยาลัยเพื่อลดต้นทุน”

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

การจัดบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “คนที่มาจัดการจะต้องรู้เรื่องตรงนี้ คือ ผู้บริหาร โครงการจะต้องรู้เรื่องตรงนี้ว่าควรจัดอะไรให้ ควรจัดแบบไหน ควรจะจัดอาหารที่เป็นสมุนไพร อาหารสุขภาพ เพื่อให้มันกลมกลืนกับงานที่เราจัด คือ ใช้คนน้อยที่สุด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ร้านค้าต้องทำตามสั่ง ฝ่ายอาหารต้องเข้าไปควบคุมเป็นคนกำหนดรายการอาหาร และต้องเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ สุก สะอาด มีประโยชน์”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “ให้ร้านค้าเข้ามาทำโดยควบคุมรายการอาหารที่เป็นอาหารสุขภาพ จัดโดยนักโภชนาการ โดยสามารถบอกได้ว่า วันนี้ทานอะไร อาหารวันที่กี่ Kcal และมีสารอาหารอะไรบ้าง ระวังเรื่องอาหารสำหรับมุสลิม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “อาหาร ควรจัดรายการอาหารแล้วให้ทางร้านดำเนินการจัดการให้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “ต้องมีการควบคุมรายการอาหาร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ควรมีโภชนาการควบคุมเพราะการกินอาหารของผู้สูงอายุ จะต้องระมัดระวัง ถ้าเราอยากให้ความรู้และให้เค้ามีความสุขที่ดีด้วย ควรให้โภชนาการควบคุมร้านค้าทำ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ควรจัดมีโภชนาการควบคุมในการจัดรายการอาหารที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “ควรจัดมีโภชนาการควบคุมในการจัดรายการอาหารแล้วให้ร้านดำเนินการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “มีโภชนาการควบคุมรายการอาหาร ที่เหมาะสม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ต้องมีโภชนาการควบคุมรายการอาหารที่เป็นอาหารสุขภาพ ไม่กระทบต่อคนที่ เป็นโรคเบาหวาน เกาต์ เป็นต้น มันจะสร้างจุดขายและความแตกต่าง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “...สามารถเลือกร้านที่สามารถทำให้ได้โดยจัดโภชนาการควบคุมรายการอาหาร และควรเป็นอาหารที่มีคุณภาพและอาหารเพื่อสุขภาพ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 ผมมองไปที่ว่า การนำอาหารที่เป็นท้องถิ่น มาทำให้ดูร่วมสมัย ใส่โภชนาการเข้าไป จะเป็นเทรน แล้วก็ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการ อาหารที่เคยมองในปัจจุบัน พอเอามาวางมาจัด มารวบรวมกัน ไม่ว่าจะเป็นข้าวสาง ข้าวหอมนิล นานมข้าวกล้องงอก ธัญพืชต่าง ๆ พอมารวมตัวกันแล้วน่ากิน มันมีประโยชน์ด้วย นี่คือเทรนและการใช้ชีวิตแบบสโลไลฟ์ ใช้ชีวิตแบบช้า ๆ เรียบง่าย เพราะฉะนั้นแล้วการจัดอาหารที่ที่คุณสมบัติแบบนี้ตลอด การเข้าร่วมโครงการก็จะดีมาก”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “อาหารจะควรยกให้ร้านค้าดูแลไปเลย รายการอาหารต่าง ๆ ทางร้านค้าควรจะให้เรามาเลือกก่อน ก็เลือกอาหารสุขภาพ ที่เหลือทางร้านจัดการเอง รายการอาหารก็ค่อยมากลยกัน”

การบริการด้านการพยาบาลและการประกันภัย

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “การประกันกลุ่ม ปกติก็มีอยู่แล้ว แต่ในค่ายไม่จำเป็นต้องทำเพราะไม่ได้เดินทาง แต่ถ้าเดินทางต้องทำประกันอุบัติเหตุเป็นสำคัญ การมีผู้ดูแล ตามจำนวนที่เหมาะสม ผู้ดูแลก็ต้องตามไปดูแลอย่างใกล้ชิดถึงจะประทับใจ ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นมีพยาบาล อาจเป็นนิสิตสาย

สุขภาพก็ได้ เพราะกลุ่มผู้สูงอายุต้องมีผู้ดูแลที่มีทักษะพยาบาลเบื้องต้น แต่จะมีพยาบาลที่เราสามารถ On call ได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “อาสาสมัครสามารถใช้นิติศาสตร์ที่มีความรู้ด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขเข้ามาช่วยดูแลได้...ควรจัดให้มีประกันกลุ่ม ซึ่งครอบคลุมทั้งการทำกิจกรรมและการเดินทาง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ควรมีพยาบาลสแตนด์บาย และระยะแรกควรมีรถพยาบาลสแตนด์บาย หรือใช้นิติศาสตร์ด้านสุขภาพเข้ามา ไม่จำเป็นต้องให้แพทย์ และต้องประสานงานติดต่อกับโรงพยาบาลไว้ล่วงหน้าหากมีเหตุฉุกเฉิน ว่าเรามีประกันจะสามารถรักษาได้เลยโดยไม่ต้องจ่ายเงินก่อน การประกันก็ ควรจัดทั้งการประกันอุบัติเหตุและการประกันสุขภาพ ซึ่งสำคัญมากอย่าประมาท มันเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “มีแพทย์ หน่วยพยาบาลหรืออาสาสมัคร ประจำที่มอยู่ตลอดเวลาในการทำกิจกรรม มีการประกันภัย มีแพทย์ หน่วยพยาบาลหรืออาสาสมัคร ประจำที่มอยู่ตลอดเวลาในการทำกิจกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ ควรมีอาสาสมัครหรือพยาบาลประจำตลอดโครงการ อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นต้องมี หรือใช้คนที่มีความรู้ นิติศาสตร์สามารถปฏิบัติได้ ช่วยเหลือได้เพราะผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจะเกิดอุบัติเหตุทุกเมื่อ การบริการด้านความปลอดภัย ก็ควรมีอย่างยิ่งเพราะอะไรก็เกิดขึ้นได้ หรือถ้าเป็นกิจกรรมภายในเช่นโยคะ เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าต้องมีการเดินทาง สำคัญ ที่เป็นทริปที่ต้องออกเดินทางต้องทำ เต็มนี้ประกันที่เป็นระยะสั้น ๆ ก็ไม่แพงนัก เพราะอะไรก็เกิดขึ้นได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีพยาบาลหรืออาสาสมัครพยาบาลประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม คือ ถ้าดูตามจำนวนสัดส่วน คือ 30 คน ควรจัดผู้ดูแล 1-2 คน คือ เราสามารถจัดพยาบาลประจำคนนึงแล้วจัดนิติอาสาสมัคร ด้านสาธารณสุขหรือพยาบาลมาช่วย และควรมีการประกันอุบัติเหตุและพวกประกันสุขภาพ เพราะบางส่วนเค้าอาจจะเจ็บป่วยปวดท้องหรือท้องเสีย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “ควรมีการประกันอุบัติเหตุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ด้านพยาบาลน่าจะให้มีเจ้าหน้าที่ 1 คนดูแลเฉพาะด้านนี้ หรือมี 2 คนตลอดทริป และปกติก็จะมีการประกันภัย โดยทั่วไปก็จะมีการประกันเดินทาง ประกันอุบัติเหตุ แต่ถ้าเราสามารถซื้อเพิ่มได้หรือติดต่อในกลุ่มของคนที่เราที่มีบริษัทที่เค้าดูแลอยู่ในเรื่องของการประกันสุขภาพเพิ่มเติม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “การบริการประกัน ต้องมีคุ้มครองทั้งบุคลากรและลูกค้า สวัสดิการต้องมีพยาบาลหรืออาสาสมัครดูแลตลอดรวมถึงอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “หลัก ๆ ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการด้านและงบประมาณของผู้บริหาร โครงการว่าควรใช้แบบไหน ถ้าเป็นไปได้การมีพยาบาลก็เป็นหน้าที่ของทางมหาวิทยาลัยโดยตรง นั้นแหละ ถ้าคิดว่าเพิ่มความอุ่นใจให้กับลูกหลานที่จะส่งผู้เกษียณอายุเข้ามา จะเป็นการการันตีได้ว่าเรามีพยาบาลตลอดโครงการ นอกจากนี้ เรายังมีนิสิตอาสาสมัครด้านสาธารณสุขในการดูแลก็จะทำให้อุ่นใจมากขึ้น การประกันภัยสำคัญมาก ควรจะมีครอบคลุมหน่อยว่าเกิดเหตุการณ์ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม จะเกิดอะไรขึ้นจริง ๆ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “จัดพยาบาลหรือนักศึกษาพยาบาล มาช่วยดูแล หรือจัดอาสาสมัคร หรือไกด์ผู้ช่วยมาช่วยดูแล 1 คนประกบ 5 คน คอยดูแลเทคแคร์”

ที่พัก (Accommodation)

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ควรดูความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ไกล่ที่จัดกิจกรรมหลัก และที่พักที่เหมาะสมควรไม่ต้องขึ้นบันไดสูงชัน ที่พักต้องสะดวกสบาย คนเฒ่าคนแก่ต้องไม่แออัด เสียงสงบ ที่นอนไม่ใช่เตียงสปริง เพราะจะทำให้ปวดหลัง ที่นอนโซฟาหรือที่นอนพื้นก็ได้”

เหมาะสมกับผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “ที่พักต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบ เพียงต้องไม่สูง ไม่ควรจัดให้ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว พื้นต้องไม่ลื่น ไม่ต้องขึ้นบันได ที่สำคัญต้องปลอดภัย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “ที่พักปลอดภัย สะดวกสบาย ไกล่ที่อบรม บางแห่งมีโรงแรมในมหาวิทยาลัยก็มี บางแห่งไม่มีก็ต้องข้างนอก มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง มีทรัพยากรไม่เหมือนกัน ที่ไหนมีทรัพยากรเหมาะสมกับผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ควรจะมีความปลอดภัย สะดวกสบาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบ และใกล้สถานที่อบรม สิ่งสำคัญคือสิ่งอำนวยความสะดวก ให้พิจารณาตามความเหมาะสม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “เลือกที่ความปลอดภัย มากที่สุด ถ้ามหาวิทยาลัยมีที่พักภายในสามารถพักได้โดยยึดหลักความปลอดภัยมากที่สุด...ถ้ามหาวิทยาลัยมีที่พักภายในสามารถพักได้โดยยึดหลักความปลอดภัยมากที่สุด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “นำอยู่ อยู่แล้วสบายใจ น่านอน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า ทางมหาวิทยาลัยก็เป็นบุคลากร มีหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักอยู่แล้ว แนะนำว่าเหมือนจัดโปรแกรมสัมมนาเลย ในจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยว ที่พักที่เราแนะนำ ใกล้เคียงสถานที่กิจกรรมตรงไหนได้บ้าง หรืออย่างน้อยที่สุดเรามี Contact กับที่ไหนได้ราคาที่เป็นราคากรูปร ราคาก็เป็นอัตราพิเศษ โปร โมชั่นพิเศษสำหรับผู้เข้าร่วม กิจกรรมสำหรับ โรงแรมที่เป็นมาตรฐานที่ดี ให้ได้ความพึงพอใจมากที่สุด”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “...ปลอดภัย สะดวกสบายและเลือกที่พักที่สามารถ ซัพพอร์ต ผู้สูงอายุได้...พิจารณาที่พักจากใกล้สถานที่อบรม...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “ที่ที่พักต้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ แน่นนอนจะเป็นกลุ่มโรงแรม หรือรีสอร์ทที่ไม่ได้มีกลุ่มประชุมสัมมนาหรือ ไม่ได้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานแต่งงาน งานสังสรรค์ งานเลี้ยง งานบวชอะไรก็แล้วแต่ที่สร้างความรำคาญในช่วงนั้น...มหาวิทยาลัยมีโรงแรมก็จะดีเยี่ยมเลย ได้ใช้ได้โปร โมทแบรนด์มหาวิทยาลัยด้วย และก็ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มี อากาศ อาหาร เหมาะสมต่อการทำกิจกรรม...การเดินทางรอบมหาวิทยาลัย พวกลานกิจกรรมต่าง ๆ น่าจะเหมาะสม...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “ที่ที่พัก ก็ต้องให้สะอาด สะอาด แล้วก็ปลอดภัย แล้วก็ไม่ต้องบันไดเยอะ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “ที่พักควรจะอยู่ใกล้ที่อบรม เพราะการเดินทางทำให้เสียเวลา แล้วก็เหนื่อย บริหารยาก...การจัดที่พักให้พักกับเพื่อนที่มาด้วยกัน จะมีความสุขมากกว่า”

กิจกรรม (Activities) หลักในการเลือกกิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “ให้สำรวจความต้องการของผู้เข้าร่วมเพื่อมาออกแบบจัดกิจกรรม ผลลัพธ์การท่องเที่ยว อันนี้ตามความต้องการของผู้เข้าร่วม การจัดกิจกรรม หลักสำคัญอยู่ที่กลุ่ม ผู้ใช้บริการ แต่ผมมองว่าการดำรงชีวิตในผู้สูงอายุมันควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ควรจะมี การปฏิบัติตัวทางเรื่องสุขภาพ ทางด้านร่างกาย จิตใจ ตัวโมเดลที่เอามาใช้ควรจะเป็น โมเดลที่เตรียมให้เค้าได้เค้าได้เข้าใจเรื่องพวกนี้มากขึ้น ไม่ใช่ทฤษฎีอย่างเดียว คือ มันอาจเป็นทฤษฎีนิดหน่อยแล้วชี้ให้เห็นว่าเค้าสามารถทำอย่างนี้ได้ คือ เค้าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ผู้สูงอายุควรได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมตรงนี้ ลองดูกิจกรรมเกี่ยวกับช่วยเพิ่มพวกสุขภาวะ อะไรพวกนั้น...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “สามารถเลือกใช้กิจกรรมนั้นหนาตาสำหรับผู้สูงอายุได้เลย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “ต้องตรงต่อความต้องการและสนองความอยากได้ โดยใช้วิธีการนำเสนอกิจกรรมที่ไม่เหมือนใคร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ต้องใช้พฤติกรรมความต้องการของผู้สูงอายุ ข้อจำกัดของเค้าใน ส่วนของตัวกิจกรรมของผู้สูงอายุสิ่งหนึ่งของพฤติกรรมเค้าคือ เป็นคนที่เหงาและต้องการสังคม ต้องการที่จะพบปะ กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นทีมถ้าเค้าได้มีความสัมพันธ์ที่ดี เค้าได้มีเพื่อน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มันก็จะทำให้เค้าสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นในขณะที่วิทยากรก็ลดบทบาทที่เป็นผู้นำ มาเป็นผู้ที่จะให้การสนับสนุน ดูแลในแต่ละกรุ๊ปย่อย ทีมย่อย อีกอันหนึ่งที่จะต้องเพิ่ม คือ ประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิต”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “ต้องเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุสนใจ ไม่ยากเกินไป (ลีลาบางคนทำไม่เป็น) เหมาะสมกับบริบท และควรมีการศึกษาจากการตลาดเรื่องความต้องการของผู้สูงอายุ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “กิจกรรม คือ มีกิจกรรมตั้งแต่เช้าตี 5 จนถึง 3 ทุ่ม ก็เป็นกิจกรรมตลอดเสร็จแล้วก็กลับไปเขาก่อนน้ำ ก็จะนอนเลย แต่ว่าในระหว่างกิจกรรมเราก็ให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนบ้าง ไม่ใช่ว่านั่งฟังทั้งหมด นั่งฟังพอถึงเบรกเข้าปุ๊บ ลูกมาหน่อยมาทำกิจกรรมโน้นนี่นั่น ไม่ให้มันเบื่อกับ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “เค้าเข้ามาก็ควรได้ประโยชน์ด้วย”

กิจกรรม

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “...ถ้าเราทำได้ แต่ว่าเป็นโปรแกรมย่อย ๆ เน้นในเรื่องการออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพ เน้นในเรื่องการนวด เน้นในเรื่องโภชนาการ แล้วก็แหล่งท่องเที่ยวเชิงริสอร์ท อากาศดี พักผ่อนสงบ อย่างนี้ก็เป็นปัจจัยหนึ่ง ในส่วนการเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุ ข้อนี้นี้ไม่ต้องเตรียมตัวแล้ว เพราะเราทำโครงการผู้สูงอายุ ทุกคนก็เป็นผู้สูงอายุอยู่แล้ว แต่ทำอย่างไรให้มีการผ่อนคลาย พักผ่อนหย่อนใจ ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้ดี”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “การออกกำลังกายทำให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อสุขภาพ ไม่ควรใช้การแข่งขัน กิจกรรมร้องเพลง ทำอาหาร สวดมนต์ ดัดให้หมดไม่เกี่ยวกับของเรา กิจกรรมผ่อนคลายใช้ท่องเที่ยว กีฬาก็ผ่อนคลายได้ คือทำท่องเที่ยว กีฬา เพื่อให้เกิดสุขภาพ คือ ทำให้เป็นส่วนหนึ่งแต่ไม่ใช่กิจกรรมหลัก ใช้กิจกรรมการจำชื่อต่าง ๆ เพื่อออกกำลังกายสมอง... มีตรวจสุขภาพก่อนเข้าโครงการ หรือกำหนดผู้เข้าอบรมต้องไม่เป็นโรคนี้ ๆ ๆ ๆ ระวังความดันโลหิต ไขมัน ความสามารถในการออกกำลังกายทุกวันหรือไม่”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ปกติก็ต้องมีเกมส์ งานเลี้ยง เค้าก็ชอบกันอยู่โดยทั่วไป และเค้ามีส่วนร่วมในการจัดรายการเองด้วย กิจกรรมก็ขึ้นอยู่กับว่า ผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มของผู้มีสมรรถนะดี ต่ำ หรือปานกลาง ถ้าสมรรถนะดีก็ให้มาแข่งขันกันในประเภทกีฬา ให้ทำอะไรที่เกี่ยวกับเทรนสมัยใหม่ ที่มันออกทางด้านสื่อที่ทางต่างจังหวัดยังไม่มีได้อำนวยความสะดวกให้กับคนแถวนี้ มันจะเป็นอะไรที่น่าสนใจ ยกตัวอย่างเช่น ฮอตโยคะ กิจกรรมร่วมสมัยที่ผู้สูงอายุทำได้ กิจกรรมท่องเที่ยว เลือกตามผู้ที่ส่งกลุ่มเป้าหมายให้เรามา ลักษณะงานของเรานั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นในจังหวัดหรือต่างจังหวัดของกลุ่มเป้าหมายถ้าเป็นคนในจังหวัดก็เลือกตามผู้ที่ส่งกลุ่มเป้าหมายให้เรามาตัวต่างจังหวัด เช่นในจังหวัดสกลนครเมื่อเราเป็นเมืองธรรมมะในการท่องเที่ยวก็จะมาทำบุญเข้าวัด คำว่าท่องเที่ยวควรมีชื่อเสียงคำคืออยู่ ก็เมืองเรามีชื่อเสียงเรื่องเมือง 3 ธรรม ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม อันที่ 2 เมืองเราเป็นเมืองในหลวง มีศูนย์เรียนรู้ความพอเพียง คู่มือบ้านหรือศูนย์ภูพาน เป็นเบื้องต้นที่รู้ เป็นหลัก ศูนย์คำรามที่เป็นที่เฉพาะ การบรรยายให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ

ตัวเองให้เหมาะสมกับวัยของเค้ารวมทั้งออกกำลังกาย อาหารและอารมณ์ ความสะอาดต้องไปดูแลของ สสส. เรื่องพวกนี้ไม่ใช่เพียงบรรยายให้ความรู้ แต่มันต้องฝึกปฏิบัติ อาทิเช่น บรรยายเรื่องอาหารสุขภาพก็ต้องมีคอร์สทำอาหารท้องถิ่นที่เป็นอาหารสุขภาพ ควรเป็นการบรรยายพร้อมฝึกปฏิบัติ การทำสมาธิสวดมนต์ ต้องบอกองค์ความรู้แล้วให้นำไปฝึก เพราะเมืองเราเป็นเมืองธรรมะ ตัวสำคัญอีกวิชาหนึ่งที่ต้องมีก็คือผู้สูงอายุปกติเค้าจะเป็นปชชนิยบุคคล จะต้องทำให้เค้ามองว่าเป็นผู้สูงอายุจะช่วยเหลือสังคมอย่างไร คือ แสดงให้รู้ว่าเค้ามีคุณค่า ควรมีการตรวจสุขภาพสั้น เพราะเวลาอาจไม่พอ อนาคตอาจเป็นโปรแกรมยาว 5 วัน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “กิจกรรมออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมร้องเพลง ฝึกทำอาหาร ทำสมาธิสวดมนต์ ส่วนพวงงานประดิษฐ์ไม่ต้องทำ การตรวจสุขภาพ นวดเพื่อสุขภาพ บรรยายให้ความรู้ กิจกรรมภูมิปัญญา เช่น การเดินรำพื้นเมือง ให้ผู้สูงอายุมาเป็นผู้นำกิจกรรมเพื่อสร้างคุณค่าและความภูมิใจ การป้องกันการหกล้มบรรยายและฝึกปฏิบัติ การช่วยเหลือตัวเองเช่น พกโทรศัพท์ ไม่ใส่กลอนประตู เป็นต้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “กิจกรรม งานเลี้ยงสังสรรค์ กิจกรรมสันตนาการ...กิจกรรมอื่น ๆ ก็พวกจิตอาสา ชอบสอนเด็ก เค้าชอบเค้าต้องการถือว่าเป็นกิจกรรมสันตนาการอย่างหนึ่ง กิจกรรมผ่อนคลาย ไม่ต้องทำอาหาร เค้าทำมาจนเก่งแล้ว ต้องทำศิลปะหัตถกรรม วาดภาพ เพนท์ ประดิษฐ์ประดอย“กิจกรรม งานเลี้ยงสังสรรค์ กิจกรรมสันตนาการ เข้าควรมีกิจกรรมดักบาตรด้วย มีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมอื่น ๆ ก็พวกจิตอาสา ชอบสอนเด็ก เค้าชอบเค้าต้องการถือว่าเป็นกิจกรรมสันตนาการอย่างหนึ่ง มีการตรวจสุขภาพ นวดสุขภาพได้แต่ต้องใช้คนที่นวดเป็นจริง ๆ ไม่มีการคัดการบิด ควรนวดฝ่าเท้า นวดผ่อนคลาย กิจกรรมบรรยาย เอาหมอนวดผ่อนคลาย อยากรักษา การวางแผนชีวิตและการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุควรจัดในลักษณะการเสวนาแลกเปลี่ยนให้ผู้สูงอายุมาเล่าให้ฟัง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “ผู้สูงอายุแค่นั่งคุยกันก็มีความสุขแล้ว ไม่ต้องเลี้ยงสังสรรค์เลย ถ้าใช้เกมและกิจกรรมเหมาะสมกับวัยโอเค แต่กิจกรรมทางสังคมก็นั่งคุยกัน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “งานเลี้ยง เกมสัที่เหมาะสมกับวัยเกมส์ ละลายพฤติกรรม สถานที่ท่องเที่ยวน่าจะเป็นวัดเป็นอันดับแรก ชอบไหว้พระ ทำบุญ รองลงมาพวกสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงภายในจังหวัดหรือใกล้เคียง กิจกรรมพวงงานอดิเรก ร้องเพลง ดนตรี เดินรำ สวดมนต์ ฝึกทำอาหารเพื่อสุขภาพ งานประดิษฐ์ ให้กิจกรรมการออกกำลังกายดูให้เหมาะสมและความต้องการของผู้เข้าร่วม อย่างกิจกรรมตรวจสุขภาพก็ดี อย่างน้อยปีละสองครั้ง ความดัน น้ำตาล สามารถตรวจได้เลยเพราะง่าย กิจกรรมให้ความรู้การนวดเพื่อสุขภาพ อาจจะเชิญแพทย์มา

ให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำโปรแกรมในแต่ละปีไว้อาจจะเชิญมาปีละครั้งหรือสองครั้ง ตามหัวข้อต่าง ๆ หรืออาจมีสถานการณ์ความรุนแรงหรือการบาดเจ็บเกิดขึ้นมาในช่วงนั้น ให้ความรู้เรื่องโรคที่อุบัติการณ์ขึ้นใหม่ และวิธีป้องกันโรค โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ อาเซียน โอกาสความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมิเพราะเกิดจากการเคลื่อนย้ายคน อาจจะมีอะไรใหม่ ๆ ตามสถานการณ์เหตุการณ์ การดูแลตัวเอง อื่น ๆ ได้ทุกประเด็น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “เช่น การสอนเด็กหรือนิสิต เอกุมิปัญญาเก่า ๆ มาสอน เรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมไทย ให้ผู้สูงอายุได้เล่า ได้ถ่ายทอดเพื่อให้ ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความสำคัญ มีกิจกรรมร้องเพลงคาราโอเกะ...กิจกรรมให้หมอบรรยายให้ฟัง เรื่องเกี่ยวกับ วิชาการ วิธีป้องกัน กิจกรรมสุขภาพ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “ผู้สูงอายุชอบเล่นเกมเหมือนเด็กน้อยจะเล่นเกมแบบจริงจัง เอาเป็นเอาตาย ชอบร้องเพลง งานสังสรรค์ กิจกรรมการออกกำลังกายลีลาศ กิจกรรมให้ดูกลุ่ม และความสนใจเฉพาะกลุ่มของเค้าต้องถามความสนใจของเค้า อย่างที่ชลบุรีจะชอบเล่นดนตรีไทยก็จะมี การรำวง การแสดง แล้วแต่กลุ่มความต้องการ รำมวยจีน ไท่เก๊ก รำไม้พลอง กิจกรรมท่องเที่ยว ผู้สูงอายุชอบเที่ยววัดและศาสนสถาน สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ภายในจังหวัดหรือใกล้เคียง” กิจกรรมร้องเพลง ฝึกทำอาหาร งานประดิษฐ์ การทำสมาธิสวนมนต์ การตรวจสุขภาพ นวดเพื่อสุขภาพ...การบรรยายทั้งเรื่องของหู ตา ตามระบบร่างกายต่าง ๆ เช่น หูตึง ความเสื่อมของตา อาหารการออกกำลังกายทั่วไป ให้หมอบรรยายที่เชี่ยวชาญด้านนั้นมาบรรยาย เมื่ออายุมากจะเกิดความเสื่อมของร่างกายยังไง จะดูแลตัวเองยังไง อาจให้เค้าถามว่าเค้ามีปัญหา อย่างนี้เค้าจะดูแลตัวเองโดยวิธีการแบบนี้ได้มั๊ย เค้าจะสนใจมาก เหมือนการเสวนาแลกเปลี่ยนตอนสุดท้าย

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “เป็นงานเลี้ยงสังสรรค์แบบเลี้ยงตามมือ ควรจัดแบบมีบัดดี้ช่วยดูแลกันเป็นคู่กันและควรเปลี่ยนโต๊ะกินข้าวไม่ควรเป็นโต๊ะประจำ คือ มีกิจกรรมแทรกเข้าไประหว่างทานข้าว อาจมีเลี้ยงฉลองกลับ วันสุดท้าย ไม่ต้องตั้งคณะกรรมการประจำรุ่น เพราะไม่ได้ผล มีผลแค่สองสามเดือนแรก ไม่จำเป็นต้องบรรยาย เค้าไม่ต้องการความรู้ คือ เค้าเจตนาเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพ คือเราต้องฝึกแล้วให้เค้าทำเป็นประจำเพื่อให้เค้าเอากลับไปฝึกเองที่บ้าน ไม่จำเป็นต้องให้หมอบรรยาย เราต้องการให้เค้าสร้างสุขภาพ บรรยายไม่มีความจำเป็น เค้าต้องไปเที่ยวให้เกิดสุขภาพ ก็พาทำให้เกิดสุขภาพ เค้าทำบ่อย ๆ ก็จบแล้ว สอนให้เค้าทำเลยไม่ต้องอธิบายว่ามันยังไง สอนให้ถูกเลยทำให้เป็น เราต้องเสริมให้ถูกหลัก เพราะระยะสั้นต้องทำให้เป็นตัวเดียวคือ ไปเที่ยว

ต้องได้สุขภาพ เล่นกีฬาได้สุขภาพ ไม่จำเป็นต้องเล่นกีฬาทุกตัว คือ เดินกับวิ่งก็ได้สุขภาพ เหมือนกัน เพียงแต่เดินให้นานหน่อย วิ่งก็เวลาเร็วหน่อย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “เพิ่มกิจกรรมงานในลักษณะอาสาสมัครหรือที่มันเฉพาะกลุ่ม ความต้องการของเค้าเพิ่มเติม หรือให้เค้ารู้จักผ่อนคลายได้มากขึ้น งานอดิเรกได้ทำประโยชน์แก่สังคม หรือส่วนรวม หรือต่อองค์กรอย่างใดอย่างหนึ่ง การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การให้ความรู้พื้นฐาน ในการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพเฉพาะ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “...กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นที่โด่งดังอยู่กับกลุ่ม ณ เวลานั้น ๆ เพราะแต่ละกลุ่มมีความต้องการไม่เหมือนกัน...กิจกรรมสามารถปรับกิจกรรมได้หลากหลาย กิจกรรมผ่อนคลาย เช่น ร้องเพลง ทำอาหารสุขภาพ งานประดิษฐ์ การตรวจสุขภาพโดยแพทย์ และการให้คำแนะนำสุขภาพ บรรยายให้ความรู้ เรื่องโภชนาการหรือการกินเพื่อสุขภาพ การนวดเพื่อการรักษาตนเองและการผ่อนคลาย การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย การวางแผนชีวิตวัยสูงอายุ การเปลี่ยนแปลงและการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ”

โรค การป้องกันโรคและปัญหาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพด้วยตนเอง การปฏิบัติตน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 กิจกรรมทางสังคม งานเลี้ยงสังสรรค์ก็ได้แต่ว่าอาจจะไม่เกี่ยวกับว่า อยู่ดีกินเงินไป จริง ๆ มันเป็นเรื่อง งานพบปะ คุยกันแลกเปลี่ยนกิจกรรม ที่มันนอกเหนือจาก คลาสโยคะ อันนี้เห็นสมควรเพียงแต่ว่า ควรจะเน้นเกี่ยวกับการแชร์ประสบการณ์ชีวิต การได้รู้จักกัน สร้างคอนเนกชันกับสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างนี้ ส่วนเกมอาจจะ สอดแทรกในตัวโครงการอยู่แล้ว ไม่ว่าจะในช่วงพักเบรก หรือในช่วงการออกกิจกรรมท่องเที่ยว แบบสุขภาพสบายใจ เน้นสถานที่ที่ไปแล้วเกิดความสำราญใจ แล้วก็มีการพัฒนาคุณภาพ ทางด้านจิต ศาสนาสสำคัญ พุทธศาสนาสำคัญ...กิจกรรมอื่น ๆ พวกการทำสมาธิ คิดว่าเหมาะสมมาก ๆ วิธีการที่ทำให้ น่าสนใจ ไม่นเน้นในการเคร่งครัดทางศาสนา ผมว่าจะทำให้มันร่วมสมัย เน้นปฏิบัติจริง ไม่นเน้นการท่องเที่ยว การนั่งสมาธิใจเข้า-ออก การนั่งสมาธิฝึกจิตโดยประมาณนี้ ทำให้เห็น ความสำคัญว่าในส่วนของผู้สูงอายุต่างประเทศ ได้มีการฝึกสมาธิประเภทนี้ เราลองมาฝึกกันดี หรือไม่ เพราะว่าเค้าเป็นคนต่างประเทศ เรายังอยู่ในสภาพแวดล้อมนี้ทำไมไม่มาใช้...กิจกรรมอะไร ก็แล้วแต่ มีระดับสุขภาพเปลี่ยนไป มา 3 วัน มันอาจจะวัดไม่ได้ แต่มันอาจจะมีสิ่งที่เรามองเห็นได้ หรือว่าอาจใช้เป็นข้อมูลที่จะให้เค้าเข้ามาร่วมโครงการในอนาคต ให้เค้านำข้อมูลไปเปรียบเทียบ ถ้าผู้เข้าร่วมโครงการกลับไปจากค่ายแล้วมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างไร ฉะนั้น การตรวจสุขภาพ สำคัญ น่าจะต้องดำเนินการในโครงการ...บรรยายการวางแผนชีวิตวัยสูงอายุเพราะในส่วนของ การวางแผนชีวิตวัยสูงอายุนั้นจะครอบคลุมทุกอย่าง จะเป็นทางด้านกาย ใจ สังคมการเงิน ไม่ใช่

ทางด้านสุขภาพอย่างเดียว เพราะฉะนั้นถ้าเกิดว่าความรู้ทางด้านแนะนำ แน่นนอนว่าผู้เข้าร่วม กิจกรรมทราบวิธีการจัดการชีวิตของเค้าในระยะดังกล่าว ไปจนถึงลักษณะการใช้ชีวิต”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “กิจกรรมงานเลี้ยงมี เรื่องนี้สำคัญขอบเลยเป็นกิจกรรมหลักเลย เรา จะเอาไว้เป็น ไฮไลต์ กิจกรรมสุดท้าย คอนเซ็ปคือว่าวันแรกที่เข้ามาเจอกันเนี่ย เขาก็ยังไม่พูดคุยกัน เท่าไร ต้องทำหลาย ๆ พฤติกรรมให้เขารู้จักการแนะนำอะไรต่าง ๆ ตามหลักในส่วนวันที่ 2 ก็เริ่ม เรียนรู้กัน เริ่มสนุกสนานแล้ว วันที่ 3 ก็คลิกและรู้จักกันแล้วก็สามารถที่จะแสดงออกได้ เต็มที่ ก็จะ มีงานเลี้ยงสังสรรค์ เพื่อให้เขาได้ปลดปล่อย นี่คือ ไฮไลต์ เลยแหละ ต้องทำให้ออกมาดี ซึ่งเราก็ ต้องทำเรื่องของรางวัลอนุเคราะห์อะไรอย่างนี้ รื่นเริง ให้เขาได้แสดงออกเต็มที่ แต่งตัวเต็มที่ขึ้นไป ใน สมัยที่เขายังเป็นวัยรุ่นอย่างนี้ มีกิจกรรมเบา ๆ ให้เค้าได้ออกกำลังกาย กิจกรรมร้องเพลง ทำอาหาร สุขภาพง่าย ๆ งานฝีมือเล็ก ๆ น้อย ๆ การ ฝึกสมาธิให้เขา รู้หลักสมาธิ ถ้าเขาวางปุ๊บ เขาก็นั่งสมาธิ นะ ฝึกจิตใจเนี่ย เหมือนกับว่าทำให้เขาเพื่อจุดประสงค์ต่อไปเขาไม่วางนะ ถ้าวางปุ๊บก็ทำทันที การตรวจสุขภาพพื้นฐานไม่ควรจัดเพราะถ้าเกิดผลออกมาไม่ดี จะทำให้หมดสนุกอันนี้เป็นจุดแข็ง ของเราเลย เป็นหนึ่งใน KPI ด้วยว่าการที่เค้าเข้ามาอาจจะ เป็น KPI ระยะสั้นว่า 3 วัน 2 คืน หรือ 2 วัน 1 คืน คนที่เข้ามาลักษณะของการรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตแบบว่านอนให้เพียงพอ...กิจกรรม บรรยายจะมีคนบรรยายสัก 1 เคส คนบรรยายต้องเป็นเคสที่ดีที่สุดที่สำเร็จมาบรรยาย เรื่องสุขภาพ เนี่ยกับบรรยายให้เป็นหลัก แต่ไม่ต้องเยอะ แต่อาจจะมีเคสบางเคส หรือเราเรียกบุคคลตัวอย่าง คือ แบบว่าอายุ 70 80 แล้วเนี่ย ยังมีสุขภาพแข็งแรง มาเล่าให้ฟังดีกว่าว่าเขาทำตัวยังไง ก็จะเป็นการดูแลสุขภาพพื้นฐาน แค่นั้นก็พอ ไม่ต้องลงลึกมาก หลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยน่าจะเป็นลักษณะการบรรยายช่วงเช้าแล้วมาปฏิบัติไปด้วย วางแผนชีวิตนี้ก็ ก็โอเค วางแผนชีวิตว่าการ ใช้เงินใช้อะไรต่าง ๆ ก็โอเค การนัดที่นัดตัวเองนัดให้เพื่อนเนี่ยก็โอเคเลย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “จัดการแสดงเป็นชุด ๆ ละ 15 นาที กลุ่มไหนแสดงดีให้รางวัล กิจกรรมการออกกำลังกายตอนเช้า ร้องเพลงคาราโอเกะ ไม่ควรทำงานประดิษฐ์ น่าจะให้ทำอาหาร เพื่อสุขภาพให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารนั้น ๆ เพิ่มเติม ทำสมาธิสวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบ ตรวจ สุขภาพพื้นฐาน เบื้องต้น เช่น อินบอดี ความดัน มวลกระดูก มวลไขมัน นวดสุขภาพ สลับกันนวด ทำท่าง่าย ๆ บรรยายเรื่องหลักการชะลอวัยและฟื้นฟู การดูแลตัวเอง การกินเพื่อสุขภาพว่าควรกิน แบบไหน”

ด้านการควบคุม (Controlling)

กำหนดมาตรฐานวิธีการควบคุมการทำงาน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “ควบคุมตามระบบขององค์กร ที่ต้องมีการควบคุมอย่างเป็นระบบ มีการประเมินตั้งแต่วัตถุประสงค์การดำเนินการ ผลผลิตที่เกิดขึ้นตรงกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ไม่ควรใช้ระบบราชการ เพราะคนที่มาทำงานตรงนี้ต้องเก่งแล้วจึงมาทำอย่าใช้มือสมัครเล่นมาทำ คือ ทำตามขั้นตอนก็ได้ แต่ต้องเอาเป้าหมายเป็นหลัก คือ ทำเป้าหมายผลงาน คือให้ลูกน้องมาจัดการเลยแต่ผลต้องเสร็จ และมีคนมาประเมินผลโครงการ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ใช้หลักการบริหารธรรมดา ตัวหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้บริหาร โครงการ เมื่อมีกิจกรรมต้องเข้าไปสังเกตการณ์ เอามาพิจารณาปรับปรุง ไม่ใช่บริหารงานแต่ในที่ประชุม เสร็จแล้วก็ทำรายงานตามปกติของงานทั่วไป

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “ผู้บังคับบัญชาต้องมากำกับดูแลให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ควรมีการรายงานผล ถ้ามีหน่วยงานหลายหน่วยงานในมหาวิทยาลัยต้องมีผู้บริหารลงมาทำ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “ใช้การควบคุมแบบ การติดตามและประเมินผล คือ ติดตามผลตลอดระยะเวลาการทำโครงการ หากไม่เป็นตามแผนช่วยแก้ไข ช่วยสนับสนุนสิ่งที่ขาด และประเมินผลทั้งก่อน ระบุและหลังทำโครงการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 “การควบคุมการปฏิบัติงาน ต้องมีอยู่แล้วแต่การได้มาซึ่งผู้บริหารโครงการจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ถ้าเกินเป้าจะได้อะไร การติดตามผลให้ดูทั้งการติดตามตามขั้นตอนและดูที่ผลสำเร็จ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “ควบคุมอยู่ในนี้ทั้งหมดแล้ว

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 “ควบคุมโดยการใช้ PERT ผู้บังคับบัญชาควรไปสังเกตการณ์และเมื่อเสร็จโครงการควรมีการทำรายงานส่ง”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ตามที่วิธีมาทั้งหมด ต้องใช้” ได้แก่ Gantt chart, PERT, ควบคุมโดยใช้งบประมาณ, ควบคุมโดยใช้การตรวจเยี่ยม, ควบคุมโดยใช้การรายงาน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 Gantt chart, PERT, ควบคุมโดยใช้งบประมาณ จะใช้วิธีการควบคุมงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควบคุมโดยใช้การที่เราเข้าไปรายงานโดยการพูดคุย บอกกล่าวกัน, และควบคุมโดยใช้การรายงาน และเข้าไปรายงานพูดคุยกัน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “การควบคุมและประเมินผลอยู่ในนี้ตามที่ศึกษามา”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ส่วนที่ควรเพิ่มมากที่สุดคือการตรวจเยี่ยม ต้องมีสม่ำเสมอและมีวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม เป็นการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมการสนับสนุนร่วมกันแก้ไขปัญหา”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “พื้นฐานการควบคุมตามที่วิธีมา ได้แก่ “เกณฑ์ชาร์ต, เพรท, ควบคุมโดยใช้งบประมาณ, ควบคุมโดยใช้การตรวจเยี่ยม, ควบคุมโดยใช้การรายงาน” และมีการติดตามงานเป็นระยะเพื่อการประเมินผลและปรับปรุงงานเป็นระยะ ๆ เช่น ช่วงแรกควรติดตาม ทุกเดือน และเมื่อโครงการอยู่ได้ค่อยเพิ่มระยะห่างออกไป”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “การจัดการโครงการที่นำมาใช้ก็คือในส่วนของแกนที่ชาร์ทที่เอามาใช้ควบคุมได้ พวกพีซีดีเอต่าง ๆ การวาง การพิจารณา การลงมือปฏิบัติ แล้วก็การวิเคราะห์ อย่างนี้เป็นต้น”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “เริ่มต้นก็จะมีการประชุม อาจจะประชุมทุกวันอาจจะในช่วงเย็น อย่างนี้ประชุมไม่ซีเรียสมาก นั่งประชุมกันสรุปว่า เป็นยังไงบ้าง หรือผู้บริหารโครงการต้องอยู่ในพื้นที่ เพื่อคอยแก้ปัญหาที่คือไปสังเกตการณ์...ถ้าไม่พร้อมเราจะ ได้เตรียมแก้ปัญหา”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “ผู้บริหาร โครงการมอบหมายงานให้และเรียกประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้าและปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยอาจใช้ Gantt chart (วิธีควบคุมระยะเวลาในการดำเนินงาน) PERT (วิธีควบคุมระยะเวลาการดำเนินงานให้เป็นไปตามลำดับกิจกรรมต่าง ๆ) รวมถึง KPI”

การประเมินผลความสำเร็จและตัวชี้วัด

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 “ความพึงพอใจผู้ใช้บริการ จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ รายได้ และผลลัพธ์ตามเป้าหมายโครงการ (KPI) และควรมีสรุปผลเป็นรูปเล่มรายงานเพื่อเก็บไว้เป็นฐานข้อมูล”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 “ต้องทำทุกข้อและเพิ่มความสุขในการทำงานของบุคลากร”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 “ใช้ตัว KPI น่าจะมีในเรื่องของ KPI ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ส่วนความพึงพอใจหรือความรู้การรับรู้ของผู้สูงอายุดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการเราก็เขียนไว้ใน KPI ได้เลย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 “ใช้ CIPP Model คู่มือ โปรดักซ์ทั้งหมด ความพึงพอใจ จำนวนผู้เข้าร่วม รายได้”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 “ประเมินจากจำนวนผู้เข้าร่วมและความพึงพอใจ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 “ความพึงพอใจพวกผลลัพธ์ทางสุขภาพและกีฬา การท่องเที่ยวและบริการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 “ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ อย่าลืมประเมินแผน”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 “สิ่งที่สำคัญที่สุดของเรื่องของพีดีบีซีของผู้เข้าร่วม สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่จะมาใช้บริการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 “การประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเค้าทำแล้วรู้สึกเป็นสุขไหม แล้วได้ประโยชน์ไหม ดูตาม CIPP โมเดลของการประเมินซึ่งต้องครอบคลุมตัวนี้ด้วย จากการศึกษาทุกครั้งต้องประเมินคนทำงานด้วย คือ ทำแบบสอบถามให้คนปฏิบัติงานตอบ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 “โครงการประเภทนี้ต้องมีความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นความพึงพอใจทางด้านกายภาพ ความพึงพอใจทางด้านคุณภาพ แต่ที่แน่นอนก็คือความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ในด้านจำนวนผู้ร่วมโครงการ เพราะว่าจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจะมีผลต่อการใช้เงิน ใช้งบประมาณการบริหารจัดการ และสถานที่ อาจจะเป็นตัวแปรสำคัญในการวัดอัตราความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วยแน่นอน ตัว KPI สำคัญ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 “ดูจากความพึงพอใจผู้ให้บริการเป็นหลัก รองลงมาคือ จำนวนผู้เข้าร่วม และผลลัพธ์ตามเป้าหมายโครงการ”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 “มองอยู่ 2 แบบ คือ ปริมาณและคุณภาพ คุณภาพประเมินจากความพึงพอใจของบุคลากร กิจกรรม สถานที่ ปริมาณประเมินจากความเพียงพอและพอเพียงต่อความต้องการหรือไม่”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 “จาก KPI แต่ถ้าจัดอบรมระยะสั้นให้ดูที่ผลงาน คือ คนที่เข้ามาต้องนำไปใช้ได้ทันที ท่องเที่ยว สุขภาพเค้าต้องมีสุขภาพดีขึ้นหรือไม่แย่กว่าเดิม มีความพึงพอใจและสามารถเอากลับไปใช้ที่บ้านได้ ควรมีการติดตามผลในระยะที่ห่างหน่อย อีกอย่างหนึ่ง ให้ดูที่กำไรก็เปอร์เซ็นต์ กำไรควรเพิ่มขึ้นในแต่ละครั้งที่จัด การบริหารจัดการต้องลดค่าใช้จ่ายลงและเพิ่มผลกำไร คือถ้าเราไม่แสวงหากำไรเราต้องไม่ขาดทุนหรือขาดทุนน้อยที่สุด คนต้องมาตามเป้าหมาย”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 “ความสำเร็จของโครงการ ดูความสำเร็จตามเป้าหมาย จะต้องตอบเป้าหมายของโครงการ เช่น รายได้ คุณภาพ จำนวนผู้เข้าร่วม”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 “ให้ดูความสำเร็จของโครงการ ดูความสำเร็จตามเป้าหมาย จะต้องตอบเป้าหมายของโครงการ เช่น รายได้ คุณภาพ จำนวนผู้เข้าร่วม”

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็น

“รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย”

คำชี้แจง

การวิจัยนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแบบจำลอง โครงสร้างความคิดตามกระบวนการบริหารจัดการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การนำไปปฏิบัติ และ 4. การควบคุม ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดการดำเนินการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา โดยนำไปใช้เพื่อ บริการวิชาการแก่สังคม เพื่อผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำมา สร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณา ท่านให้ความคิดเห็นว่ารายการหรือข้อความมีความจำเป็นหรือมีความสำคัญต่อการสร้างรูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย มากน้อยเพียงใด โดย แสดงแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญ/ ความจำเป็นมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญ/ ความจำเป็นมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญ/ ความจำเป็นปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญ/ ความจำเป็นน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความสำคัญ/ ความจำเป็นน้อยที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จะนำไปสร้างรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณา ท่านได้โปรดตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอรนภา ทศนัยนา

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. ด้านการวางแผน (Planning) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้						
1. วางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน						
2. กำหนดผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานจากการคัดเลือก/ แต่งตั้ง						
3. จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการระดมสมองแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผน						
4. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของมหาวิทยาลัย เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ						
5. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และบริบทของมหาวิทยาลัย						
6. วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย						
7. สสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม						
8. วางแผนกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน และตารางเวลา กิจกรรม						
9. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน						
10. วางแผนกำหนดจำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม และอาสาสมัคร						
11. วางแผนการประมาณการด้านงบประมาณ การจัดหา งบประมาณ แผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน						
12. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการ						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
13. บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้						
14. วางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับบริบทของกิจกรรมและบริบทของผู้สูงอายุ						
15. วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย						
16. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ						
2. ด้านการจัดองค์กร (Organization) ควรมีการดำเนินการดังนี้						
17. กำหนดงาน ออกแบบและการจัดกลุ่มงาน						
18. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน						
19. กำหนดโครงสร้างองค์กร						
20. กำหนดคุณสมบัติ และการคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและอาสาสมัครเพื่อดำเนินงาน						
21. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย						
21.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย						
21.1.1 งานบริหาร มีหน้าที่ วางแผนการดำเนินงาน จัดหา คณะกรรมการ การควบคุมและประเมินผล ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง						
21.1.2 งานธุรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร จัดหมาย แจกจ่าย ประวัติดูแล ประสานงานด้านการประกัน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน						
21.1.3 งานการเงิน มีหน้าที่ เก็บค่าบริการ บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนในการนำเที่ยว รวมทั้งรับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
21.1.4 การตลาด ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร มีหน้าที่ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์บริการ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาด โดยติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอ ผลิตภัณฑ์บริการ และรับสมัครผู้เข้าร่วม โครงการ						
21.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ประกอบด้วย						
21.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้าน สื่อ โสต ติดต่ोजัดหาวิทยากร						
21.2.2 งานกิจกรรม การออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ มี หน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการ ออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ การจัดหา วิทยากรผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหาอุปกรณ์ประกอบการ ทำกิจกรรม						
21.2.3 งานนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการนำ เที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยว และ บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวและอาสาสมัครเดินทางไปพร้อมกับผู้รับบริการ						
21.3 ฝ่ายสนับสนุน ประกอบด้วย						
21.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่จัดเตรียมอาหารและ เครื่องดื่ม ติดต่อ โภชนากรและร้านค้า ดูแลความเรียบร้อย เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด						
21.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ ดูแลและ รักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือได้รับบาดเจ็บ รวมทั้ง ประสานงานกับรถพยาบาลและ โรงพยาบาลเพื่อเตรียมการ						
21.3.3 งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความ ปลอดภัย มีหน้าที่ ติดต่อยานพาหนะในการเดินทาง ประสานงานกับคนขับรถ รวมทั้งจัดอาสาสมัครคอยดูแล ผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
21.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่ จัดเตรียมสถานที่ ประสานงานเกี่ยวกับสถานที่ ที่พัก สิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม						
22. จัดอาสาสมัคร (Volunteer) ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรม ต่าง ๆ						
23. กำหนดการฝึกอบรมและปฐมนิเทศคณะกรรมการ ดำเนินงาน ในหัวข้อที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน						
3. การปฏิบัติการ (Implementing)						
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)						
24. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้						
24.1 มีอายุระหว่าง 55-65 ปี						
24.2 มีสภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และไม่มี ภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม						
24.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้						
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย						
3.2.1 ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย						
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทาง ท่องเที่ยว						
25. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงหลักความ ปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดี คนไม่ พลุกพล่าน และคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นหลัก						
26. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก หรือที่พัก ไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกลและใช้เวลาเดินทางมาก เกินไป						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
27. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนมาจากต่างถิ่นหรือจังหวัดอื่น ควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียง						
28. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง						
29. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ						
30. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว เช่น การเดินแกว่งแขน ออกกำลังกายขณะเดินชมสถานที่ เป็นต้น						
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)						
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ						
31. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถ ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ						
32. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่						
33. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมทั้งอุณหภูมิ เครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม						
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)						
3.2.1.3.1 การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม						
34. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนากร						
35. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
36. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและการประกัน						
37. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือ สาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการ ดูแลอย่างเหมาะสม						
38. จัดการประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกันสุขภาพและ ประกันอุบัติเหตุ						
39. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาการทำ กิจกรรม						
40. จัดการติดต่อ ประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อ เหตุฉุกเฉิน						
41. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพ ซึ่งกันและกัน						
3.2.1.4 ที่พัก (Accommodation)						
42. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ						
43. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก						
44. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดย คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก						
3.2.1.5 กิจกรรม (Activities)						
3.2.1.5.1 หลักในการเลือกกิจกรรม						
45. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ						
46. การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่เกินไป ควร มีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
3.2.1.5.2 กิจกรรมที่จัดดำเนินการ						
47. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์						
48. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย						
49. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว						
50. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ						
51. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพเบื้องต้น						
52. กิจกรรมธรรมะและการทำสมาธิ						
53. ผลที่ได้รับจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ						
53.1 มีสุขภาพะด้านร่างกายที่ดี เช่น รู้หลักการและได้ฝึก ปฏิบัติการออกกำลังกาย เป็นต้น						
53.2 มีสุขภาพะด้านจิตใจที่ดี เช่น สนุกสนาน ใจดีผ่อนคลาย เป็นต้น						
53.3 มีสุขภาพะด้านสังคมที่ดี เช่น ได้เข้าสังคม เป็นต้น						
53.4 มีสุขภาพะด้านจิตวิญญาณที่ดี เช่น ได้ทำกิจกรรมความดี การทำสมาธิ เป็นต้น						
4. ด้านการควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้						
54. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน						
55. กำหนดมาตรฐานการควบคุมโดยการสร้างเครื่องมือใน การประเมินในแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินงาน						
56. กำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการ กำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการดำเนินงาน						
57. มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาใน งานและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป						
58. กำหนดการประเมินโครงการตามการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
59. มีการประเมินผลตามความพึงพอใจและเป้าประสงค์ที่ ผู้สูงอายุควรได้รับ						
60. มีการจัดทำรายงานผลและนำผลจากการรายงานผลมาเป็น ข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่กรุณาในการจัดอันดับค่าคะแนนในแต่ละคำถามในรอบที่ 2

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม EDFR รอบที่ 3

แบบสอบถามความคิดเห็น

“รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย”

คำชี้แจง

การวิจัยนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ที่เป็นแบบจำลองโครงสร้างความคิดตามกระบวนการบริหารจัดการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การนำไปปฏิบัติ และ 4. การควบคุม ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดการดำเนินการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา โดยนำไปใช้เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อผู้สูงอายุ

แบบสอบถามที่ส่งมาเป็นแบบสอบถาม **EDFR รอบที่ 3** ที่ผู้วิจัยได้ระบุคำถามพื้นฐานและคำพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ไว้ในคำถามแต่ละข้อด้วยแล้ว

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านทบทวนความคิดเห็น รายการหรือข้อความมีความจำเป็นหรือมีความสำคัญต่อการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ว่าท่านต้องการยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือไม่

กรณีที่ 1 ท่าน **ยืนยัน** ความคิดเห็นเดิม **ที่ยังอยู่ในช่วงคำพิสัยระหว่างควอไทล์** โปรดทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องอันดับคะแนนเดิม

กรณีที่ 2 ถ้าท่าน **เปลี่ยนแปลง** ความคิดเห็นแต่ **ยังอยู่ในช่วงคำพิสัยระหว่างควอไทล์** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องอันดับคะแนนใหม่

กรณีที่ 3 ถ้าท่าน **ยืนยัน** ความคิดเห็นเดิมหรือ **เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นใหม่** ที่อยู่ **นอกขอบเขตคำพิสัยระหว่างควอไทล์** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องอันดับคะแนนที่ท่านต้องการ และ **ขอความกรุณาโปรดให้เหตุผลสั้น ๆ ในตอนท้ายของแต่ละข้อด้วย**

หมายเหตุ

เครื่องหมาย * หมายถึง คำมัธยฐานที่คำนวณได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน

เครื่องหมาย □ หมายถึง คำพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน ซึ่งเป็นค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ที่คำนวณได้

เครื่องหมาย X หมายถึง ค่าระดับคะแนนที่ท่านตอบมาในรอบที่ 2

เครื่องหมาย ? หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบ

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะนำไปสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัยต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบให้ตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุดและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอรนภา ทัศนัยนา

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. ด้านการวางแผน (Planning) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้						
1. วางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน	☒	☒				
2. กำหนดผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานจากการคัดเลือก/ แต่งตั้ง	☒					
3. จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการระดมสมองแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผน	☒					
4. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของมหาวิทยาลัย เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ	☒					
5. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และบริบทของมหาวิทยาลัย	☒					
6. วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย	☒					
7. สสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม	☒					
8. วางแผนกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน และตารางเวลากิจกรรม	☒					
9. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน	☒					
10. วางแผนกำหนดจำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม และอาสาสมัคร	☒	☒				
11. วางแผนการประมาณการด้านงบประมาณ การจัดหางบประมาณ แผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน	☒	☒				
12. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการ	☒					

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
13. บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้	☐	☐	☐	☐	☐	
14. วางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับบริบทของกิจกรรมและบริบทของผู้สูงอายุ	☐	☐	☐	☐	☐	
15. วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการทางการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย	☐	☐	☐	☐	☐	
16. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ	☐	☐	☐	☐	☐	
2. ด้านการจัดองค์กร (Organization) ควรมีการดำเนินการดังนี้						
17. กำหนดงาน ออกแบบและการจัดกลุ่มงาน	☐	☐	☐	☐	☐	
18. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน	☐	☐	☐	☐	☐	
19. กำหนดโครงสร้างองค์กร	☐	☐	☐	☐	☐	
20. กำหนดคุณสมบัติ และการคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและอาสาสมัครเพื่อดำเนินงาน	☐	☐	☐	☐	☐	
21. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย						
21.1 ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย						
21.1.1 งานบริหาร มีหน้าที่ วางแผนการดำเนินงาน จัดทำคณะกรรมการ การควบคุมและประเมินผล ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง	☐	☐	☐	☐	☐	
21.1.2 งานธุรการ มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร จัดหมาย แจกจ่าย ประวัติดูแล ประสานงานด้านการประกัน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน	☐	☐	☐	☐	☐	
21.1.3 งานการเงิน มีหน้าที่ เก็บค่าบริการ บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนในการนำเที่ยว รวมทั้งรับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด	☐	☐	☐	☐	☐	

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
21.1.4 การตลาด ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร มีหน้าที่ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์บริการ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาด โดยติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอ ผลิตภัณฑ์บริการ และรับสมัครผู้เข้าร่วม โครงการ						
21.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ประกอบด้วย						
21.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้าน สื่อ โสต ติดต่อจัดหาวิทยากร						
21.2.2 งานกิจกรรม การออกกำลังกาย กีฬานันทนาการ มี หน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการ ออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ การจัดหา วิทยากรผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหาอุปกรณ์ประกอบการ ทำกิจกรรม						
21.2.3 งานนำเที่ยว มีหน้าที่ จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการนำ เที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยว และ บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวและอาสาสมัครเดินทางไปพร้อมกับผู้รับบริการ						
21.3 ฝ่ายสนับสนุน ประกอบด้วย						
21.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่จัดเตรียมอาหารและ เครื่องดื่ม ติดต่อ โภชนากรและร้านค้า ดูแลความเรียบร้อย เกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด						
21.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ ดูแลและ รักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือได้รับบาดเจ็บ รวมทั้ง ประสานงานกับรถพยาบาลและ โรงพยาบาลเพื่อเตรียมการ						
21.3.3 งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความ ปลอดภัย มีหน้าที่ ติดต่อยานพาหนะในการเดินทาง ประสานงานกับคนขับรถ รวมทั้งจัดอาสาสมัครคอยดูแล ผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก						

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
21.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่ จัดเตรียมสถานที่ ประสานงานเกี่ยวกับสถานที่ ที่พัก สิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม	☐	☐	☐	☐	☐	
22. จัดอาสาสมัคร (Volunteer) ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรม ต่าง ๆ	☐	☐	☐	☐	☐	
23. กำหนดการฝึกอบรมและปฐมนิเทศคณะกรรมการ ดำเนินงาน ในหัวข้อที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน	☐	☐	☐	☐	☐	
3. การปฏิบัติการ (Implementing)						
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)						
24. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้						
24.1 มีอายุระหว่าง 55-65 ปี	☐	☐	☐	☐	☐	
24.2 มีสภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และไม่มี ภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	☐	☐	☐	☐	☐	
24.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้	☐	☐	☐	☐	☐	
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย						
3.2.1 ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย						
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทาง ท่องเที่ยว						
25. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงหลักความ ปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดี คนไม่ พลุกพล่าน และคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นหลัก	☐	☐	☐	☐	☐	
26. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลัก หรือที่พัก ไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกลและใช้เวลาเดินทางมาก เกินไป	☐	☐	☐	☐	☐	

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
27. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนมาจากต่างถิ่นหรือจังหวัดอื่น ควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียง	☒	☒				
28. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง		☒	☒			
29. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่าและประโยชน์ที่ ได้รับ	☒	☒				
30. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว เช่น การเดินแกว่งแขน ออกกำลังกายขณะเดินชมสถานที่ เป็นต้น	☒	☒				
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)						
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ						
31. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถ ความ ปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับ รถ	☒	☒				
32. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่	☒	☒				
33. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมทั้งอุณหภูมิ เครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้อง เหมาะสม	☒	☒				
3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)						
3.2.1.3.1 การจัดการบริการอาหารและเครื่องดื่ม						
34. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดย โภชนากร	☒	☒				
35. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ	☒	☒				

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
36. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	☒	☒				
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและการประกัน						
37. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือ สาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการ ดูแลอย่างเหมาะสม	☒	☒				
38. จัดการประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกันสุขภาพและ ประกันอุบัติเหตุ	☒					
39. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาการทำ กิจกรรม	☒					
40. จัดการติดต่อ ประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อ เหตุฉุกเฉิน	☒					
41. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพ ซึ่งกันและกัน	☒	☒	☒			
3.2.1.4 ที่พัก (Accommodation)						
42. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	☒					
43. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก	☒	☒				
44. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดย คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก	☒	☒				
3.2.1.5 กิจกรรม (Activities)						
3.2.1.5.1 หลักในการเลือกกิจกรรม						
45. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ	☒					
46. การจัด โปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่เกินไป ควร มีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย	☒	☒				

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
3.2.1.5.2 กิจกรรมที่จัดดำเนินการ						
47. กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	☒	☒				
48. กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย	☒	☒				
49. กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยว	☒	☒				
50. กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ	☒	☒				
51. กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพเบื้องต้น	☒	☒				
52. กิจกรรมธรรมะและการทำสมาธิ	☒	☒				
53. ผลที่ได้รับจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ						
53.1 มีสภาวะด้านร่างกายที่ดี เช่น รู้หลักการและได้ฝึก ปฏิบัติการออกกำลังกาย เป็นต้น	☒	☒				
53.2 มีสภาวะด้านจิตใจที่ดี เช่น สนุกสนาน ใจดีผ่อนคลาย เป็นต้น	☒	☒				
53.3 มีสภาวะด้านสังคมที่ดี เช่น ได้เข้าสังคม เป็นต้น	☒	☒				
53.4 มีสภาวะด้านจิตวิญญาณที่ดี เช่น ได้ทำกิจกรรมความดี การทำสมาธิ เป็นต้น	☒	☒				
4. ด้านการควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้						
54. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน	☒	☒				
55. กำหนดมาตรฐานการควบคุมโดยการสร้างเครื่องมือใน การประเมินในแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินงาน	☒	☒				
56. กำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการ กำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการดำเนินงาน	☒	☒				
57. มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาใน งานและปรับวิธีการควบคุม เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป	☒	☒				
58. กำหนดการประเมินโครงการตามการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลิตภัณฑ์ (CIPP Model)	☒	☒				

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	ระดับความ คิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
59. มีการประเมินผลตามความพึงพอใจและเป้าประสงค์ที่ ผู้สูงอายุควรได้รับ						
60. มีการจัดทำรายงานผลและนำผลจากการรายงานผลมาเป็น ข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่กรุณาในการจัดอันดับค่าคะแนนในแต่ละคำถามในรอบที่ 3

ภาคผนวก ฅ

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา
สำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการห้องเขียว เชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา
ผศ.ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ
ดร.ภัทราวดี มากมี

จัดทำโดย นางสาวอรนภา หัตถ์นิยนา
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จัดทำขึ้นจากกระบวนการวิจัยคุณลักษณะเรื่อง “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มคุณค่าของงานวิจัยให้เป็นองค์ความรู้เพื่อให้มหาวิทยาลัยนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยผ่านการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี การสร้างรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อย่างไรก็ตาม บริบทในการจัดทำคู่มือ อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งเนื้อหาสาระในคู่มือฉบับนี้จะเป็นหลักการนำไปสู่การปฏิบัติและสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำไปสู่การปฏิบัติจริง คู่มือฉบับนี้เหมาะสมต่อการเป็นคู่มือสำหรับมหาวิทยาลัยในการจัดบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ หรือนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดบริการด้านอื่น ๆ ต่อไป

อรนภา ทศน์ยนา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2559

สารบัญ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	หน้า 1
คำจำกัดความ	หน้า 5
กระบวนการดำเนินการ	หน้า 6
รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย	หน้า 7
• ด้านการวางแผน	หน้า 8
• ด้านการจัดองค์กร	หน้า 12
• ด้านการนำไปปฏิบัติ	หน้า 17
• ด้านการควบคุม	หน้า 24

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ความตอนหนึ่งในพิธีเปิดการประชุมใหญ่สัมมนาเรื่อง การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2553 (กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา, 2556, หน้า 1) ความว่า “...ร่างกายของเรานั้น ธรรมชาติสร้างมาสำหรับให้ออกแรงใช้งาน มิใช่ให้อยู่เฉย ๆ ถ้าใช้แรงให้พอเหมาะพอดีโดยสม่ำเสมอ ร่างกายก็จะเจริญแข็งแรง คล่องแคล่ว และคงทนยั่งยืน ถ้าไม่ใช้แรงเลยหรือใช้ไม่เพียงพอ ร่างกายก็จะเจริญแข็งแรงอยู่ไม่ได้ แต่จะค่อย ๆ เสื่อมไปเป็นลำดับและหมดสมรรถภาพไปก่อนเวลาอันสมควร ดังนั้นผู้ที่ปกติทำงานทำการ โดยไม่ใช้กำลังหรือใช้กำลังแต่น้อย จึงจำเป็นต้องหาเวลาออกกำลังกายให้พอเพียงกับความต้องการตามธรรมชาติเสมอทุกวันมิฉะนั้นจะเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่เขาจะใช้ปัญญาความสามารถของเขาทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและแก่ส่วนรวมได้น้อยเกินไปเพราะร่างกายจะกลับกลายเป็นอ่อนแอลงนั้นจะไม่อำนวยโอกาสให้ทำงานโดยมีประสิทธิภาพได้...” จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ที่อ้างมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งต่อตนเองและสังคมของประชากรทุกเพศ ทุกวัย ดังที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552, หน้า 1) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสุขภาพดี หรือ 5 อ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ อาหาร อากาศ อารมณ์ อุจจาระ และออกกำลังกาย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา เป็นมิติหนึ่งในการส่งเสริมสุขภาพ หากส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ เห็นถึงคุณประโยชน์ มีทัศนคติที่ดี และมีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพของแต่ละบุคคลและสังคม จะเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันโรคและเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของร่างกาย อีกทั้งหากผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายที่เหมาะสมและถูกวิธีจะช่วยชะลอความเสื่อมของร่างกายและช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายโดยเฉพาะระบบหัวใจและหลอดเลือด และกล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรง ทั้งยังลดอัตราการเกิดโรคต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคเส้นเลือดหัวใจตีบในผู้สูงอายุได้ (สมนึก กุลสถิตพร, 2549, หน้า 2) นอกจากกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬาแล้ว กิจกรรมท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพเช่นเดียวกัน

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมของประชาชนที่ได้เดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยของตน ไปยังอีกสถานที่หนึ่งและพักอาศัยชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความเครียด เพื่อสุขภาพ นันทนาการ เป็นต้น ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลก ได้กำหนดรูปแบบ การท่องเที่ยวไว้ 3 แบบ เพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว คือ 1. รูปแบบการ

ท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และ 3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษเพิ่มขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 1) โดยการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการใช้กิจกรรมกีฬาเป็นสื่อในการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และความพึงพอใจ ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการบำบัดรักษาและ/หรือการส่งเสริมสุขภาพ ในประเทศไทยได้ดำเนินกิจกรรมนี้จนมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ กิจกรรมที่นำมาใช้เป็นแรงจูงใจ ได้แก่ การบริการนวด/อบ/ประคบสมุนไพร วารีบำบัด การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธ ศาสตร์ การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ เป็นต้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน เช่น โครงการรักษสุขภาพแบบผสมผสานของโรงพยาบาลดำเนินสะดวก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น ชีวาศรม ทัวร์สุขภาพของบัลลาวิ เป็นต้น และจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าประชาชนสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงกีฬามากขึ้น อีกทั้งการออกกำลังกายยังส่งผลดีต่อร่างกายของบุคคลทั่วไปรวมถึงผู้สูงอายุที่ปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันประชาคมโลก มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะประเทศไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ จะทำให้ประเทศมีภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้นและ “ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่รัฐและสมาชิกของสังคมจะต้องร่วมมือกันและการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างมากเพื่อลดทอน โอกาสและระยะเวลาที่ต้องพึ่งพาการปรนนิบัติดูแลและภาระค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น” (ธราธร ดวงแก้ว และหิรัญญา เดชอุดม, 2550, หน้า 1-2) และจากที่ปัจจุบันประชากรของประเทศต่าง ๆ เข้าสู่วัยสูงอายุมากขึ้น ทุกสังคมเริ่มส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำเนินชีวิตในบั้นปลายอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมต่าง ๆ นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดความสุข ได้ทำกิจกรรมนันทนาการ พบปะสังสรรค์ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่งจะส่งเสริมให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้ดีและมีฐิติภาคภูมิใจว่าตนยังมีความสามารถมีความสำคัญมีคุณค่าต่อสังคมและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความพอใจในชีวิตตนเองสูงขึ้น (วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ, 2554, หน้า 3) กิจกรรมท่องเที่ยวนับเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ถูกนำมาใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรและยังจะเป็นส่วนชดเชยและเติมเต็มความต้องการของผู้สูงอายุ (กุลวดี แก้วกล้า, 2550, หน้า 3)

จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ควรให้ความสำคัญ ประกอบกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ เพราะมีกำลังซื้อสูง ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเดินทาง ไม่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว บางส่วนมีรายได้จากเงินบำนาญ และทรัพย์สิน สามารถจ่ายเงินเพื่อเดินทางท่องเที่ยวได้สูงกว่ากลุ่มอื่น ผู้สูงอายุบางคนทำงานหนักในช่วงที่ทำงานจนไม่มีโอกาสท่องเที่ยวและออกกำลังกาย อีกทั้งยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินมากขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุ ยังเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแรก ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชื่อว่ามีความสำคัญและมีกำลังซื้อ โดยกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นเป้าหมายหลัก คือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550, หน้า 1; สมยศ วัฒนาภรณ์ และเยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน, 2554, หน้า 1; สุดาพร วรพล, 2542, หน้า 19-20; กุลวดี แก้วกล้า, 2550, หน้า 3) อีกทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุยังสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุไปพร้อมกับการบูรณาการกับการออกกำลังกายที่ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจมากขึ้น อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จะก่อให้เกิดการมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้ง 4 มิติ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ได้ส่งเสริมสุขภาพ ผ่อนคลาย ความเครียด สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ได้เข้าร่วมกิจกรรมและเข้าสังคม และยังส่งผลถึงการป้องกันโรคที่เกิดจากการขาดการออกกำลังกายและโรคจากการรับประทานอาหารที่ไม่สมดุลได้เป็นอย่างดี

จากนโยบายของรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและการทำกิจกรรม โดยได้กำหนดแผนผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการท่องเที่ยว รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติและประกาศกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เรื่อง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนันทนาการ แก่ผู้สูงอายุและจัดให้มีบริการและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมยามว่างและการพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555, หน้า 2-3) ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ทำกิจกรรมบริการแก่สังคมด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่ายทหารมีโครงการแหล่งท่องเที่ยว โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมหลายประเภท เช่น กิจกรรมไต่ผาจำลอง จักรยานเสือภูเขา ยิงปืน เล่นกอล์ฟ การบริการนวดแผนไทย การอบรมให้ความรู้ การจัดจำหน่ายสมุนไพรไทย เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่หลักในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมนี้สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้ตามความเหมาะสม หรือ เป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ ชุมชน และสังคม (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558, หน้า 92) แต่บริการวิชาการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุยังมีในวงจำกัด ทั้งที่มหาวิทยาลัยมีความพร้อม โดยมีบุคลากรที่สามารถให้ความรู้ในเชิงวิชาการ บางมหาวิทยาลัยมีนิติตวิชาเอกด้านสุขภาพ กีฬานันทนาการและการท่องเที่ยวที่ช่วยสนับสนุน และหากมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จะเป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์มาก ในการสร้างเสริมสุขภาพ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และส่งเสริมการท่องเที่ยว หากมหาวิทยาลัยดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ จะเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ของนิสิตนักศึกษา การสร้างรูปแบบการจัดการจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้นำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัยสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัย สำหรับผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

คู่มือนี้ฉบับ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือแก่มหาวิทยาลัยในการจัดบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไป

คำจำกัดความ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา (Health and sports tourism) หมายถึง การเดินทางออกจากสถานที่อยู่อาศัยปกติไปยังอีกสถานที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมทางกาย กิจกรรมกีฬาหรือการออกกำลังกาย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความเครียด

ผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึง บุคคลชายหรือหญิงไทยทั่วไปที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยว คือ กลุ่มที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

มหาวิทยาลัย (University) หมายถึง สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

รูปแบบการจัดการ (Management model) หมายถึง แบบจำลองทางความคิดที่แสดงออกผ่านทางภาษาหรือใช้ภาษาเป็นสื่อ ที่แสดงออกถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงาน รูปแบบนี้เป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic model) ซึ่งใช้ภาษา รูปภาพหรือแผนภูมิ เพื่อแสดงให้เห็นโครงสร้างทางความคิด และใช้ข้อความอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นเพื่ออธิบายองค์ประกอบทางการบริหารจัดการ บนพื้นฐานของกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติและการควบคุม ที่ได้จากการวิเคราะห์ขอบเขตของการบริหารจัดการ การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงและทดสอบความสมเหตุสมผล

การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติและแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ๆ ลดความซ้ำซ้อนของงาน โดยต้องคำนึงถึงว่าใครทำอะไร ทำเมื่อใดและอย่างไร

การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ความพยายามที่ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างขององค์กร ซึ่งครอบคลุมเรื่องการแบ่งงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดกลุ่มงาน การกำหนดความสัมพันธ์ในสายการบังคับบัญชาและการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

การนำไปปฏิบัติ (Implementing) หมายถึง การนำแผนและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัยบุคลากรในองค์กร

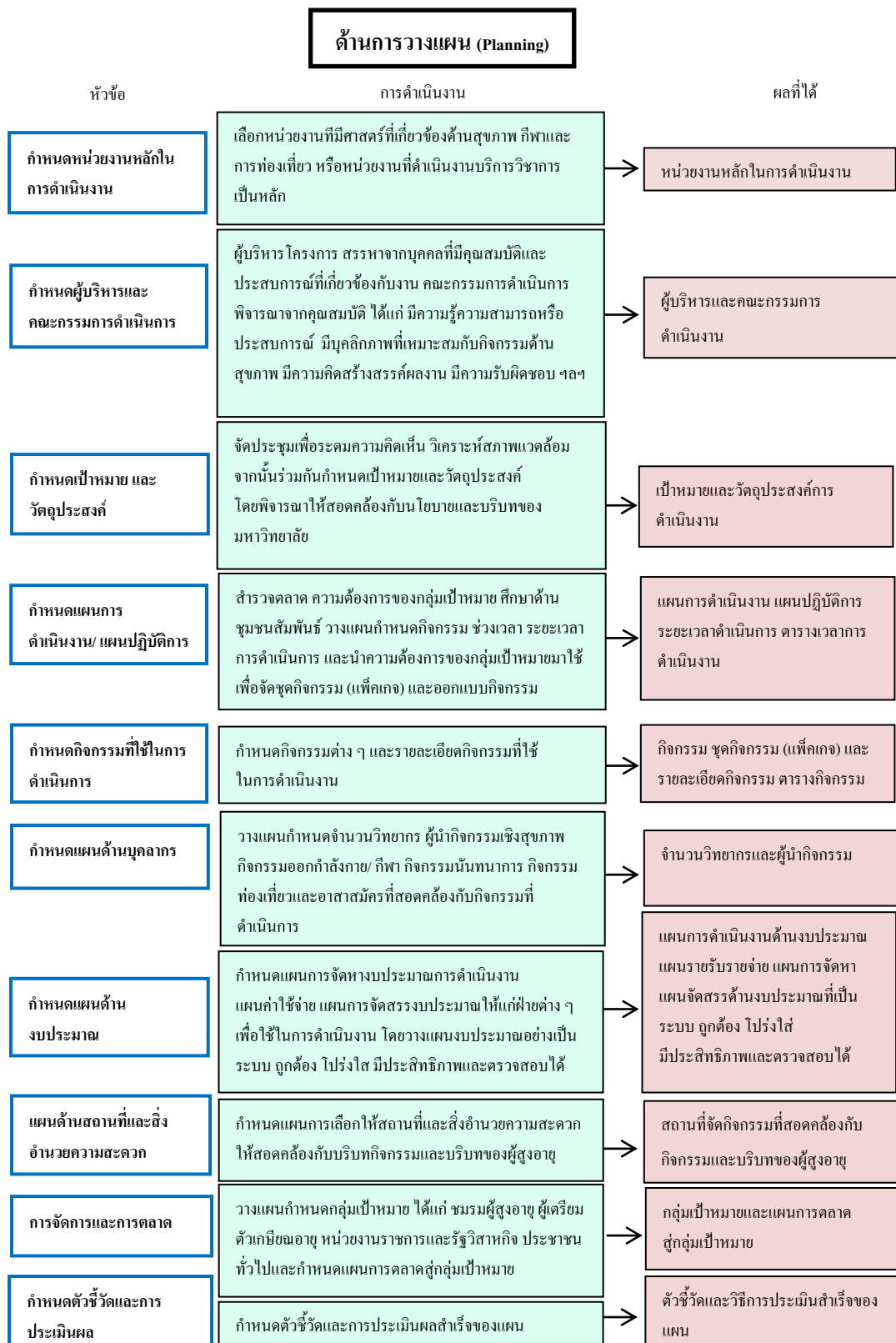
การควบคุม (Controlling) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้และได้มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงการนำผลที่ได้เพื่อนำไปปรับปรุง

กระบวนการดำเนินงาน

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาของมหาวิทยาลัย สำหรับผู้สูงอายุ ตามกระบวนการวิจัย เริ่มจากการสร้างรูปแบบด้วยงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยร่วมกับกระบวนการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) และการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการจัดสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม ซึ่งสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

ภาพแสดงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการวางแผน)

ด้านการวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยมีหลักในการพิจารณา คือ เป็นหน่วยงาน สาขาหรือคณะที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา พลศึกษา วิทยาศาสตร์สุขภาพแขนงต่าง ๆ การท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านบริการวิชาการโดยตรง ได้แก่ ศูนย์/สำนักบริการวิชาการ หรือหน่วยงานด้านกีฬาและสุขภาพ เช่น ศูนย์กีฬา

2. สรรหาผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย บุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ **ผู้บริหารโครงการ** ควรสรรหาบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย หรือบุคลากรที่เกษียณอายุ โดยกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานในการคัดเลือกผู้บริหาร โครงการ เช่น ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการบริการด้านสุขภาพ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน ความสามารถในการบูรณาการ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีความรู้ด้านสุขภาพ กีฬาและการท่องเที่ยว รักในงานด้านการบริการ เป็นต้น

คณะกรรมการดำเนินการ ผู้บริหารโครงการควรเป็นผู้พิจารณาเลือกคณะกรรมการดำเนินการ โดยพิจารณาเลือกจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและสนใจดำเนินการ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรเรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ในการบริหารจัดการ โดยพิจารณาคัดเลือกจากคุณสมบัติ ได้แก่ ความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ การทำงานเป็นทีม รักในงานบริการ และการส่งเสริมสุขภาพ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และพิจารณาบุคลากรภายนอกเข้าร่วมตามความเหมาะสมเพื่อเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

3. การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ศึกษาความเป็นไปได้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อทราบบริบทที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยและการจัดดำเนินการ

3.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของมหาวิทยาลัย การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ โดยมหาวิทยาลัย การบริหารจัดการต้องกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ 3 ลักษณะ คือ

3.2.1 บริการวิชาการสู่ชุมชน: ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนรายรอบมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้เข้าร่วม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุชาวบ้านที่ไม่มีรายได้หรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส (Low end consumer) โดยผู้เข้ารับบริการไม่เสียค่าใช้จ่าย

3.2.2 บริการวิชาการแบบประชารัฐ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าลงทะเบียนบางส่วน เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในส่วนของการรับบริการ ได้แก่ ค่าตรวจสุขภาพ ค่าที่

พัก ค่าอาหารและค่าเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว อีกส่วนหนึ่งมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นต้น ให้การสนับสนุน

3.2.3 บริการวิชาการแบบวิสาหกิจ: ผู้เข้ารับบริการจ่ายค่าบริการ เพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด และเพื่อแสวงหารายได้และผลกำไรให้แก่มหาวิทยาลัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มผู้ที่มีฐานะดี (Hi end consumer)

4. กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หัวข้อความรู้ที่ต้องการ กิจกรรม สถานที่ท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่จะดำเนินการ เป็นต้น

4.2 วางแผนกำหนดการ ระยะเวลาดำเนินการ กำหนดวันจัดกิจกรรม ตารางเวลา การดำเนินงาน กำหนดการกิจกรรม

4.3 กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยจัดชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

4.4 รูปแบบการจัด

4.4.1 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมแบบไม่หารายได้ โดยขอใช้งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของมหาวิทยาลัย

4.4.2 การจัดเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนแบบหารายได้ โดยเก็บค่าใช้จ่ายบริการจากผู้เข้าร่วม โครงการ

4.4.3 การจัดโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น อบต. ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

4.4.4 การจัดโดยการให้บริการวิชาการแบบการรับจัดงานให้กับหน่วยงานที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดดำเนินการให้

5. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยจัดชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

6. กำหนดแผนด้านบุคลากร โดยพิจารณาจากกิจกรรมและดำเนินการวางแผนกำลังคน ได้แก่ จำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรมสุขภาพ การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่แพทย์หรือพยาบาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

7. กำหนดแผนด้านงบประมาณ ควรดำเนินการดังนี้

7.1 กำหนดแผนการจัดหางบประมาณ ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย งบประมาณสนับสนุนจากองค์กรภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้สูงอายุ

บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เป็นต้น และการวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพื่อวางแผนเก็บค่าลงทะเบียน โดยไม่เน้นผลกำไรมากเกินไป

7.2 กำหนดแผนจัดสรรงบประมาณแก่ฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายตลาดและประชาสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

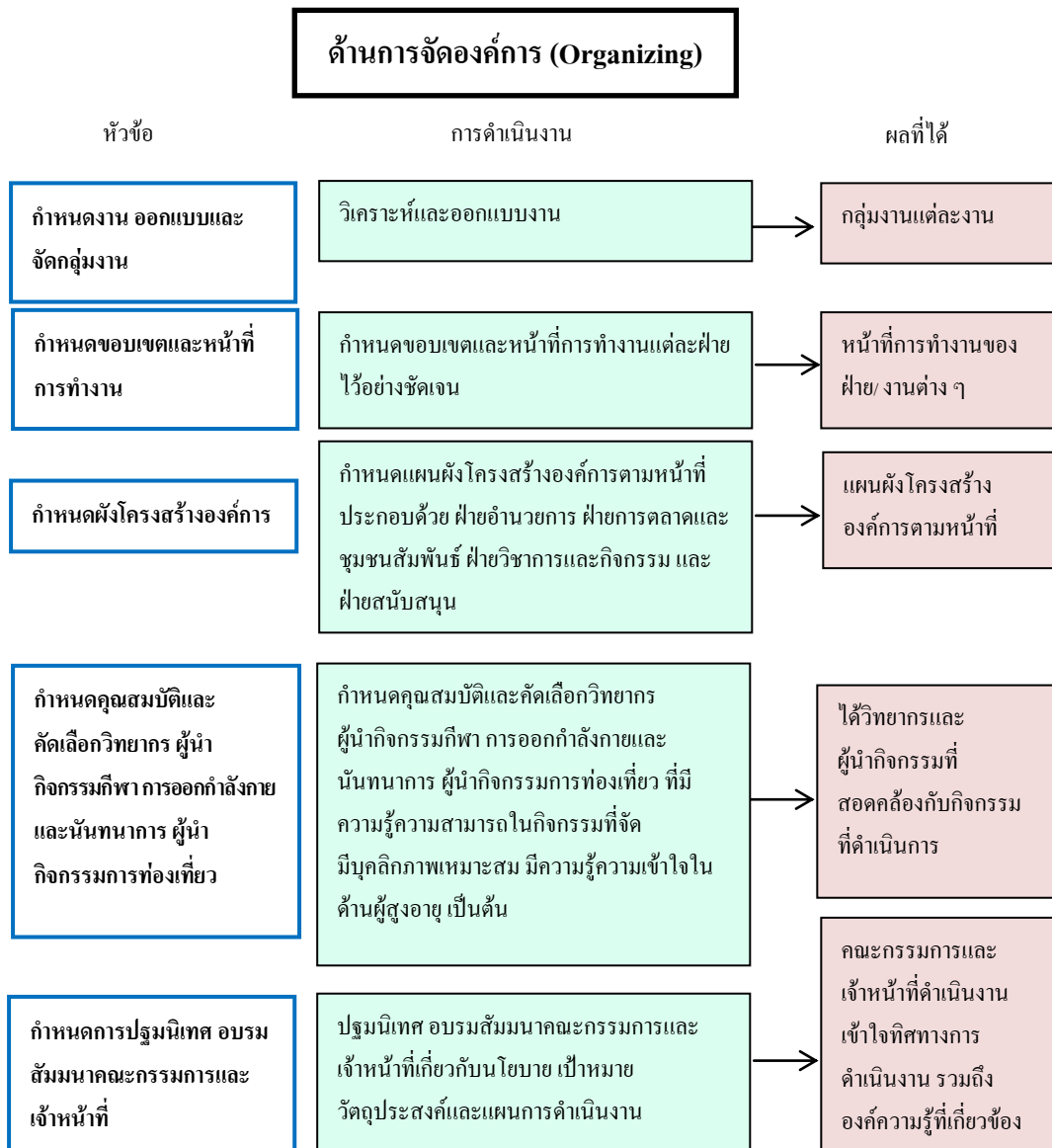
7.3 กำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม

7.4 วางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบ และเป็นไปตามระเบียบด้านการคลังของมหาวิทยาลัย

8. กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่ หลีกเลี้ยงบันไดสูงและทางลาดชัน มีลิฟท์บริการ พื้นไม้ลิ้น มีที่จอดรถใกล้กับสถานที่ ควรมีห้องน้ำที่เพียงพอ และมีอากาศถ่ายเท เป็นต้น

9. กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ผู้เตรียมตัวเกษียณอายุ หน่วยงานราชการและวิสาหกิจ และประชาชนทั่วไป และวางแผนการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ การประชาสัมพันธ์ถึงต้นสังกัด ชมรม หน่วยงาน สื่อสังคมออนไลน์ เสียงตามสายในหมู่บ้าน การนำเสนอโดยตรง (ตลาดทางตรง) เป็นต้น วางแผนการสำรวจตลาด แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์บริการใหม่ แผนชุมชนสัมพันธ์และการประสานงานกับชุมชน

10. กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน

ภาพแสดงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการจัดองค์การ)

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ งานด้านการบริหาร ธุรการ และการเงิน งานตลาด งานชุมชนสัมพันธ์ งานวิชาการ งานกิจกรรมสุขภาพและการออกกำลังกาย งานกิจกรรมนันทนาการ งานวิจัยและประเมินผล งานโภชนาการ งานแพทย์และพยาบาล งานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจัดกลุ่มงาน

ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม และฝ่ายสนับสนุน

2. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วนงาน ประกอบด้วย

ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย

- งานบริหาร ธุรการและการเงิน

- **บริหาร** มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน จัดหาคณะกรรมการ การควบคุมและประเมินผลการดำเนินงาน และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง

- **ธุรการ** มีหน้าที่ ติดต่อข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จัดประชุมดำเนินงาน บันทึกรายงานการประชุม รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร จดหมาย แฟ้ม ประวัติลูกค้า ประสานงานด้านการประกันความเสี่ยง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

- **การเงิน** มีหน้าที่ เก็บค่าบริการ เบิกจ่ายการเงินและงบประมาณ บันทึกเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย วางแผนทางการเงินและงบประมาณ การศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุน รวมทั้งรับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด

ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์

- **งานการตลาด** มีหน้าที่ สำรวจตลาด ศึกษา เผยแพร่และพัฒนาผลิตภัณฑ์บริการ พิจารณาราคาต้นทุนร่วมกับงานการเงิน พิจารณาสถานที่จัดจำหน่ายหรือเสนอผลิตภัณฑ์ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและหาตลาด โดยติดต่อกับสถาบัน องค์กรและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อเสนอผลิตภัณฑ์ บริการ การวางแผนการส่งเสริมการขาย รับสมัครผู้เข้าร่วม

- **งานชุมชนสัมพันธ์** งานสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชน หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการ ได้แก่ บริษัททัวร์ เอเจนซี่ องค์กรบริการส่วนตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการสถานที่ท่องเที่ยว พื้นที่บริการ หน่วยงานที่มีบุคลากรสูงอายุ

ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม

- **งานวิชาการ** มีหน้าที่ กำหนดหัวข้อ เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ โสต ติดต่อจัดหาวิทยากรบรรยายและประสานงานวิทยากร

- **งานกิจกรรมสุขภาพและการออกกำลังกาย** มีหน้าที่จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ติดต่อการจัดหาวิทยากรบรรยายเชิงปฏิบัติการ ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร จัดหาอุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม และอำนวยความสะดวกแก่วิทยากรผู้นำกิจกรรม

- **งานกิจกรรมนำเที่ยว** มีหน้าที่ จัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยวและประสานงาน รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวและอาสาสมัคร เดินทางไปพร้อมกับผู้รับบริการ

- **งานวิจัยและประเมินผล** มีหน้าที่ บูรณาการงานวิจัย ออกแบบงานวิจัยการตลาด ร่วมกับงานการตลาด การประเมินผลการดำเนินงาน การพัฒนาเครื่องมือการประเมินกิจกรรมงานควบคุมคุณภาพการบริการ

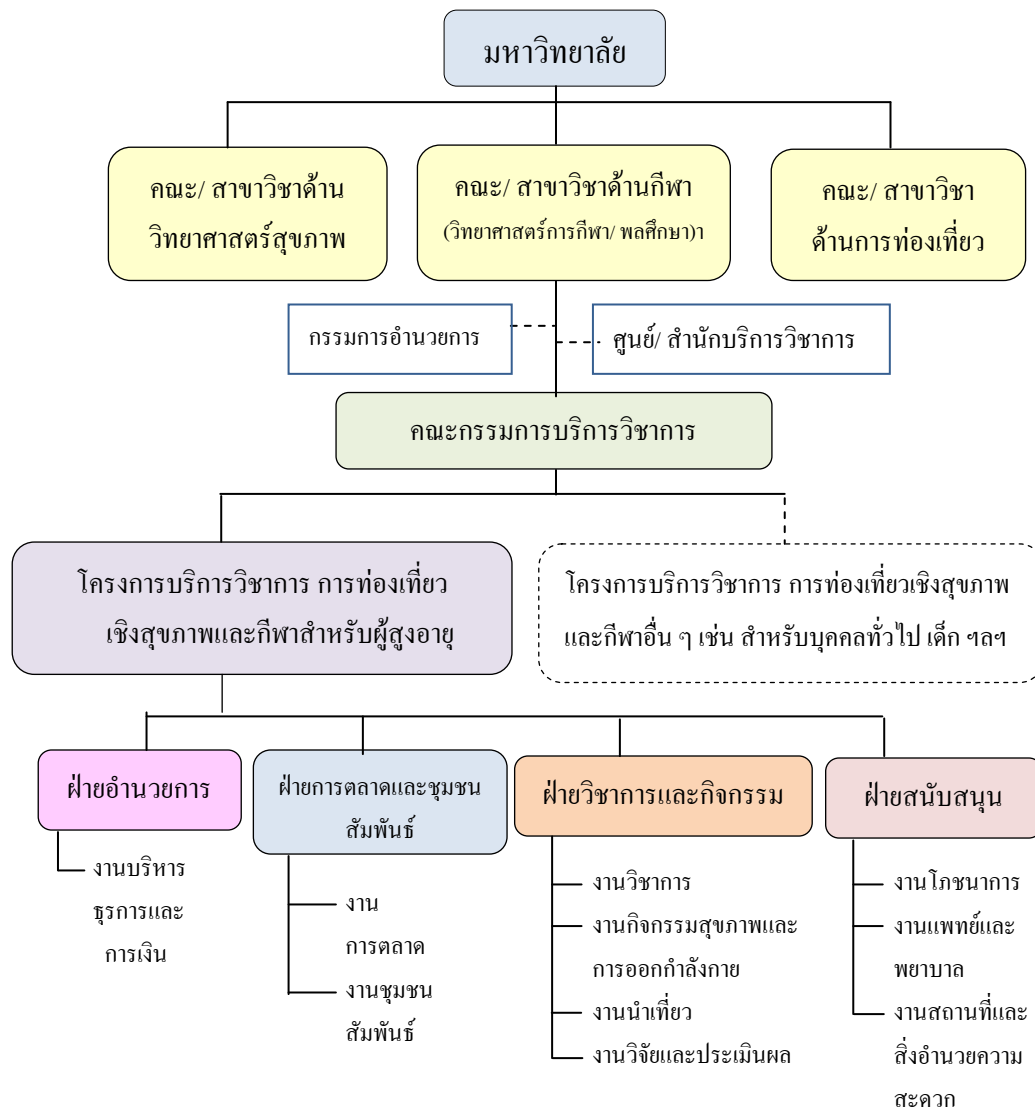
ฝ่ายสนับสนุน

- **งานโภชนาการ** มีหน้าที่จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม ติดต่อประสานกับ โภชนากร และร้านค้า ดูแลความเรียบร้อยเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด

- **งานแพทย์และพยาบาล** มีหน้าที่ ดูแลและรักษาพยาบาลหากมีผู้ป่วย หรือ ได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งประสานงานกับรถพยาบาลและโรงพยาบาลเพื่อเตรียมการ

- **งานสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก** มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่จัดกิจกรรม ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับสถานที่จัดงาน ติดต่อและประสานงานด้านยานพาหนะ พนักงานยานพาหนะจองที่พัก จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรม เช่น เครื่องเสียง โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น รวมทั้งจัดอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุขณะอยู่ที่พัก

3. กำหนดผังโครงสร้างองค์การ ตามหน้าที่ ซึ่งการกำหนดจะแตกต่างกันระเบียบและนโยบายของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ซึ่งสามารถจัดประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ดังนี้

ภาพแสดงโครงสร้างองค์การการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย

4. กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว อาสาสมัคร ตามจำนวนคนที่ได้วางแผนไว้

วิทยากร ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความรู้ความสามารถในหัวข้อหรือเนื้อหาที่บรรยาย
- มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ สอนสนุก
- มีการนำเสนอเนื้อหาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการอบรม
- มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เหมาะสมกับเรื่องที่จะบรรยาย

- มีความรู้ในด้านพฤติกรรมผู้สูงอายุ
- มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในหัวข้อที่จะบรรยาย

ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกายและนันทนาการ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความรู้และทักษะความสามารถในกิจกรรมที่เป็นผู้นำ
- มีความสามารถในการถ่ายทอดและอธิบาย
- มีบุคลิกภาพที่ดี มีความน่าเชื่อถือ
- มีความรู้ในด้านกิจกรรมและพฤติกรรมผู้สูงอายุ
- มีมนุษยสัมพันธ์ดี คล่องแคล่ว สนุกสนาน เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย

ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- รักในการบริการ ดูแลและอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับบริการได้รับความสุข

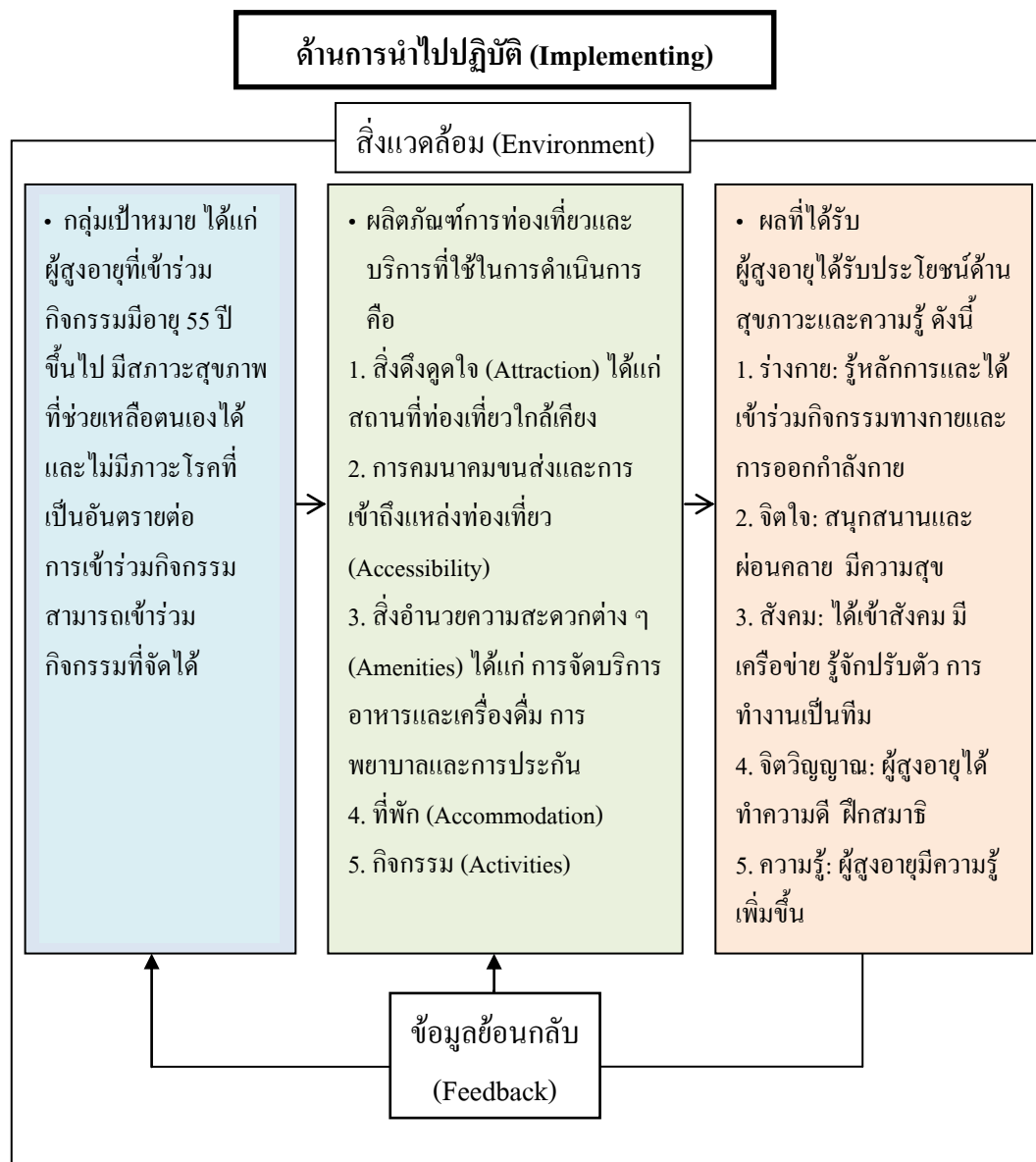
สนุกสนาน เพลิดเพลินตลอดระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยว

- เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี บุคลิกภาพดี สะอาด เรียบร้อย คล่องแคล่ว สนุกสนาน ตรงต่อเวลา แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่

- มีความรู้ความสามารถด้านกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- มีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

- หากจัดเป็นเชิงธุรกิจเพื่อหารายได้ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องใช้บุคลากรวิชาชีพ หรือมีใบประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์ หรือผ่านการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเท่านั้น

5. กำหนดการปฐมนิเทศ อบรม ประชุม สัมมนาคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรม กิจกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุ

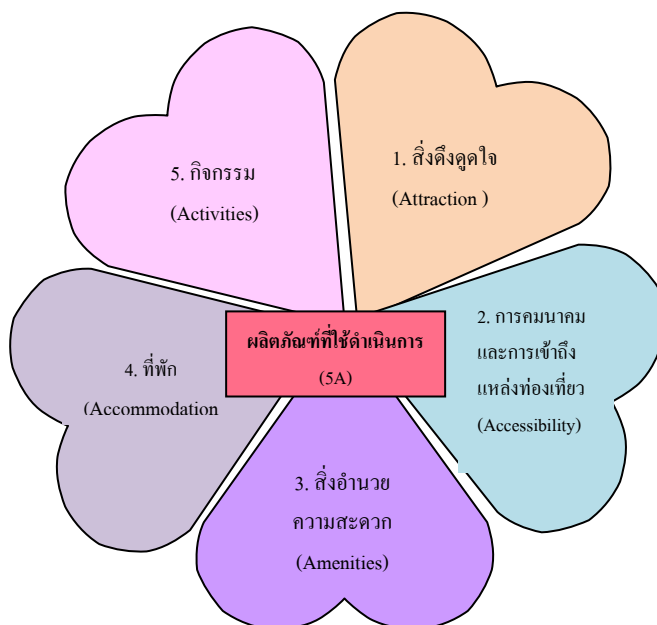
ภาพแสดงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการนำไปปฏิบัติ)

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)

กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดบริการและได้สภาวะที่ดี 4 ด้านและความรู้ โดยมีข้อมูลย้อนกลับคือความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อกระบวนการ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป มีสภาวะสุขภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

กระบวนการ ได้แก่ ผลักดันการท่องเที่ยวและบริการประกอบด้วย

ภาพแสดงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย
(ด้านการนำไปปฏิบัติ: ผลิตภัณฑ์บริการ)

1. **สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)** ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง มีหลักในการเลือก ดังนี้
  1. สถานที่ท่องเที่ยว คำนึงถึง หลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย (สถานที่จอดรถไม่ไกล) บรรยากาศดี คนไม่พลุกพล่าน
  2. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหลักหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย
  3. คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุเป็นหลัก
  4. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว
  5. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ
  6. พิจารณาตามจุดเด่นของสถานที่รายรอบชุมชนของแต่ละมหาวิทยาลัย
2. **การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)** มีหลักในการเลือก ดังนี้
  1. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึง สภาพของรถ ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย มารยาทและพฤติกรรมของผู้ขับรถ

2. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้น-ลงของผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับอุณหภูมิ ระดับเครื่องเสียง เพลงและระดับการใช้เสียงต้องเหมาะสม

3. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่ และมีใบขับขี่ตามกฎหมาย

4. สมรรถนะของรถมีความพร้อม

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน

การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีการดำเนินการ ดังนี้

1. อาหารที่จัดเลี้ยงระหว่างกิจกรรมได้รับการควบคุมโดยโภชนากร

2. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หลีกเลี้ยงอาหารรสจัด ไม่จัดอาหารที่มีโซเดียมสูง หลีกเลี้ยงแกงกะทิและอาหารทอดที่ใช้น้ำมันมาก ต้องเป็นอาหารที่เลี้ยงง่าย ย่อยง่ายและหั่นพอดีคำ

3. จัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกัน มีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีพยาบาลหรืออาสาสมัครด้านพยาบาลหรือสาธารณสุขประจำตลอดเวลาทำกิจกรรม โดยมีสัดส่วนการดูแลอย่างเหมาะสม

2. จัดการความคุ้มครองด้านการประกันกลุ่ม ได้แก่ ประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ

3. จัดอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดเวลาการทำกิจกรรม

4. จัดการติดต่อ ประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้า เพื่อเหตุฉุกเฉิน

5. จัดกิจกรรมการจับคู่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อดูแลสุขภาพซึ่งกันและกัน เช่น จับคู่ช่วยเหลือกัน หรืออาสาสมัครร่วมดูแล ติดตาม อำนวยความสะดวกโดยมีสัดส่วนการจัดที่เหมาะสม เช่น ผู้สูงอายุ 2-3 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน เป็นต้น

4. ที่พัก (Accommodation) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. เลือกที่พักที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย สะอาดและเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ไม่มีทางลาดชัน ไม่ขึ้นบันได

2. เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่จัดกิจกรรมหลัก

3. เลือกที่พักที่มีคุณภาพเหมาะสมกับค่าลงทะเบียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

5. กิจกรรม (Activities) มีการดำเนินการ ดังนี้

หลักในการเลือกกิจกรรม ควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งพฤติกรรม และข้อจำกัดของผู้สูงอายุ การจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาที่เกินไป ควรมีเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย และจัดตามความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรมควรเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอด ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ แก่สมาชิกที่อบรม และ ชุมชนที่เข้าไปท่องเที่ยว โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กรณีท่องเที่ยวในชุมชน) ขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของสมาชิก

กิจกรรมประกอบด้วย

กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่ เกมที่เหมาะสมกับวัย งานเลี้ยง รำวง ย้อนยุค กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ กิจกรรมสร้างคุณค่า เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมการสอน แนะนำ ให้ความรู้แก่เด็ก เป็นต้น

กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย ได้แก่ การยืดเหยียดกล้ามเนื้อที่เหมาะสมกับวัย กิจกรรมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมทางกายเบา ๆ เป็นต้น

กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ วัดและศาสนสถาน สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือวิถีชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงภายในจังหวัดหรือใกล้เคียง

กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมร้องเพลง การฝึกทำอาหารเพื่อสุขภาพ งานประดิษฐ์ ศิลปหัตถกรรม การเดินรำ เป็นต้น

กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ ได้แก่ การตรวจสุขภาพเบื้องต้น การตรวจเพื่อสุขภาพ กิจกรรมบรรยายให้ความรู้ด้านสุขภาพ หรือกิจกรรมบรรยายและฝึกปฏิบัติ เช่น โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การตรวจเพื่อผ่อนคลาย หลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย การเปลี่ยนแปลงและการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ โรค การป้องกัน โรคและปัญหาสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การป้องกันการหกล้ม หลักการชะลอวัยและฟื้นฟู กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการดูแลสุขภาพ

กิจกรรมธรรมะและการทำสมาธิ ควรจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก ได้แก่ เทคนิคการฝึกสมาธิ กำหนดลมหายใจเพื่อผ่อนคลาย การทำบุญ พิธีกรรมทางศาสนา การฝึกจิตใจ ฝึกด้านจิตวิญญาณต่าง ๆ

ผลที่ได้รับ ผู้สูงอายุ ได้รับประโยชน์ด้านพื้นฐานสุขภาพที่สมบูรณ์ 4 และความรู้ ดังนี้

1. ร่างกาย: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย ส่งผลให้ร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่พอเพียง มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

2. จิตใจ: ได้เข้าร่วมกิจกรรมทำให้สนุกสนานและผ่อนคลาย มีความสุข ส่งผลให้จิตใจที่มีความสุข รื่นโรจน์ มีความเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญาและลดความเห็นแก่ตัว

3. สังคม: ได้เข้าสังคม มีเครือข่าย รู้จักปรับตัว การทำงานเป็นทีม ส่งผลให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยดี ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง

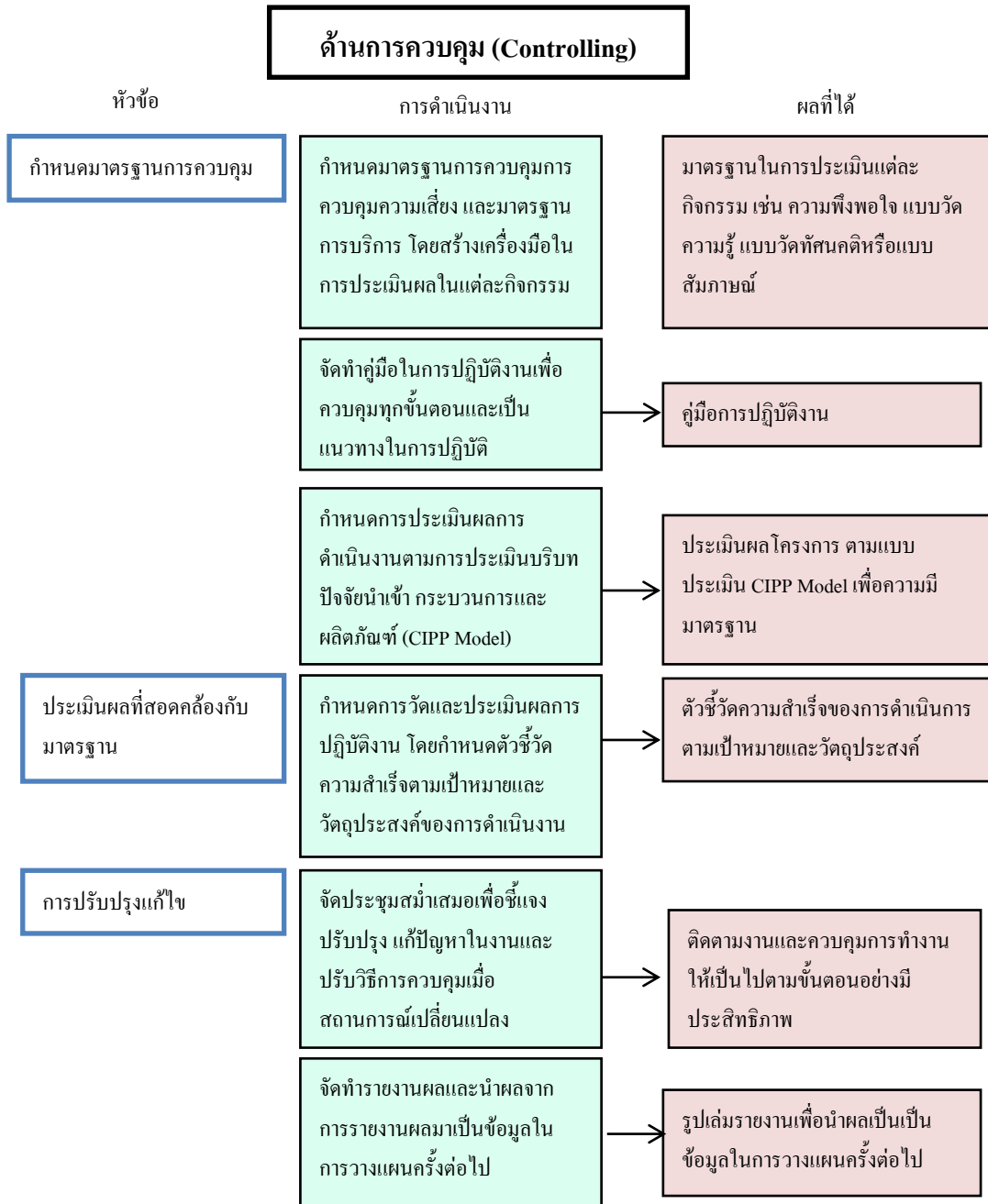
4. จิตวิญญาณ: ผู้สูงอายุได้ทำความดี ฝึกสมาธิ ส่งผลให้มีสุขภาพทางจิตวิญญาณที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดีหรือ จิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าอันสูงส่ง เช่น การเสียสละ การเข้าถึงพระรัตนตรัย เป็นต้น

5. ความรู้: ผู้สูงอายุได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำอาหาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเลือกรับประทานอาหาร เป็นต้น

ช่วงเวลาในการดำเนินการ

1. ระยะเวลาดำเนินการจัดกิจกรรม ได้แก่ 1 วัน (ไปเช้าเย็นกลับ) 2 วัน 1 คืน, 3 วัน 2 คืน และ 4 วัน 3 คืน

2. หลีกเลี้ยงฤดูฝน

ภาพแสดงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย (ด้านการควบคุม)

การควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการควบคุม

1.1 กำหนดมาตรฐานการควบคุม การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ โดยสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม เช่น แบบวัดความรู้ก่อนและหลัง การวัดความพึงพอใจ หรือคุณภาพการบริการ แบบสัมภาษณ์

1.2 จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมทุกขั้นตอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.3 กำหนดการประเมินผลการดำเนินการ การประเมินคุณภาพในการบริการ และการประเมินผลเพื่อปรับแก้ให้การดำเนินการเป็นที่พึงพอใจและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และมีระบบตรวจสอบติดตามอย่างเข้มงวดด้านการแพทย์และการพยาบาล

2. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ เช่น ผู้เข้าร่วมร้อยละ 80 ความพึงพอใจในบริการร้อยละ 80 หรือผู้เข้ารับบริการมีความรู้เพิ่มขึ้น หรือผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

3. การปรับปรุงแก้ไข

3.1 มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

3.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินการและนำผลจากรายงานผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป

ในการควบคุมธุรกิจนำเข้า มีวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันไป โดยที่นิยมใช้กันมากในธุรกิจนำเข้ามีวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. การควบคุมโดยใช้แกรนท์ ชาร์ท (Gantt chart) เป็นวิธีการควบคุมระยะเวลาการดำเนินการ

2. วิธีการควบคุมโดยใช้เพิร์ท PERT: Program Evaluation and Review Technique) เป็นวิธีการควบคุมระยะเวลาการดำเนินงานให้เป็นไปตามลำดับกิจกรรมต่างเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน

3. วิธีการควบคุมโดยใช้งบประมาณ เป็นวิธีที่ใช้เกี่ยวกับการใช้เงิน แรงงานและเครื่องมือเครื่องใช้ โดยการเปรียบเทียบความจริงในทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับประมาณการใช้งบประมาณ

4. วิธีการควบคุมโดยใช้การตรวจเยี่ยม เป็นวิธีที่ผู้บังคับบัญชาไปสังเกตการณ์ ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง

5. วิธีการควบคุมโดยใช้การรายงาน เป็นวิธีที่อาศัยเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงข้อเท็จจริงหรือสถิติตัวเลขของผลงานที่ได้ปฏิบัติ

ตัวอย่างใบสมัคร

โครงการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ
จัดโดย คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา
รุ่นแรก ระหว่างวันเสาร์ที่ 12 มีนาคม-อาทิตย์ 13 มีนาคม พ.ศ. 2559

ข้อมูลส่วนตัว (คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง)

ชื่อ นาย/นาง/นางสาว..... นามสกุล.....

ชื่อเล่น..... อายุ.....ปี ศาสนา..... วัน เดือน ปีเกิด.....

เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน (13 หลัก) .....

อาชีพ.....

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

แขวง/ ตำบล..... เขต/ อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... มือถือ.....

E-mail (ถ้ามี) .....

โรคประจำตัว.....

ผู้ติดต่อได้ กรณีฉุกเฉิน.....

โทรศัพท์.....

การจัดบริการอาหาร

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้าพเจ้ามีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

คุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ

1. อายุ 55 ปี ขึ้นไป
2. สามารถช่วยเหลือตนเองได้
3. สุขภาพแข็งแรง ไม่มีภาวะโรคที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

และการท่องเที่ยว

4. สามารถพักค้างคืนในที่พักที่จัดให้ได้

สิ่งที่ต้องเตรียมมา

1. รองเท้าผ้าใบ ชุดออกกำลังกาย
2. อุปกรณ์สำหรับพักค้างคืน
3. ยาประจำตัว (ถ้ามี)
4. ของใส่บาตร (ใส่บาตรวันอาทิตย์) (ถ้าใส่)
5. ร่ม หรือ หมวกกันแดด
6. ของใช้ส่วนตัว

รายละเอียดโครงการ

วันที่จัดโครงการ วันเสาร์ที่ 12 มี.ค. ถึงอาทิตย์ที่ 13 มี.ค. 2559 จำนวนวันที่จัดโครงการ

2 วัน 1 คืน (พักที่โรงแรมเทาทอง) มหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน ชลบุรี

ฟรี อาหารว่าง อาหารกลางวัน และอาหารเย็น ฟรี เสื้อยืด 1 ตัว (ฟรีไซส์)

จำนวนผู้เข้าอบรม รับจำนวนจำกัด

การรับสมัครและสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

ติดต่อ นางสาว อรณภา ทศนัยนา โทรศัพท์ xxx- xxx - xxxx

ตัวอย่างโปรแกรม 2 วัน 1 คืน

วันแรก

- 08.30-09.00 น. ผู้เข้าร่วมลงทะเบียนรับเอกสาร
- 09.00-09.30 น. พิธีเปิดและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม
- 09.30-10.30 น. ปัญหาสุขภาพ การป้องกันและการดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุ
- 10.30-10.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 10.45-12.00 น. โภชนาการและการกินที่เหมาะสมกับวัย
- 12.00-13.30 น. พัก รับประทานอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ เข้าที่พักรับเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย
- 13.30-14.30 น. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และเกมส์ละลายพฤติกรรม
- 14.30-14.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 14.45-16.00 น. หลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย
- 16.00-18.00 น. ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกาย
- 18.00-21.00 น. อาหารเย็น งานเลี้ยง รำวงย้อนยุค
- 21.00-21.30 น. ทำสมาธิ สวดมนต์ก่อนนอน

วันที่สอง

- 06.00-07.00 น. เดินทางไปวัดเพื่อใส่บาตรเช้า
- 07.00-08.00 น. ใส่บาตรเช้า
- 08.30-09.00 น. ทานอาหารเช้า
- 09.00-10.00 น. เยี่ยมชมพื้นที่โครงการพระราชดำริ ไร่นาสวนผสม แปลงผักปลอดสารพิษ
- 10.00-12.00 น. เยี่ยมชมแหล่งผลิตสินค้าโอท็อป การทอผ้าพื้นเมืองและเลือกซื้อสินค้า ราคาถูกจากแหล่งผลิต
- 12.00-14.40 น. พัก รับประทานอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ และเดินทางกลับมหาวิทยาลัย
- 14.00-16.00 น. การอยู่อย่างสุขภาพดีกับสุขภาพะทั้ง 4 มิติ + เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 16.00-16.30 น. พิธีปิด และมอบของที่ระลึก

ตัวอย่างโปรแกรม 3 วัน 2 คืน

วันแรก

- 08.30-09.00 น. ผู้เข้าร่วมลงทะเบียนรับเอกสาร
- 09.00-09.30 น. พิธีเปิดและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วม
- 09.30-10.30 น. ตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น
- 10.30-10.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 10.45-12.00 น. เยี่ยมชมมหาวิทยาลัย กิจกรรมสร้างคุณค่า
- 12.00-13.30 น. พัก รับประทานอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ เข้าที่พักรับเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย
- 13.30-14.30 น. บรรยายการเปลี่ยนแปลง การเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุและการดูแลตนเอง
- 14.30-14.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 14.45-16.00 น. หลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย
- 16.00-18.00 น. ฝึกปฏิบัติการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย
- 18.00-19.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.00-20.00 น. ทำสมาธิ สวดมนต์ เข้านอน

วันที่สอง

- 06.00-07.00 น. ออกกำลังกายยามเช้า
- 07.00-08.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 08.00-09.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 09.00-10.00 น. บรรยายเรื่องโรค การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง
- 10.00-10.15 น. รับประทานอาหารว่าง
- 10.15-12.00 น. โภชนาการและการกินที่เหมาะสมกับวัย
- 12.00-13.00 น. พัก รับประทานอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ
- 13.00-16.00 น. ห้องศึกษากิจกรรมภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีชุมชน
- 16.00-17.00 น. กิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ
- 17.00-18.00 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00-21.00 น. รับประทานอาหารเย็น งานเลี้ยง กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และรางวัลขอบคุณ

วันที่สาม

- 06.00-07.00 น. เดินทางไปวัดเพื่อใส่บาตรเช้า
- 07.00-08.00 น. ใส่บาตรเช้า
- 08.30-09.00 น. ทานอาหารเช้า
- 09.00-12.00 น. กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและการออกกำลังกาย เยี่ยมชมแหล่งผลิตสินค้า
โอท็อป การทอผ้าพื้นเมืองและเลือกซื้อสินค้าราคาถูกจากแหล่งผลิต
และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงภายในจังหวัด
- 12.00-14.40 น. พัก รับประทานอาหารกลางวันเพื่อสุขภาพ และเดินทางกลับมหาวิทยาลัย
- 14.00-16.00 น. การอยู่อย่างสุขภาพดีกับสุขภาพะทั้ง 4 มิติ + เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 16.00-16.30 น. พิธีปิด และมอบของที่ระลึก